

Spis treści

I OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA

1.1. Położenie i najważniejsze dokumenty strategiczne.....	6
1.2. Struktura terenów miejskich.....	8
1.3. Demografia.....	11

II INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA I BEZPIECZEŃSTWO

2.1. Ochrona zdrowia.....	16
2.2. Pomoc społeczna.....	26
2.3. Oświata.....	45
2.4. Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	58
2.5. Promocja Miasta	76
2.6. Turystyka	80
2.7. Sport	86
2.8. Bezpieczeństwo publiczne	94

III STREFA GOSPODARCZA

3.1. Podmioty gospodarcze	104
3.2. Rynek pracy	120
3.3. Inwestycje.....	123
3.4. Budżet obywatelski.....	126

IV INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

4.1. Infrastruktura drogowa.....	128
4.2. Infrastruktura komunalna	132
4.3. Transport	151
4.4. Zasoby mieszkaniowe.....	153

V PRZESTRZEŃ MIEJSKA

5.1. Środowisko przyrodnicze	158
5.2. Planowanie przestrzenne	162
5.3. Gospodarka nieruchomościami	166

VI FINANSE MIASTA

6.1. Finanse Miasta	170
---------------------------	-----

VII ZARZĄDZANIE MIASTEM

7.1. Władze Suwałk.....	178
7.2. Urząd Miejski.....	180
7.3. Rady i kolegialne organy opiniodawczo-dradcze	183
7.4. Współpraca międzynarodowa.....	187
7.5. Współpraca miasta Suwałki z Organizacjami pozarządowymi.....	190

VIII WSPÓŁPRACA Z INNYMI SPOŁECZNOŚCIAMI SAMORZĄDOWYMI

8.1. Porozumienia międzygminne.....	194
8.2. Udział miasta w stowarzyszeniach krajowych i zagranicznych.....	196
8.3. Miasto w rankingach, konkursach.....	199

NOTATKI.....	200
--------------	-----

Urząd Miejski w Suwałkach
Copyright by Urząd Miejski w Suwałkach

Opracowanie:
Biuro Prezydenta Miasta

Opracowanie graficzne, skład DTP:
Xpression, www.druk.suwalki.pl

ISBN 978-83-959833-2-0

Szanowni Państwo

Przekazuję Państwu dwunasty już Raport o stanie miasta. Od 2019 r. w związku ze zmianą Ustawy o samorządzie gminnym wójt, burmistrz lub prezydent miasta mają obowiązek przedstawić Radnym dokument, jakim jest Raport przy okazji głosowania nad udzieleniem wotum zaufania.

Pomysł przygotowywania Raportów o stanie Miasta w suwalskim samorządzie ma już swoją historię i był wdrożony znacznie wcześniej, przed wprowadzeniem obowiązku ustawowego. Pierwszy taki dokument został opublikowany w 2010 roku raportując to co wydarzyło się w Suwałkach w 2009 roku.

Raport w kompleksowy, usystematyzowany i przejrzysty sposób pokazuje najważniejsze dziedziny życia Suwałk: społeczną, gospodarczą, infrastrukturalną, przestrzeń miejską oraz zarządzanie miastem według stanu na koniec 2020 roku. Raport ma dostarczyć Państwu rzetelnej i niezbędnej wiedzy na temat stanu naszego miasta i pozwolić na wyrobienie własnej opinii na ten temat.

Rok 2020 upłynął przede wszystkim – tak jak na całym świecie – pod znakiem pandemii wirusa SARS COV-2. Był to też okres zakończenia znaczących inwestycji miejskich realizowanych w ciągu kilku ostatnich lat. W roku ubiegłym w Suwałkach obchodziliśmy jubileusz 300-lecia Suwałk. Niestety szerokie plany związane z dostojnymi

obchodami tego jubileuszu pokrzyżowała nam wspomniana już pandemia.

Pojawienie się koronawirusa to największy światowy kryzys gospodarczo-społeczny od dekad, który spowodował szereg ograniczeń życia społecznego. Zamknięto większość placówek oświatowych, wprowadzono znaczące ograniczenia w dostępie do kultury, sportu, turystyki, handlu, gastronomii i transportu. Ograniczono możliwość przemieszczania się, wprowadzono konieczność odbywania przymusowej kwarentanny po kontakcie z osobą zakażoną.

Choroba dotarła do Suwałk 9 kwietnia. Tylko w całym 2020 roku wirusem zaraziło się 2 435 mieszkańców Suwałk. Spośród nich 67 niestety nie wygrało walki z koronawirusem. Pomocy medycznej w postaci hospitalizacji potrzebowało 315 Suwałczan.

Mimo nowej rzeczywistości jaką stworzyła pandemia musieliśmy się w niej odnaleźć i zadbać o właściwe funkcjonowanie naszej małej ojczyzny. Miasto oraz podległe jednostki na różnego rodzaju formy pomocy i wsparcia w walce z pandemią przeznaczyło kwotę ponad 3 385 000 zł. (w tym prawie 1 650 000 z ramach projektów dofinansowanych ze środków UE).

Niestety pandemia nie pozwoliła na realizację XIII edycji Suwałki Blues Festivalu, pierwszego w historii półmaratonu czy wielu innych wydarzeń. Mimo to zaakcentowaliśmy ważną dla Suwałk rocznicę. W sierpniu Suwałczanie obchodzili jubileusz 300-lecia

istnienia Suwałk. Na bulwarach nad Czarną Hańczą przy Starej Łażni zakopano kapsułę czasu z napisem „nie otwierać przed upływem stu lat”. Na ścianie kamienicy przy ul. Kościuszki 76 została odsłonięta kopia przywileju królewskiego nadania Suwałkom praw miejskich magdeburgskich z 2 marca 1720 roku. W parku Konstytucji 3 Maja, w którym odbywały się prezentacje artystyczne i koncerty muzyczne, posadzony został Dąb 300-lecia Miasta Suwałk. Ukazała się też publikacja „Księga 300-lecia Suwałk”. Pandemia mocno uszczupliła miejski budżet, jednak udało nam się zrealizować inwestycje za ponad 73,1 mln zł. Oddaliśmy do użytkowania ulice: 100-lecia Niepodległości z pierwszym w Suwałkach tunelem pod torami, Aleksandry Piłsudskiej, ks. Stanisława Szczęsnowicza, Bolesława Krzywoustego i Bolesława Śmiałego oraz Francuskiej i Włoskiej oraz dokończyliśmy remont ulic Utrata i Podchorskiego. Wybudowaliśmy nowy gmach Szkoły Podstawowej nr 4, suwalskie przedszkola przeszły termomodernizację, a w sierpniu zostało oficjalnie otwarte suwalskie lotnisko, które gościło 36 samolotów biorących udział w XXII Międzynarodowym Zlocie Przyjaciół Lotnictwa i Mazur 2020.

W dobie kryzysu wywołanego koronawirusem nie zapomnieliśmy o suwalskich przedsiębiorcach. Ogłosiliśmy miejski „Pakiet Wsparcia Suwalskich Przedsiębiorców” oferujący odroczenie lub rozkładanie na raty podatków, obniżki lub zwolnienia z opłat za czynsz. Dzięki pomocy samorządu przedsiębiorcy z Suwałk zaoszczędzili w 2020 r. łącznie 1,6 mln zł oraz skorzystali z możliwości

odroczenia bądź rozłożenia na raty opłat na łączną kwotę 7 mln zł.

Przed nami, jak zawsze, bardzo wiele pracy. Zwłaszcza, że pandemia wciąż trwa, a uruchomione w 2021 roku szczepienia nie przynoszą natychmiastowej poprawy sytuacji epidemicznej. Mam jednak przekonanie, że pomimo przeciwności kierunek zmian, które sukcesywnie wprowadzamy od kilku lat, jest właściwy, co potwierdzają głosy mieszkańców Suwałk wyrażane przy okazji różnych spotkań.

Pragnę zrobić wszystko aby obecny czas wykorzystał jak najlepiej dla naszego miasta i Państwa – jego mieszkańców.

Z poważaniem
Czesław Renkiewicz
Prezydent Miasta Suwałk

1

Ogólna charakterystyka miasta

1.1. Położenie i najważniejsze dokumenty strategiczne

Polska, województwo, region

Suwałki położone są w północno-wschodniej Polsce, w północnej części województwa podlaskiego w pobliżu granic z Litwą, Białorusią i Rosją (Obwodem Kaliningradzkim). Suwałki są miastem na prawach powiatu, siedzibą licznych instytucji administracji rządowej i samorządowej. Na obszarze 65,5 km² mieszka ok. 69,8 tys. osób. Suwałki są drugim co do wielkości, po Białymstoku, miastem w województwie podlaskim.

Miasto leży w obszarze „Zielonych Płuc Europy” w terenie bardzo atrakcyjnym pod względem turystyczno-krajobrazowym, na

styku z obrzeżem Puszczy Augustowskiej, w sąsiedztwie Wigierskiego Parku Narodowego i Suwalskiego Parku Krajobrazowego. Przez Suwałki przepływa rzeka Czarna Hańcza, a w niewielkiej odległości od centrum znajdują się miejskie tereny rekreacyjne z zalewem „Arkadia”. Ponadto przez teren miasta przebiegają: droga krajowa nr 8 Warszawa-Białystok-Suwałki-Budzisko-Granica Państwa, fragment drogi ekspresowej S61 Ostrów Mazowiecka – Łomża – Elk – Suwałki – Budzisko-Granica Państwa oraz linie kolejowe Białystok-Suwałki-Trakiszki i Suwałki-Olecko-Elk.

O dotychczasowym rozwoju miasta decydowało jego położenie, bowiem Suwałki powstały w latach 70-tych XVII wieku jako ośrodek wymiany handlowej przy starym trakcie wiodącym z Grodna przez Sejny do Przerośli i Królewca. Obecnie Suwałki położone są na

szlaku komunikacyjnym łączącym Europę Zachodnią z państwami nadbałtyckimi oraz Półwyspu Skandynawskiego i północno-zachodniej części Rosji, na trasie budowanej drogi transportowej szybkiego ruchu Via Baltica oraz trasy kolejowej Rail Baltica.

Najbliżsi sąsiedzi zagraniczni

Republika Litewska: poprzez przejście graniczne w Budzisku (osobowe i towarowe) – 28 km od Suwałk; poprzez przejście graniczne w Ogrodnikach (osobowe) – 43 km od Suwałk; ponadto poprzez przejście graniczne kolejowe w Trakiszkach – 33 km od Suwałk.

Obwód Kaliningradzki Federacji Rosyjskiej: poprzez przejście graniczne osobowe w Gołdapi – 68 km od Suwałk;

Republika Białorusi: poprzez przejście graniczne w Kuźnicy Białostockiej (towarowo-osobowe i kolejowe) – 125 km od Suwałk.

Przez miasto przebiegają ważne szlaki komunikacyjne – z Berlina przez Warszawę do Sankt Petersburga oraz z Warszawy do Helsinek (przyszła droga tranzytowa szybkiego ruchu S61 Via Baltica łącząca kraje bałtyckie z Europą Zachodnią) oraz szlak kolejowy (przyszła Rail Baltica). Obecnie obsługa komunikacyjna miasta odbywa się poprzez drogę krajową nr 8 i fragment drogi ekspresowej S61 (obwodnica Suwałk) będącą częścią międzynarodowej trasy E 67 oraz trasę kolejową z Warszawy przez Białystok na Litwę.

Najważniejsze dokumenty strategiczne

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Suwałki do roku 2020 przyjęta uchwałą nr LI/563/2014 RM w Suwałkach z dnia 30 lipca 2014 r. była dokumentem, który dostosowywał wizję głównych kierunków rozwoju miasta Suwałki do aktualnych tendencji wynikających z polityki spójności UE oraz

procesów decentralizacyjnych i globalizacyjnych w gospodarce. Strategia stanowiła podstawę do podejmowania działań na rzecz rozwoju miasta. W strategii przewidziano system jej monitorowania zgodnie, z którym raport z realizacji strategii był przygotowywany w cyklach dwuletnich, na podstawie analizy wskaźników kontekstowych o charakterze ogólnym, odwołujących się do ogólnej sytuacji społeczno-gospodarczej Suwałk i odpowiadających swoim zakresem pośrednio celom operacyjnym w ramach danego celu strategicznego. Dodatkowo, jako uzupełnienie systemu monitorowania strategii przygotowano dokument o charakterze wdrożeniowym w stosunku do strategii, tj. „Dokument Implementacyjny do Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Suwałki do roku 2020 z perspektywą do roku 2023”, w którym uszczegółowiono do poziomu działań wszystkie cele strategiczne i operacyjne. Strategia była wdrażana i monitorowana zgodnie z planem.

Procedura opracowania Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Suwałki do roku 2030 została uruchomiona na podstawie Uchwały Rady Miasta Uchwały nr XVII/224/2020

Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 29 stycznia 2020 r. w sprawie przystąpienia do przygotowania i opracowania „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Suwałki do roku 2030”. Powołano 3 zespoły problemowe, wyłoniono wykonawcę, przeprowadzono spotkania z członkami zespołów (lipiec i wrzesień), przeprowadzono prace redakcyjne. W dniach 25.01.-07.03.21 przeprowadzono szerokie konsultacje społeczne oraz procedurę oceny oddziaływania na środowisko (odstąpienie po konsultacjach i pozytywnej opinii właściwych organów – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska i Państwowa Inspekcja Sanitarna). W chwili obecnej prowadzona jest uprzednia ewaluacja trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju. Następnie dokument zostanie przedstawiony do zaopiniowania zarządowi województwa. Planowany termin przedłożenia pod obrady projektu uchwały dot. przyjęcia Strategii to maj 2021 r.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Suwałk, przyjęte uchwałą nr XX/232/2016 z 25 maja 2016 r. jest elementem systemu planowania przestrzennego Miasta. Określa ono politykę

przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego.

Zadaniami Studium są: wyrażenie polityki gminy w sferze rozwoju przestrzennego, określającej lokalne problemy, potrzeby i aspiracje, określenie ustaleń wiążących przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz umożliwienie koordynacji planów miejscowych i innych opracowań planistycznych, określenie zakresu interesu publicznego, ustanowienie podstawy do negocjacji warunków wprowadzenia programów wojewódzkich i rządowych do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, ustanowienie źródła informacji, idei i wizji rozwojowych, które mogą być wykorzystane do promocji miasta.

W 2018 roku, na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Suwałkach Nr LI/626/2018 z dnia 25 września 2018 r., przystąpiono do opracowania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Suwałk, które zastąpi obecnie obowiązujące Studium z 2016 r.

1.2. Struktura terenów miejskich

Struktura użytkowania terenów

Gmina Miasto Suwałki obejmuje obszar 6 551 ha. Wśród użytków gruntowych dominują użytki rolne - 49%, grunty zabudowane i zurbanizowane - 22%, lasy i użytki leśne - 14%, tereny komunikacyjne - 11%, wody - 1%, tereny różne i nieużytki - 3%.

W 2020 r. struktura użytkowania gruntów nieznacznie się zmieniła. W stosunku do roku 2019 zmniejszyła się powierzchnia użytków rolnych (o 6 ha), powierzchnia użytków leśnych o 2 ha,. Zwiększyła się powierzchnia

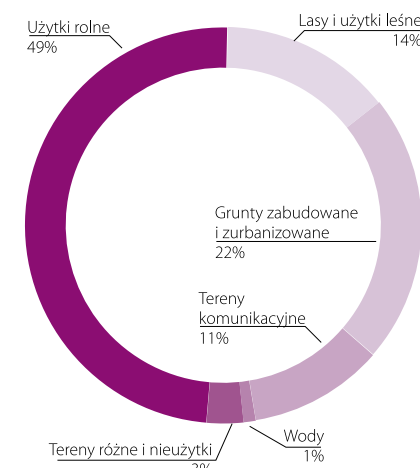
terenów komunikacyjnych o 8 ha. Natomiast grunty zabudowane i zurbanizowane, wody, tereny różne i nieużytki utrzymały się na takim samym poziomie.

Tabela 1.2.1 Zmiany w strukturze użytków gruntowych w latach 2017-2020

Rodzaj gruntów	2017	2018	2019	2020
Użytki rolne	3 344	3 296	3 199	3 193
Użytki leśne	935	935	930	928
Grunty zabudowane i zurbanizowane	1 390	1 417	1 421	1 421
Tereny komunikacyjne	615	633	735	743
Wody	76	77	77	77
Tereny różne i nieużytki	191	193	189	189
Razem	6 551	6 551	6 551	6 551

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Wykres 1.2.1 Struktura użytkowania gruntów w 2020 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Podział przestrzenno-geodezyjny miasta

Obszar 1

Najbardziej na północ wysunięta część miasta zajmująca 8,78 km² o łącznej liczbie mieszkańców około 15 100 osób i gęstości zaludnienia około 1 800 osób na km². Północną część obszaru stanowią obszary rolnicze i leśne. Na terenie obszaru znajdują się dwie drogi wylotowe: w kierunku Budziska (droga krajowa nr 8) i Jeleniewa (droga wojewódzka nr 655). W skład obszaru wchodzi Osiedle Północ II wraz z najgęściej zaludnioną ulicą w mieście - ul. Alfreda Wierusza-Kowalskiego oraz znaczna część ul. Szwajcaria.

Obszar 2

Północno-zachodni obszar miasta zajmuje obszar 5,95 km² o łącznej liczbie mieszkańców około 8 050 osób i gęstości zaludnienia 1 350 osób na km². Tworzą go przede wszystkim Osiedle Niepodległości i sołectwo Krzywólka.

Obszar 3

Część zachodnia miasta obejmuje obszar o wielkości 8,80 km². Zamieszkiwany jest przez około 3 950 osób, natomiast gęstość zaludnienia wynosi około 450 osób na km². Tworzą go przede wszystkim dwa osiedla domków jednorodzinnych: Osiedle Staszica oraz Osiedle Piastowskie oraz zabudowa wielorodzinna Zielone Osiedle przy ul. Generała Władysława Sikorskiego. Przez obszar przebiega również droga wylotowa w kierunku Filipowa.

Obszar 4

Północno-wschodnia część miasta zajmuje obszar 6,36 km², na którym mieszka około 13 500 osób. Gęstość zaludnienia około 2 120 osób na km². Dominuje tu zabudowa

Rysunek 1.2.1 Plan przestrzenno-geodezyjny obrębów miasta Suwałk

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

wielorodzinna (Osiedle Północ). Występuje tu również zabudowa jednorodzinna (Osiedle Kolejowe) oraz tereny rolnicze. W skład obrębu wchodzi również ul. Szwajcaria oraz Czarnoziem.

Obręb 5

Północna część centrum zajmuje obszar 1,83 km² z około 10 600 mieszkańcami i gęstością zaludnienia wynoszącą około 5 800 osób na km². Dominuje tu zabudowa jednorodzinna w części zachodniej obrębu, wielorodzinna w części środkowej i przemysłowo-magazynowa w zachodniej.

Obręb 6

Południowa część centrum miasta zajmuje obszar 1,22 km². Przy około 7 300 mieszkańcach, gęstość zaludnienia wynosi około 6 000 osób na km². Dominującą formą zabudowy są dwupiętrowe budynki o charakterze mieszkalno-usługowym.

Obręb 7

Obejmuje swoimi granicami obszar o wielkości 9,79 km². Zamieszkuje go około 6 000 osób. Gęstość zaludnienia wynosi około 610 osób na km². Tworzą go przede wszystkim dwa osiedla domków jednorodzinnych (Osiedle Powstańców Wielkopolskich i Osiedle Hańcza) oraz część strefy przemysłowej Papiernia. W obrębie znajdują się również główne tereny rekreacyjne miasta (m.in. Zalew Arkadia) oraz znaczne obszary wykorzystywane rolniczo.

Obręb 8

Jest to najbardziej na południe wysunięty fragment miasta Suwałki zajmujący powierzchnię 10,14 km². W związku z przemysłowym charakterem obrębu, zamieszkiwany

jest jedynie przez około 200 osób, a gęstość zaludnienia wynosi około 19 osób na km². W granicach tego obrębu znajduje się teren Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

Obręb 9

Południowo-wschodnia część miasta zajmująca obszar 8,63 km² przy około 3 500 mieszkańcach i gęstości zaludnienia około 420 osób na km². Tworzą go m.in. dwa osiedla domków jednorodzinnych - Osiedle Polna i Osiedle Klasztorna, nowo powstająca zabudowa jednorodzinna przy ul. Staniszewskiego oraz zabudowa wielorodzinna: Osiedle Olimpijskie Ogrody, Osiedle Słoneczne Tarasy oraz Osiedle Sobola Biel. Znaczną część obrębu zajmują również tereny przemysłowe i rolnicze, w tym teren Parku Naukowo-Technologicznego Polska-Wschód w Suwałkach Sp. z o.o.

Obręb 10

Wschodnia część miasta o powierzchni 4,01 km² zamieszkiwana jest przez około 1 700 mieszkańców. Gęstość zaludnienia tego obszaru wynosi około 420 osób na km². Dominującymi funkcjami obrębu są: funkcja przemysłowa i funkcja mieszkalna (Osiedle Jaćwingów /Kamena/ i Dąbrówka).

1.3. Demografia

Liczba i struktura ludności miasta

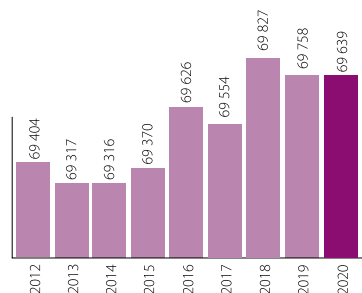
Na koniec 2020 roku w Suwałkach mieszkało 69 639 osób. W porównaniu do roku poprzedniego liczba mieszkańców miasta zmniejszyła się o 119 osób. Średnia gęstość zaludnienia wynosiła 1 063 osoby na km².

Zarówno w roku 2020, jak i latach wcześniejszych w Suwałkach mieszkało więcej

kobiet niż mężczyzn (w roku 2020 było ich – 36 351).

Ludność Suwałk powoli lecz systematycznie starzeje się. O ile w roku 2012 jedynie ponad 13,5% mieszkańców miasta było w wieku poprodukcyjnym, to w roku 2020, odsetek ten wyniósł już 19,80%. Jednocześnie spadła znacznie liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, tj. z 20,09% w 2012 r. do 18,70% mieszkańców miasta w 2020 r.

Wykres 1.3.1 Liczba ludności Miasta Suwałki w latach 2012-2020 w tys. osób.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 1.3.1. Liczba i struktura ludności miasta Suwałki w latach 2012-2020

Wyszczególnienie	Stan na koniec roku								
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba ludności ogółem:	69 404	69 317	69 316	69 370	69 626	69 554	69 827	69 758	69 639
Ludność wg płci:									
- mężczyźni	33 250	33 151	33 127	33 157	33 261	33 257	33 356	33 348	33 288
- kobiety	36 154	36 166	36 189	36 213	36 365	36 297	36 471	36 410	36 351
Liczba kobiet na 100 mężczyzn	109	109	109	109	109	109	109	109	109
Gęstość zaludnienia (liczba mieszkańców na 1 km²)	1 060	1 058	1 058	1 059	1 063	1 062	1 066	1 065	1 063
Liczba zawartych małżeństw	346	332	358	371	381	365	345	333	259
Ludność wg grup ekonomicznych:									
- wiek przedprodukcyjny (% ogółu ludności)	13 692 19,73	13 371 19,30	13 165 19,00	13 044 18,80	13 096 18,80	12 909 18,56	13 169 18,86	13 127 18,82	13 032 18,70
- wiek produkcyjny (% ogółu ludności)	45 911 66,15	45 742 66,00	45 467 65,60	45 167 65,11	44 780 64,3	44 367 63,79	43 796 62,72	43 276 62,04	42 802 61,50
- wiek poprodukcyjny (% ogółu ludności)	9 801 14,12	10 204 14,72	10 684 15,40	11 159 16,09	11 750 16,9	12 278 17,65	12 862 18,42	13 355 19,14	13 805 19,80
Ruch naturalny ludności:									
- urodzenia żywe	679	631	609	684	762	769	766	728	678
- zgony	470	550	539	538	545	573	600	615	720
Przyrost naturalny	209	81	70	146	217	196	166	113	-42

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

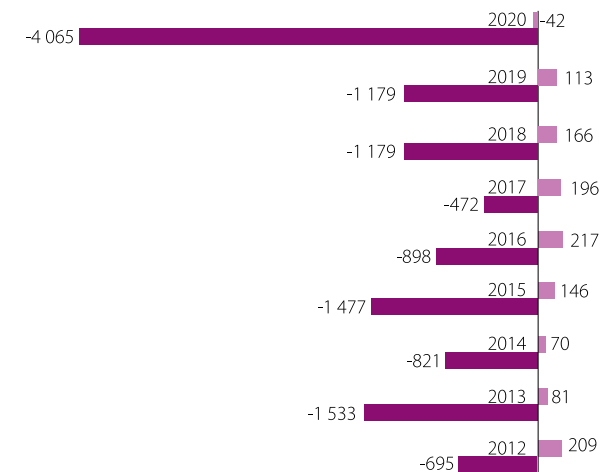
Ruch naturalny ludności, migracja

W 2020 roku urodziło się w Suwałkach 678 dzieci, to o 50 mniej niż w roku poprzednim. Liczba zgonów zwiększyła się w porównaniu do roku 2019 o 105 i wyniosła 720.

W 2020 roku wystąpił ujemny przyrost naturalny i wyniósł -42 osoby, to o 208 osób mniej niż w roku poprzednim.

W 2020 roku zawarto 259 małżeństw, przyczem rok wcześniej zawarto ich 333.

Wykres 1.3.2 Przyrost naturalny w Suwałkach na tle województwa podlaskiego w latach 2012-2020 (w osobach)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W roku 2020 saldo migracji w Suwałkach wyniosło -41.

Pierwsza Suwalczanka w 2020 r.

Tabela 1.3.2. Ruch naturalny ludności w latach 2012-2020

Płeć	Stan na koniec roku									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Małżeństwa	346	332	358	371	381	365	345	333	259	
Rozwody	146	152	142	157	153	129	149	154	145	
Urodzenia żywe	kobiety	329	291	293	351	383	360	351	358	331
	mężczyźni	350	340	316	333	379	409	415	370	347
	ogółem	679	631	609	684	762	769	766	728	678
Zgony	kobiety	226	276	249	247	252	280	269	309	341
	mężczyźni	244	274	290	291	293	293	331	306	379
	ogółem	470	550	539	538	545	573	600	615	720
Przyrost naturalny	Niemowląt ogółem	2	6	2	1	3	2	4	2	1
	kobiety	103	15	44	104	131	80	82	49	-10
	mężczyźni	106	66	26	42	86	116	84	64	-32
ogółem	209	81	70	146	217	196	166	113	-42	
Dynamika demograficzna (stosunek urodzin żywych do liczby zgonów)	1,44	1,17	1,13	1,27	1,40	1,34	1,28	1,18	0,94	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 1.3.3. Migracje ludności w latach 2012-2020

Wyszczególnienie	Płeć	Stan na koniec roku									
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Napływ	kobiety	368	342	319	322	338	362	442	353	321	
	mężczyźni	287	275	274	280	263	294	350	313	266	
	ogółem	655	617	593	602	601	656	792	666	587	
	w tym z zagranicy	kobiety	14	14	8	-	10	22	12	19	17
		mężczyźni	17	15	10	-	11	16	12	9	10
		ogółem	31	29	18	-	21	38	24	28	27
Odpływ	kobiety	363	400	425	375	328	397	395	389	360	
	mężczyźni	323	367	376	325	250	341	349	390	285	
	ogółem	686	767	801	700	578	738	744	779	645	
	w tym za granicę	kobiety	36	43	41	-	9	14	16	12	6
		mężczyźni	29	30	30	-	6	5	7	6	4
		ogółem	65	73	71	-	15	19	16	18	10
Saldo migracji	kobiety	-41	+5	-58	-106	-86	11	47	-29	-28	
	mężczyźni	-104	-36	-92	-102	-65	18	1	-74	-13	
	ogółem	-145	-31	-150	-208	-151	29	48	-103	-41	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

2 Infrastruktura społeczna i bezpieczeństwo

2.1. Ochrona Zdrowia

Rok 2020 dla ochrony zdrowia – nie tylko w Suwałkach – był prawdziwym wyzwaniem. 4 marca 2020 r. w Polsce zdiagnozowano pierwszego pacjenta, u którego wykryto koronawirusa. COVID-19 w Suwałkach pojawił się 9 kwietnia. W całym 2020 roku chorobą zarażono się 2 435 mieszkańców Suwałk. Spośród nich 67 niestety nie wygrało walki z koronawirusem. Pomocy medycznej w postaci hospitalizacji potrzebowało 315 Suwałczan.*

Miasto Suwałki wsparło finansowo wiele służb, które stanęły na pierwszej linii frontu walki z pandemią. Na zakup sprzętu i aparatury oraz środków ochrony osobistej przekazano środki w wysokości 520 999 zł następującym podmiotom:

- ✓ Szpital Wojewódzki w Suwałkach – 351 000 zł (z tego 75 000 zł z opłat

za pozwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych);

- ✓ Szpital psychiatryczny (Specjalistyczny Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Suwałkach) – 40 000 zł;
- ✓ Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego – 65 000 zł;
- ✓ Ośrodek Rehabilitacji SP ZOZ – 15 000 zł;
- ✓ Komenda Miejska Policji w Suwałkach – 49 999 zł.

Władze Suwałk w początkowej fazie pandemii podjęły również decyzję o wyposażeniu suwalskich seniorów oraz pracowników miejskich jednostek w maseczki ochronne. Za kwotę 127 800 zł kupiono płyny do dezynfekcji i ponad 16 tys. maseczek, które za pośrednictwem pracowników jednostek organizacyjnych miasta i wolontariuszy rozdysponowano

wśród mieszkańców Suwałk. Prowadzono dezynfekcję przystanków, zabezpieczenie przycisków przy przejściach dla pieszych, oraz specjalne środki bezpieczeństwa w Urzędzie Miejskim.

Charakterystyka systemu ochrony zdrowia w Suwałkach

W 2020 roku na terenie Miasta Suwałk działało 69 podmiotów, świadczących usługi zdrowotne w różnym zakresie w ramach kontraktów z Narodowym Funduszem Zdrowia. Liczba poszczególnych świadczeniodawców przedstawiała się następująco:

Tabela 2.1.1 Liczba świadczeniodawców usług zdrowotnych w Suwałkach w 2020 roku

Usługi zdrowotne	Liczba świadczeniodawców
leczenie stomatologiczne	22
ambulatoryjna opieka specjalistyczna	20
podstawowa opieka zdrowotna	12
opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień	3
rehabilitacja lecznicza	3
świadczenia zdrowotne kontraktowane odrębnie	2
leczenie szpitalne	3
profilaktyczne programy zdrowotne	2
opieka paliatywna i hospicyjna	1
świadczenia pielęgnacyjno-opiekuńcze	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Informatora o zawartych umowach Narodowego Funduszu Zdrowia.

Na terenie Suwałk działało również 29 aptek.

W 2020 roku w Suwałkach funkcjonowały trzy publiczne szpitale: Szpital Wojewódzki im. dr L. Rydygiera, Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej i Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Rehabilitacji. Łącznie w szpitalach publicznych, na

umowach, zatrudnionych było 196 lekarzy różnych specjalności oraz 598 pielęgniarek i położnych.

*dane z Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Suwałkach.

Tabela 2.1.2 Szpitale w Suwałkach w 2020 roku

Rodzaje placówek	Liczba	
	placówek	łóżek
Szpitale ogółem	4	687
Szpitale publiczne, w tym:	3	681
- ogólne	2	474
- specjalistyczne	0	0
- resortowe	0	0
- psychiatryczne	1	207
Szpital niepubliczny	1	6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Tabela 2.1.2.1 Szpitale w Suwałkach w 2020 roku

Szpital Wojewódzki im. dr. Ludwika Rydygiera w Suwałkach	
Oddziały	
1.	Centralny Blok Operacyjny
2.	Chirurgia Dziecięca
3.	Chirurgia Ogólna z Pododdziałem Chirurgii Onkologicznej
4.	Chorób Wewnętrznych i Gastroenterologii z Oddziałem Diabetologii
5.	Chorób Wewnętrznych, Kardiologii, Nadciśnienia Tętniczego i Endokrynologii
6.	Chorób Zakaźnych
7.	Dermatologia
8.	Ginekologia, Patologia Ciąży i Położnictwo
9.	Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii z Pododdziałem Anestezjologii i Intensywnej Terapii Dziecięcej
10.	Laryngologii
11.	Nefrologia ze Stacją Dializ
12.	Neonatologia
13.	Neurologia z Pododdziałem Udarowym
14.	Onkologia Kliniczna i Hematologia
15.	Ortopedyczno-Urazowy

16. Pediatria
17. Pulmonologia
18. Reumatologia z Pododdziałem Dermatologii i Geriatrii
19. Szpitalny Oddział Ratunkowy
20. Urologia
21. Pracownia Psychologii Klinicznej
22. Oddział Okulistyczny

Poradnie Specjalistyczne

1. Ośrodek Domowego Leczenia Tlenem
2. Poradnia Alergologiczna
3. Poradnia Chirurgii Dziecięcej
4. Poradnia Chirurgii Ogólnej
5. Poradnia Chirurgii Onkologicznej
6. Poradnia Chorób Zakaźnych
7. Poradnia Dermatologiczna
8. Poradnia Diabetologiczna
9. Poradnia Foniatria
10. Poradnia Gastroenterologiczna
11. Poradnia Ginekologiczno - Położnicza
12. Poradnia Hematologiczna
13. Poradnia Nefrologiczna
14. Poradnia Neonatologiczna
15. Poradnia Neurologiczna
16. Poradnia Okulistyczna
17. Poradnia Onkologiczna
18. Poradnia Ortopedyczna
19. Poradnia Osteoporozy
20. Poradnia Otolaryngologiczna
21. Poradnia Preluksacyjna
22. Poradnia Pulmonologiczna
23. Poradnia Reumatologiczna
24. Poradnia Urologiczna

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Rehabilitacji w Suwałkach**Oddziały**

1. Oddział Rehabilitacyjny
2. Oddział Rehabilitacji Neurologicznej
3. Oddział Dzienny Rehabilitacji
4. Oddział Dzienny Rehabilitacji Dzieci

Specjalistyczny Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Suwałkach**Oddziały**

1. Oddział Psychiatryczny
2. Oddział Dzienny Psychiatryczny
3. Oddział psychogeriatryczny
4. Oddział Leczenia Uzależnień i Zaburzeń Emocjonalnych
5. Pododdział Leczenia Zaburzeń Nerwicowych
6. Oddział Dzienny Terapii Nerwic
7. Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy Psychiatryczny
8. Oddział Dzienny Psychiatryczno-Rehabilitacyjny

Poradnie Specjalistyczne

1. Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dorosłych:
2. Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży
3. Poradnia Psychologiczna
4. Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Substancji Psychoaktywnych
5. Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu
6. Zespół Leczenia Środowiskowego (Domowego)

Medica Vision Centrum Medyczne Sp. z o.o.**Oddziały**

1. Oddział Okulistyczny
2. Oddział Chirurgii Jednego Dnia

Poradnie

1. Poradnia Okulistyczna
2. Poradnia Urologiczna
3. Poradnia Chirurgii Ogólnej
4. Poradnia Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej
5. Poradnia Położniczo-Ginekologiczna
6. Pracownia RTG

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych stron internetowych szpitali na dzień 09.02.2021 r.

Tabela 2.1.3 Świadczenia opieki zdrowotnej w rodzaju: opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień w 2020 roku

Świadczeniodawca	Rodzaj świadczeń
Specjalistyczny Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Suwałkach	izba przyjęć
	leczenie alkoholowych zespołów abstynencyjnych pododdział detoksykacji
	pododdział terapii uzależnień od alkoholu
	leczenie zaburzeń nerwicowych dla dorosłych - pododdział zaburzeń nerwicowych
	świadczenia dzienne leczenia zaburzeń nerwicowych
	pododdział dzienny psychiatryczny geriatryczny
	świadczenia dzienne psychiatryczne rehabilitacyjne dla dorosłych - pododdział psychiatryczno-rehabilitacyjny
	świadczenia pielęgnacyjno-opiekuńcze psychiatryczne dla dorosłych - zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy psychiatryczny
	oddział psychosomatyczny
	pododdział geriatryczny
NZOZ Ośrodek Profilaktyki Terapii Uzależnień i Współuzależnienia Stowarzyszenia Wybór w Suwałkach	poradnia psychologiczna
	poradnia terapii uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu
	poradnia terapii uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu
	poradnia zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży
	centrum zdrowia psychicznego - punkt zgłoszeniowo-koordynacyjny
	centrum zdrowia psychicznego - pomoc doraźna
	świadczenia dzienne psychiatryczne dla dorosłych - oddział dziennego pobytu
	świadczenia dzienne terapii uzależnienia od alkoholu
	leczenie środowiskowe - zespół leczenia domowego
	świadczenia psychiatryczne ambulatoryjne dla dorosłych - poradnia zdrowia psychicznego i poradnia psychogeriatryczna
NZOZ Centrum Zdrowia Psychicznego w Suwałkach	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Podlaskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia.

Tabela 2.1.4 Opieka paliatywna, hospitacyjna, świadczenia pielęgniarstwa i opiekuńcze

Świadczeniodawca	Rodzaj świadczeń
Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Paliatywnej im. Jana Pawła II w Suwałkach	zespół domowej opieki paliatywnej
	zespół domowej opieki paliatywnej nad dziećmi- hospicjum domowe dla dzieci
	hospicjum stacjonarne - oddział medycyny paliatywnej
	zakład opiekuńczo-leczniczy
	zakład opiekuńczo-leczniczy dla pacjentów wentylowanych mechanicznie
	zakład opiekuńczo-leczniczy
	opieka domowa nad dziećmi wentylowanymi mechanicznie - zespół długoterminowej opieki domowej dla dzieci wentylowanych mechanicznie
	opieka domowa nad pacjentami wentylowanymi mechanicznie - zespół długoterminowej opieki domowej dla pacjentów wentylowanych mechanicznie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Podlaskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia.

Tabela 2.1.5 Stan zdrowia dzieci i młodzieży miasta Suwałki w wieku 0-18 lat będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej w latach 2019-2020

Rozpoznanie	Osoby, u których stwierdzono schorzenia ogółem (chorobowość)		Osoby, u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy (zachorowalność)	
	2019	2020	2019	2020
Ogółem leczenia	2 131	3 132	402	415
Nowotwory	62	50	17	11
Niedokrwistość	87	105	16	17
Choroby tarczycy	94	151	15	22
Cukrzyca	9	24	2	3
Niedożywienie	3	5	1	0
Otyłość	77	164	10	43
Zaburzenia odżywiania	3	3	2	0
Upośledzenie umysłowe	27	35	5	0
Padaczka	49	72	8	10
Dziecięce porażenie mózgowe	21	33	2	1
Zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	153	369	35	40
Choroba nadciśnieniowa	28	32	9	4
Alergie	633	732	100	90
Zniekształcenia kręgosłupa	271	499	51	58
Choroba układu moczowego	15	38	3	8
Wady rozwojowe, w tym:	125	169	15	19
✓ układu nerwowego	9	15	1	2
✓ układu krążenia	63	108	9	12
✓ narządów płciowych	16	15	2	3
✓ aberracje chromosomowe	6	11	0	1
✓ inne	31	20	3	1
Zaburzenia rozwoju, w tym:	98	115	27	19
✓ fizycznego	36	31	3	2
✓ psychomotorycznego	42	32	5	6
Trwałe uszkodzenie narządu ruchu	11	18	0	1
Pacjenci z innymi schorzeniami wymagającymi opieki czynnej	826	1 212	133	168

Źródło: Na podstawie sprawozdań MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej w latach 2019 i 2020.

W roku 2020 ponad 3 tysiące osób w przedziale wiekowym 0-18 lat znajdowało się pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej. Po raz pierwszy schorzenie wykryte zostało u 415 małoletnich mieszkańców Suwałk. Najwięcej dzieci chorowało na alergię (732 osoby), zniekształcenia kręgosłupa (499 osób) oraz zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (369 osób). Pacjentów z innymi schorzeniami wymagającymi opieki czynnej zanotowano 1 212. Wśród osób w wieku 0-18 lat, u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy, dominowały również alergię (90 osób), zniekształcenia kręgosłupa (58 osób) oraz otyłość (43 osoby). Liczba nowo wykrytych schorzeń, w porównaniu do roku 2019, wzrosła o 13 przypadków.

Tabela 2.1.6 Stan zdrowia mieszkańców miasta Suwałki w wieku 19 lat i więcej będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej w latach 2019-2020

Rozpoznanie	Osoby, u których stwierdzono schorzenia ogółem (chorobowość)		Osoby, u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy (zachorowalność)	
	2019	2020	2019	2020
Ogółem leczenia	19 241	28 411	3 110	3 049
Gruźlica	10	53	1	14
Nowotwory	767	1 248	205	185
Choroby tarczycy	1 825	2 720	243	281
Cukrzyca, w tym:	1 805	2 853	182	218
✓ leczenia insuliną	552	964	47	84
Niedokrwistość	437	677	27	73
Choroby obwodowego układu nerwowego	3 850	4 387	288	287
Choroby układu krążenia, w tym:	10 327	15 437	949	1 089
✓ przewlekła choroba reumatyczna	30	245	3	17
✓ choroba nadciśnieniowa	7 419	10 968	617	662
✓ choroba naczyń mózgowych	234	666	30	98
✓ niedokrwienność serca	1 105	1 729	154	166
Przebyte zawały serca (z niedokrwiennej choroby serca)	201	365	30	37
Przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	1 100	2 376	104	167
Przewlekła choroba układu trawiennego	3 531	4 931	384	339
Choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	7 996	10 323	866	698
Pacjenci z innymi schorzeniami wymagającymi opieki czynnej	4 140	5 842	415	381

Źródło: Na podstawie sprawozdań MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej w latach 2019 i 2020.

Stan zdrowia mieszkańców uzależniony jest od warunków społeczno-ekonomicznych, stylu życia mieszkańców, jakości środowiska w miejscu zamieszkania i pracy, poziomu zabezpieczenia potrzeb zdrowotnych i socjalnych.

W roku 2020 ponad 28 tysięcy dorosłych mieszkańców Suwałk znajdowało się pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej. Po raz pierwszy schorzenia wykryte zostały u 3 049 dorosłych mieszkańców. Najwięcej osób dorosłych chorowało na choroby układu krążenia (15 437 osób), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (10 323 osoby), przewlekłą chorobę układu trawiennego

(4 931 osób), choroby obwodowego układu nerwowego (4 387 osób), cukrzycę (2 853 osoby) oraz choroby tarczycy (2 720 osób).

W zachorowalności dominowały takie choroby jak: choroby układu krążenia (1 089 osób), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (698 osób), przewlekła choroba układu trawiennego (339 osób) czy też choroby obwodowego układu nerwowego (287 osób) i choroby tarczycy (281 osób). Liczba nowo wykrytych przypadków zachorowalności, w porównaniu do roku 2019 zmalała o 61 przypadków.

Programy w zakresie ochrony zdrowia

Tabela 2.1.7 Profilaktyczne programy zdrowotne finansowane z budżetu Miasta Suwałk w 2020 roku

Nazwa programu	Wydatkowana kwota z budżetu miejskiego	Liczba osób, które skorzystały z programu
<p>SUWAŁSKA AKADEMIA RODZENIA 2020 - edukacja przedporodowa dla mieszkańców Miasta Suwałk w Szkole Rodzenia przy Szpitalu Wojewódzkim w Suwałkach</p> <p>„Szkoła rodzenia” oferuje edukację w ramach spotkań grupowych umożliwiając jednocześnie wymianę doświadczeń przez uczestniczki. W zajęciach „Szkoły rodzenia” mogły brać udział kobiety ciężarne posiadające Suwałską Kartę Mieszkańca</p> <p>Podczas zajęć, kobiety wraz z partnerami były przygotowywane do porodu naturalnego oraz do wypełniania nowej roli związanej z pojawieniem się dziecka, przekazywano wiedzę dotyczącą rozwoju płodu, przebiegu ciąży, porodu, położu i podstawowych problemów dotyczących opieki nad noworodkiem i laktacji, promowano zachowania prozdrowotne w czasie ciąży, przekazywano informacje o ćwiczeniach możliwych do wykonania, w sposób nie zagrażających przyszłej matce i dziecku.</p> <p>Jeden kurs „Szkoły rodzenia” trwał około 8 tygodni, jednakże zrealizowano jedynie 2 kursy. Z uwagi na epidemię SARS-CoV-2, mimo zachowania reżimu sanitarnego, Szpital Wojewódzki nie mógł kontynuować realizacji zadania.</p>	7 500 zł	20 ciężarnych wraz z partnerami

Fot. <https://szpital.suwalki.pl/>

Program polityki zdrowotnej pn.: „ZDROWA JESIEŃ profilaktyczne szczepienia przeciwko grypie mieszkańców Suwałk powyżej 65 roku życia”

W 2020 roku wyłoniono realizatora programu polityki zdrowotnej, który będzie realizowany w latach 2020 - 2022. W ramach programu mieszkańcy byli szczepieni szczepionką czterowalentną zapewniającą najszerszą oferowaną ochronę przeciwko grypie. Realizator miał również przeprowadzić otwarte wykłady w klubach seniora o tematyce: epidemiologia grypy, jej rozpoznanie i leczenie, profilaktyka czynna i bierna, szczepienia i ich skuteczność, sposoby na wzmocnienie odporności. Z uwagi na epidemię SARS-CoV-2 ta część zadania nie mogła zostać zrealizowana.

169 300 zł

1 693 osoby

Program polityki zdrowotnej: Szczepienia przeciwko rakowi szyjki macicy dla mieszkanki Suwałk w wieku 13 lat.

W ramach realizacji programu polityki zdrowotnej szczepieniami zostały objęte dziewczęta urodzone w latach 2006-2007. Objęcie szczepieniami dwóch roczników dziewcząt było konieczne z uwagi na brak szczepionek, a tym samym brak realizacji przedmiotowego programu w 2019 roku. Realizacja programu polegała na przekazaniu rodzicom, dziewcząt uprawnionych do szczepień, materiałów informacyjno-edukacyjnych poprzez platformę e-dziennik, a następnie przeprowadzenie szczepienia. Szczepienia były realizowane przez 3 podmioty, a z uwagi na późne udostępnienie szczepionek na rynku polskim akcja szczepień rozpoczęła się w 2020 roku, ale zostanie zakończona w 2021 r.

33 810 zł

129 osób

Konsultacje geriatryczne na rzecz seniorów - mieszkańców Suwałk.

W ramach realizacji zadania specjalista do spraw geriatryki udzielał seniorom tj. osobom powyżej 70 roku życia posiadającym Suwałską Kartę Mieszkańca - konsultacji geriatrycznych. Realizator oferował również zorganizowanie 3 otwartych wykładów z zakresu profilaktyki zdrowia osób starszych - Z uwagi na epidemię SARS-CoV-2 ta część zadania nie mogła zostać zrealizowana w pełnym zakresie - odbył się 1 wykład.

4 400 zł

8 osób

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Suwałkach w 2020 r. Na realizację działań mających na celu ograniczenie przyczyn i skutków nadużywania alkoholu i narkomanii przeznaczono kwotę 2 038 889,54 zł.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych od wielu lat szczególną uwagę zwraca na problemy związane z funkcjonowaniem rodziny osoby uzależnionej oraz na problemy i potrzeby dzieci i młodzieży. W związku z tym najwięcej środków finansowych w 2020 r. przekazano na:

- ✓ pomoc udzielaną członkom rodzin, w których występuje problem alkoholowy i przemoc w rodzinie,
- ✓ prowadzenie placówek wsparcia dziennego,
- ✓ organizację czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz działalność informacyjno-edukacyjną,
- ✓ realizację projektów profilaktycznych realizowanych przez placówki oświatowe.

W 2020 r. do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Suwałkach wpłynęło 166 wniosków o wszczęcie postępowania o zobowiązanie do leczenia odwykowego. W stosunku do 160 wniosków wszczęto postępowanie, odmówiono wszczęcia postępowania w 5 przypadkach, w 1 przypadku wniosek przekazano do innej gminy. Do Sądu Rejonowego III Wydział Rodzinny i Nieletnich skierowano 64 wnioski o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego oraz 55 postępowań umorzono.

Zapewniono kompleksową pomoc członkom rodzin dotkniętym problemem przemocy poprzez prowadzenie:

- ✓ procedury „Niebieskiej Karty” w ramach zespołu interdyscyplinarnego – prowadzono łącznie 306 spraw, z tego 68 procedur kontynuowano z lat poprzednich. W ramach Zespołu Interdyscyplinarnego w 2020 r. powołano 238 grup roboczych, które odbyły 977 spotkań,
- ✓ punktu pomocy w zakresie procedur prawnych oraz pomocy psychologicznej dla osób doświadczających przemocy w rodzinie (łącznie udzielono 194 porad prawnych oraz 166 porad psychologicznych),
- ✓ schronienia dla osób doświadczających przemocy w Dziale Pomocy Kryzysowej przy Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Suwałkach – skorzystały 22 osoby,
- ✓ terapii interwencyjnej, której celem jest osiągnięcie optymalnego poziomu funkcjonowania, w ramach której objęto 4 osoby - 24 sesje,
- ✓ grupy wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc – grupa prowadzona w oparciu o program służący pomocy i wsparciu w nabywaniu umiejętności przewyższania przemocy w rodzinie. W 2020 r. zrealizowano 2 edycje spotkań grupy wsparcia, z których skorzystało 18 osób,
- ✓ poradnictwa socjalnego oraz z zakresu przeciwdziałania przemocy, w rodzinie w ramach którego udzielono 268 porad,
- ✓ zajęć profilaktycznych „Przemoc poznaję i reaguję” – realizowanych w dwunastu klasach na terenie siedmiu szkół podstawowych mających na celu wprowadzenie zmian w przekonaniach i promowanie właściwych zachowań dzieci i młodzieży dotyczących sytuacji przemocowych, w których udział wzięło ok. 260 uczniów,
- ✓ interwencji w środowisku mającej na celu zdiagnozowanie sytuacji rodzinnej

zgłoszonej przez zaniepokojonych świadków lub osoby anonimowe. W 2020 r. zweryfikowano 22 zgłoszenia,

- ✓ terapii rodzin pozwalającej na rozwiązanie problemów i konfliktów w rodzinie. Z terapii skorzystało 19 osób,
- ✓ programu profilaktycznego „Szkoła dla rodziców” – trening umiejętności wychowawczych służący wzmocnieniu opiekuńczych i alternatywnych metod i kompetencji rodziców wobec stosowania przemocy. W programie udział wzięło 12 osób.

W 2020 r. w Poradni Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu leczyło się 470 osób (nie tylko mieszkańców Suwałk), w tym:

- ✓ 360 osób uzależnionych, w tym 302 mężczyzn i 58 kobiet.
- ✓ 110 osób współuzależnionych, w tym 2 mężczyzn i 108 kobiet.

Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu działa w ramach Specjalistycznego Psychiatrycznego SP ZOZ w Suwałkach. W Poradni prowadzone są działania profilaktyczne i lecznicze, udzielana jest pomoc osobom uzależnionym i członkom ich rodzin. Głównym zakresem działania poradni jest:

- ✓ diagnozowanie pacjentów uzależnionych od alkoholu,
- ✓ konstruowanie osobistych programów terapii,
- ✓ leczenie i rehabilitacja,
- ✓ prowadzenie psychoterapii indywidualnej i grupowej,
- ✓ kontaktowanie się w razie potrzeby z rodzinami pacjentów.

Poradnia posiada następującą ofertę terapeutyczną:

- ✓ IV-etapowe leczenie osób uzależnionych: 1 etap podstawowy, 2 etap rehabilitacyjny, 3 etap pogłębiony, 4 etap after-care;

✓ leczenie osób współuzależnionych: spotkania indywidualne oraz grupa wsparcia. W 2020 r. w Oddziale Leczenia Uzależnień i Zaburzeń Emocjonalnych hospitalowanych było 1074 osób (dotyczy nie tylko mieszkańców Suwałk), w tym:

- ✓ w Pododdziale Terapii Uzależnienia od Alkoholu – 219 pacjentów, w tym 26 kobiet,
- ✓ w Pododdziale Detoksykacji – 855 pacjentów, w tym 79 kobiet.

W 2020 r. w Dziennym Oddziale Terapii Uzależnień od Alkoholu przy ul. Młynarskiego 9 leczenie odwykowe podjęło 99 pacjentów (dotyczy nie tylko mieszkańców Suwałk) uzależnionych od alkoholu – 20 kobiet i 79 mężczyzn.

W 2020 r. w Poradni Leczenia Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych leczyło się 149 pacjentów (nie tylko mieszkańców Suwałk), w tym 20 osób do 18-go roku życia:

- ✓ 120 osób uzależnionych (85 mężczyzn, 15 kobiet oraz 20 osób nieletnich),
- ✓ 29 osób współuzależnionych (11 mężczyzn i 18 kobiet),
- ✓ udzielono 1 125 porad,
- ✓ wystawiono 31 skierowań do ośrodków stacjonarnych i na oddziały detoksykacyjne.

W 2020 r. zatrzymano i doprowadzono do Pogotowia dla Osób Nietrzeźwych 567 osób (1 301 pobyty), w tym:

- ✓ 507 mężczyzn – 1 195 pobyty,
- ✓ 57 kobiet – 103 pobyty,
- ✓ 3 nieletnich mężczyzn – 3 pobyty.

Głównym zakresem działania Pogotowia dla Osób Nietrzeźwych było:

Opieka nad osobami nietrzeźwymi, które swoim zachowaniem dały powód do zgorzelenia w miejscu publicznym lub zakładzie pracy albo znajdowały się w okolicznościach zagrażających ich życiu lub zdrowiu, bądź życiu i zdrowiu innych osób.

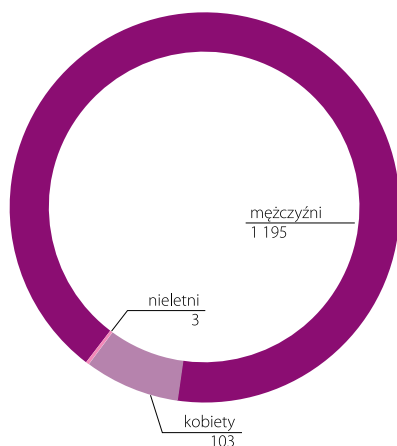
Zapewnienie przyjętym osobom nietrzeźwym opieki lekarskiej i pierwszej pomocy w nagłych wypadkach.

Udzielanie osobom w stanie nietrzeźwości świadczeń higieniczno-sanitarnych.

Nakłanianie osób uzależnionych od alkoholu do poddania się leczeniu odwykowemu, łącznie z wydaniem przez lekarza izby skierowań na leczenie odwykowe dla osób wyrażających na to zgodę.

Prowadzenie działalności wychowawczej i informacyjnej o szkodliwości nadużywania napojów oraz udzielanie pomocy psychologicznej osobom opuszczającym Pogotowie i ich rodzinom.

Wykres 2.1.1 Liczba pobytów w Pogotowiu dla Osób Nietrzeźwych w Suwałkach w 2020 roku z podziałem na płeć z wyszczególnieniem osób nieletnich.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Pogotowia dla Osób Nietrzeźwych w Suwałkach.

W strukturze Ośrodka Profilaktyki i Wsparcia dla Osób Nietrzeźwych, Bezdomnych i Uzależnionych w Suwałkach działał Telefon Zaufania dla osób z problemem alkoholowym,

narkomanii i uwikłanych w przemoc w rodzinie, w ramach którego w 2020 r. odebrano 68 połączeń (tel. 797 670 059).

Według stanu na 31 grudnia 2020 r. na terenie miasta sprzedaż napojów alkoholowych prowadziły 174 punkty, w tym: 124 punkty – w zakresie sprzedaży detalicznej oraz 50 punktów – w zakresie sprzedaży gastronomicznej. Łącznie dochody miasta w 2020 r. z tytułu korzystania przez przedsiębiorców z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wyniosły 2 364 741,89 zł.

2.2. Pomoc społeczna

Charakterystyka systemu pomocy społecznej

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie (MOPR), Dom Pomocy Społecznej „Kalina”, Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą, ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe i fundacje. MOPR jest główną jednostką organizacyjną systemu pomocy społecznej w Suwałkach.

Infrastruktura systemu pomocy społecznej:

- ✓ Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie;
- ✓ Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności (Miasto Suwałki, Powiat Suwalski, Sejneński i Augustowski);
- ✓ Środowiskowe domy samopomocy – 2 placówki o łącznej liczbie 69 miejsc;
- ✓ Ośrodek Profilaktyki i Wsparcia dla Osób Nietrzeźwych, Uzależnionych i Bezdomnych z miejscami noclegowymi – 20 miejsc;
- ✓ Warsztat Terapii Zajęciowej – 35 miejsc;
- ✓ Dom Pomocy Społecznej „Kalina” – 195 miejsc;

- ✓ Miejsca hostelowe w strukturze MOPR dla osób w sytuacjach kryzysowych – 10 miejsc;
- ✓ Dom Dniennego Pobytu „Kalinka” – 15 miejsc;
- ✓ Mieszkanie chronione wspierane – 1 mieszkanie z 3 miejscami.
- ✓ Placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego – 5 placówek – 190 miejsc;
- ✓ Mieszkania chronione treningowe – 2 mieszkania – 7 miejsc;
- ✓ Rodziny Zastępcze – 130, z tego:
  - zawodowe rodziny zastępcze – 10 rodzin;
  - rodzinny dom dziecka – 1;
  - niezawodowe rodziny zastępcze – 28;
  - spokrewnione rodziny zastępcze – 91;
- ✓ Asystent rodziny – 3;
- ✓ Koordynator pieczy zastępczej – 7.

Infrastruktura wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej

- ✓ Organizator Pieczy Zastępczej;
- ✓ Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – 30 miejsc;

Tabela 2.2.1 Wydatki na zadania realizowane przez jednostki pomocy społecznej w Suwałkach w latach 2018-2020 (w zł)

Rodzaj wydatków	2018	2019	2020
Łącznie wydatki MOPR, w tym:	98 595 499	116 158 614	135 260 209
Pomoc społeczna	19 441 711	19 986 249	19 842 675
Rodzina	76 245 484	92 676 534	110 508 533
Ochrona zdrowia	317 757	355 552	429 189
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	841 992	911 766	1 110 236
Fundusz celowy PFRON	1 748 555	1 922 639	2 535 103
Środki EFS	0	229 440	662 202
Fundusz Solidarnościowy	0	76 434	172 271
Dom Pomocy Społecznej	7 591 534	8 630 295	9 640 355
	117 492*	169 041*	100 844 *
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza	1 447 673	1 553 498	1 737 578
Dofinansowanie organizacji pozarządowych realizujących zadania pomocy społecznej	1 793 931	1 950 385	1 939 105
Razem	109 428 637	128 461 833	148 678 091

*koszt ośrodka wsparcia (Dom Dniennego Pobytu „Kalinka”) w Suwałkach.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Spotkanie z okazji Dnia Pracownika Społecznego. Wręczenie gratulacji z okazji 30-lecia istnienia Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie.

Najczęstsze powody udzielania pomocy to:

- ✓ ubóstwo - 1 033 rodzin;
- ✓ bezrobocie - 591 rodzin;
- ✓ niepełnosprawność - 900 rodzin;
- ✓ długotrwała choroba - 882 rodziny;
- ✓ bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - 374 rodzin;
- ✓ potrzeba ochrony macierzyństwa - 113 rodziny;
- ✓ alkoholizm i narkomania - 213 rodzin;
- ✓ bezdomność - 91 osoby;
- ✓ przemoc w rodzinie i pomoc interwencyjna - 17 rodzin;
- ✓ trudności w przystosowaniu po opuszczeniu zakładu karnego - 59 osób;
- ✓ zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe - 3 osoby.

Działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie

Tabela 2.2.2 Liczba rodzin korzystających z systemu pomocy społecznej w latach 2017-2020

lata	Pomoc Społeczna (liczba rodzin)	Świadczenia Rodzinne (liczba dzieci)	Świadczenia wychowawcze (liczba dzieci)	Fundusz alimentacyjny (liczba uprawnionych)
2018	1 828	6 677	8 212	869
2019	1 803	5 123	12 952	800
2020	1 843	4 373	13 357	769

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w 2020 r. realizował zadania pomocy wynikające z ustawy o pomocy społecznej i innych ustaw:

Należące do właściwości powiatu:

- ✓ kierowanie dzieci do placówek opiekuńczo-wychowawczych – 12 skierowań;
- ✓ pokrywanie kosztów utrzymania dzieci z terenu miasta umieszczonych

Wręczenie medali przez Wojewodę Podlaskiego Pracownikom Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie

w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów – 45 dzieci;

- ✓ pomoc pieniężna z tytułu pokrywania kosztów utrzymania dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych z terenu Miasta Suwałk – 223 dzieci;
- ✓ pomoc pieniężna i w naturze usamodzielnianym wychowankom opuszczającym zastępcze formy opieki rodzinnej – 37 wychowanków;
- ✓ pomoc mieszkaniowa poprzez zapewnienie miejsca w mieszkaniu chronionym – 5 wychowanków;
- ✓ szkolenia kandydatów na niezawodowe rodziny zastępcze – 8 osób;
- ✓ zapewnianie opieki koordynatora rodzinom zastępczym – 112 rodzin;

- ✓ dokonywanie okresowych ocen sytuacji dzieci w rodzinach zastępczych – 253 ocen;
- ✓ dokonywanie ocen funkcjonowania rodzin zastępczych – 49 ocen;
- ✓ rehabilitacja społeczna i zawodowa (środki PFRON) – 722 osoby.

Z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat:

- ✓ orzekanie o niepełnosprawności – 3 762 orzeczenia;
- ✓ opieka i terapia w Środowiskowych Domach Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi i Niepełnosprawnych Intelktualnie – 77 osób.

Na szczeblu gminy z zakresu zadań zleconych:

- ✓ specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi – 27 osób dorosłych i 1 dziecko;
- ✓ zasiłki rodzinne wraz z przysługującymi dodatkami – 4 373 dzieci;
- ✓ jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia dziecka – 508 świadczeń;
- ✓ zasiłki pielęgnacyjne – 2 011 osób;
- ✓ świadczenia pielęgnacyjne – 340 osób;
- ✓ specjalne zasiłki opiekuńcze – 92 osoby;
- ✓ zasiłki dla opiekuna – 35 osób;
- ✓ ubezpieczenia emerytalno-rentowe osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze i zasiłki dla opiekuna – 303 osoby;
- ✓ ubezpieczenia zdrowotne (za osoby pobierające zasiłki stałe, świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, zasiłki dla opiekuna i realizujące indywidualne plany zatrudnienia socjalnego) – 704 osoby;
- ✓ świadczenia z funduszu alimentacyjnego – 769 uprawnionych oraz

prowadzono postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych;

- ✓ ustalanie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej osób nieubezpieczonych - 95 osób;
- ✓ świadczenia rodzicielskie – 303 osoby;
- ✓ świadczenia wychowawcze (500+) – 13 357 dzieci. Kwota świadczeń wyniosła 74 969 794 zł.

Z zakresu zadań własnych gminy:

- ✓ zasiłki stałe – 435 osób;
- ✓ zasiłki i pomoc w naturze – 726 osób;
- ✓ usługi opiekuńcze – 225 osób;
- ✓ schronienie (ośrodki wsparcia poza m. Suwałki) – 8 osób;
- ✓ sprawienie pogrzebu – 9 pochówków, w tym 4 dla 70 dzieci nienarodzonych;
- ✓ kierowanie i odpłatność za pobyt mieszkańców Miasta Suwałk w domach pomocy społecznej na terenie innych powiatów – 92 osób;
- ✓ przewóz osób niepełnosprawnych – 8 109 pasażerów;
- ✓ wsparcie opieką asystenta rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze – 42 rodziny.

Inne działania Ośrodka:

- ✓ **organizacja prac społecznie użytecznych** – 16 osób;
- ✓ **dodatek energetyczny** – od 1 stycznia 2014 r. Ośrodek jest realizatorem dodatku energetycznego, który przysługuje odbiorcom wrażliwym na mocy ustawy – Prawo energetyczne, pomoc uzyskało 459 rodzin;
- ✓ **dodatki mieszkaniowe** – od 1 stycznia 2016 r. Ośrodek przejął realizację zadania własnego gminy polegającego na ustalaniu uprawnień i wypłacie dodatków mieszkaniowych, z dodatków

mieszkaniowych skorzystało 1 137 gospodarstw domowych;

- ✓ **Karta Polaka** – wypłata świadczeń pieniężnych dla posiadaczy Karty Polaka osiedlających się na terenie miasta Suwałki - na częściowe pokrycie kosztów zagospodarowania i bieżącego utrzymania – 18 rodzin liczących 24 osoby.

Działalność programowa Ośrodka:

- ✓ **Program osłonowy w zakresie ograniczania skutków niedożywienia w Mieście Suwałki na lata 2019-2023** przyjęty uchwałą nr III/25/2019 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 stycznia 2019 r. Celem programu było ograniczanie skutków niedożywienia wśród osób i rodzin o najniższych dochodach, a zwłaszcza dzieci i młodzieży oraz osób starszych i niepełnosprawnych na terenie Miasta Suwałki poprzez: upowszechnianie zdrowego stylu życia, poprawę poziomu życia osób i rodzin o niskich dochodach. Adresatami działań były rodziny, których dochód przekracza 150% kryterium dochodowego, w szczególności: dzieci, uczniowie i rodziny dysfunkcyjne. Pomocy w formie gorącego posiłku udzielono 327 osobom na zasadach częściowej odpłatności.
- ✓ Na podstawie uchwały Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. realizowano **wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu”** na lata 2019-2023. Pomocy udzielono 2 181 osobom, w formie:
  - gorącego posiłku w przedszkolu – 179;
  - gorącego posiłku w szkole – 432 uczniów i 23 objętych dożywianiem na podstawie decyzji dyrektorów szkół;
  - gorących posiłków wydawanych w 6 punktach miasta osobom dorosłym – 135 osób;

- świadczenia pieniężnego na zakup żywności – 2 041;
- dowozu do miejsca zamieszkania osób chorych, starszych i niepełnosprawnych – 56 osób.
- ✓ Realizacja **Programu Osłonowego Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Wspieranie Jednostek Samorządu terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” – Edycja 2020. W ramach projektu „Nowe życie bez przemocy”** pozyskano środki w wysokości 67 733,33 zł. Program skierowany do rodzin doświadczających przemocy oraz przedstawicieli instytucji /organizacji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Celem projektu było: Poprawa jakości i zwiększenie dostępności usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych i doznających przemocy w rodzinie na terenie miasta Suwałk. Działania polegały na: terapii rodzinnej, coaching grupowy, treningu umiejętności i kompetencji wychowawczych pn. „Szkoła dla rodziców”, szkolenie pogłębiające wiedzę i umiejętności w zakresie pomocy osobom uwikłanym w problem przemocy pt. „Współpraca w zespołach interdyscyplinarnych i grupach roboczych”, spotkania z wizażystą i stylistą dla uczestniczek grupy wsparcia. Dopuszaenie Ośrodka w sprzęt multimedialny. Łącznie działaniami objęto 104 osoby.
- ✓ **W ramach RPO WP na lata 2014-2020**, Osi Priorytetowej VII Poprawa spójności społecznej, Działania 7.2 Rozwój usług społecznych, Poddziałania 7.2.1 Rozwój usług społecznych i zdrowotnych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym realizowano projekt pn.

„**Rodzina zastępcza**”, na który pozyskano środki z EFS w wysokości 348 049 zł. Celem projektu była poprawa jakości i dostępności usług społecznych świadczonych na rzecz pieczy zastępczej w zakresie wzmocnienia kompetencji osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą. Wsparciem objęto 30 rodzin sprawujących pieczę zastępczą i 40 wychowanków. W ramach projektu realizowano: specjalistyczne poradnictwo prawne, psychologiczne i pedagogiczne, „Szkołę dla rodziców”, superwizję grupową, korepetycje z języka polskiego, niemieckiego i angielskiego, matematyki, fizyki, biologii, chemii i przyrody indywidualne i grupowe zajęcia z doradcą, warsztaty socjoterapeutyczne w formie 2 wyjazdowych obozów, indywidualne zajęcia z psychologiem, grupowe sesje coachingowe, kursy zawodowe/stypendia szkoleniowe, staże zawodowe/stypendia stażowe, grupa wsparcia dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej, rodziny festyn integracyjny.

Na realizację zadań przewidzianych w projekcie w 2020 r. wydatkowano z EFS kwotę 118 609,22 zł.

- ✓ W ramach **Funduszu Solidarnościowego** pozyskiwano środki i realizowano następujące programy:
  - **Program Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych”** – edycja 2020 współfinansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego. Celem Programu było zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych dla osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, w wieku do 75 roku życia osiągających dochody poniżej 400% kryterium

dochodowego (2 804 zł w przypadku osoby samotnej i 2 112 zł w przypadku osoby w rodzinie). Programem objęto 32 osoby – 6 138 świadczeń. Koszt programu 171 864 zł, w tym fundusz solidarnościowy 85 932 zł.

- **Program Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”** - edycja 2020 finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego. Program adresowany do osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. W ramach programu realizowano usługę asystenta przy wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. Usługi świadczone przez 7 dni w tygodniu w godz. 7:00-22:00 z zachowaniem limitu do 30 godzin miesięcznie na 1 uczestnika programu. Z usług skorzystało 11 osób. Zadanie realizowało 6 asystentów spełniających wymogi kwalifikacyjne programu. Koszt programu wyniósł 86 339,56 zł.
- ✓ **Program kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”** przyjętego uchwałą nr 160 Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2016 r. (M.P. 2016 r., poz. 1 250) na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, działania polegały na:
  - **ustalaniu uprawnień i wypłacie jednorazowego świadczenia w wysokości 4 000 zł** - świadczenia skierowane do rodzin z dzieckiem posiadającym zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu – 10 osób;

- **prowadzeniu mieszkania chronionego – wspieranego** – zadanie określone w art. 53 ustawy o pomocy społecznej. W zakresie rozwoju sieci mieszkań chronionych, zgodnie z działaniem 4.7. Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” pozyskano środki na remont i wyposażenie jednego z dotychczasowych mieszkań chronionych, które zostało przekształcone w mieszkanie wspierane liczące 3 miejsca, przeznaczone dla osób z zaburzeniami psychicznymi o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. W 2020 skorzystała 1 osoba;
- ✓ **Świadczenie „Dobry start”** – uchwałą Nr 80 Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. ustanowiony został rządowy program „Dobry start” (M.P. z 2018 r. poz. 514). Szczegółowe warunki realizacji ww. programu określiło rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. (Dz. U. poz. 1 061). Zgodnie z przepisami rozporządzenia świadczenie przewidziane zostało dla rodziców, opiekunów faktycznych, opiekunów prawnych rodzin zastępczych, osób prowadzących rodzinne domy dziecka, dyrektorów placówek opiekuńczo - wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych – raz w roku na dziecko oraz osoby uczące się do 20. roku życia, a w przypadku legitymowania się orzeczeniem o niepełnosprawności do 24. roku życia. Świadczenie w kwocie 300 zł – jednorazowo udzielono 8 278 uczniom.
- ✓ **Program „Aktywny Samorząd”**. Miasto Suwałki przystąpiło do realizacji pilotażowego programu w ramach środków PFRON. Celem programu jest likwidacja barier ograniczających społeczne i zawodowe funkcjonowanie osób niepełnosprawnych. Adresatami programu były osoby niepełnosprawne, głównie osoby do 18 r. życia, będące w wieku aktywności zawodowej, aktywne zawodowo pomimo osiągniętego wieku emerytalnego, kontynuujące naukę na poziomie wyższym – **43 osoby**. Szczegółowe zasady korzystania z dofinansowania w ramach pilotażowego programu „Aktywny Samorząd” oraz terminy naboru wniosków na każdy rok kalendarzowy są podawane do publicznej wiadomości na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Suwałkach <http://mopr.suwalki.pl> oraz w lokalnych mediach.
- ✓ **Program Operacyjny „POMOC ŻYWNOSCIOWA 2014-2020”** współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD). Program skierowany do grup odbiorców spełniających kryteria określone w art. 7 ustawy o pomocy społecznej i których dochód nie przekracza 220% kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej tj. 1 542,20 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1 161,60 zł dla osoby w rodzinie. FEAD polega na dostarczaniu osobom najuboższym pomocy żywnościowej w formie paczki składającej się z 21 produktów (makaron, mleko, mielonka, cukier, olej, itd.). Rolą Ośrodka była kwalifikacja osób spełniających kryteria dochodowe określone w ustawie o pomocy społecznej. W wyniku współpracy z 1 organizacją pozarządową i 3 kościołami zweryfikowano 448 osób oraz wydano 153 skierowania umożliwiające uzyskanie pomocy żywnościowej.
- ✓ Realizacja **Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**:
  - zorganizowano 2 edycje **programu edukacyjno-korekcyjnego** (I edycja od 1.03 do 27.06.2020 r.; II edycja od 01.07 do 07.12.2020 r.) skierowanego do sprawców przemocy w rodzinie. Zajęcia odbywały się na terenie MOPR. Działaniami o charakterze naprawczym, ukierunkowanym na przerwanie przemocy poprzez weryfikację postaw i zmianę zachowań, objęto grupę 30 mężczyzn stosujących przemoc w rodzinie. Program ukończyło 19 osób (udział w min. 75% zajęć), 2 osoby otrzymały zaświadczenie o uczestnictwie w programie (udział w min. 50% zajęć). Wydatkowano kwotę **25 358,02 zł** (rozdział 85 205)
  - **program psychologiczno-terapeutyczny** – realizowany od lipca do grudnia 2020 r. - nakierowany na niwelowanie negatywnych zachowań u osób stosujących przemoc w rodzinie oraz rozwijanie umiejętności i samokontroli oraz konstruktywnego współżycia w społeczeństwie. Uczestniczyło 6 osób, wszyscy ukończyli program. Wydatkowano kwotę **5 046,54 zł** (rozdział 85 205)
  - ✓ **Program osłonowy w zakresie zmniejszenia wydatków mieszkańców Miasta Suwałk z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na lata 2020-2021**. Uchwałą nr XX/264/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 18 marca 2020 r. przyjęto od 1 lipca program osłonowy mający na celu niwelowanie skutków podwyżek opłat za odbiór odpadów komunalnych naliczanych w nowym systemie. Program skierowano do osób samotnych o dochodach niższych niż 1 500 zł netto. W okresie sprawozdawczym wpłynęły 22 wnioski, które zweryfikowano pod względem spełniania kryteriów dostępu określonych w § 3 uchwały. Świadczenia pieniężne w wysokości 13 zł/miesięcznie przyznano 22 osobom – realizując 123 świadczenia na kwotę 1 599 zł.
- ✓ Realizacja Programu **PFRON „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”- Moduł III**. Warunkiem uzyskania wsparcia była utrata przez osoby niepełnosprawne w okresie od 9 marca do 4 września 2020 r., a następnie od 27 października do 16 listopada 2020 r. możliwości korzystania przez okres co najmniej 5 kolejnych następujących po sobie dni roboczych w miesiącu z opieki świadczonej w placówce rehabilitacyjnej. Świadczenia wypłacano w wysokości 500 zł/m-nie. Maksymalnie 5 świadczeń na osobę. Na zadanie pozyskano kwotę 413 075 zł. Wsparciem objęto 211 osób.
- ✓ Realizacja projektu **„Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii „COVID-19” w ramach POWER** współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej i budżetu państwa. Celem projektu było zapobieganie i ograniczenie negatywnych skutków wystąpienia COVID-19 w obszarze pieczy zastępczej. W ramach projektu:
  - zakupiono 169 laptopów z oprogramowaniem, z tego 162 przekazano na podstawie umowy użyczenia 100 rodzinom zastępczym i 7 placówce opiekuńczo-wychowawczej;

- 16 programów rozwijających i edukujących dla dzieci z niepełnosprawnością;
- 100 szt. urządzeń wielofunkcyjnych (kopiowanie, drukowanie, skanowanie);
- zakupiono i przekazano do pieczy zastępczej maseczki - 3 890 szt., rękawiczki - 19 450 szt., płyny do dezynfekcji - 234 l;
- wyposażono w placówce opiekuńczo - wychowawczej miejsce do kwarantanny lub izolacji dla dzieci z rodzin zastępczych i placówek.

Łącznie wydatkowano **543 592,96 zł** (rozdział 85 504) oraz **7 147,04 zł** wydatek w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

- ✓ Realizacja Programu „Wspieraj Seniora” – Celem programu było podejmowanie działań na rzecz ochrony seniorów przed zakażeniem wirusem SARS-CoV-2, którzy ze względu na trwający stan epidemii pozostali w domu i nie mieli możliwości np. poprzez wsparcie rodziny zabezpieczenia sobie artykułów podstawowej potrzeby. Odbiorcami programu byli mieszkańcy w wieku 70 lat i więcej.

Program realizowano od 20 października do 31 grudnia 2020 r. poprzez:

- promocję programu za pośrednictwem informacji zamieszczonych na stronie internetowej MOPR, akcji społecznej zorganizowanej z Radiem 5 (emisja ogłoszeń 2 x dziennie przez 10 dni) i informacji upowszechnianej przez pracowników socjalnych;
- przyjmowanie zgłoszeń za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej (17) lub bezpośrednio w MOPR Suwałki (11);
- w wyniku weryfikacji zgłoszeń pomocą objęto - 12 osób - świadcząc 65 usług wsparcia;

- Na realizację zadania pozyskano kwotę **145 878 zł**, natomiast wydatkowano **17 110,70 zł** (rozdział 85 295), z tego:

✓ Akcje społeczne Ośrodka:

- **Program „Nie bądźmy obojętni”** realizowany we współpracy z Komendą Miejską Policji w Suwałkach. Polega na monitorowaniu osób samotnych, w podeszłym wieku i niezdolnych do samodzielnego funkcjonowania oraz nadużywających alkoholu. Pracownicy Ośrodka wytypowali 13 środowisk;
- **„Szlachetna Paczka”** – Ośrodek we współpracy z Centrum Organizacji Pozarządowych zrekrutował 11 rodzin wymagających pomocy i wsparcia;
- **Ustanowienie św. Brata Alberta – patronem pracowników pomocy społecznej w Polsce.** Z inicjatywy dyrektora MOPR, szeregu działań oraz starań i determinacji po 3 latach zabiegów Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów przyjęła prośbę z Polski, by ogłosić św. Brata Alberta Chmielowskiego patronem pracowników pomocy społecznej w Polsce, co nastąpiło 28 sierpnia 2020 r. i zbiegło się z jubileuszem 30-lecia ośrodków pomocy społecznej.

Działania innych placówek pomocy społecznej

Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza

w Suwałkach jest publiczną placówką opiekuńczo-wychowawczą, typu interwencyjno-socjalizacyjnego, instytucjonalną formą pieczy zastępczej. Trafiają do niej dzieci przywożone przez Policję lub Straż Graniczną bezpośrednio z interwencji, jak też na podstawie postanowień Sądu Rejonowego III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich w Suwałkach. Są

to małoletni i nieletni pochodzący z rodzin przeżywających trudności w opiece i wychowaniu dzieci, dysfunkcyjnych (niewydolnych wychowawczo i niezaradnych życiowo, nadużywających napojów alkoholowych, nie zaspakajających potrzeb dzieci itp.). W 2020 r. dysfunkcje rodziny powodujące umieszczenie dzieci w placówce związane były z nadużyciem napojów alkoholowych, zaniedbaniami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą oraz problemami wychowawczymi w rodzinach zastępczych.

Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Suwałkach:

- ✓ zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;
- ✓ realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;
- ✓ umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowił inaczej;
- ✓ podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;
- ✓ zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- ✓ obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;
- ✓ zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

Zgodnie ze standardami, Placówka posiada 30 miejsc, w tym 20 socjalizacyjnych oraz 10 interwencyjnych dla dzieci i młodzieży.

W 2020 r. w placówce przebywało ogółem 40 wychowanków. W ciągu roku w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Suwałkach umieszczono postanowieniem

sądowym oraz skierowaniem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Suwałkach 11 nowych wychowanków: troje podopiecznych z domów rodzinnych oraz ośmiu z powodu rozwiązania rodziny zastępczej. Placówkę opuściło 11 wychowanków, w tym: sześciu podopiecznych powróciło do domów rodzinnych, pięciu pełnoletnich wychowanków opuściło placówkę w związku z procesem usamodzielnienia.

Miesięczna odpłatność za jedno dziecko umieszczone w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Suwałkach w 2020 r. wyniosła **4 325,57 zł**. Koszt utrzymania wychowanka na 2021 r. wyliczony na podstawie wydatków w 2020 r. będzie wynosił **4 974,95 zł**.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Suwałkach istnieje od grudnia 2005 r. i funkcjonował w strukturze organizacyjnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Suwałkach do 31 grudnia 2019 roku. Od 1 stycznia 2020 roku jest odrębną jednostką organizacyjną Miasta Suwałki.

Zadaniem Domu jest zapewnienie wsparcia społecznego pozwalającego uczestnikom na zaspokojenie ich podstawowych potrzeb życiowych, usamodzielnianie i integrację ze środowiskiem.

Dom dzieli się na następujące typy:

- ✓ **Typ A** - dla osób przewlekle psychicznie chorych;
- ✓ **Typ B** - dla osób z niepełnosprawnością intelektualną;
- ✓ **Typ C** - dla osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych.

W typie B uczestnikami są także osoby z niepełnosprawnością sprzężoną.

Statutowa liczba uczestników wynosi 35 osób. Placówka czynna jest od poniedziałku do piątku w godz. 7.30-15.30.

W 2020 r. z usług domu skorzystało 41 osób, w tym 3 osoby z niepełnosprawnością sprzężoną. Zajęcia z uczestnikami w formie terapii zajęciowej prowadzono w 7 pracowniach terapeutycznych: muzycznej, plastyczno-technicznej, terapii ruchowej, komputerowej, życia codziennego, rękodzieła i ceramicznej. Prowadzone zajęcia są różnorodne, opracowywane indywidualnie i grupowo z zakresu rękodzieła, malarstwa, rysunku, ceramiki, haftu, dziewiarstwa, ergoterapii, socjoterapii, muzykoterapii, teatroterapii oraz ćwiczeń ogólnousprawniających. Uczestnicy brali udział w zajęciach rekreacyjnych i sportowych oraz wielu konkursach i przeglądach twórczości artystycznej. Prowadzono poradnictwo psychologiczne, obejmujące ocenę

stanu psychicznego, terapię indywidualną i grupową, treningi zachowań, psychoedukację rodzin oraz świadczone prace socjalną. Zapewniana była także opieka pielęgniarska obejmująca pierwszą pomoc przedlekarską, edukację zdrowotną, współpracę z lekarzami i rodzinami uczestników, świadczone były zabiegi higieniczno-medyczne. Uczestnikom zapewniano gorący posiłek. Zajęcia dydaktyczne i reedukacyjne prowadzone były przez pedagoga. Zespół wspierająco-aktywizujący odbył 13 posiedzeń, na których opracowywano, oceniano i modyfikowano indywidualne plany działań uczestników.

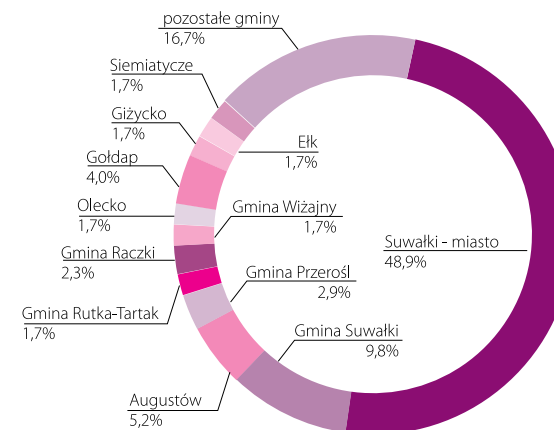
Wszystkie podejmowane działania miały na celu uruchomienie procesu zmian, poprawę stanu psychicznego i fizycznego, poprawę funkcjonowania w codziennym życiu, jak również nabywanie umiejętności radzenia sobie z chorobą.

Dom Pomocy Społecznej „Kalina”

ma zasięg ponadlokalny i specjalizuje się w opiece nad osobami przewlekle somatycznie chorymi, zapewniając całodobową profesjonalną opiekę oraz różnorodne formy terapii, rehabilitacji i wypoczynku. Praca terapeutyczno-opiekuńcza z mieszkańcami Domu polega na opracowywaniu i realizowaniu w porozumieniu z każdym mieszkańcem indywidualnego planu wsparcia. Zajęcia są różnorodne, opracowywane indywidualnie i grupowo z zakresu malarstwa, rysunku, haftu, dziewiarstwa, origami, ergoterapii, socjoterapii, muzykoterapii, teatroterapii, sylwoterapii oraz ćwiczeń ogólnousprawniających.

Dom dysponuje 195 miejscami. W 2020 r. w DPS „Kalina” przebywały osoby z 35 gmin z północno-wschodniej Polski. Strukturę procentowego wykorzystania miejsc w DPS „Kalina” przez poszczególne gminy prezentuje Wykres 2.2.1.

Wykres 2.2.1 Struktura procentowego wykorzystania miejsc w DPS „Kalina” przez poszczególne gminy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Domu Pomocy Społecznej „Kalina”.

W 2020 r. najliczniejszą grupę mieszkańców DPS „Kalina” tj. 74% stanowiły osoby, które przekroczyły 60 rok życia. Najliczniejszą grupę tj. 39,7% ogólnej liczby mieszkańców stanowiły osoby w wieku 61-74 lat.

Sytuację tej grupy osób determinowała niepełnosprawność i wielochorobowość, dlatego też większość z nich wykazywała znaczne ograniczenie sprawności psychofizycznej, co wiązało się ze zwiększonym zapotrzebowaniem na różnego rodzaju usługi. W 2020 r. mieszkańcami opiekowała się 113 osobowa załoga wspierana, praktykantami, wolontariuszami, co pozwoliło utrzymać wskaźnik zatrudnienia pracowników na wymaganym poziomie 0,5 na jednego mieszkańca. Miesięczny koszt utrzymania mieszkańca DPS „Kalina” w 2020 r. wyniósł 3 632 zł i był konkurencyjny w porównaniu do innych tego typu placówek w Polsce.

DPS „Kalina” w 2020 r. w wyniku pandemii koronawirusa był jednym z dużych ognisk tej

choroby na terenie Miasta Suwałki. Zachorowało 26 pracowników i 135 pensjonariuszy. Niestety osiem osób zmarło w wyniku zakażenia.

W związku z sytuacją pandemiczną DPS „Kalina” pozyskał 438 750,00 zł na realizację projektu dzięki, któremu istniała możliwość przyznania dodatków do wynagrodzeń dla pracowników oraz utworzono izolatki na terenie „Kaliny”. Jednostka ta pozyskała również 124 178,44 zł, za które kupiono między innymi jednorazowych rękawic, 10 237 szt. maseczek ochronnych, 200 szt. fartuchów jednorazowego użytku, 402 szt. kombinezonów i 200 par ochraniaczy na obuwie. Do DPS Kalina trafiło również 69 128,25 zł na dodatki do wynagrodzeń oraz wyposażenie stanowisk pracy personelu medycznego w środki ochrony indywidualnej tj. 100 szt. masek FFP2, 200 par ochraniaczy na obuwie oraz 166 szt. kombinezonów ochronnych.

Pokój wyciszenia w Środowiskowym Domu Samopomocy w Suwałkach, fot. z archiwum ŚDS.

Od listopada 2017 roku w ramach struktury organizacyjnej Domu Pomocy Społecznej „Kalina” działa Dom Dziennego Pobytu „Kalinka”. Jest to miejsce, przeznaczone dla 15 nieaktywnych zawodowo mieszkańców Suwałk w wieku powyżej 60 lat, którzy ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. Placówka funkcjonuje od poniedziałku do piątku w godzinach 7:00-17:00. Ta forma pomocy półstacjonarnej służy utrzymaniu seniorów w naturalnym środowisku, a Dom Dziennego Pobytu „Kalinka” kompleksowo zaspokaja ich potrzeby aktywizując i wypełniając czas wolny, nie izolując równocześnie od własnego środowiska.

Dom Dziennego Pobytu „Kalinka” realizuje następujące usługi:

- ✓ zapewnia dzienną opiekę;
- ✓ dwa posiłki, w tym jeden gorący w formie obiadu;
- ✓ terapię zajęciową;
- ✓ zajęcia ogólnie usprawniające;
- ✓ dostęp do kultury i rekreacji.

Wspólne przedsięwzięcia kulturalne, towarzyskie i terapeutyczne mają istotny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne. Wyzwalają one wiarę we własne siły, poczucie świadomości bycia potrzebnym. W 2020 roku z usług Domu Dziennego Pobytu „Kalinka” korzystało 13 osób.

Inne działania podejmowane przez Miasto Suwałki

Program Suwalska Karta Mieszkańca działa od 1 września 2018 roku. Program działań zmierzających do poprawy warunków życia mieszkańców Miasta Suwałki - „Suwalska Karta Mieszkańca” przyjęto uchwałą Nr XLV/554/2018 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 kwietnia 2018 r., a następnie

Nowy samochód dla DPS „Kalina”, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

zmieniono uchwałą nr XX/250/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 18 marca 2020 r.

„Suwalska Karta Mieszkańca” to kompleksowy program zmierzający do polepszenia warunków życiowych mieszkańców Miasta, którego celem, jest zwiększenie wszystkim mieszkańcom Suwałk, bez względu na sytuację rodzinną i majątkową, dostępności do dóbr kultury, sportu i rekreacji zarządzanych przez jednostki organizacyjne i instytucje kultury Miasta Suwałk. Celem Programu jest też poprawa warunków życiowych mieszkańców, poprzez zmniejszenie obciążeń finansowych, w tym szczególnie rodzin wielodzietnych, osób niepełnosprawnych i seniorów, umacnianie poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców czy też promocja korzystania ze środków komunikacji miejskiej, co odciąży centrum miasta z nadmiernego ruchu samochodów osobowych. Realizacja programu może stanowić również jeden z elementów skłaniających do osiedlania się w Suwałkach. Program oferuje m.in. darmowe: miejskie przedszkola, przejazdy komunikacją miejską

dla dzieci, młodzieży i studentów oraz posiadaczy Suwalskiej Karty Mieszkańca – osoby niepełnosprawnej, a także darmowe szczepienia przeciwko grypie dla seniorów i darmowe szczepienia przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego osobom uprawnionym - zgodnie z odrębną uchwałą Rady Miejskiej w Suwałkach. Posiadacze Suwalskiej Karty Mieszkańca mają także zniżki na opłaty za pobyt dzieci w miejskich żłobkach.

31 prywatnych przedsiębiorców skorzystało z możliwości włączenia się do programu oferując mieszkańcom zniżki na swoje usługi i produkty w wysokości minimum 10%.

Suwalską Kartę Mieszkańca przyznaje się wszystkim mieszkańcom Suwałk: rozliczającym się podatkiem PIT w Suwałkach; rolnikom posiadającym gospodarstwo rolne na terenie Suwałk i utrzymującym się wyłącznie z rolnictwa; osobom bezrobotnym w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz osobom otrzymującym zasiłek stały z Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodziny w Suwałkach.

Funkcjonują cztery rodzaje kart – zwykła, rodziny wielodzietnej, osoby niepełnosprawnej i seniora. Karta przyznawana jest na 4 lata, a w przypadku seniorów – bezterminowo. W okresie do 31 grudnia 2020 r. przyjęto w sumie 14 654 wnioski o wydanie Suwalskiej Karty Mieszkańca dla 30 142 mieszkańców. Wartość udzielonych zniżek i zwolnień z tytułu posiadania Suwalskiej Karty Mieszkańca w 2020 r. wyniosła 1 339 121,48 zł

Polityka senioralna w Mieście Suwałki

Czas pandemii nie był również najłagodniejszym okresem dla suwalskich seniorów. W początkowej fazie działalność zawiesiły suwalskie kluby seniora. Władze Suwałk w trosce

o zdrowie najstarszych mieszkańców Suwałk podjęły decyzję o wyposażeniu suwalskich seniorów w maseczki ochronne. Za kwotę 127.800 zł kupiono ponad 16 tys. maseczek, które za pośrednictwem pracowników jednostek organizacyjnych miasta i wolontariuszy trafiły do skrzynek pocztowych Suwałczan.

Ponadto Prezydent Suwałk w marcu 2020 r. wystosował również apel do wszystkich suwalskich seniorów by unikali dużych skupisk ludności oraz w miarę możliwości nie opuszczali swoich domów. Dlatego też w celu udzielenia pomocy osobom starszym, samotnym lub z niepełnosprawnością suwalskie organizacje pozarządowe zgłosiły swoją gotowość udzielania pomocy w zrobieniu zakupów żywnościowych, artykułów higienicznych oraz realizacji recept w aptece.

Suwalska Rada Seniorów

Suwalska Rada Seniorów posiada charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny. Jej głównym celem jest reprezentowanie seniorów i opracowanie wspólnie z władzami miasta rozwiązań przyjaznych osobom starszym. Radę tworzy dziewięć osób – siedmioro zgłoszonych i wybranych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty działające na rzecz osób starszych oraz dwie wskazane przez Prezydenta Miasta Suwałk. Kadencja trwa trzy lata.

Program Działań na Rzecz Seniorów na lata 2016-2020 w Mieście Suwałki został przyjęty Uchwałą nr XXI/253/2016 Rady Miejskiej w Suwałkach 29 czerwca 2016 r.

Program skierowany jest do wszystkich grup wiekowych seniorów, którego celem jest tworzenie warunków do przedsięwzięć promujących aktywność seniorów, ich poczucie bezpieczeństwa oraz określenie zadań związanych z przystosowaniem infrastruktury

do potrzeb i możliwości osób starszych. Celem Programu jest również zmiana sposobu postrzegania seniorów przez społeczeństwo, w szczególności przez dzieci i młodzież.

Celami strategicznymi Programu są:

- ✓ wzrost dostępności usług zdrowotnych dla osób starszych;
- ✓ zapewnienie bezpieczeństwa osób starszych;
- ✓ zwiększenie aktywności kulturalnej, edukacyjnej i społecznej osób starszych;
- ✓ poprawa jakości komunikacji społecznej.

W ramach realizacji Programu Działań na Rzecz Seniorów na lata 2016-2020 w mieście Suwałki prowadzone są działania zmierzające do poprawy jakości życia osób w wieku emerytalnym. W 2020 r. rozpoczęły się przygotowania nad opracowaniem nowego Programu Działań na Rzecz Seniorów na lata 2021-2026 w Mieście Suwałki. Miasto Suwałki w 2020 roku dofinansowało z budżetu miasta dwa Kluby Seniora.

Suwałski Klub Seniora na Osiedlu Północ, ul. Chopina 6a

Suwałski Klub Seniora na Osiedlu Północ prowadzony jest przez Stowarzyszenie Aktywności Społeczno-Artystycznej „Nie Po Drodze”. Działania w Klubie prowadzone są przez doświadczonych instruktorów i specjalistów z różnych dziedzin. Klub oferuje szereg działań edukacyjnych, kulturalno-oświatowych, sportowo-rekreacyjnych, warsztaty rozwoju osobistego. Miasto w 2020 roku wsparło działalność Suwałskiego Klubu Seniora na Osiedlu Północ kwotą 110 000 zł. Ponadto Klub Seniora w ramach rządowego Programu Wieloletniego „Senior +” na lata 2015-2020 został również wsparty dofinansowaniem w kwocie 30 000 zł. Z oferty suwałskiego Klubu Seniora na Osiedlu Północ w 2020 roku korzystało 91 stałych beneficjentów.

Klub Seniora przy ul. Ciesielskiej 15

Klub Seniora prowadzony jest przez Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku. Celem działania Klubu było stworzenie miejsca przyjaznego Seniorom, w którym mogą nauczyć się nowych umiejętności oraz rozwijać swoje dotychczasowe pasje. Z oferty Klubu w 2020 roku korzystało 20 stałych beneficjentów. Realizacja zadania została dofinansowana z budżetu Miasta kwotą 35 809,22 zł.

W 2020 r. kontynuowano Program „Złota Rączka dla seniora”, którego realizatorem była Spółdzielnia Socjalna „Perspektywa” w Suwałkach. Celem Programu jest podniesienie oraz poprawa jakości życia poprzez zapewnienie seniorom dostępu do bezpłatnych usług w zakresie drobnych napraw domowych, między innymi takich jak: wymiana żarówek, gniazdek elektrycznych, uszczelnień przeciekających w kranach lub baterii, uszczelnianie przecieków za pomocą silikonu, odpowietrzenie kaloryferów, wymianę lub montaż zamków w drzwiach oraz klamek, jak również naprawę mebli i montaż elementów wyposażenia wnętrza. Naprawy wykonywane są wyłącznie w lokalu zamieszkiwanym przez osobę ubiegającą się o pomoc. Program dedykowany jest mieszkańcom Suwałk w wieku powyżej 70 lat, samotnie zamieszkującym lub w wieku powyżej 60 lat z orzeczoną umiarkowaną lub znaczną stopniem niepełnosprawności. Z uwagi na stan epidemii udzielana była również pomoc osobom powyżej 70 lat w postaci zakupu żywności, środków higienicznych i leków. Projekt realizowany był ze środków budżetu miasta Suwałk. Przyznano na ten cel w 2020 roku kwotę w wysokości 54 845,89 zł. W 2020 roku z usług „Złotej Rączki” skorzystały 122 osoby, wykonano 1 100 usług.

Nieodpłatna Pomoc Prawna

Na terenie Miasta Suwałk w 2020 roku funkcjonowały trzy punkty nieodpłatnej pomocy prawnej:

- ✓ dwa punkty przy ul. Kościuszki 71 prowadzone przez organizację pozarządową Centrum Aktywności Społecznej PRYZMAT,
- ✓ punkt przy ul. Filipowskiej 20 B prowadzony przez radców prawnych/adwokatów wskazanych przez okręgową radę adwokacką i radę okręgowej izby radców prawnych.

Porady prawne były udzielane przez pięć dni w tygodniu, po cztery godziny dziennie w każdym punkcie. Nieodpłatna pomoc prawna przysługiwała każdej osobie, która nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej. Ogółem w 2020 roku z nieodpłatnych porad prawnych skorzystało 535 osób. Łączny koszt prowadzenia i utrzymania punktów porad prawnych wyniósł 193 383,57 zł, co zostało sfinansowane w całości z budżetu państwa.

Żłobek Miejski

Resortowy program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „MALUCH +”. W 2020 r. Miasto Suwałki w ramach Resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „MALUCH +” pozyskało środki finansowe na funkcjonowanie 327 miejsc w Żłobku Miejskim w Suwałkach, w wysokości 538 500,00 zł.

Suwałski Bon Żłobkowy

W odpowiedzi na potrzeby suwałskich rodziców/opiekunów prawnych, powracających na rynek pracy i korzystających z usług niepublicznych podmiotów, prowadzących na terenie miasta Suwałki działalność

Żłobek Miejski w Suwałkach przy ul. Kościuszki 2, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

związaną z opieką nad dziećmi w wieku do lat 3, Rada Miejska w Suwałkach podjęła uchwałę nr VIII/95/2019 z dnia 29 maja 2019 r. w sprawie suwałskiego bonu żłobkowego. Forma ww. świadczenia, przyznawana w kwocie 300,00 zł miesięcznie na każde dziecko, umożliwiła dotarcie ze wsparciem pieniężnym do wszystkich zainteresowanych rodziców i pozwoliła na częściowe pokrycie kosztów związanych z odpłatnością za pobyt dziecka w placówkach niepublicznych. Na podstawie złożonych wniosków o przyznanie suwałskiego bonu żłobkowego wypłacono wnioskodawcom świadczenia w poszczególnych miesiącach 2020 r.: w styczniu - 135 bonów, w lutym - 142 bonów, w marcu - 143 bonów, w kwietniu - 125 bonów, w maju - 118 bonów, w czerwcu - 112 bonów, w lipcu - 106 bonów, w sierpniu - 114 bonów, we wrześniu - 89 bonów, w październiku - 109 bonów, w listopadzie - 113 bonów, w grudniu - 113 bonów. W związku z realizacją ww. uchwały w okresie IX - XII 2019 roku wydatkowano środki finansowe w wysokości 163 600,00 zł, a w 2020 roku - 412 990,00 zł.

Podmioty niepubliczne prowadzące działalność w zakresie opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w 2020 r.

W 2020 r. na terenie miasta Suwałk działalność z zakresu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 prowadziło 11 żłobków niepublicznych: Żłobek Niepubliczny „KIDS&Co.”, Żłobek Niepubliczny „Chatka Puchatka”, Żłobek Niepubliczny „Emelek”, Żłobek Niepubliczny „Emelek Chopina”, Żłobek Niepubliczny „Emelek Staszica”, Żłobek Niepubliczny „Pszczółka”, Żłobek Niepubliczny „Krecik”, Żłobek Niepubliczny „Biedroneczka” P. Chalecki, Żłobek Niepubliczny „Jedyneczka”, Żłobek Niepubliczny „Zielony Zakątek” oraz 3 kluby dziecięce: „Klub Dziecięcy Małe Gwiazdy”, Klub Dziecięcy „Małe Gwiazdy II”, Klub Dziecięcy „Little Star”.

Łącznie w niepublicznych żłobkach w 2020 r. funkcjonowały 422 miejsca dla najmłodszych dzieci.

Strategia i programy realizowane w zakresie pomocy społecznej

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Suwałki na lata 2016-2025 przyjęta uchwałą Nr XXVIII/281/2016 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 września 2016 r.

Stanowi dokument programowy o istotnym znaczeniu dla zapewnienia bezpieczeństwa społecznego mieszkańców miasta w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Wdrożenie założeń Strategii ma w efekcie przyczynić się do:

- ✓ aktywizacji lokalnego rynku pracy;
- ✓ przeciwdziałania i zapobiegania skutkom wykluczenia społecznego i marginalizacji;
- ✓ efektywniejszej pomocy dla osób i rodzin dysfunkcyjnych;

- ✓ podnoszenia jakości świadczonych usług poprzez profesjonalizację kadr zaangażowanych w realizację zadań z zakresu polityki społecznej;
- ✓ doskonalenia istniejącej na terenie miasta infrastruktury socjalnej do występujących potrzeb;
- ✓ zwiększenia udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym;
- ✓ promocji i profilaktyki zdrowotnej społeczności lokalnej.

Program Integracji Społecznej i Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych w Suwałkach na lata 2017-2021, przyjęty uchwałą Nr XXXIII/395/2017 r. Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 31 maja 2017 r.

Założeniem Programu jest prowadzenie i rozwój aktywnych form integracji społecznej i zawodowej wynikających z zadań nakreślonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Suwałki na lata 2016-2025 polegających w szczególności na:

- ✓ usuwaniu barier psychospołecznych w procesie integracji osób niepełnosprawnych i ich rodzin ze środowiskiem;
- ✓ wyrównywaniu szans osób niepełnosprawnych w zakresie edukacji i zatrudnienia;
- ✓ prowadzeniu działań zmierzających do likwidacji barier architektonicznych i komunikacyjnych oraz transportowych;
- ✓ poprawie jakości życia osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i w podeszłym wieku;
- ✓ identyfikacji, diagnozie oraz działaniach na rzecz zaspokajania potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zagadnienie integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych jest bardzo złożone, a działania w tym zakresie mają

zmierzać do wzrostu uczestnictwa tych osób w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym, poprzez zastosowanie szeregu działań wspomagających i aktywizujących zarówno same osoby niepełnosprawne, jak też ich otoczenie społeczne. Systematyczna likwidacja różnego rodzaju barier umożliwi wyrównanie szans osób niepełnosprawnych oraz aktywny udział w życiu społecznym.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Suwałkach na lata 2017-2021 przyjęty uchwałą Nr XXXIII/396/2017 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 31 maja 2017 r.

Celem programu jest ograniczanie zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększanie skuteczności udzielanej pomocy dla osób uwięzianych w przemoc na terenie Miasta Suwałki do 2021 roku, poprzez:

- ✓ zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą;
- ✓ zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec sprawców;
- ✓ profilaktykę i edukację społeczności lokalnej;
- ✓ podniesienie jakości i dostępności świadczonych usług poprzez zwiększenie kompetencji przedstawicieli Lokalnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Zadaniem programu jest zmiana postaw prezentowanych wobec kwestii przemocy w rodzinie, zarówno w świadomości osób doświadczających przemocy, stosujących przemoc oraz poprawa jakości prowadzonych działań powołanych do niesienia pomocy służb Dane za 2017 r. i 2019 r. wynikające z matrycy wskaźników służącej do ewaluacji Programu wskazują na liczne działania profilaktyczno – edukacyjne oraz naprawcze skierowane do

sprawców przemocy. Wzrasta zapotrzebowanie na usługi psychologiczne. Zauważono zwiększoną aktywność wymiaru sprawiedliwości wobec sprawców przemocy (interwencje policji, skazania z art. 207 kk i 209 kk), natomiast występuje tendencja spadkowa w zakresie zastosowania przymusowego leczenia odwykowego i naprawczego sprawców przemocy (art. 72kk).

Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Mieście Suwałki na lata 2019-2021 przyjęty uchwałą Nr VI/64/2019 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 27 marca 2019 r

Celem programu była realizacja zadań zmierzających do wspomaganie rodziny naturalnej w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, zabezpieczeniu usług świadczonych przez instytucjonalną pieczę zastępczą na terenie Miasta Suwałk oraz podejmowanie działań na rzecz usamodzielnienia podopiecznych z rodzin zastępczych przy ścisłej współpracy samorządu, organizacji pozarządowych i innych instytucji zajmujących się rodziną.

Podejmowane i kontynuowane działania polegały na:

- ✓ zapewnianiu rodzinom przeżywającym trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny;
- ✓ prowadzeniu placówek wsparcia dziennego;
- ✓ zapewnianiu dostępu do poradnictwa specjalistycznego;
- ✓ umożliwianiu udziału w szkoleniach wzmacniających kompetencje i umiejętności wychowawcze;
- ✓ realizacji programów profilaktycznych;
- ✓ utrzymywaniu stałego kontaktu z rodzinami zastępczymi pozwalające na systematyczną diagnozę ich potrzeb;

- ✓ rozwoju zawodowych rodzin zastępczych, zwiększając ich liczebność o 1 w każdym roku realizacji zgodnie z przyjętym limitem;
- ✓ integracji ze środowiskiem oraz wsparciem finansowym i rzeczowym pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą;
- ✓ zapewnieniu adekwatnej do potrzeb liczby miejsc w mieszkaniach chronionych;
- ✓ szkoleniach wzmacniających kompetencje osób sprawujących pieczę oraz umożliwiających nabycie wiedzy i umiejętności rozwiązywania występujących trudności;
- ✓ współpracy lokalnych instytucji i organizacji realizujących zadania na rzecz rodzin z dziećmi.

Istotę programu stanowi określenie limitu zawodowych rodzin zastępczych, który zakłada utworzenie w każdym roku 1 rodziny. W 2020 r. udało się stworzyć 1 zawodową rodzinę zastępczą.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Suwałkach jest programem rocznym i został przyjęty Uchwałą nr XIV/197/2019 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 27 listopada 2019 r., a następnie zmieniony Uchwałą nr XXII/282/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 27 maja 2020 r.

Program kompleksowo reguluje zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w Mieście Suwałki. Wskazuje planowane, długofalowe, wielostronne i skoordynowane działania z tego zakresu oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację. Istotnym partnerem Miasta w realizacji zadań Programu są organizacje pozarządowe, spółdzielnie socjalne, kościoły i związki wyznaniowe. Program oparty jest na trzech

wzajemnie komplementarnych programach działań realizowanych na różnych poziomach administracji: gminnym, wojewódzkim i narodowym.

Zadania zawarte w Programie wynikają z zapisu art. 41 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z 26 października 1982 r. (Dz. U. 2019 r. poz. 2 277 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o wychowaniu w trzeźwości”, oraz art. 10 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 2 050), zwanej dalej „ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii” i określają zadania własne gminy w sferze profilaktyki i rozwiązywania lokalnych problemów uzależnień oraz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Zadania Programu:

- ✓ Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych;
- ✓ Udzielanie rodzinom, w których występują problemy choroby alkoholowej, narkomanii lub przemocy w rodzinie - pomocy psychospołecznej i prawnej;
- ✓ Edukacja zdrowotna;
- ✓ Profilaktyka uzależnień;
- ✓ Przeciwdziałanie przemocy;
- ✓ Zmniejszanie rozmiarów naruszeń prawa na rynku napojów alkoholowych;
- ✓ Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie.

Ośrodek Profilaktyki i Wsparcia dla Osób Nietrzeźwych, Uzależnionych i Bezdomnych

Ośrodek Profilaktyki i Wsparcia dla Osób Nietrzeźwych, Uzależnionych i Bezdomnych

w Suwałkach od 1 stycznia 2016 r. prowadzi Spółdzielnia Socjalna „Perspektywa”. W swych działaniach, obejmujących odbiorców wywodzących się ze środowisk patologicznych z terenu Miasta Suwałk, realizuje zadania profilaktyczne, opiekuńcze i medyczne. Ośrodek oferuje wsparcie i pomoc osobom nietrzeźwym i uzależnionym oraz zapewnia opiekę lekarską do czasu wytrzeźwienia. W 2020 r. 40 osób bezdomnych znalazło schronienie i opiekę w Noclegowni dla bezdomnych mężczyzn, która jest częścią struktury organizacyjnej Ośrodka.

Od czasu przejęcia opieki nad osobami nietrzeźwymi i bezdomnymi zauważalna jest poprawa stanu zdrowia wśród osób przebywających w Noclegowni oraz ograniczenie spożycia alkoholu wśród podopiecznych. Egzekwowanie regulaminu Noclegowni, a także nadzór i kontrola ze strony opiekunów, przy dużym udziale oferowanego przez Spółdzielnię wsparcia motywacyjno-terapeutycznego, pozwoliło także niektórym osobom na całkowite zerwanie z nałogiem.

Wśród głównych zadań, jakie realizuje Spółdzielnia znajdują się:

- ✓ terapia indywidualna, grupowa i zajęciowa dla osób nietrzeźwych, uzależnionych i bezdomnych oraz spotkania duszpasterskie dla tych osób – motywujące do wyjścia z bezdomności i nałogu;

- ✓ telefon zaufania dla osób uzależnionych i ich rodzin – porady dotyczące uzależnienia, możliwych form podjęcia leczenia oraz sposobów motywacji do podjęcia leczenia;
- ✓ podstawowa pomoc osobom bezdomnym, polegająca na możliwości korzystania z noclegu i ze świetlicy, gdzie udostępniona jest odzież, środki czystości, opieka medyczna, kuchnia.

2.3. Oświata

Organizacja przedszkoli, szkół i placówek oświatowych

W roku szkolnym 2020/2021 Miasto Suwałki prowadziło następujące publiczne jednostki oświatowe: 10 przedszkoli (9 samodzielnych i 1 specjalne), 9 szkół podstawowych (7 samodzielnych, 1 funkcjonująca w zespole szkół oraz 1 specjalna), 1 samodzielne liceum ogólnokształcące, 5 zespołów szkół (w tym: 1 zespół szkoły podstawowej i szkoły ponadpodstawowej oraz 4 zespoły szkół ponadpodstawowych), 1 ośrodek szkolno-wychowawczy (internat, przedszkole, szkoła podstawowa, branżowa szkoła I stopnia, szkoła przysposabiająca do pracy), Suwalski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli oraz Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną.

Otwarcie nowego budynku w Szkole Podstawowej nr 4 w Suwałkach, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Z dniem 1 stycznia 2020 r. została utworzona samorządowa jednostka organizacyjna Centrum Usług Wspólnych w Suwałkach. Centrum Usług Wspólnych zostało powołane w celu prowadzenia obsługi finansowo-księgowej, kadrowej oraz prawnej dla jednostek oświatowych, których organem prowadzącym jest Miasto Suwałki.

Do ewidencji placówek i szkół niepublicznych prowadzonej przez Miasto Suwałki wpisanych zostało 17 szkół niepublicznych, 16 placówek niepublicznych, 20 przedszkoli (w tym 1 specjalne, 1 z oddziałami integracyjnymi oraz 1 punkt przedszkolny) – stan na 31 grudnia 2020 r.

Tabela 2.3.1 Liczba oddziałów i uczniów w przedszkolach i szkołach

Typ placówki	Liczba oddziałów	Liczba uczniów
Przedszkola i oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	80	1 910
Szkoły podstawowe	256	5 710
Szkoły ponadpodstawowe	140	3 945
Specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy	39	176
Szkoły dla dorosłych	1	18
Razem	516	11 759

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Systemu Informacji Oświatowej według stanu na dzień 30 września 2020 r.

W roku szkolnym 2020/2021, w naszym mieście, do przedszkoli i oddziałów

przedszkolnych w szkołach podstawowych uczęszczało 1910 dzieci. Do szkół podstawowych uczęszczało 5710 uczniów. W szkołach ponadpodstawowych uczyło się 3945 uczniów, natomiast w szkołach dla dorosłych kształciło się 18 słuchaczy. Dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych kształcą się w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym. W 2020 r. placówka ta przyjęła ogółem 176 uczniów. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Suwałkach w roku szkolnym 2020/2021 objęła poradnictwem 23 809 dzieci i młodzieży z miasta i terenu powiatu. W roku szkolnym 2020/2021 w ogólnodostępnych szkołach podstawowych funkcjonowało 26 oddziałów integracyjnych, w tym 1 oddział przedszkolny w szkole podstawowej.

Do 6 oddziałów integracyjnych funkcjonujących w przedszkolach uczęszczało 25 dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.

Na poziomie szkół podstawowych funkcjonowało 10,5 oddziału sportowego (7,5 w SP10 i 3 w SP11) i 3 oddziały z rozszerzeniem sportowym (w SP11).

Zajęciami w ramach wczesnego wspomagania rozwoju dziecka objętych zostało 86 dzieci w łącznym wymiarze 114,25 godzin (stan na 31 grudnia 2020 r.).

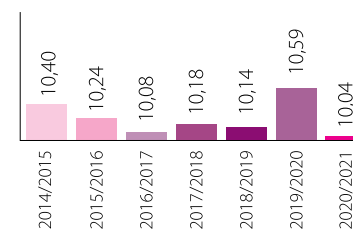
W latach 2019-2020 nastąpił spadek liczby uczniów w suwalskich szkołach o 178, tj. o 1,49%, natomiast liczba etatów nauczycielskich wzrosła o 43,67 etatów, tj. o 3,87%.

Tabela 2.3.2 Liczba uczniów i etatów nauczycieli w latach 2015-2020

	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Etaty nauczycieli	1 150,29	1 136,47	1 128,39	1 145,18	1 127,62	1 171,29
Uczniowie	11 782	11 464	11 485	11 612	11 937	11 759

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Systemu Informacji Oświatowej według stanu na dzień 30 września 2015 r.-2020 r.

Wykres 2.3.1 Liczba uczniów przypadających na jeden etat nauczycielski w latach 2014-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Oświaty i Wychowania Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Kadra pedagogiczna

Od 1 września 2020 r. w przedszkolach i we wszystkich typach szkół, placówkach oświatowych funkcjonujących na terenie miasta Suwałk zatrudnionych było ogółem 1 231 nauczycieli (1 171,29 etatów).

Tabela 2.3.3 Struktura kadry pedagogicznej placówek oświatowych z podziałem na stopień awansu zawodowego oraz wymiar zatrudnienia

Stopień zawodowy	Liczba nauczycieli ogółnie	2019/2020	
		pełnozatrudnionych	niepełnozatrudnionych
		1127	104
		1231	
		% nauczycieli ogółem	
Bez stopnia awansu zaw.	5	0,41	
Stażyści	46	3,74	
Kontraktowi	142	11,53	
Mianowani	150	12,18	
Dyplomowani	888	72,14	

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Systemu Informacji Oświatowej.

Przekazanie czeku Zespołowi Szkół nr 4 w Suwałkach za najlepsze wyniki z egzaminów zawodowych w roku szkolnym 2019/2020, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Egzaminy zewnętrzne w 2020 r.

Analiza oraz szczegółowe wyniki egzaminów zewnętrznych w roku szkolnym 2019/2020 znajdują się w „**Informacji o stanie realizacji zadań oświatowych w Mieście Suwałki za rok szkolny 2019/2020**”, udostępnionej na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Suwałkach: http://bip.um.suwalki.pl/Menu_tematyczne/Oswiata_i_sport/informacja_o_realizacji_zadan_owiatowych/informacja-o-realizacji-zadan-owswiatowych-w-roku-szkolnym-20192020.html

Stypendia i nagrody Prezydenta Miasta Suwałk

W 2020 r. na podstawie uchwały nr XXII/526/2018 z dnia 28 lutego 2018 r. w sprawie realizacji Programu wspierania rozwoju uczniów zdolnych „Zdolny Suwałczanin”, uczniowie szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych mogli (po spełnieniu warunków określonych w Regulaminie przyznawania stypendium lub nagrody Prezydenta Miasta Suwałk za szczególne osiągnięcia w nauce lub sporcie – stanowiącym załącznik do uchwały) otrzymać stypendium lub nagrodę

za szczególne osiągnięcia w nauce lub sporcie. Uczniowie mogli otrzymać jedno stypendium bądź jedną nagrodę.

Stypendia oraz nagrody za szczególne osiągnięcia w nauce lub sporcie (uzyskane w roku szkolnym 2019/2020) otrzymało łącznie 52 uczniów:

- ✓ 33 ze szkół podstawowych,
- ✓ 19 ze szkół ponadpodstawowych.

Łącznie, w formie stypendium lub nagrody Prezydenta Miasta Suwałk za szczególne osiągnięcia w nauce lub sporcie uzyskane w roku szkolnym 2019/2020, przyznano 63 500,00 zł.

Finansowanie oświaty

W 2020 r. dochody „oświaty” (dział 758, 801 i 854) osiągnęły poziom 134 745,03 tys. zł, co stanowiło 26,44% ogólnych dochodów budżetu miasta, w tym część oświatowa subwencji ogólnej wyniosła 108 534,44 tys. zł.

W 2020 r. dla szkół niepublicznych i niepublicznych przedszkoli oraz szkół publicznych prowadzonych przez inne podmioty niż jednostka samorządu terytorialnego Miasto Suwałki przekazało dotację w wysokości 25 140 843,40 zł.

Tabela 2.3.4 Wydatki miasta na oświatę i wychowanie oraz edukacyjną opiekę wychowawczą w latach 2018-2020 (w tys. zł) wraz z wydatkami majątkowymi

	2018		2019		2020	
	(w tys. zł)	(w %)	(w tys. zł)	(w %)	(w tys. zł)	(w %)
Wydatki budżetu miasta Suwałki, w tym:	476 390	100	566 222	100	516 970	100
wydatki na oświatę i wychowanie ¹	160 247	33,64	175 542	31,00	194 086	37,54
w tym wydatki majątkowe	14 400	3,02	14 997	2,65	25 930	5,02

¹ suma wydatków ujętych w działach: 801 (Oświata i wychowanie) i 854 (Edukacyjna i opieka wychowawcza) oraz 750 (Administracja publiczna dot. Centrum Usług Wspólnych od 2020 r.)

Tabela 2.3.5 Wydatki w poszczególnych typach placówek oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Miasto Suwałki w 2020 r.

	2020	
	w zł	w %
Wydatki na oświatę i wychowanie ogółem, z tego:	190 627 024	100,00
przedszkola	20 204 077	10,60
szkoły podstawowe	64 174 056	33,66
szkoły ponadpodstawowe	36 881 368	19,35
szkoły i placówki specjalne	11 732 651	6,15
poradnia psychologiczno – pedagogiczna	2 548 436	1,34
placówka doskonalenia nauczycieli	1 076 327	0,56
Centrum Usług Wspólnych	3 458 982	1,78

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Oświaty i Wychowania Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Tabela 2.3.6 Wydatki na dotacje dla przedszkoli, szkół i placówek nieprowadzonych przez Miasto Suwałki w latach 2017-2020

2017	2018	2019	2020
16 615 855	18 074 534	21 413 248	25 140 843

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Oświaty i Wychowania Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Wydatki Wydziału Oświaty i Wychowania w 2020 r. wyniosły 28 223 930 zł (łącznie z dotacjami udzielonymi jednostkom oświatowym nieprowadzonym przez Miasto Suwałki), co stanowiło 14,54% wydatków miasta na oświatę, a inne wydatki (Wydziału Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych, Wydziału Inwestycji, OSiR) wyniosły 25 786 179 zł (13,29%).

W ramach wspierania działalności szkół w zakresie pomocy materialnej uczniom, samorząd suwalski w 2020 roku udzielił 6 945 uczniom pomocy materialnej na łączną kwotę 1 376 189,08 zł, w tym:

- ✓ 803 uczniów otrzymało stypendia socjalne oraz 10 uczniów otrzymało zasiłki szkolne na łączną kwotę **668 328,00 zł**. W ramach przyznanych stypendiów szkolnych i zasiłków szkolnych został zakupiony w większości sprzęt IT do nauki zdalnej,
- ✓ 87 uczniów otrzymało dofinansowanie na zakup podręczników/ćwiczeń w ramach Rządowego programu pomocy uczniom niepełnosprawnym w formie dofinansowania zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych w latach 2020-2022 (dotychczas zwanym „Wyprawka szkolna”) na łączną kwotę **25 605,25 zł**,
- ✓ 6 045 uczniów otrzymało dofinansowanie na zakup podręczników szkolnych i materiałów ćwiczeniowych na łączną kwotę **682 255,83 zł**.

Ze względu na obowiązujący stan epidemii oraz wprowadzone zdalne nauczanie, Miasto Suwałki, korzystając z funduszy zewnętrznych, zakupiło na ten cel ponad 800 komputerów, laptopów i tabletów. Dzięki temu, najbardziej potrzebujący uczniowie mają równe szanse rozwoju podczas nauki zdalnej. Po zakończeniu zdalnego nauczania komputery powrócą do szkół.

Kalendarium najważniejszych zmian w systemie oświaty wynikających z epidemii koronawirusa w 2020 r.:

- ✓ **od 12 marca** – czasowe zawieszenie działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej jednostek systemu oświaty;
- ✓ **od 16 marca** – działania przygotowawcze do obowiązkowej pracy jednostek systemu oświaty w trybie zdalnym;
- ✓ **od 25 marca** – jednostki systemu oświaty realizują zadania z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (lub w inny sposób);
- ✓ **od 4 maja** – powrót poradni psychologiczno-pedagogicznych do pracy w systemie stacjonarnym; praktyki zawodowe u pracodawców dla słuchaczy szkół policealnych; kształcenie praktyczne na kursach;
- ✓ **od 6 maja** – przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz inne formy wychowania przedszkolnego mogą zdecydować o kontynuacji działalności;
- ✓ **od 18 maja** – zajęcia praktyczne przygotowujące do końcowych egzaminów zawodowych dla słuchaczy ostatnich semestrów szkół policealnych; zajęcia praktyczne z nauki jazdy pojazdami silnikowymi dla uczniów klas III branżowych szkół I stopnia; zajęcia z wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, zajęcia

rewalidacyjno-wychowawcze i rewalidacyjne; otwarcie schronisk młodzieżowych i innych placówek organizujących zajęcia pozaszkolne;

- ✓ **od 25 maja** – praktyki zawodowe u pracodawców dla uczniów III klas technikum; zajęcia opiekuńczo-wychowawcze z możliwością prowadzenia zajęć dydaktycznych dla uczniów klas I-III szkół podstawowych; konsultacje z nauczycielami w szkołach dla uczniów VIII klas i maturzystów; staże uczniowskie dla uczniów klas III branżowej szkoły I stopnia oraz technikum;
- ✓ **od 1 czerwca** – konsultacje z nauczycielami w szkołach dla wszystkich uczniów; zajęcia praktyczne dla uczniów klas III branżowych szkół I stopnia; zajęcia praktyczne z zakresu nauki jazdy pojazdami silnikowymi dla uczniów klas III technikum; praktyki zawodowe dla wszystkich uczniów technikum;
- ✓ **od 29 czerwca** – zajęcia praktyczne u pracodawców dla wszystkich uczniów branżowej szkoły I stopnia będących młodocianymi pracownikami.
- ✓ **od 1 września** – powrót uczniów do szkół z zachowaniem zasad reżimu sanitarnego (wytyczne/zalecenia związane m.in. z: organizacją zajęć w szkole, wydawaniem posiłków, higieną, czyszczeniem, dezynfekcją pomieszczeń i powierzchni, postępowaniem w przypadku podejrzenia zakażenia u uczniów i pracowników szkoły);
- ✓ **od 24 października** – uczniowie klas IV-VIII szkół podstawowych, a także wszystkich klas szkół ponadpodstawowych, słuchacze placówek kształcenia ustawicznego oraz centrów kształcenia zawodowego przechodzą na naukę zdalną. Szkoły

i placówki prowadzące kształcenie zawodowe również w całości przechodzą na zdalne nauczanie. Uczniowie branżowych szkół I stopnia będący młodocianymi pracownikami są zwolnieni z obowiązku świadczenia pracy;

- ✓ **od 9 listopada** – zawieszono zostają zajęcia stacjonarne dla uczniów klas I-III szkół podstawowych. Nauka i opieka dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego pozostała bez zmian;
- ✓ **od 30 listopada** – przedłużono ograniczenie funkcjonowania szkół w sposób stacjonarny, z wyjątkiem możliwości prowadzenia zajęć sportowych w szkołach sportowych oraz praktycznej nauki zawodu w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe.

Ponadto, w ramach projektów pn. „Miasto Suwałki – Zdalna szkoła” oraz „Miasto Suwałki – Zdalna szkoła+” dofinansowanych w ramach Osi I. Powszechny dostęp do szybkiego internetu, Działania 1.1 Wyeliminowanie terytorialnych różnic w możliwości dostępu do szerokopasmowego internetu o wysokich przepustowościach, Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020, Miasto Suwałki pozyskało łącznie około 265 000,00 zł na zakup 110 laptopów do szkół dla uczniów i nauczycieli na potrzeby zdalnego nauczania.

Doposażenie pracowni w Zespole Szkół nr 6 im. K. Brzostowskiego fot. z archiwu Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Tabela 2.3.7 Projekty realizowane przez Miasto Suwałki w 2020 r.

Placówka objęta projektem	Tytuł projektu	Wartość całkowita projektu	Zakres projektu
Lider Projektu: Miasto Suwałki			
Partnerzy projektu: Powiat Suwalski, Powiat Sejneński, Powiat Augustowski, Powiat Moniecki, Powiat Grajewski, Stowarzyszenie „Euroregion Niemen”	Zintegrowany projekt pn. „Rozwój kompetencji kadr subregionu suwalskiego”	Ogólna wartość projektu: 30 666 552,40 zł Budżet projektu dla Miasta Suwałki: 7 189 934,00 zł	Projekt skierowany był do osób dorosłych. W ramach jego realizacji uczestnicy otrzymywali tzw. „Bony na szkolenie”, w ramach których mogli uczestniczyć, m.in. w kwalifikacyjnych kursach zawodowych, kursach umiejętności zawodowych, studiach podyplomowych, szkoleniach i kursach uzupełniających lub podwyższających umiejętności.
Lider Projektu: Miasto Suwałki			
Realizatorzy Projektu: Zespół Szkół nr 4 w Suwałkach, Zespół Szkół nr 6 im. Karola Brzostowskiego w Suwałkach, Zespół Szkół Technicznych w Suwałkach, Suwalski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Suwałkach	Suwalskie Centra Kompetencji Zawodowej – kompleksowy model modernizacji systemu kształcenia zawodowego na terenie Miasta Suwałki	Wartość projektu: 4 902 789,89 zł Dofinansowanie UE: 4 657 594,91 zł	Zadania w projekcie: staże zawodowe i praktyki dla uczniów oraz staże dla nauczycieli organizowane u pracodawców; szkolenia specjalistyczne, zajęcia pozalekcyjne i wyrównawcze dla uczniów; podnoszenie kwalifikacji nauczycieli kształcenia zawodowego; współpraca z uczelniami wyższymi - kursy przygotowawcze, zajęcia prowadzone w szkole wyższej; współpraca z pracodawcami - przygotowanie nowych programów nauczania, utworzenie klas patronackich, stypendia i wyjazdy dla uczniów, doposażenie pracowni do kształcenia zawodowego.
Partner Projektu: Białostocka Fundacja Kształcenia Kadr			
Lider Projektu: Miasto Suwałki			
Realizator Projektu: Szkoła Podstawowa nr 10 z Oddziałami Integrycyjnymi im. Olimpijczyków Polskich w Suwałkach	NIE JESTEM INNY	Wartość projektu: 565 593,18 zł Dofinansowanie UE: 534 970,78 zł	Zadania w projekcie: 1. dodatkowe zajęcia dla uczniów (w tym dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi) – m.in. zajęcia metodą EEG Biofeedback, zajęcia z elementami terapii, zajęcia psychoedukacyjne, zajęcia wspierające postawę przedsiębiorczą uczniów, warsztaty i zajęcia poszerzające wiedzę uczniów; 2. doskonalenie zawodowe nauczycieli (studia podyplomowe i szkolenia); 3. doposażenie pracowni wspomagania rozwoju i prowadzenia terapii uczniów.

Lider Projektu: Miasto Suwałki			Zadania w projekcie: 1. dodatkowe zajęcia dla uczniów (w tym dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi) – m.in. zajęcia z integracji sensorycznej, zajęcia logopedyczne, terapia uczniów z afazją, zajęcia wspierające postawę przedsiębiorczą uczniów, kółka zainteresowań i warsztaty dla uczniów, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, zajęcia rozwijające kompetencje cyfrowe uczniów, zajęcia z doradztwa edukacyjno-zawodowego; 2. stypendia dla uczniów; 3. doskonalenie zawodowe nauczycieli (studia podyplomowe, szkolenia, kursy); 4. doposażenie pracowni do nauczania przedmiotów matematyczno-przyrodniczych oraz pracowni wspomagania rozwoju i prowadzenia terapii uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
Realizator Projektu: Szkoła Podstawowa nr 11 z Oddziałami Integrycyjnymi im. gen. bryg. pil. Witolda Urbanowicza w Suwałkach	Przez innowację do wiedzy	Wartość projektu: 1 956 172,80 zł Dofinansowanie UE: 1 846 502,80 zł	
Lider Projektu: Miasto Suwałki			Zadania w projekcie: 1. dodatkowe zajęcia wspierające uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym m.in. TUSiK – Trening Umiejętności Społecznych i Kreatywnych, zajęcia z integracji sensorycznej, zajęcia logopedyczne, Tomatis – trening słuchowy, zajęcia z terapii ręki; 2. doskonalenie zawodowe nauczycieli (studia podyplomowe i szkolenia); 3. doposażenie pracowni wspomagania rozwoju i prowadzenia terapii uczniów.
Realizator Projektu: Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 1 w Suwałkach	dzisiaj Mali, jutro Duzi	Wartość projektu: 843 760,00 zł Dofinansowanie UE: 799 348,15 zł	
Lider Projektu: Miasto Suwałki			Zadania w projekcie: 1. utworzenie nowej grupy dla 20 dzieci; 2. dostosowanie i wyposażenie pomieszczeń do potrzeb dzieci; 3. wyposażenie placu zabaw.
Realizator Projektu: Żłobek Miejski w Suwałkach	Żłobek szansą powrotu rodziców do pracy	Wartość projektu: 1 021 535,00 zł Dofinansowanie UE: 868 239,00 zł	
Lider Projektu: Miasto Suwałki			Zadania w projekcie: 1. dodatkowe zajęcia dla uczniów (w tym dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi) – m.in. zajęcia językowe, matematyczne, przyrodnicze, chemiczne, zajęcia logopedyczne, zajęcia wspierające postawę kreatywną uczniów, kółka zainteresowań i warsztaty dla uczniów, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, zajęcia rozwijające kompetencje cyfrowe uczniów (w tym robotyka), zajęcia z doradztwa edukacyjno-zawodowego; 2. stypendia dla uczniów; 3. doskonalenie zawodowe nauczycieli (studia podyplomowe, szkolenia, kursy); 4. doposażenie pracowni do nauczania przedmiotów matematyczno-przyrodniczych; 5. doposażenie szkoły w pomoce dydaktyczne oraz sprzęt TIK.
Realizator Projektu: Szkoła Podstawowa nr 4 im. ks. Kazimierza Aleksandra Hamerszmity w Suwałkach	Kreatywność kluczem do wiedzy	Wartość projektu: 1 091 159,04 zł Dofinansowanie UE: 981 659,04 zł	
Lider Projektu: Miasto Suwałki			Zadania w projekcie: 1. warsztaty z kreowania postaw społecznych; 2. zajęcia wyrównawcze z matematyki; 3. zajęcia przygotowujące do egzaminów zawodowych; 4. kursy/szkolenia zawodowe dla uczniów; 5. wyjazdy edukacyjne dla uczniów; 6. staże zawodowe dla uczniów i nauczycieli; 7. pomoc stypendialna dla uczniów; 8. organizacja kół zainteresowań; 9. doposażenie pracowni branży teleinformatycznej i poligraficznej; 10. poradnictwo edukacyjno-zawodowe.
Realizator Projektu: Zespół Szkół nr 6 w Suwałkach	Zawodowcy przyszłości	Wartość projektu: 1 471 609,39 zł Dofinansowanie UE: 1 394 975,83 zł	

Tabela 2.3.8 Średnie roczne wydatki na nauczanie jednego ucznia w jednostkach oświatowych (bez wydatków majątkowych), dla których organem prowadzącym jest Miasto Suwałki, w 2020 r.

Typ placówki	Średni wydatek na nauczanie jednego ucznia w 2020 roku w placówkach publicznych (w zł)
Przedszkola + stołówki (bez rozdz. 80 149)	11 101
Szkoły podstawowe + świetlice + stołówki (bez rozdz. 80 150)	16 419
Szkoły podstawowe specjalne + świetlica + stołówka	61 730
Przedszkole specjalne	59 986
Licea ogólnokształcące	9 102
Szkoły zawodowe wraz z centrami kształcenia ustawicznego i praktycznego (bez rozdz. 80 150)	8 752
Szkoły zawodowe specjalne	45 764

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Oświaty i Wychowania Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Programy/konkursy realizowane przez Miasto Suwałki

Decyzją Prezydenta Miasta Suwałk w okresie od września 2020 r. do czerwca 2021 r. 5-godzinny oddziałom przedszkolnym (2) funkcjonującym w Szkole Podstawowej nr 5 im. A. Wierusz-Kowalskiego w Suwałkach zostały przyznane bezpłatne zajęcia dodatkowe: w dwóch oddziałach po 2 godziny dziennie. Dzięki temu ww. oddziały przedszkolne czynne są 7 godzin dziennie. Łącznie zostanie zrealizowanych 320 godzin. Pozostałe oddziały przedszkolne funkcjonujące w szkołach podstawowych są całodzienne.

Prezydent podjął decyzję w sprawie realizacji w 2020 r. w suwalskich szkołach podstawowych i liceach ogólnokształcących

Programu „Egzamin i Matura - klucz do sukcesu” w ramach Programu wspierania rozwoju uczniów zdolnych „Zdolny Suwałczanin” (uchwała nr XLII/526/2018 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 lutego 2018 r. w sprawie realizacji Programu wspierania rozwoju uczniów zdolnych „Zdolny Suwałczanin” /Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2018 poz. 1096 z późn. zm./).

W ramach ww. programu uczniom:

- ✓ klas IV szkół podstawowych przyznana została 1 godzina zajęć na każdy oddział w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w szczególności na zajęcia matematyczne lub zajęcia korekcyjno-kompensacyjne;
- ✓ klas VII szkół podstawowych przyznane zostały 2 godziny zajęć na każdy oddział w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym:
  - jedna godzina na zajęcia matematyczne;
  - jedna godzina – na inne zajęcia w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej (na zajęcia z przedmiotu objętego egzaminem ósmoklasisty lub zajęcia korekcyjno-kompensacyjne);
- ✓ klas VIII szkół podstawowych przyznane zostały 3 godziny zajęć na każdy oddział w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym:
  - jedna godzina na zajęcia matematyczne;
  - dwie godziny – na inne zajęcia w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej (na zajęcia z przedmiotów objętych egzaminem ósmoklasisty lub zajęcia korekcyjno-kompensacyjne);
- ✓ klas III liceum ogólnokształcącego przyznane zostały 3 godziny zajęć na każdy oddział w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym:
  - jedna godzina na zajęcia matematyczne;

- dwie godziny – na inne zajęcia w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej (na zajęcia z obowiązkowych przedmiotów na egzaminie maturalnym).

Zajęcia odbywały się przez 10 tygodni (od 5.10.2020 r. do 11.12.2020 r.). Łącznie przyznano 2 570 godzin.

Założenia dotyczące kształcenia zawodowego i współpracy szkół z pracodawcami

Cele i zadania określone w dokumencie pn. „Założenia dotyczące kształcenia zawodowego i współpracy szkół z pracodawcami” są aktualnie w trakcie realizacji przez zaangażowane podmioty, tj. szkoły, placówki oświatowe, uczelnie wyższe, lokalnych pracodawców i Miasto Suwałki. Część działań jest realizowana w ramach porozumień zawartych z przedsiębiorcami i uczelniami wyższymi. Zadania realizowane są przede wszystkim z wykorzystaniem środków unijnych. Realizowane są dwa projekty w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020:

- ✓ W okresie od 1.08.2020 r. do 31.10.2022 r. w Zespole Szkół nr 4 w Suwałkach, we współpracy z Białostocką Fundacją Kształcenia Kadr, realizowany jest projekt pn. **„Kształcimy profesjonalistów”** w ramach Osi priorytetowej III. Kompetencje i kwalifikacje, Działanie 3.3 Kształcenie zawodowe młodzieży na rzecz konkurencyjności podlaskiej gospodarki, Poddziałanie 3.3.1 Kształcenie zawodowe młodzieży na rzecz konkurencyjności podlaskiej gospodarki, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020.

W ramach projektu realizowane są m.in.: zajęcia pozalekcyjne dla uczniów (w tym: koła naukowe, zajęcia z zakresu tworzenia multimediów, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, zajęcia przygotowujące do egzaminów zawodowych, zajęcia pozalekcyjne zawodowe – m.in. Koło Gastronomiczne Kuchnia Molekularna, koło turystyczne, Koło Młodego Hotelarza, Koło Młodego Ekonomisty), doradztwo edukacyjno-zawodowe, certyfikowane kursy zawodowe (w tym m.in.: kurs kelnerski, barmański i barystyczny), szkolenie dla uczniów z zakresu pierwszej pomocy, staże zawodowe u pracodawców dla uczniów i nauczycieli, zajęcia dydaktyczne na wyższych uczelniach, specjalistyczne kursy i szkolenia dla nauczycieli, pomoc stypendialna dla uczniów. Ponadto w ramach realizacji projektu wzbogacona zostanie baza dydaktyczna szkoły o sprzęt multimedialny na kwotę ok. 500 000,00 zł. Zmodernizowane zostaną pracownie do nauki zawodu: technik hotelarstwa, technik ekonomista, technik handlowiec.

Ogólna wartość projektu wynosi 2 059 415,04 zł, w tym dofinansowanie z UE 1 956 442,23 zł.

- ✓ W okresie od 01.09.2020 r. do 31.08.2022 r. w Zespole Szkół nr 6 w Suwałkach realizowany jest projekt **„Zawodowcy przyszłości”** w ramach Osi priorytetowej III. Kompetencje i kwalifikacje, Działanie 3.3 Kształcenie zawodowe młodzieży na rzecz konkurencyjności podlaskiej gospodarki, Poddziałanie 3.3.1 Kształcenie zawodowe młodzieży na rzecz konkurencyjności podlaskiej gospodarki, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020.

W ramach projektu realizowane są m.in.: warsztaty z kreowania postaw społecznych, zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne, zajęcia podnoszące kwalifikacje zawodowe, wyjazdy edukacyjne, staże zawodowe dla uczniów i nauczycieli, stypendia dla uczniów, organizacja kół zainteresowań, poradnictwo zawodowe – edukacyjne oraz wyposażenie pracowni branży teleinformatycznej i poligraficznej.

Ogólna wartość projektu wynosi 1 471 609,39 zł, w tym dofinansowanie z UE 1 394 975,83 zł.

- ✓ **„Poprawa jakości kształcenia zawodowego w mieście Suwałki poprzez rozbudowę infrastruktury Zespołu Szkół nr 6 w Suwałkach” – termin realizacji projektu od 14.11.2018 r. do 31.03.2021 r.** Przedmiotem projektu była budowa nowego budynku (warsztatowego do praktycznej nauki zawodu) realizowana jako dobudowa do części istniejącej kompleksu szkolnego i jego niewielka przebudowa. W nowym budynku warsztatowym utworzono pracownie dla 5 zawodów istniejących w ZS nr 6 (technik pojazdów samochodowych, elektromechanik pojazdów samochodowych, mechanik pojazdów samochodowych, technik technologii drewna, stolarz) i 3 nowych zawodów (kierowca mechanik, blacharz samochodowy, mechanik operator maszyn do produkcji drzewnej).
- ✓ **„Europraktyka”** Projekt realizowany przez Zespół Szkół Technicznych w Suwałkach w ramach programu PO WER na zasadach programu Erasmus+. Główne cele projektu to:
  - podniesienie kwalifikacji zawodowych uczniów Zespołu Szkół Technicznych w Suwałkach poprzez udział

w stażach zagranicznych u Partnera zagranicznego,

- zwiększenie znajomości języków obcych wśród uczestników projektu,
  - zwiększenie atrakcyjności i międzynarodowego wymiaru kształcenia w Zespole Szkół Technicznych w Suwałkach.
- ✓ **„Danplum”** Celem głównym projektu jest podniesienie umiejętności i jakości kształcenia praktycznego oraz lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy uczniów i nauczycieli kształcenia zawodowego w Zespole Szkół Technicznych w Suwałkach biorących udział w stażach i dodatkowych zajęciach specjalistycznych u pracodawców oraz na uczelni wyższej.

Planowane efekty:

- podniesienie jakości kształcenia w szkole,
- dostosowanie oferty dydaktycznej do wymagań rynku pracy i pracodawców,
- zacieśnienie współpracy szkoły z pracodawcami,
- uaktualnienie warsztatu pracy nauczycieli kształcenia zawodowego,
- uzyskanie nowych kwalifikacji i kompetencji przez uczniów szkoły,
- zdobycie doświadczenia niezbędnego w dalszym życiu zawodowym.

Działania wynikające z projektu:

- Realizacja 40 ponadprogramowych staży zawodowych przez uczniów ZST w Suwałkach.
- Realizacja 6 staży zawodowych przez nauczycieli kształcenia zawodowego ZST w Suwałkach.
- Współpraca szkoły z otoczeniem społeczno-gospodarczym i dostosowanie oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy.

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Suwałkach została powołana na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 czerwca 2005 r. (Dz. U. Nr 116, poz. 967). 3 października 2005 r. w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Suwałkach oficjalnie rozpoczęło naukę ok. 500 studentów, z czego blisko połowa w systemie studiów dziennych na kierunkach: finanse i bankowość oraz rolnictwo. Zaplecze dydaktyczne stanowi budynek po byłym Urzędzie Wojewódzkim w Suwałkach, przekazany na potrzeby szkoły przez władze miasta mieszczący się przy ul. Noniewicza 10. W 2011 roku patronem Uczelni został profesor Edward Franciszek Szczepanik.

Misja Uczelni uchwalona przez Senat w 2006 roku nadal jest aktualna: „Zdobycić zawód, podjąć pracę, zarobić na godne życie, być szczęśliwym – to cele, do jakich dąży większość młodych ludzi. Marzenia młodych ludzi o swojej przyszłości, w każdym miejscu Rzeczypospolitej, przekładają się na rzeczywiste dążenia i działania. Tak jest również na Suwalszczyźnie. W realizacji tych szczytnych celów uczestniczą różne instytucje, których obowiązkiem jest stworzyć młodzieży właściwe warunki do kształcenia się, a później możliwości podjęcia pracy”. Od chwili powstania do dziś Uczelnia dąży do osiągnięcia następujących celów:

- ✓ wytworzenia rozwiązań systemowych dostosowanych do nowej rzeczywistości;
- ✓ zapewnienia dostępu do wiedzy i nabywania umiejętności wszystkim tym, którzy mają do tego prawo;
- ✓ kształtowania elit na potrzeby regionu, kraju i wspólnoty europejskiej.

Aktualnie Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Suwałkach do placówka nowoczesna i przyjazna studentom. Przez 15 lat funkcjonowania ukończyło ją ponad 5 500 studentów. Dziś kształcenie odbywa się na **3 wydziałach i 15 kierunkach** (studia I i II stopnia). **Wydział Ochrony Zdrowia** kształci na kierunkach: ratownictwo medyczne, pielęgniarstwo, kosmetologia, bezpieczeństwo wewnętrzne oraz logistyka. **Wydział Politechniczny**: zarządzanie i inżynieria produkcji, budownictwo i transport oraz produkcja i przetwórstwo surowców rolniczych, a **Wydział Humanistyczno-Ekonomiczny**: finanse i rachunkowość, ekonomia (I i II st.), pedagogika oraz filologia.

Na wszystkich kierunkach studiuje aktualnie ponad 1 500 studentów, a ogólna liczba pracowników (naukowych i administracyjnych) to ponad 200 osób. W planach jest uruchomienie także nowych kierunków kształcenia: turystyka i rekreacja oraz informatyka.

Obok bogatej oferty kształcenia, ściśle związanej z potrzebami rynku lokalnego PWSZ w Suwałkach to dziś również bardzo wysoka jakość kształcenia oraz świetna baza dydaktyczna. Specjalistyczne laboratoria przedmiotowe, m. in.: materiałów budowlanych i technologii betonu, wytrzymałości materiałów i konstrukcji, fizyki budowli i mechaniki gruntów, chemii, botaniki, czy mikrobiologii wyposażone są w najnowocześniejszą, często unikatową aparaturę. W ramach Uczelni funkcjonuje również **Centrum Mechatroniczne, Centrum Symulacji Medycznej** oraz Centrum Transferu Technologii. W strukturze znaleźć też można Bibliotekę Akademicką, czy Centrum Studiów Podyplomowych i Kształcenia Ustawicznego, Studium Języków Obcych i Wychowania Fizycznego.

Suwalską Uczelnia może się również pochwalić wieloma akcjami społecznymi

Budynek Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach, fot. z archiwum PWSZ.

i inicjatywami, które na stałe wpisały się w kalendarz wydarzeń w regionie. Do najbardziej znanych należą:

- ✓ Uniwersytet Dziecięcy, czyli weekendowe, wyjątkowe zajęcia dla dzieci w wieku 6-10 lat, które mają zaszczerpić w najmłodszych zamiłowanie do nauki;
- ✓ Pogotowie Maturalne, czyli propozycję skierowaną do maturzystów polegającą na zorganizowaniu zajęć przygotowujących ich do matury, m. in. z matematyki, języka polskiego, chemii, biologii czy języków obcych.
- ✓ Regionalne Targi Pracy
- ✓ Suwalskie Juwenalia
- ✓ Dzień Języka Ojczystego
- ✓ liczne, cykliczne konferencje i olimpiady. Rektorzy Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach:
- ✓ prof. dr hab. inż. Michał Bołtryk - 27.07.2005 - 11.09.2007;

- ✓ prof. dr hab. inż. Roman Hejft - 05.10.2007 - 31.08.2008;
- ✓ prof. dr hab. inż. Michał Bołtryk - 01.09.2008 - 27.08.2009;
- ✓ prof. dr hab. Jerzy Sikorski - 09.04.2010 - 31.08.2016;
- ✓ dr Marta Wiszniewska - 01.09.2016 - do chwili obecnej.

Lista kierunków:

- ✓ **Wydział Ochrony Zdrowia**
  - Ratownictwo medyczne;
  - Pielęgniarstwo;
  - Kosmetologia;
  - Bezpieczeństwo wewnętrzne (spec.: bezpieczeństwo publiczne, bezpieczeństwo prywatne, kryminologia i kryminalistyka);
  - Bezpieczeństwo wewnętrzne II stopień.
- ✓ **Wydział Politechniczny**
  - Transport (spec.: logistyka w transporcie, eksploatacja pojazdów i urządzeń transportowych);
  - Zarządzanie i inżynieria produkcji (spec.: przetwórstwo rolno-spożywcze, inżynieria produkcji rolniczej, logistyka systemów mechatronicznych);
  - Budownictwo (spec.: budownictwo ekologiczne i energooszczędne, konstrukcje budowlane i inżynierskie).
- ✓ **Wydział Humanistyczno-Ekonomiczny**
  - ✓ Finanse i rachunkowość (spec.: rachunkowość w przedsiębiorstwie);
  - ✓ Ekonomia (spec.: ekonomika przedsiębiorstw);
  - ✓ Ekonomia II stopnia (spec. Gospodarka finansowa przedsiębiorstwa);
  - ✓ Filologia (spec.: filologia angielsko-rosyjska);
  - ✓ Filologia 30+;
  - ✓ Pedagogika (spec.: pedagogika wczesnoszkolna z wychowaniem przedszkolnym).

2.4. Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

Miasto Suwałki prowadzi następujące instytucje kultury: Suwalski Ośrodek Kultury, Bibliotekę Publiczną im. Marii Konopnickiej, Muzeum Okręgowe. Wspiera też stowarzyszenia i fundacje, które realizują przedsięwzięcia kulturalne stanowiące uzupełnienie pakietu ofert i usług kulturalno-artystycznych skierowanych do mieszkańców miasta, regionu i turystów.

Rok 2020 był dla suwalskiej kultury okresem trudnym i pełnym wyzwań. Miejskie jednostki kultury musiały dostosować swój program działania do pandemicznej rzeczywistości. Wiosenny lockdown i późniejsze obostrzenia spowodowały, że wiele wydarzeń, jak chociażby Suwałki Blues Festival, zostało odwołanych, a inne nie mogły się odbyć w dotychczasowej formule. Muzeum Okręgowe, Biblioteka Publiczna i Suwalski Ośrodek Kultury szukały nowych sposobów na dotarcie ze swoimi działaniami do odbiorcy. Koncerty, warsztaty, spektakle, wystawy przeniosły się do sieci. Ta alternatywna forma obcowania z kulturą sprawdziła się i będzie dostępna również w świecie po pandemii.

Działalność instytucji kultury

Suwalski Ośrodek Kultury

Suwalski Ośrodek Kultury jest wiodącą w Suwałkach instytucją w zakresie upowszechniania kultury. Organizuje imprezy kulturalne, prowadzi zajęcia edukacyjne, warsztaty i konsultacje w dziedzinach: muzyki, śpiewu, tańca, plastyki i fotografii, teatru, kultury tradycyjnej.

W galeriach prowadzonych przez SOK zaprezentowano w 2020 r. ogółem 24 wystawy, z tego w: Galerii Sztuki Współczesnej „Chłodna

Suwalski Ośrodek Kultury, fot. z archiwum Suwalskiego Ośrodka Kultury

20” – 3 wystawy, wystawy stałe w budynku przy ul. Noniewicza 71 - 5, w Galerii Jednego Obrazu – 9 wystaw, w Galerii Patio SOK – 3 wystawy, w Galerii Foyer SOK – 3 wystawy oraz w nowo otwartej Galerii Sztuki „Stara Łaźnia” – 1 wystawę. Do najważniejszych należy zaliczyć:

- ✓ w Galerii Sztuki Współczesnej „Chłodna 20”:
  - IV Suwalski Salon Sztuki – wystawa 85 prac 39 artystów z Suwałk, Suwalszczyzny i artystów związanych ze środowiskiem artystycznym, w tym z dziedziny rysunku, malarstwa, grafiki, rzeźby i fotografii;
  - Jerzy Malinowski „Wehikuł czasu” – wystawa prawie 70 prac (obrazów olejnych, fotografii i technik łączonych) z okazji 40-lecia pracy twórczej artysty;
  - Wystawa malarstwa Władysława Niewęglowskiego – wystawa obrazów suwalskiego artysty będąca przeglądem jego dokonań z kilkunastu ostatnich lat pracy.
- ✓ Wystawy stałe w budynku przy ul. Noniewicza 71:
  - Wystawa prac Stanisława Wosia: wystawa fotografii (parter) oraz prac malarских i fotografii (hol II piętro);
  - Wystawa plakatów i zdjęć Suwałki Blues Festival (kawiarnia artystyczna);

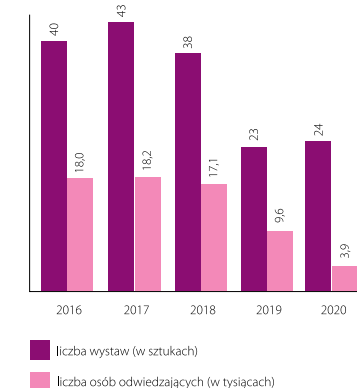
- Wystawa prac z Międzynarodowych Plenerów Malarskich w Suwałkach i na Suwalszczyźnie (I piętro);
- Wystawa haftu ukraińskiego na „Święto Wyszywanki”;
- Wystawa „Suwalskie Koronki”;
- ✓ w Galerii Jednego Obrazu:
  - Magia świąt;
  - Malarstwo Wiesława Prędysia;
  - 300 lat Suwałk oczami młodych artystów;
  - Obiekty Humanistyczne;
  - Literatura i sztuka w opracowaniach rzeźbiarskich Renaty Mackiewicz;
  - Piękno pisanych ikon Bogdana Dajesa;
  - Twórczość i bunt w malarstwie;
  - Wspomnienie Jadwigi Błaszczki – Jurkonis;
  - Świąta oczami dzieci.
- ✓ w Galerii Patio SOK:
  - Marc Chagall – Grafika, wystawa prawie 60 grafik słynnego artysty, pochodzących z kolekcji Mazurskiej Fundacji Sztuki Art Progress;
  - „Fotografie 2015-2020” – wystawa fotografików skupionych w PACamera CLUB w Suwałkach;

Otwarcie Galerii Sztuki Stara Łaźnia Suwalskiego Ośrodka Kultury, fot. z archiwum Suwalskiego Ośrodka Kultury

- Jonas Butkevičius „Fowistyczne impresje” – wystawa obrazów litewskiego artysty inspirowana ekspresjonizmem, fowizmem i abstrakcją.
- ✓ w Galerii Foyer SOK:
  - Tymoteusz Muśko – wystawa stała malarstwa Tymoteusza Muśko;
  - Wystawa fotograficzna „Trzy wieki Suwałk” i numizmatyczna „300 lat Suwałk – Medale”;
  - Smacznego. Wystawa Grupy Plastycznej Sztalugi.
- ✓ w Galerii Sztuki „Stara Łaźnia”:
  - „Wokół Czarnej Hańczy” – wystawa rzeźb i instalacji artystów związanych z Suwalszczyzną i pograniczem polsko-litewskim.

Wykres 2.4.1 Wystawiennictwo w Suwalskim Ośrodku Kultury w latach 2016-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

SOK realizował festiwale muzyczne i taneczne oraz wydarzenia okolicznościowe i jubileuszowe, takie jak: „Włócznia Jaćwingów 2019”, jubileusz 300-lecia nadania praw miejskich Suwałkom czy uroczyste otwarcie Galerii

Sztuki „Stara Łaźnia”, Promocja Księgi 300-lecia Suwałk, XX Międzynarodowy Festiwal Piosenki i Tańca „Muszelki Wigier 2020”.

Suwałski Ośrodek Kultury zrealizował też wiele imprez o znaczeniu regionalnym i lokalnym, były to między innymi cykle: Na Styku Kultur, koncerty Filharmonii Suwałk, koncerty dla osób wykluczonych „Muzyka z bliska

– 3 rozdział”, koncerty „Na Dywaniku u Marii” 2020 – Muzyczne Konstelacje”, koncerty „Gramy do nieba”, XXI Kaziuk Suwalski, Obiady Czwartkowe, Jarmark Kamedulski – 300-lecie Miasta Suwałk, Szanty przy Starej Łaźni, Kino samochodowe „Pod gwiazdami”, Spotkania teatralne za kurtynką, Niedzielnny Poranek Teatralny.

Tabela 2.4.1 Liczba uczestników wybranych festiwali, konkursów, przeglądów organizowanych przez SOK w latach 2017-2020

Impreza	Liczba uczestników			
	2017	2018	2019	2020
Suwałskie Prezentacje Artystyczne „Marzeńtańce”	1 500	940	1 000	-
Kaziuk Suwalski	2 500	5 000	4 500	2 000
Międzynarodowy Festiwal Teatrów Dzieci i Młodzieży „Wigraszek”	5 500	4 800	4 200	-
Suwałki Blues Festival	15 000	32 000	31 500	-
Suwałski Maraton Szantowo-Folkowy (Szanty przy Starej Łaźni od 2020 roku)	2 000	1 800	1 000	4 000
Ogólnopolskie Spotkania z Monodramem „O Złotą Podkowę Pegaza”	1 590	2 400	3 400	-
Jarmark Kamedulski	20 000	18 600	10 100	1 500
Suwałski Jarmark Folkloru	1 000	1 100	5 000	-
XX Międzynarodowy Festiwal Piosenki i Tańca „Muszelki Wigier”	1 000	950	3 240	300*
Cykl koncertów muzycznych „Na Dywaniku u Marii”	3 150	950	1 100	1 450
Filharmonia Suwałk	3 992	4 790	3 800	1 257*
Razem	57 232	73 330	68 840	10 507*

* dodatkowo imprezy udostępniono w sieci: 4 410 wyświetleń na kanale You Tube SOK oraz 6 855 – na kanale FB SOK.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Wręczenie nagród Prezydenta Miasta Suwałk Włócznia Jaćwingów 2019, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

XX. Międzynarodowy Festiwal Piosenki i Tańca „Muszelki Wigier 2020”, fot. z archiwum Suwałskiego Ośrodka Kultury

W Suwałskim Ośrodku Kultury prowadzona jest edukacja kulturalna i artystyczna, działają zespoły amatorskie, kluby, grupy zainteresowań. Łącznie w SOK w 2020 r. prowadziło działalność 63 zespołów, klubów i grup, z tego w dziedzinie teatru – 9 w 3 pracowniach, w dziedzinie sztuk pięknych (plastyka) – 10 w 3 pracowniach, w dziedzinie muzyki i śpiewu – 13 w 5 pracowniach, w dziedzinie tańca – 19 w 5 pracowniach, w dziedzinie folkloru i rękodzieła – 10 w 3 pracowniach, w pracowni fotografii – 2 w 2 pracowniach.

Wybrane zespoły działające w pracowniach artystycznych:

✓ w zakresie muzyki i śpiewu: m.in.: Vieśnowa, The Way, AB Band, Wakacyjna

Zajęcia w pracowni Suwałskiego Ośrodka Kultury, fot. z archiwum Suwałskiego Ośrodka Kultury

Grupa Wujka Gienka, Bachtale Roma, Goldies Oldies, Miejska Orkiestra Dęta, Suwałki Gospel Choir;

✓ w zakresie tańca ludowego: Zespół Pieśni i Tańca „Suwalszczyzna” – w tym grupy: reprezentacyjna „Filary”, „Patroni”, „Dinozaury”, „Juniorzy”, „Dzieci Suwalszczyzny”, Kapela ZPiT „Suwalszczyzna”;

✓ w zakresie tańca współczesnego: zespoły i grupy w ramach Studia Tańca Nowoczesnego: „Dotyk”, Studia Tańca „Dance Academy”, Studia Tańca „Flex”, Studia Tańca „Radość”;

✓ w zakresie sztuk pięknych: Pracownia Plastyczna „Centrum”, Pracownia Sztuk Pięknych, Pracownia Ilustracji i Rysunku;

✓ w zakresie folkloru i rękodzieła: Pracownia folkloru, pracownie rękodzieła i rzemiosła;

✓ w zakresie teatru: zespoły i grupy w ramach pracowni teatralnych „Lustro”, „Przytulisko wyobraźni”, „Teatr Efemeryczny”.

Suwałska Orkiestra Kameralna

Suwałska Orkiestra Kameralna w 2020 roku zrealizowała 5 koncertów z cyklu Filharmonia Suwałk, w tym: Gala Noworoczna „Twoim Jest Serce Me”, Koncert z okazji obchodów 300-lecia nadania praw miejskich Suwałkom z udziałem wybitnego skrzypka prof. Konstantego Andrzeja Kulki, koncert „Muzyka z bliska – 3 rozdział” z udziałem Leszka Świdzińskiego, koncert Gabriela Balukiewicza (wirtuoza akordeonu) w formule online oraz Koncert Świąteczny w formule bez udziału publiczności i transmisją do sieci. W ramach cyklu dla osób wykluczonych zrealizowano: koncert na Bulwarach Czarnej Hańczy, koncert z repertuarem muzyki filmowej w Zespole Opieki Paliatywnej im. Jana Pawła II w Suwałkach oraz po jednym koncercie Orkiestry transmitowano

do: Domu Pomocy Społecznej „Kalina” w Suwałkach, Środowiskowego Domu Samopomocy w Lipniaku oraz do Specjalistycznego Psychiatrycznego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Suwałkach.

Kluczowym dla działalności SOK w roku 2020 było zakończenie realizacji projektu „Remont i modernizacja obiektu Suwalskiego Ośrodka Kultury przy ulicy T. Noniewicza 71 w Suwałkach”. Prace remontowo-budowlane dofinansowane były ze środków unijnych w ramach „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego” w ramach realizacji **„Zintegrowanego Programu Rewitalizacyjnego Miasta Suwałki na lata 2017-2023”**, a także powiększenie zasobów Suwalskiego Ośrodka Kultury o nowo oddaną do użytku Galerię Sztuki „Stara Łażnia” jako element łączący infrastrukturę rekreacyjną i kulturalną.

Muzeum Okręgowe

Głównym celem działalności Muzeum Okręgowego jest gromadzenie i prezentacja materialnych dóbr kultury. Muzeum prowadzi ponadto prace badawcze i naukowe w zakresie archeologii, etnografii, historii, sztuki, a także działalność wystawienniczą i edukacyjną. Prowadzi oddziały: Muzeum im. Marii Konopnickiej oraz Centrum Sztuki Współczesnej – Galerię Andrzeja Strumiłły (do końca czerwca 2020 roku). Wiodącymi imprezami cyklicznymi były: II Doroczna Konferencja Muzealna Stowarzyszenia Muzealników Polskich pn. „Trudne dziedzictwo”, obchody 100-lecia powstania 3. Pułku Szwolężerów Mazowieckich im. płk. Jana Kozietulskiego oraz Jaćwieski Festyn Archeologiczny „Szwajcaria 2020”. Placówka, w ramach działalności oświatowej, organizuje także lekcje muzealne oraz realizuje konferencje o charakterze naukowym

i popularnonaukowym, jak np. dyskusja panelowa pn. „Suwałki w przeszłości i Suwałki dziś” w związku z obchodami jubileuszu 300-lecia nadania praw miejskich Suwałkom.

Wystawiennictwo

W **„Resursie”**, głównej siedzibie Muzeum Okręgowego, prezentowano 3 wystawy stałe: „Najstarsze dzieje. Suwalszczyzna i wschodnie Mazury od schyłku epoki lodowej do upadku Jaćwieży” – wystawa archeologiczna, „Na dziejowym trakcie” – wystawa historyczna, „Alfred Wierusz-Kowalski” – ekspozycja pokazująca życie i twórczość artysty oraz 6 wystaw czasowych: ilustracji do „Folwarku zwierzęcego” G. Orwella autorstwa Jana Lebensteina, na której prezentowano około 30 ilustracji (rysunki, grafiki); prezentującą polskie malarstwo monachijskie, w tym obrazów: Janusza Kossaka, Stanisława Tomkiewicza, Franza Adama, ekspozycja obejmuje ponad 40 prac; rzeźby Alojzego Nawrata, a także okolicznościowa związana z jubileuszem 300-lecia miasta, w tym: kopia aktu lokacyjnego z 2 marca 1720 roku wraz z prezentacją multimedialną i wystawą posterową „300 lat nadania Suwałkom praw miejskich magdeburskich”; „Jaćwieskie Eldorado”, poświęcona odkryciu, badaniom i prezentacji zabytków archeologicznych wydobytych z jaćwieskiego cmentarzyska wczesnośredniowiecznego w Krukówku oraz twórczości Marty Frej, malarki i ilustratorki, animatorki kultury, artystki zaangażowanej społecznie, prezentowany jest cykl memów pt. „Jestem silna, bo...”, składający się z 80 prac.

W **Muzeum im. Marii Konopnickiej** prezentowano 5 wystaw czasowych: „Przez tęskność... O Marii Stanisławie Konopnickiej z Wasiłowskich”, „Kajko i Kokosz – komiksowa archeologia”, oraz w ramach nowego cyklu:

„Wystawę na płócie muzeum” zaprezentowano: ekspozycję „Leszek Aleksander Moczulski. Nie nicość, nie nicość, nie nicość. A miłość, a miłość, a miłość”, wystawę fotografii „Aleja drzew”, będącą częścią projektu „Po co nam drzewa w mieście?” realizowanego przez Stowarzyszenie Komitywa oraz wystawę fotografii Suwałk zrealizowaną w ramach stypendium Radosława Krupińskiego.

W **Centrum Sztuki Współczesnej – Galerii Andrzeja Strumiłły** prezentowano wystawę ilustracji książkowej (zbiory własne). Jest to 29 prac: Andrzej Strumiłło „Ilustracje, lata 60 i 70” oraz wystawę malarstwa Andrzeja Strumiłły: (zbiory własne). Trzy wielkoformatowe obrazy olejne: „Bez tytułu”, „Biała i czarna litera TAU”, „Głowa Buddy”. W końcu kwietnia wystawy zdemontowano w związku z przekazaniem oddziału do SOK. Prezentowano również 2 wystawy czasowe: malarstwa Aleksandry Batury „Pustynia” oraz jubileuszową fotografię Janiny Osewskiej „Miejsca i ludzie”.

Roczna frekwencja w obiektach Muzeum wyniosła łącznie 18 102 osoby, w tym w głównej siedzibie – 5 325 osób, w Muzeum im. M. Konopnickiej – 12 718 osób, w Centrum Sztuki Współczesnej – Galerii Andrzeja Strumiłły – 59 osób – do końca kwietnia.

Zbiory muzeum w 2020 roku powiększyły się o 72 eksponaty do Działu Sztuki i Historii. Posiadająca suwalskie korzenie, mieszkająca w USA Izabela Roman przekazała muzeum darowiznę, która obejmuje kolekcję czterdziestu czterech obrazów i trzech rzeźb. Kolekcja gromadzona była przez wiele lat. Inspiracją do jej powstania było zainteresowanie sztuką oraz przyjaźń z artystami. W zbiorze znalazły się prace zarówno nieżyjących już klasyków polskiego malarstwa współczesnego, jak i dzieła twórców uczestniczących nadal w polskim życiu artystycznym: Kiejstut Bereźnicki, Henryk Czeźnik, Michał Herman, Anna Jaźwińska, Grzegorz Kalinowski, Kazimierz Kalkowski, Bronisław Kierzkowski, Hugon Lasecki, Jan Lebenstein, Zbysław Maciejewski, Eugeniusz Markowski, Henryk Musiałowicz, Artur Poppek, Janusz Przybylski, Stasys Eidrigeičius, Anna Sobol, Ryszard Stryjec, Andrzej Strumiłło, Anna Wrzeszcz. Wartość rynkowa kolekcji: 1 203 000.00 zł.

Zakupiono do zbiorów: obraz Mariana Kuleszy „Martwa natura z kwiatami 1934”, obraz pastel Adama Międzybłockiego „Oni”, komplet dokumentów archiwalnych artysty, pięć drzeworytów przedstawiających prace Stanisława Bohusz-Siestercewicz oraz jeden

Prezentacja obrazu Kazimierza Górnickiego „Widok na kościół w Suwałkach”, fot. z archiwum Muzeum Okręgowego w Suwałkach

Przekazanie kolekcji dzieł sztuki Izabeli Roman, fot. z archiwum Muzeum Okręgowego w Suwałkach

– Włodzimierza Szereżewskiego, bardzo rzadkiego twórcy związanego z Monachium, obraz Kazimierza Górnickiego „Widok na kościół w Suwałkach”.

Muzeum prowadzi ożywioną działalność oświatową – w 2020 r. zrealizowano 61 lekcji muzealnych, w których uczestniczyły 1 324 osoby (w Muzeum Okręgowym 720 osób w 30 zajęciach, w Muzeum im. M. Konopnickiej 604 osoby w 31 zajęciach. Dodatkowo animacje prowadzono w III kw. w Zaułku Krasnoludków (w MMK). Muzeum im. Marii Konopnickiej

Jaćwieski Festyn Archeologiczny „Szwajcaria 2020”, fot. z archiwum Muzeum Okręgowego w Suwałkach

zainicjowało akcję społecznością „Książka lubi każdego”. Na płocie przy muzeum funkcjonuje szafka, w której znajdują się książki dostępne dla każdego, kto ma ochotę poczytać.

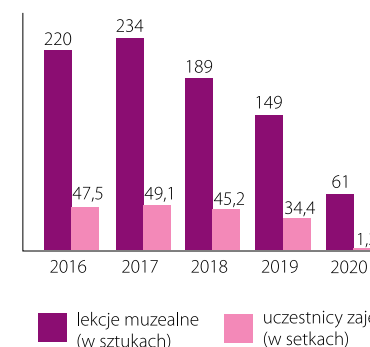
Do najważniejszych imprez zrealizowanych przez Muzeum Okręgowo należały:

- ✓ Jaćwieski Festyn Archeologiczny „Szwajcaria 2020”;
- ✓ prezentacja obrazu Kazimierza Górnickiego „Widok na kościół w Suwałkach”;
- ✓ wernisaż wystawy prac Jana Lebensteina – ilustracje do „Folwarku zwierzęcego” G. Orwella;
- ✓ wieczór autorski Katarzyny Bondy;
- ✓ przekazanie przez Izabelę Roman 44 obrazów i 3 rzeźb;
- ✓ obchody 100-lecia 3. Pułku Szwolężerów Mazowieckich;
- ✓ Zjazd Stowarzyszenia Przyjaciół Suwalszczyzny i sesja popularno-naukowa „Suwałki i Suwalszczyzna” w okresie kamedulskim.

Obchody 100-lecia 3. Pułku Szwolężerów Mazowieckich, fot. z archiwum Muzeum Okręgowego w Suwałkach

Wykres 2.4.2 Liczba lekcji muzealnych i ich uczestników w latach 2016-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Biblioteka Publiczna im. Marii Konopnickiej w Suwałkach

Sieć placówek bibliotecznych przedstawia się następująco: siedziba główna (wraz z Oddziałem dla Dzieci (Pracownia „Smykałka”) i redakcją Dwutygodnika Suwalskiego) – ul. Plater 33 A, Filia nr 1 – ul. Szpitalna 60, Filia nr 2 – ul. Klonowa 41, Filia nr 3 – ul. Północna 26 oraz Midicentrum przy ul. Witosa 4 A. Dysponuje bogatym księgozbiorem, w tym obejmującym dorobek kulturalny

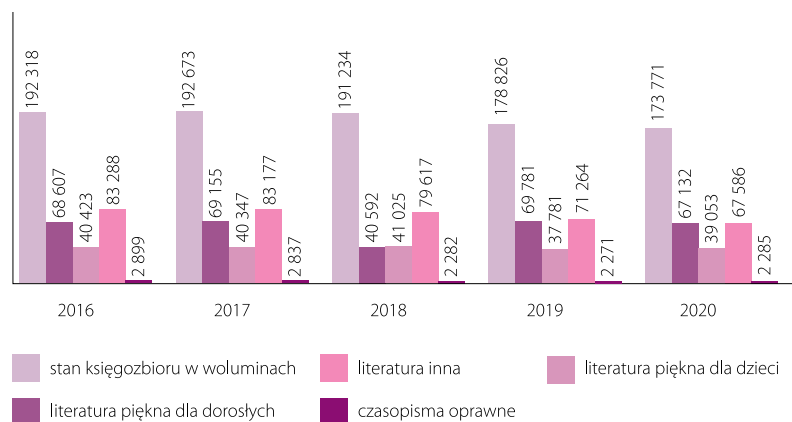
i społeczno-gospodarczy Miasta Suwałki i regionu. Prowadzi działalność oświatową i upowszechnieniową poprzez udostępnianie książki, prasy, informacji o mieście i regionie – w formie tradycyjnej i elektronicznej. Biblioteka realizuje zadania biblioteki powiatowej na obszarze powiatu suwalskiego w oparciu o porozumienie pomiędzy Miastem Suwałki i Powiatem Suwalskim.

Służy pomocą placówkom bibliotecznym na terenie powiatu, wspierając je pod względem metodycznym (kursy i pomoc instruktorska, materiały do działalności oświatowej, itp.), organizuje lekcje biblioteczne. Prowadzi działalność oświatową, w tym organizuje spotkania autorskie połączone z promocją wydawnictw, tematycznie związanych z Suwałkami i regionem, posiada stałą wystawę geologiczną oraz prezentuje wystawy czasowe (fotografii, grafiki, malarstwa i zbiorów bibliofilskich). Uczestniczy w ogólnopolskich akcjach „Narodowe czytanie”, „Noc bibliotek”, „Cała Polska czyta dzieciom” (impreza cykliczna pn. „Suwalczanie czytają dzieciom”). Organizuje kolejne edycje konkursu „Suwalskie limeriki latem”, imprezy integrujące czytelników „Piknik na Klonowej”, „Objazdowy bibliotekarz”, „Listopadowe prześmiejchy w bibliotece”.

Biblioteka po remoncie, fot. z archiwum Biblioteki Publicznej im. Marii Konopnickiej w Suwałkach

Wykres 2.4.3 Księgozbiór Biblioteki Publicznej im. Marii Konopnickiej w latach 2016-2020 (w tys. egzemplarzy)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Księgozbiór na koniec 2020 r. księgozbiór obejmował: 173 771 wydawnictw zwartych, woluminy prasy oprawnej – 2 285 jednostek, zbiory specjalne – 15 898 jednostek inwentarzowych, tytuły prasy bieżącej – 71. Księgozbiór wzrósł o 5 869 woluminów o wartości 111 321,37 zł, w tym z zakupów – 4 241 wol,

1 516 z darów, ekwiwalentów i innych źródeł – 112. Struktura księgozbioru: literatura piękna dla dorosłych – 67 132 wol., literatura piękna dla dzieci – 39 053 wol., literatura inna – 67 586 wol. W 2020 r. ubytkowano ze zbiorów 10 910 wol. Zbiory specjalne (audiowizualne, nuty, dokumenty życia społecznego) wynosiły łącznie 15 898 jednostek inwentarzowych.

Czytelnictwo i udostępnianie księgozbioru w ciągu roku zarejestrowano 9 197 użytkowników i 63 052 odwiedziny. Wypożyczalnie zarejestrowały 9 022 czytelników (31% to dzieci i młodzież) i 58 424 odwiedzin w wypożyczalniach. Wypożyczono 153 612 książek. Czytelnie odwiedziło 12 763 użytkowników, którzy skorzystali z 3 806 pozycji książkowych i z 24 940 czasopism bieżących. Zbiory specjalne udostępniono 9 819 razy, ze stanowisk internetowych skorzystały 1 053 osoby. Udzielono 2.471 informacji, w tym 696 elektronicznie.

Biblioteka organizowała wystawy i przeprowadzała akcje wydarzenia kulturalne.

Oprócz wystawy stałej „Historia Ziemi zapisana w skałach” w 2020 roku zrealizowano 14 wystaw czasowych: w Sali im. J. Towarnickiej, w galerii „Na schodach” w „Zaułku”, w Czytelni oraz w przestrzeni publicznej. Były to m.in.: „Syberia niejedno ma imię” – archiwalia suwalskich Sybiraków; „Jeszcze będzie przepięknie, jeszcze będzie normalnie” – 75-lat suwalskiej Biblioteki; „Fotografowanie szczęścia. Suwalskie dawne śluby i wesela” – z okazji 300-lecia Suwałk; „75 x Biblioteka” – wielkoformatowe plakaty (z wierszami M. Konopnickiej ilustrowanymi przez suwalskie artystki) umieszczone w witrynach przystanków autobusowych. Odbyło się też 11 spotkań z autorami i promocji książek takich autorów jak np.: P. Sołtys, J. Karczewski, P. Malczewski, A. Włodarczyk, M. Wasilewski, J. Osewska, A. Urbanowicz. Były spotkania Dyskusyjnego Klubu Książki „Czwartkowe Obgadywanie” oraz DKK dla dzieci „Co literka, to afera”. Wśród wielu konkursów zorganizowano m.in.: eliminacje Konkursu Recytatorskiego im. W. Klejmonta „Cudze chwalicie, swego nie znacie... Poeci pogranicza Warmii, Mazur i Suwalszczyzny”, konkurs na piosenkę „Konopnickiej nie czytamy? To zaśpiewajmy!”, konkursy literackie „Suwalskie wylczanki” oraz „Suwalskie limeryki latem. Edycja XIV” (tematem było 300 lat Suwałk i patroni suwalskich ulic). Ze względu na pandemię działania promujące czytelnictwo przeniesiono do sieci. Bibliotekarze tworzyli filmy, realizowali koncerty i spotkania autorskie. Materiały filmowe zamieszczone na bibliotecznym kanale YouTube i FB suwalskiej Biblioteki obejrzano ponad 25.000 razy. On-line zorganizowano m.in.: spotkanie dla seniorów „O ziołowych naparach, herbatkach i naturalnych sposobach na odporność”; „Tydzień Bibliotek 2020” (konkursy: „Poczytaj bibliotekarzowi...”, „Żywa okładka książki” oraz „Galeria zwierzątek domowych”); majowe

Piknik na Klonowej, fot. z archiwum Biblioteki Publicznej im. Marii Konopnickiej w Suwałkach

„Dobranocki z Biblioteki”; „Noc Bibliotek 2020” pt. „Biblioteka z duchem” (koncert A. Brody, promocja książki T. Naruszewicza, malarstwo J. Szulińskiego, finał plebiscytu na Suwałczanina 300-lecia, filmiki z duchami bibliotecznymi); 8 koncertów np.: z okazji 75-lecia Biblioteki koncert zespołu SUSZ śpiewającego wiersze B. Leśmiana; koncert zespołu Żywiolak; „Konopnickiej nie czytamy? To zaśpiewajmy!” – koncert Oli Bilińskiej i laureatów konkursu na piosenkę; koncert Ani Brody. Biblioteka organizowała akcje upowszechniające czytelnictwo: „Książka – niespodzinka”, „Mała książka – wielki człowiek”, przygotowano półkę „Książka z kluczem”, „Narodowe Czytanie” (fragmenty „Balladyny” J. Słowackiego czytali suwalscy medycy), we współpracy z CinemaLumiere akcją „Przeczytaj i obejrzyj”, a także, we współpracy z Aresztem Sledczym w Suwałkach, akcją „Czytam dla Ciebie” polegającą na nagraniu czytających ojców-więźniów dla ich dzieci, w tej akcji wzięło udział 21 osadzonych.

W 2020 roku w Pracowni Digitalizacji i Pracowni Historii Mówionej zdigitalizowano 3 książki i 89 czasopism oraz 588 zdjęć/dokumentów/DŹŚ oraz zarejestrowano wspomnienia 11 osób. Materiały dostępne są na stronie www.digi.bpsuwalki.pl

Otwarcie wystawy Fotografowanie szczęścia. Suwalskie dawne śluby i wesela, fot. z archiwum Biblioteki Publicznej im. Marii Konopnickiej w Suwałkach

Dzięki pozyskanym środkom pozabudżetowym Biblioteka zrealizowała projekty: „Konopnickiej nie czytamy? To zaśpiewajmy!”, „Łąka w bibliotece”, „75 x Biblioteka”, „Literackie 300-lecie Suwałk” oraz projekt inwestycyjny „Brylantowa biblioteka – modernizacja wypożyczalni książek, zapewnienie dostępu niepełnosprawnym i seniorom do biblioteki”.

W 2020 r. ukazało się 26 bezpłatnych numerów „DwuTygodnika Suwalskiego” w nakładzie po 5 000 egz. rozprowadzanych na terenie miasta (placówki handlowe, hotele, placówki kultury, Centrum Informacji Turystycznej i in.). Prowadzono stronę internetową czasopisma (www.dwutygodniksuwalski.pl) umożliwiającą aktualizację informacji częściej niż w wersji papierowej.

Ochrona dziedzictwa kulturowego

„Zintegrowany Program Rewitalizacyjny Miasta Suwałki na lata 2017-2023”.

Przyjęty uchwałą nr XXXVI/436/2017 Rady Miejskiej w Suwałkach w dniu 25 września 2017 r. zawiera szereg przedsięwzięć mających na celu rewitalizację i zagospodarowanie terenów objętych programem rewitalizacji. Program rewitalizacyjny obejmuje tereny zainwestowane miasta Suwałki, pokrywające się z układem urbanistycznym wpisanym do rejestru zabytków w centrum miasta oraz zespołem pokoszarowym przy ul. Sejneńskiej. Do Programu zostały wpisane 42 projekty na łączną kwotę 49 782 080,72 zł.

Obszar rewitalizacji został wyznaczony w oparciu o analizę zjawisk społecznych i dodatkowo występowanie co najmniej jednego z negatywnych zjawisk ze sfery gospodarczej lub funkcjonalno-przestrzennej, lub technicznej, lub środowiskowej na terenie miasta

Suwałki. W wyniku zdiagnozowania zjawisk we wskazanych wyżej strefach wyznaczono jeden obszar rewitalizacji na terenie miasta Suwałki.

Program rewitalizacyjny miał jedną aktualizację w 2018 r. (Uchwała RM nr II/21/2018) na potrzeby projektu „Poprawa jakości systemu transportu publicznego w mieście Suwałki - III etap”. Dzięki aktualizacji zapisów Programu, projekt uzyskał tzw. premię rewitalizacyjną z Budżetu Państwa w wysokości ok. 2,5 mln zł. Ponadto nowe działania przyczynią się do poprawy stanu środowiska naturalnego oraz ograniczenia zużycia energii na cele eksploatacyjne. Rozszerzenie ww. Programu o nowe działania umożliwi Miastu Suwałki skuteczniejsze aplikowanie o środki pomocowe Unii Europejskiej m.in. w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020.

W 2020 roku został przygotowany raport z realizacji Programu, który został przyjęty przez Radę Miejską w Suwałkach w dniu 27 stycznia 2021 r. – Uchwałą nr XXVIII/327/2021.

Zgodnie z Uchwałą Nr XXIII/302/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 czerwca 2020 r. w sprawie udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru, znajdujących się na terenie Miasta Suwałki przyznano trzy dotacje na kwotę 1 000 000,00 zł, w pełni wykorzystując środki przyznane w budżecie na 2020 rok na ten cel. Środki zostały wykorzystane i rozliczone zgodnie z podpisanymi umowami:

- ✓ 24 908,00 - na wykonanie remontu dachu budynku przy ul. Kamedulskiej 14 w Suwałkach;

- ✓ 27 622,00 - na wykonanie remontu dachu budynku przy ul. T. Kościuszki 94 w Suwałkach;
- ✓ 47 470,00 - na wykonanie remontu elewacji budynku przy ul. E. Plater 1 w Suwałkach.

Tabela 2.4.2 Dotacje udzielone na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru, znajdujących się na terenie Miasta Suwałki w latach 2016-2020

Rok	Liczba udzielonych dotacji	Łączna kwota rozliczonych dotacji
2016	7	199 890,35 zł
2017	5	87 935,40 zł
2018	5	153 124,85 zł
2019	3	35 894,00 zł
2020	3	100 000,00 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Biura Konserwatora Zabytków Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Informację o udzielonych dotacjach Prezydent Miasta Suwałk przesyła Radzie Miejskiej w Suwałkach do 31 marca roku następnego po roku udzielenia dotacji.

Działania w zakresie realizacji zadań i przedsięwzięć kulturalnych prowadziły również:

- ✓ Państwowa Szkoła Muzyczna I i II stopnia (państwowa placówka kształcenia

artystycznego), obecnie realizuje zadania w obiekcie po kapitalnym remoncie, z nową salą na 350 miejsc;

- ✓ stowarzyszenia kulturalne oraz inne jednostki realizujące zadania na terenie miasta.

Samorząd Miasta Suwałki współpracował również ze związkami kombatanckimi: Suwalską Radą Kombatanatów i Osób Represjonowanych, zrzeszającą organizacje: Suwalski Obwód Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość” – Inspektorat, Związek Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego – koło miejskie, Związek Represjonowanych Politycznie Żołnierzy – Górników, Związek Inwalidów Wojennych oraz Związek Sybiraków, a także z kołem miejskim Związku Kombatanatów RP i Byłych Więźniów Politycznych i Związkiem Byłych Żołnierzy Zawodowych i Oficerów Rezerwy w ramach realizacji kalendarium obchodów świąt państwowych, wojskowych i rocznic historycznych w Suwałkach w 2020 roku.

Finansowanie kultury

Narzędziami wspierającymi lokalne środowisko twórcze są przyznawane przez Prezydenta Miasta Suwałk ze środków budżetu miejskiego stypendia w dziedzinie kultury

Wręczenie stypendiów oraz nagród w dziedzinie kultury Miasta Suwałki, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

oraz doroczne nagrody Miasta Suwałki w dziedzinie kultury, nagrody jubileuszowe oraz „Mecenat Kultury Suwałki”.

Stypendia Miasta Suwałki otrzymały:

- ✓ w kategorii osoby dorosłe na:
- ✓ realizację projektu produkcji filmu dokumentalnego dotyczącego społeczności romskiej w Suwałkach oraz jedynej w Polsce romsko – polskiej szkoły podstawowej;
- ✓ skomponowanie i wykonanie Kantaty o Suwałkach;
- ✓ realizację wystawy „Suwałki 2020 – czas i obraz miasta w fotografii artystycznej”;
- ✓ w kategorii dzieci i młodzież na:
- ✓ fortepian;
- ✓ śpiew;
- ✓ gitara – śpiew.

Nagrody Miasta Suwałki w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury oraz opieki nad zabytkami za osiągnięcia w 2020 roku oraz laureaci nagród jubileuszowych:

- ✓ indywidualne: 6 osób;
- ✓ zespołowe: Przytulisko Wyobraźni – pracownia teatralna, Pracownia Gospel – Suwałki Gospel Choir, Studio DANCE ACADEMY;
- ✓ jubileuszowe: Augustowsko – Suwalskie Towarzystwo Naukowe, 3 osoby indywidualne.

W 2020 roku Miasto Suwałki współpracowało przy realizacji zadań publicznych z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego z organizacjami pożytku publicznego i innymi podmiotami prowadzącymi działalność w zakresie ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie wyłonionymi w otwartych konkursach ofert.

W 2020 r. Miasto Suwałki udzieliło dotacji w wysokości 99 080,70 zł na realizację 16 zadań. Realizatorami zadań były suwalskie

organizacje pozarządowe: Stowarzyszenie Miłośników Muzyki „Viva Musica”, Stowarzyszenie Przyjaciół Suwalszczyzny, Parafia Ewangelicko – Augsburgska pw. św. Trójcy, Augustowsko – Suwalskie Towarzystwo Naukowe, Stowarzyszenie z Pasją HORYZONT, Stowarzyszenie Suwalskie Starszaki, Fundacja Art-Sos, Suwalskie Stowarzyszenie Mangi, Anime, Fantastyki i Rpg „Mroczne Bractwo”, Stowarzyszenie Twórczych Seniorów „Rozłogi”, Stowarzyszenie Kulturalne „Bibliofil”, Stowarzyszenie Kulturalno – Społeczne PRIMO, Suwalskie Towarzystwo Muzyczne im. Emila Młynarskiego, Fundacja Na Rzecz Rozwoju Społecznego i Fundacja Prometeusz.

W 2020 roku zrealizowano działania:

- ✓ Stowarzyszenie Miłośników Muzyki „Viva Musica” zadanie pn. „Tym, co byli przed nami”. W ramach zadania odbył się on-line koncert jubileuszowy z okazji 300-lecia Suwałk, w którym uczestniczyło 250 osób;
- ✓ Stowarzyszenie Kulturalne „Bibliofil” 2 zadania: „75 x Biblioteka”, w ramach którego wykonano plakaty z wierszami Marii Konopnickiej, ilustrowane przez suwalskie artystki, które zostały umieszczone w witrynach przystanków autobusowych oraz koncert zespołu SUSZ z utworami do tekstów B. Leśmiana i film okolicznościowy. Działaniami w ramach tego zadania objęto 7 131 osób. Działanie pn. „Literackie 300 – lecie Suwałk” polegało na wysyłce 300 listów z wierszami Marii Konopnickiej do suwalczan oraz przeprowadzeniu konkursu literackiego „Wyliczniki na 300-lecie Suwałk”; w zadaniu udział wzięło 2 937 osób;
- ✓ Augustowsko - Suwalskie Towarzystwo Naukowe 2 zadania: „Działo się w Suwałkach”, w ramach którego zrealizowano cykl spotkań na temat dziejów miasta,

w którym udział wzięły 7 894 osoby i „Publikacja XX tomu Rocznika Augustowsko – Suwalskiego” w nakładzie 500 egz.;

- ✓ Stowarzyszenie Kulturalno – Społeczne PRIMO zadanie pn. „Święty Jan Paweł II – in memoriam”. Warsztaty i koncert, w których udział wzięły 123 osoby;
- ✓ Suwalskie Stowarzyszenie Mangi, Anime, Fantastyki i Rpg „Mroczne Bractwo” zadanie pn. „Mroźna Brama 2020”. Polegało na realizacji konkursów, warsztatów, gier i pokazów sztuk wschodnich walk. W działaniu udział wzięło 235 osób;
- ✓ Stowarzyszenie Seniorzy z Pasją HORYZONT zadanie pn. „Naszą pasję, podaj dalej”. To dwa koncerty, w których uczestniczyło 700 osób;
- ✓ Suwalskie Towarzystwo Muzyczne im. Emila Młynarskiego zadanie pn. „Wydarzenia artystyczne VIII Międzynarodowego Festiwalu ARS MUSICA 2020, uświetniające obchody jubileuszu 300 – lecia Suwałk”. W koncertach udział wzięło 3 000 odbiorców;
- ✓ Stowarzyszenie Przyjaciół Suwalszczyzny zadanie pn. „Suwałki i Suwalszczyzna w okresie kamedulskim”. Odbyła się sesja popularno-naukowa połączona ze Zjazdem Stowarzyszenia Przyjaciół Suwalszczyzny. W wydarzeniu uczestniczyło 50 osób;
- ✓ Fundacja ART-SOS w Suwałkach zadanie pn. „Obiady Czwartkowe” – to cykl 5 koncertów w nowej przestrzeni miejskiej na Bulwarach nad Czarną Hańczą przy Galerii Sztuki „Stara Łażnia”. W koncertach udział wzięło 1 705 odbiorców;
- ✓ Stowarzyszenie Twórczych Seniorów „Rozłogi” zadanie pn. „RETUSZ”. Zadanie z racji na pandemię koronawirusa zostało zrealizowane częściowo, w tym

przygotowano scenariusz przedstawienia, zakupiono kostium oraz elementy scenografii;

- ✓ Fundacja PROMETEUSZ zadanie pn. „Na tropie legend Podlasia – edukacja kulturalna dzieci i młodzieży”. W działaniu polegającym na edukacji kulturalnej udział wzięło 12 osób;
- ✓ Stowarzyszenie Suwalskie Starszaki zadanie pn. „MAT w Suwałkach – Wiwat 300 lat!”. W ramach działania odbyło się 5 koncertów oraz 3 wystawy fotograficzne, łącznie udział w nich wzięło 1 122 osoby;
- ✓ Parafia Ewangelicko – Augsburgska św. Trójcy zadanie pn. „Wielobarwne Suwałki – edycja VI – 300 – lecie Suwałk”. W ramach działania zrealizowano 1 koncert, w którym udział wzięło 18 osób;
- ✓ Fundacja Na Rzecz Rozwoju Społecznego na zadanie pn. „Święto wyszywanki, ukraińskiego stroju narodowego”. Polegało ono na realizacji warsztatów: choreograficznych, wokalnych i rękodzieła ludowego; wystawy obrazów haftowanych i biżuterii oraz pokazu strojów ludowych, a także koncertu finałowego. W wydarzeniu udział wzięło 1 100 osób.

Obiady czwartkowe fot Zbigniew Stelmaszek

Tabela 2.4.3 Wydatki miasta na kulturę w latach 2017-2020 (w zł)

Lp.	Wyszczególnienie	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
1.	Budżet Miasta – wydatki ogółem	394 930 290	476 390 176	556 222 388	516 790 106
2.	Nakłady na kulturę ogółem	14 230 634	16 264 820	17 377 381	14 159 681
	w tym nakłady inwestycyjne	1 048 693	1 565 849	2 832 576	505 229
a	Dotacja SOK	7 196 873	7 897 196	10 783 385	6 947 404
	w tym nakłady wyłącznie na inwestycje	20 441,61	301 009,87	2 781 336,25	45 492,04
b	Dotacja Muzeum Okręgowego	3 666 103	4 556 645	2 956 976	3 405 945
	w tym nakłady wyłącznie na inwestycje	1 028 252	1 181 700	51 240	129 737
c	Dotacja Biblioteki Publicznej	2 550 827	2 952 094	2 979 133	3 363 798
	w tym nakłady wyłącznie na inwestycje	-	83 139	-	330 000
d	Nakłady na zadania w zakresie kultury (pozostałe):	567 957	705 760	621 993	342 533
	w tym nagrody i stypendia	96 500	79 580	110 000	104 000
	w tym dotacje dla organizacji prowadzących działalność pożytku publicznego	117 728	124 160	165 304	99 111
	Wydatki na zadania z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami	228 875	153 125	35 894	100 000
3.	Procentowy udział nakładów na kulturę w strukturze wydatków budżetowych (2:1)	3,60 %	3,41 %	3,12 %	2,74 %*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

*Mniejsze nakłady na kulturę w 2020 r. związane były z pandemią wirusa SARS-CoV-2 i obowiązującymi w poszczególnych okresach roku obostrzeniami obejmującymi zakaz organizowania wydarzeń kulturalnych oraz czasowym zamknięciem jednostek kultury. W 2020 roku były też niższe wydatki inwestycyjne niż w latach poprzednich.

Realizacja strategii i programów w zakresie kultury

Strategia Rozwoju Kultury Miasta Suwałk do 2020 roku

Wyznacza kierunki rozwoju kultury miasta. Strategia opiera się na sześciu celach strategicznych, które są realizowane poprzez przyporządkowane im cele operacyjne. Cele „Strategii Rozwoju Kultury dla Miasta Suwałki do 2020 r.” były stopniowo realizowane przez samorządowe jednostki kultury, organizacje

pozarządowe, Archiwum Państwowe, Państwową Szkołą Muzyczną I i II st.

Cel strategiczny „Doskonalenie metod zarządzania kulturą”, realizowały samorządowe jednostki kultury, które aktywnie uczestniczyły w szkoleniach, podnosząc swoje kompetencje i pozyskując nowe umiejętności i doświadczenia. Ścisłe współpracowano również z podmiotami publicznymi i prywatnymi oraz organizacjami pozarządowymi w dziedzinie kultury przy organizacji wielu wydarzeń na terenie miasta.

W ramach drugiego celu strategicznego „Zwiększenie uczestnictwa w kulturze”

liczne działania promocyjne były prowadzone w każdej z instytucji. Organizowane wydarzenia były adresowane do szerokiego i różnorodnego grona odbiorców. Rodzinne uczestnictwo w kulturze było propagowane między innymi przez udział w wydarzeniach, jak: „Piknik na Klonowej”, „Czytające Podwórko” organizowanych przez Bibliotekę Publiczną czy Jaćwieski Festyn Archeologiczny „Szwajcaria 2020” przygotowany przez Muzeum Okręgowe. Seniorzy mieli bogatą ofertę kulturalną w ramach Programu Aktywny Senior, np. „Angielski dla seniorów i dorosłych” w Midicentrum, „Weekend seniora z Kulturą” 60+Kultura, Środy Seniora. Otwarto Galerię Sztuki „Stara Łażnia” jako miejsce łączące elementy kultury z rekreacją, w ramach programu rewitalizacji, aby przyciągnąć nowe grono odbiorców w nowej przestrzeni miejskiej na bulwarach nad Czarną Hańczą.

Trzeci cel strategiczny „Rozwój edukacji kulturalnej oraz kompetencji kulturowych” opierał się na wspieraniu amatorskiego ruchu artystycznego oraz organizowaniu wydarzeń kulturalno-edukacyjnych skierowanych do mieszkańców peryferyjnie położonych miejsc i osiedli, jak np. akcja „Czytam dla Ciebie” – nagranie czytających ojców – więźniów, zajęcia z bajkoterapii dla przedszkolaków, cykl koncertów „Gramy do nieba” czy współpraca przy realizacji wydarzeń z twórcami niezależnymi i organizacjami pozarządowymi, np.: koncert zespołu „Suwalskie Starszaki” podczas otwarcia wystawy „Fotografowanie szczęścia. Suwalskie dawne śluby i wesela”, „t@ka w bibliotece – akcja promująca poezję”, promocja książki A. Matusiewicza „Dwory na Suwalszczyźnie”. Przyznawano nagrody i stypendia w dziedzinie kultury.

Czwarty cel strategiczny „Wzmocnienie kulturalnego wizerunku Suwałk”

opierał się między innymi na wzmocnieniu istniejących i kreowaniu nowych wydarzeń kulturalnych w mieście, jak np. „Stacja Pogodne Suwałki” czy Festiwal Kulinarny „Sąsiedzi przy stole”. Instytucje aktywnie nawiązywały współpracę z podmiotami komercyjnymi i organizacjami pozarządowymi w celu rozwijania atrakcyjnej oferty kulturalnej miast, jak np. koncert zespołu Organek w ramach jubileuszu 120. lecia Banku Spółdzielczego czy sesja panelowa poświęcona historii nadania praw miejskich Suwałkom, pt. „300 lat Suwałk” i wydawnictwo „Księga jubileuszowa na 300-lecie Suwałk”. Rozwijała się również współpraca w zakresie kultury z podmiotami zagranicznymi, szczególnie w ramach promocji wydarzeń kulturalnych oraz ubiegania się o fundusze inne niż budżet Miasta.

Piąty i ostatni cel strategiczny „Umocnienie tożsamości lokalnej”. Ochrona dziedzictwa kulturowego Suwałk jest wdrażana w bardzo aktywny sposób, np. poprzez udzielanie dotacji na remonty i konserwację obiektów zabytkowych, udzielanie dotacji na realizowanie projektów nawiązujących do wielokulturowych tradycji miasta, np. cykl koncertów w ramach zadania pn. „Wielobarwne Suwałki” czy wspieranie wydawania Rocznika Augustowsko-Suwalskiego. Wiedza o kulturze i historii Suwałk była upowszechniana przez liczne przedsięwzięcia, jak np. realizacja filmu dokumentalnego dotyczącego społeczności romskiej w Suwałkach oraz jedynej w Polsce romsko – polskiej szkoły podstawowej w ramach projektu stypendialnego.

Dotychczas przeprowadzone działania w ramach Strategii przyczyniają się do zwiększenia aktywności społecznej i kulturowej mieszkańców miasta i okolicznych miejscowości, pomnażają potencjał kulturowy miasta i wzbogacają jego ofertę turystyczną.

Wiodące wydarzenia i inicjatywy kulturalne

Obchody 300-lecia Suwałk

W programie jubileuszu w dniu 2 marca 2020 roku odbyły się: msza św. w intencji mieszkańców Suwałk, uroczysta sesja Rady Miejskiej w Suwałkach, połączona z wystąpieniem okolicznościowym prof. dr hab. Adama Czesława Dobrońskiego poświęconym historii 300-lecia nadania praw miejskich Suwałkom nt. „Droga dziejowa Suwałk. Fakty i fascynacje” oraz wręczeniem tytułów: „Honorowy Obywatel Miasta Suwałk” i „Zasłużony dla Miasta Suwałk”.

Wydarzenia towarzyszące: ekspozycja aktu nadania praw miejskich Suwałkom przez króla Augusta II Mocnego z 2 marca 1720 roku wraz z prezentacją okolicznościowych medali

Akt nadania praw miejskich Suwałkom, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

i znaczków personalizowanych oraz prezentacją wystawy „Trzy wieki Suwałk”, a także sesja panelowa poświęcona historii powstania i rozwoju Suwałk nt. „300 lat Suwałk”.

Dodatkowo koncerty wieczorne: Suwalskiej Orkiestry Kameralnej pod dyktando Krzysztofa Jakuba Kozakiewicza z udziałem wirtuoza skrzypiec prof. Konstantego Andrzeja Kulki oraz występ zespołu rockowego The United States Army Europe Rock Band Pfalz Alarm z wykonaniem koncertu klasycznych

Zakopanie Kapsuły Czasu na Bulwarach nad Czarną Hańczą, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

przebojów rockowych w ramach trasy dobrej woli. W obchodach jubileuszu miasta wzięło udział około 500 uczestników.

Jarmark Kamedulski z okazji jubileuszu miasta

Święto miasta łączące elementy ludowe z kuchnią regionalną i występami zespołów muzycznych, odbyło się w dniach 15 – 16 sierpnia 2020 roku Jarmark Kamedulski z okazji jubileuszu 300-lecia Suwałk.

W programie wydarzenia znalazły się: zakopanie Kapsuły Czasu na Bulwarach nad Czarną Hańczą, rozstrzygnięcie konkursu „Suwalskie Limeryki Latem”, otwarcie wystawy plenerowej pt. „Wystawa fotograficzna z okazji 300-lecia Suwałk”, bieg sztafetowy „300 km na 300-lecie Suwałk”, widowisko historyczne pt. „Kartki z historii Suwałk” dotyczące nadania praw miejskich Suwałkom przez króla Augusta II Mocnego, koncert Zespołu Pieśni i Tańca Suwalszczyzna, msza św. w intencji

suwalczan, poświęcenie dwóch granitowych tablic okolicznościowych z okazji 300-lecia Suwałk (jednej poświęconej Papieżowi Janowi Pawłowi II, a drugiej poświęconej twórcom reguły zakonu kamedułów – św. Romualdowi

Odstąpienie na budynku przy ul. Kościuszki 76 kopii przywileju królewskiego nadania Suwałkom praw miejskich magdeburckich z 2 marca 1720 r., fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Jubileusz 300-lecia nadania praw miejskich Suwałkom w dniu 2 marca 2020 r., fot. z archiwum Suwalskiego Ośrodka Kultury

Jarmark Kamedulski z okazji jubileuszu miasta, fot. z archiwum Suwałskiego Ośrodka Kultury

i św. Rochowi), wspólne zdjęcie na schodach kościoła, odsłonięcie na budynku przy ul. Kościuszki 76 kopii przywileju królewskiego nadania Suwałkom praw miejskich magdeburskich z 2 marca 1720 r., posadzenie dębu „300-lecia Miasta Suwałk”, koncerty muzyczne, w tym koncert sakralny dziękczynny za 300-lecie Suwałk w wykonaniu AUKSO Orkiestry Kameralnej Miasta Tychy z solistami – Perły Barokowej Muzyki.

W święcie miasta uczestniczyło rotacyjnie około 1 500 odbiorców.

2.5. Promocja Miasta

Działania promocyjne w 2020 roku prowadził Wydział Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Strategia Promocji Miasta na lata 2016-2020

Realizację Strategii Promocji Miasta na lata 2016-2020 realizowano w oparciu o trzy cele strategiczne:

Pierwszy cel strategiczny: „Wzmocnienie rozpoznawalności marki „Pogodne Suwałki”:

- ✓ Działania związane z wykorzystaniem Systemu Identyfikacji Wizualnej (SIW) marki i hasła promocyjnego „Pogodne Suwałki”. Znak i hasło promocyjne są konsekwentnie stosowane podczas organizowanych przez miasto wydarzeń o zasięgu ponadlokalnym oraz w działaniach miejskich instytucji kultury i sportu;

Galeria Sztuki „Stara Łaźnia”, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

- ✓ Maskotka miasta Miś UŚMich jest stale obecna przy organizowanych imprezach miejskich kulturalnych i sportowych;
- ✓ Wydawane są materiały informacyjno – promocyjne z logotypem „Pogodne Suwałki”;
- ✓ Prowadzona jest sprzedaż gadżetów z hasłem „Pogodne Suwałki” w Centrum Informacji Turystycznej;
- ✓ Organizowane są cyklicznie imprezy nawiązujące do tożsamości marki „Pogodne Suwałki”, jak Stacja Pogodne Suwałki czy Festiwal Kulinarny „Sąsiedzi przy stole”.

Drugi cel strategiczny: „Promocja walorów turystyczno-rekreacyjnych oraz oferty sportowej i kulturalnej”:

- ✓ Wykreowano produkty turystyczne, jak np.: spacerzy po Suwałkach z przewodnikiem turystycznym PTTK, autokarowe wycieczki krajoznawcze po pograniczu polsko-litewskim „Śladami patronów suwałskich ulic”, Obiady Czwartkowe, Mityng Lekkoatletyczny „Z oszczepem nad Czarną Hańczą”;
- ✓ Zaktualizowano tablice informacyjno – turystyczne na terenie miasta, aktualizując m.in. plan Suwałk, obiekty i atrakcje, a także sieć ścieżek rowerowych;
- ✓ W ramach zadań nawiązujących do jubileuszu miasta wydano informator turystyczny „300 lat Suwałk” oraz plan Suwałk „300 lat na mapie”;
- ✓ Szeroka promocja walorów i atrakcji turystycznych odbywała się również za pośrednictwem Centrum Informacji Turystycznej oraz na stronie miasta www.suwalki.pl, a także przy udziale Podlaskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej i nowo uruchomionej stronie Podlaskie Travel, w tym udział w szerokiej kampanii promocyjnej „Czas na Podlaskie”.

Mityng Lekkoatletyczny, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Trzeci cel strategiczny: „Promocja gospodarcza miasta”:

- ✓ Promocja Miasta, jako miejsca atrakcyjnego do życia służy kreowaniu pozytywnego wizerunku miasta wśród jego mieszkańców, pobudzania aktywności społecznej i rozwojowi przedsiębiorczości mieszkańców, badaniom potrzeb i oczekiwań, upowszechnianiu informacji o ważnych wydarzeniach, wspieraniu inicjatyw lokalnych na rzecz integracji społeczeństwa. Część działań skierowano także do potencjalnych mieszkańców zamieszkujących inne regiony Polski, jak np. „Jest taki świąteczny czas ...”, „Gdzie te piękne ogrody i kwieciste balkony”, miejski program SMS, wsparcie inicjatyw lokalnych za pośrednictwem Budżetu Obywatelskiego, czy w ramach otwartych konkursów ofert, jak np. Obiady Czwartkowe, Jubileusz 300. lecia Miasta;

✓ Stymulowanie rozwoju gospodarczego odbywa się poprzez integrację i wsparcie przedsiębiorczości: promocję gospodarczą (oferty inwestycyjnej miasta), np. przyznawanie nagród Prezydenta Miasta Suwałk „Włóchni Jaćwingów” za działania gospodarcze, konkurs „Biznesówki” stymulowanie rozwoju lokalnych przedsiębiorstw oraz działania zachęcające do tworzenia nowych firm, np. Pakiet Wsparcia Suwalskich Przedsiębiorców.

Najważniejsze wydarzenia promujące Miasto Suwałki

W zakresie kultury:

„**Suwałki Blues Festival**” organizowany od 2008 r. Podczas festiwalu główne koncerty odbywają się na dwóch profesjonalnych scenach plenerowych i mniejszych scenach w centrum miasta, w tym na otwartej scenie bluesowej oraz w sześciu klubach festiwalowych. Festiwalowi towarzyszą warsztaty i spotkania. Co roku gromadzi około 40 zespołów i około 200 muzyków z Polski, Europy i świata oraz kilkunastotysięczną publiczność z kraju i z zagranicy. Szczegóły dotyczące festiwalu są dostępne na stronie internetowej: <http://suwalkiblues.com/pl/>

13. edycja SBF planowana w terminie 9-12 lipca 2020 r. została odwołana z powodu pandemii Covid-19.

W zakresie sportu:

RESO Suwałki Półmaraton – Miejskie Święto Biegania

Od 2016 roku Ośrodek Sportu i Rekreacji w Suwałkach organizuje biegi amatorskie – Miejskie Święto Biegania. Przez 4 lata były to biegi zwane „Suwalską Ćwiartką” – RESO Suwałki 10,5. W 2018 i 2019 r. zostały poszerzone

o niedzielny bieg rekreacyjny na wyspę na zalewie „ARKADIA”.

W lipcu 2020 roku zaplanowano zwiększenie dystansu biegu głównego do 21 km. Bieg nocny miał odbywać się nie tylko ulicami w centrum Suwałk, ale również przez suwalskie bulwary i Osiedle Północ.

Ze względu na pandemię Covid-19 piąta edycja miejskich biegów RESO Suwałki Półmaraton – Miejskie Święto Biegania została odwołana.

W zakresie gospodarki:

Forum Biznesowe Pogranicza coroczne wydarzenie kongresowe, organizowane przez Park Naukowo-Technologiczny Polska-Wschód w Suwałkach Sp. z o.o., gromadzi przedstawicieli przedsiębiorców, instytucji okołobiznesowych, ekspertów, samorządowców oraz administracji rządowej nad problematyką wybranej branży na terenie pogranicza. W Forum biorą również udział partnerzy zagraniczni z Litwy, Łotwy, Estonii, Białorusi oraz Rosji. W tego wydarzenia odbywają się m.in. prelekcje, panele dyskusyjne, spotkania B2B organizowane przy wsparciu ośrodków Europejskiej Sieci Współpracy (Enterprise Europe Network), a firm i instytucji mogą prezentować swój dorobek i ofertę na stoiskach wystawienniczych. Każda z edycji forum poświęcona była inteligentnym specjalizacjom województwa podlaskiego:

- ✓ 2016 rok – branża drewno-meblarska;
- ✓ 2017 rok – branża rolno-spożywcza;
- ✓ 2018 rok – branża metalowo-maszynowa;
- ✓ 2019 rok – branża turystyczno-hotelarska

W 2020 roku V. edycja wydarzenia Forum Biznesowe Pogranicza pn. „Małe i średnie przedsiębiorstwa. Firmy rodzinne” została odwołana ze względu na sytuację epidemiologiczną oraz obostrzenia dotyczące organizacji imprez kongresowych.

Morsowanie w ramach programu WOŚP w Suwałkach, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Inne:

Stacja Pogodne Suwałki – blok imprez sportowo-rekreacyjnych połączonych z koncertami muzycznymi i strefą zabaw dla dzieci oraz 28. Finałem Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. W trakcie wydarzenia odbył się również bieg „Zimowa Piątka – policz się z cukrzycą”, a także kąpiel ponad stu morsów w zalewie Arkadia;

Festiwal Kulinaryny „Sąsiedzi przy stole” – tematycznie był związany z 300-leciem Suwałk i założycielami miasta kamedulami wigierskimi, gdyż hasłem przewodnim była kuchnia kamedulska. W ramach festiwalu odbył się konkurs i warsztaty kulinarne. Promowano tradycje potrawy i produkty regionalne. W konkursie udział wzięły trzyosobowe drużyny kucharskie reprezentujące: Klasztor Pokamedulski w Wigrach, „Pogodne Suwałki” (Miasto Suwałki), Suwalską Spizarnię z Ejszerszsek. Każdy z zespołów kucharskich przygotował po 100 porcji degustacyjnych dla publiczności w formie zakąski lub zupy i dania głównego. I miejsce zajął: Klasztor Pokamedulski w Wigrach, z daniami: zupa wigierska (rybna) i danie główne: pierogi z farszem z pieczonej kaczki na musie z rokitnika. W warsztatach kulinarnych pod kierunkiem mistrza kulinarnego

Marcina Budynka, wzięli udział uczniowie Zespołu Szkół nr 4 w Suwałkach i Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Wincen-tego Witosa w Suwałkach.

Konkurs „Jest taki świąteczny czas...”. Coroczny konkurs na najładniejsze dekoracje świąteczne. Do udziału w XIII edycji konkursu wpłynęło 21 zgłoszeń, w tym w kategorii wolnostojący dom jednorodzinny – 6 zgłoszeń, a w kategorii wystrój świąteczny balkonu obiektu mieszkaniowego w budynku wielorodzinnym – 15 zgłoszeń.

Nagroda PMS „Włóchnia Jaćwingów” – doroczna nagroda Prezydenta Miasta Suwałk

Konkurs Kulinaryny „Sąsiedzi przy stole”, fot. Pani Teresa Wysocka - Kluczny

przyznawana za wybitne zasługi dla miasta we wszystkich dziedzinach życia publicznego. Wyróżnienie jest indywidualne lub zespołowe, przyznawane osobom fizycznym, prawnym i innym podmiotom. Od kilku lat można również zgłaszać wnioski o nagrodę dla przedsiębiorcy prowadzącego działalność gospodarczą na terenie Suwałk, którego nagradzane produkty lub usługi są przedmiotem własnej działalności i cieszą się uznaniem konsumentów. Kandydatów do nagród zgłaszają mieszkańcy, a ostatecznego wyboru dokonuje kapituła złożona z laureatów wcześniejszych edycji, przy akceptacji Prezydenta Miasta Suwałk. Plebiscyt jest organizowany od 2003 roku. Gala towarzysząca rozdaniu nagród Prezydenta Miasta Suwałk „Włócznia Jaćwingów” za 2019 rok odbyła się 22 lutego 2020 roku.

2.6. Turystyka

W 2020 roku Miasto Suwałki współpracowało przy realizacji projektów z zakresu turystyki i krajoznawstwa oraz wypoczynku dzieci i młodzieży z organizacjami pożytku publicznego i innymi podmiotami prowadzącymi działalność w zakresie ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie. Na realizację zadań w 2020 roku w ramach otwartego konkursu ofert przeznaczono kwotę 142 tys. zł

Suwałki – Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Realizatorami zadań były następujące organizacje pozarządowe:

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział w Suwałkach im. Jerzego Klimko, Stowarzyszenie Miłośników Suwalskiego Parku Krajobrazowego „Kraina Hańczy” w Malesowiznie – Turtulu, Suwalskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe w Suwałkach oraz Stowarzyszenie Kulturalne „Kostroma” w Suwałkach i Suwalskie Stowarzyszenie Mangi, Anime, Fantastyki i RPG „Mroczne Bractwo w Suwałkach”.

W 2020 roku zrealizowano następujące działania:

- ✓ W ramach realizacji zadania „CIT Suwałki****”¹ Centrum Informacji Turystycznej w Suwałkach udzielało kompleksowych informacji o atrakcjach i ofertach turystycznych, bazie noclegowej Suwałk i Suwalszczyzny oraz o imprezach kulturalnych, sportowo – rekreacyjnych i turystycznych w mieście. Obsłużono ponad 24 tysiące turystów, gości i mieszkańców Suwałk. Rozdawano bezpłatne wydawnictwa turystyczne dotyczące Suwałk, Suwalszczyzny i sąsiednich regionów. Prowadzono sklepik z gadżetami „Pogodne Suwałki”, wydawnictwami turystycznymi, regionalnymi pamiątkami, rękodziełem artystycznym i artykułami spożywczymi z Suwalszczyzny. Prowadzono wypożyczalnię rowerów oraz udostępniano narzędzia do naprawy rowerów turystom korzystającym ze Wschodniego Szlaku Rowerowego Green Velo. Turyści mogli korzystać na bieżąco z infokiosku witrzynowego oraz w miarę możliwości z samodzielnego stanowiska komputerowego z dostępem do Internetu;

**** certyfikat Polskiego Systemu Informacji Turystycznej

- ✓ W związku z jubileuszem 300-lecia Suwałk zorganizowano:

- od lipca do października 2020 r. 9 spacerów po Suwałkach z przewodnikiem turystycznym PTTK, w trakcie których pokazywano historyczne miejsca i zabytki, ślady wielokulturowości oraz miejsca związane z ważnymi suwalskimi postaciami. W tym 4 spacerów zorganizowano podczas ważnych wydarzeń miejskich, 4 o charakterze edukacyjnym oraz 1 szkoleniowy (dla przewodników turystycznych). W spacerach uczestniczyli turyści i goście odwiedzający Suwałki oraz mieszkańcy Suwałk, łącznie 183 osoby;
- w okresie wakacyjnym 2 wycieczki autokarowe po terenie pogranicza polsko-litewskiego oraz rajd rowerowy z Suwałk do Starego Folwarku. Trasy imprez turystycznych przebiegały przez miejscowości związane z patronami suwalskich ulic. Uczestnicy wycieczek i rajdu poznali miejsca związane z Marianem Piekarskim (Berżniki), Emilią Plater (Kopciowo), Józefem Piłsudskim (Druskienniki), Pawłem Suzinem (Sereje), Walerym Romanem (Kalwaria), Emilem Młynarskim (Kibarty) oraz Alfredem Lityńskim i Romualdem Minkiewiczem

(Stary Folwark). W imprezach prowadzonych przez przewodników z Oddziału Suwalskiego PTTK uczestniczyli turyści, goście i mieszkańcy Suwałk, łącznie 105 osób;

- ✓ Zorganizowano dla mieszkańców Suwałk 2 piesze wycieczki krajoznawcze po Suwalskim Parku Krajobrazowym, prezentujące różne atrakcyjne miejsca turystyczne (Stara Hańcza, Szurpiły, Turtul, Wodźilki, Góra Zamkowa, Szeszupka). Wycieczki odbyły się w sierpniu, prowadzone były przez przewodników z Suwalskiego Parku Krajobrazowego. W trakcie wycieczek przybliżono uczestnikom postać Antoniego Patli (wybitnego krajoznawcy związanego z Suwałkami i Suwalszczyzną) oraz przybliżono 300 – letnią historię Suwałk. W obydwu wycieczkach wzięło udział 68 mieszkańców Suwałk;
- ✓ Przeprowadzono, w formie testu, konkurs wiedzy krajoznawczej o Suwałkach i Suwalskim Parku Krajobrazowym. Uczestniczyło w nim 80 uczniów z 9 suwalskich szkół podstawowych. Laureaci konkursu – 37 uczniów, wzięli udział w krajoznawczej wycieczce autokarowej z przewodnikiem po Suwałkach i Suwalskim Parku Krajobrazowym. Uczniowie zwiedzili: park Konstytucji 3 Maja w Suwałkach, Starą

Wycieczka Poznaj swoją małą ojczyznę, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Hańczę, głazowisko „Bachanowo” i „Rutkę”, Izbę Pamięci Jaćwieskiej w Szurpiłach oraz punkt widokowy i ścieżkę dydaktyczną w Turtulu.

- ✓ Wydano plan miasta pn.: „Suwałki turystycznie” prezentujący przebieg ścieżek kulturowych, szlaku turystycznego im. Marii Konopnickiej, Krasnoludki są na świecie” i szlaku kultury żydowskiej. Na planie wskazano lokalizacje murali miejskich, parkingów, kościołów, CIT w Suwałkach, Centrum Handlowo-Rozrywkowego PLAZA, obiektów gastronomicznych i hotelowych oraz praktyczne informacje dla turysty. Plan wydano w nakładzie 7,5 tys. egz. i rozdawano go w Centrum Informacji Turystycznej w Suwałkach, na targach turystycznych w Tallinie i podczas miejskich imprez plenerowych. Wersja elektroniczna planu: <https://www.pogodnesuwalki.pl/aktualnosci>
- ✓ Suwalskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe zapewnia bezpieczny wypoczynek nad Zalewem Arkadia w Suwałkach. W 2020 roku prowadzone były działania z zakresu ratownictwa wodnego oraz zajęcia prewencyjno-szkoleniowe dla dzieci i młodzieży. We własnym zakresie, przygotowano szkoleniowy materiał filmowy poświęcony zasadom bezpiecznego wypoczynku nad wodą w celu zapobieżenia wypadkom utonięć. Film obejrzało ponad 7 tys. uczniów suwalskich szkół. W działaniach prewencyjno-szkoleniowych w okresie wakacyjnym na terenie kąpieliska Zalewu Arkadia wzięło udział 1 430 osób. W maju oraz w okresie od lipca do października na terenie Zalewu Arkadia zorganizowano dyżury ratownika wodnego, który prowadził patrole na wodzie (z wykorzystaniem łodzi

Patrol wodny Suwalskiego Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego na Zalewie Arkadia, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

motorowej i wiosłowej) i nad brzegiem zalewu Arkadia (pieszo i przy użyciu quada). Ratownik zabezpieczał pod względem medycznym imprezy odbywające się w Suwałkach, przyjmował zgłoszenia o wypadkach pod numerem alarmowym 601 100 100 oraz prowadził działania prewencyjne dotyczące bezpiecznego wypoczynku nad wodą. Suwalski WOPR przeprowadził szkolenie ratowników wodnych zakończone egzaminem, w wyniku którego uprawnienia ratowników wodnych uzyskało 10 osób.

Promocja turystyczna Suwałk i regionu

Informator turystyczny pt.: „300 lat Suwałki” wydało Miasto Suwałki we współpracy z lokalnymi firmami turystycznymi w związku z jubileuszem 300. lecia Suwałk. Zawiera on opisy suwalskich ścieżek kulturowych i ścieżek rowerowych oraz plan z przebiegiem tras turystycznych, oferty miejskich instytucji kultury i sportu, kalendarz imprez kulturalnych oraz oferty firm turystycznych (z kuponami rabatowymi). Nakład 5 tys. egz. w języku polskim

i angielskim. Wydawnictwo wykorzystano w działaniach promocyjnych Miasta Suwałki (obchody 300-lecia Suwałk, targi turystyczne), a część przekazano na potrzeby Centrum Informacji Turystycznej w Suwałkach oraz Regionalnego Centrum Informacji Turystycznej w Białymstoku.

Wykonano 9 nowych tablic z aktualną informacją turystyczną w języku polskim i angielskim oraz planem Suwałk z zaznaczonymi atrakcjami turystycznymi. Tablice umieszczono w miejscach koncentracji ruchu turystycznego, w następujących punktach miasta:

- ✓ ul. Wojska Polskiego (stacja paliw ORLEN);
- ✓ ul. Wojska Polskiego (koło Ośrodka Sportu i Rekreacji);
- ✓ ul. Ks. K. Hamerszmita (w pobliżu CIT);
- ✓ ul. Kolejowa (przy dworcu PKP);
- ✓ ul. Utrata (przy dworcu PKS);
- ✓ ul. Wigierska (koło PWSZ);
- ✓ skrzyżowanie ulic: Sejneńskiej i 1 Maja (w pobliżu targowiska miejskiego)

W TVP w cyklu programowym pn.: „Poland in Undiscovered” promowano dorobek historyczny i kulturowy Suwałk, atrakcje turystyczno-rekreacyjne, różnorodność religijną, a także kulinaria. W audycji Radia Plus w Legnicy „Wieczór na Plusie” oraz na czeskim portalu internetowym i na facebooku All4 Camper (promowano ofertę Eurocampingu OSiR).

W 2020 roku we współpracy Miasta Suwałki z Podlaską Regionalną Organizacją Turystyczną:

- ✓ zorganizowano wspólne stoisko na Międzynarodowych Targach Turystycznych TOUREST w Tallinie w dniach 7-9 lutego 2020 r.;
- ✓ zaprezentowano oferty turystyczne Suwałk i regionu podczas wirtualnych Dni Polski w Pradze w dniach 21-26 czerwca 2020 r.;

- ✓ przeprowadzono wewnętrzną kampanię promocyjną „Czas na Podlaskie” w Internecie i telewizji oraz na kanale YT Podlaskie Travel;
- ✓ przeprowadzono zewnętrzną kampanię promocyjną „Podlaskie. Dobrze tu być” w mediach społecznościowych Podlaskie Travel (Fb, Instagram);
- ✓ zamieszczono ofertę turystyczną Miasta Suwałki w katalogu produktowym „Czas na Podlaskie. Suwalszczyzna” (materiał w wersji elektronicznej);
- ✓ zamieszczono ofertę turystyczną Miasta Suwałki w wydawnictwie „Podlaskie: Dostępne” (turystyka dla osób z niepełnosprawnościami);
- ✓ zamieszczono ofertę Eurocampingu OSiR nr 133 w Suwałkach w wydawnictwie „Kamperem przez Podlaskie”;
- ✓ publikowano wiadomości dotyczące turystyki w Suwałkach i regionie w e-biuletynach PROT

Jeziro Wigry, zajęcia suwalskich uczniów, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Tabela 2.6.1 Baza noclegowa w Suwałkach w 2020 roku

Nazwa obiektu	Dane adresowe	Ilość miejsc noclegowych
Obiekty skategoryzowane świadczące usługi noclegowe		
Hotel Akvilon ★★★	ul. T. Kościuszki 4	22
Hotel Velvet ★★★	ul. T. Kościuszki 128	64
Hotel Szyszko ★★★	ul. Innowacyjna 3	140
Hotel LOFT 1898 ★★★	ul. Pułaskiego 24 K	136
Hotel Villa Eden ★★★	ul. Noniewicza 37	70
Hotel Logos ★★	ul. T. Kościuszki 120	66
Razem liczba miejsc		498
Obiekty świadczące usługi hotelarskie na terenie miasta Suwałk		
Hostel „Wigry”	ul. Zarzecze 26	54
Hostel Fresco	ul. Ks. Zawadzkiego 7	14
Next Hostel	ul. 1 Maja 31 A	44
Ośrodek „Dąbrówka”	ul. Dąbrówka 10	40
Dom Studenta	ul. Szkolna 2	100
Bursa Szkolna	ul. Szkolna 2	100
Zajazd Swiss Bar	Szwajcaria 36	18
Zajazd „Private”	ul. Polna 9	13
Miejsca noclegowe PKS Nova	ul. Wojska Polskiego 100	40
Apartamenty Europejska	ul. Wojska Polskiego 102	57
Pokoje gościnne w Muzeum im. Marii Konopnickiej – Oddział Muzeum Okręgowego w Suwałkach	ul. T. Kościuszki 31	3
Razem liczba miejsc		483
Pola campingowe		
Eurocamping OSIR nr 133	ul. Zarzecze 26	42
Razem wszystkie obiekty		1 023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych od przedsiębiorców prowadzących hotele i obiekty noclegowe.

Tabela 2.6.2 Najważniejsze wydarzenia turystyczne 2020 roku

Data	Wydarzenie
25 stycznia – 01 lutego	51. Ogólnopolski Rajd Narciarski PTTK „Wędrówki Północy”
11 lipca, 1 sierpnia	Śladami patronów suwalskich ulic
12 i 26 lipca, 10 sierpnia,	Spacerkiem po Suwałkach
13, 19 i 27 września, 11 października	z przewodnikiem PTTK
06 września	64. Regaty „O Błękitną Wstęgę Jeziora Wigry” pod honorowym patronatem Prezydenta Miasta Suwałk
06 września	VII Konkurs Kulinaryny „Śąsiedzi przy stole”

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Sportu.

Centrum Informacji Turystycznej w Suwałkach (CIT)

W 2020 r. Centrum Informacji Turystycznej w Suwałkach było prowadzone przez Stowarzyszenie Kulturalne KOSTROMA w Suwałkach oraz Suwalskie Stowarzyszenie Mangi, Anime, Fantastyki i RPG „Mroczne Bractwo” w Suwałkach na podstawie umowy na realizację zadania publicznego pn. „CIT Suwałki****” podpisanej z Miastem Suwałki w dniu 10 stycznia 2020 roku, zgodnie z ofertą wspólną pn. „CIT Suwałki” złożoną w dniu 23.12.2019 r. w otwartym konkursie ofert na wsparcie realizacji zadania publicznego na rzecz mieszkańców Suwałk w zakresie turystyki i krajoznawstwa na prowadzenie Centrum Informacji Turystycznej w latach 2020-2021.

Centrum Informacji Turystycznej w Suwałkach pełniło w 2020 roku rolę wiodącego punktu informacji turystycznej obsługującego turystów krajowych i zagranicznych odwiedzających Suwałki i Suwalszczyznę.

Wydanych zostało ponad 30 tysięcy bezpłatnych wydawnictw turystycznych

Centrum Informacji Turystycznej, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

(turystyczne plany Suwałk, informatory, oferty: suwalskich hoteli i gastronomii, miejskich instytucji kultury i sportu, atrakcje turystyczne, przyrodnicze i kulturowe Wigierskiego Parku Narodowego oraz Suwalskiego Parku Krajozrazowego, spływów kajakowych i wycieczek rowerowych, informacje o imprezach turystycznych i kulturalnych oraz wycieczkach po regionie odbywających się w okresie letnim).

CIT prowadził sprzedaż gadżetów i materiałów promocyjnych z logotypem „Pogodne Suwałki”, wydawnictw turystycznych (przewodniki, mapy, albumy, informatory), regionalnych pamiątek, wyrobów rękodzieła artystycznego i artykułów spożywczych. Sprzedano ogółem około 10 tys. produktów, w tym 1 281 szt. gadżetów z logo „Pogodne Suwałki”, 769 szt. wydawnictw turystycznych i 384 szt. wydawnictw książkowych.

Promocja turystyczna Suwałk i regionu była prowadzona przede wszystkim w oparciu o stronę internetową CIT www.pogodnesuwalki.pl oraz media społecznościowe Facebook, Twitter i Instagram.

Korzystając z elektronicznego systemu zliczającego liczbę turystów odwiedzających CIT, monitorowano poziom ruchu turystycznego

w mieście. Według wskazań systemu największą liczbę turystów odnotowano w okresie od czerwca do września 2020 r. Centrum Informacji Turystycznej w Suwałkach obsłużyło wtedy prawie 17,5 tys. osób (100%), w tym: turystów zagranicznych – 294 (1,7%). Największą liczbę odwiedzających punkt informacji turystycznej zanotowano w sierpniu (6 396 osób) oraz lipcu (5915 osób). Wśród turystów krajowych przeważali mieszkańcy województwa podlaskiego (44 %), województwa mazowieckiego (9%), śląskiego i pomorskiego (po 7%) (po 8%) oraz kujawsko – pomorskiego i zachodnio – pomorskiego (po 6%).

Turyści zagraniczni pochodzili z 10 krajów europejskich i z Japonii. W statystykach przeważali turyści z Estonii (37,8 % ogółu turystów zagranicznych). Na kolejnych miejscach znaleźli się Niemcy (16,3%), Rosjanie (9,5%) i Czesi (7,5%).

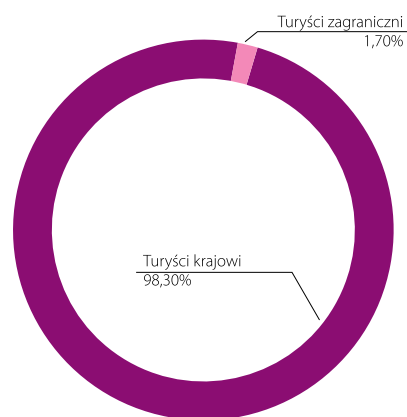
W porównaniu do sezonu czerwiec – wrzesień 2019 r. nastąpił spadek korzystających z usług Centrum Informacji Turystycznej w Suwałkach o 35% (w grupie turystów zagranicznych aż o 95,6%). Był to wynik pandemii koronawirusa Covid-19 i zamknięcia branży turystycznej oraz muzeów i galerii. Nastąpiły znaczne ograniczenia w międzynarodowym ruchu turystycznym – głównie ze względu na czasowe zamknięcie hoteli oraz gastronomii.

Centrum Informacji Turystycznej ankietowało turystów pod kątem motywów przyjazdu i poziomu zadowolenia z wizyty. Ankieta objęto 200 turystów krajowych i 40 zagranicznych. Z analizy materiału wynika, że turyści odwiedzali Suwałki i Suwalszczyznę, przede wszystkim indywidualnie. Głównie poruszali się własnymi samochodami, znacznie rzadziej korzystali z połączeń autobusowych lub kolejowych. Duża część turystów odwiedzających Centrum Informacji Turystycznej w Suwałkach

odwiedziła miasto po raz pierwszy, lub po długiej przerwie (około 20 lat). Swój wyjazd na Suwalszczyznę organizowali samodzielnie, korzystając przy tym z wiadomości w Internecie, informacji turystycznej oraz wydawnictw turystycznych.

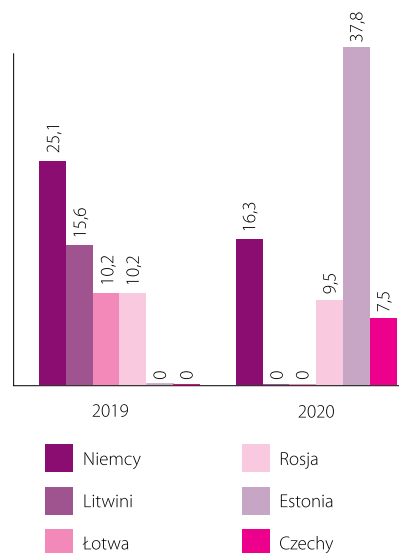
Głównym celem ich pobytu w Suwałkach i regionie było zwiedzanie i wypoczynek. Zazwyczaj były to pobyty do 7 dni, rzadziej do 14 dni, podczas których najchętniej zatrzymywano się w gospodarstwach agroturystycznych. Przy krótszych pobytach korzystano z noclegów w obiektach hotelarskich. Wśród sposobów spędzania wolnego czasu przeważała obserwacja i poznawanie przyrody i aspektów historycznych, aktywne formy uprawiania turystyki (głównie sploty kajakowe i wycieczki rowerowe), spacer po Suwałkach połączone ze zwiedzaniem zabytków i muzeów.

Wykres 2.6.1 Liczba turystów odwiedzających CIT w okresie czerwiec - wrzesień 2020 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych CIT.

Wykres 2.6.2 Turyści zagraniczni w latach 2019 -2020 w %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych CIT.

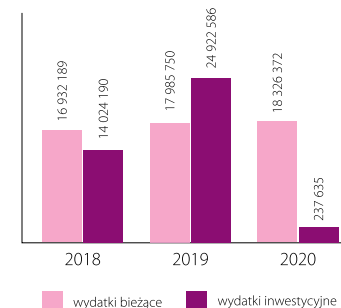
2.7. Sport

Bieżące wydatki miasta Suwałk na kulturę fizyczną w 2020 r. wyniosły 18 326 372 zł, z tego 8 339 214 zł przeznaczono na działalność OSiR w Suwałkach, a 5 256 030 zł na obiekty sportowe.

Lekkoatletka Maria Andrejczyk z trenerem fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.psd

Wykres 2.7.1 Wydatki Miasta na kulturę fizyczną w latach 2018-2020 w zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Wydatki inwestycyjne w 2020 roku spadły w porównaniu do lat 2018 i 2019, gdyż w 2019 roku została zakończona budowa hali sportowo-widowiskowej „Suwałki Arena” przy ul. Zarzecze 26.

Mityng Lekkoatletyczny „Z oszczepem nad Czarną Hańczą”, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Tabela 2.7.1 Wydatki miasta na kulturę fizyczną w latach 2018-2020 w zł

Lp.	Wyszczególnienie	2018 r.	2019 r.	2020 r.
1	Budżet Miasta – wydatki ogółem	476 390 176	566 222 388	516 790 106
2	Nakłady na kulturę fizyczną (i sport) ogółem	31 156 379	42 938 335	18 564 007
a	Obiekty sportowe (w tym m.in. OSiR)	5 739 678	6 704 987	5 465 381
b	Instytucje kultury fizycznej (w tym m.in. Aquapark)	21 122 154	31 569 471	8 435 499
c	Zadania w zakresie kultury fizycznej (nagrody i stypendia)	1 844 067	2 800 264	2 757 669
d	Pozostała działalność (w tym m.in. dotacje na realizację zadań publicznych)	2 450 480	1 863 613	1 905 458
3	Procentowy udział nakładów na kulturę fizyczną i sport w strukturze wydatków budżetowych (2:1)	6,54%	7,58%	3,59%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Rok 2020 był rokiem wyjątkowym. Wszystko za sprawą panującej od marca pandemii, która pokrzyżowała plany w każdej dziedzinie życia, w tym również w sporcie. Wiele zaplanowanych imprez sportowych zostało przełożonych na kolejny rok, a te które zostały

zrealizowane, odbyły się w głównej mierze bez udziału publiczności i z zachowaniem zasad bezpieczeństwa oraz reżimu sanitarnego.

W 2020 r. suwalskim dzieciom i młodzieży udało się zdobyć 375,41 punktów w Systemie Sportu i Młodzieży, klasyfikacji prowadzonej

przez Zespół Sportu Młodzieżowego Instytut Sportu w Warszawie (przy współpracy z Ministerstwem Sportu), co dało 88. lokatę wśród 368 sklasyfikowanych powiatów i 68. miejsce wśród 850 sklasyfikowanych gmin. Najwięcej punktów w 2020 r. zdobyły: Suwalski Klub Badmintonu, Lekkoatletyczny Uczniowski Klub Sportowy „Hańcza” oraz Klub Szachowy „Hańcza” Suwałki.

Tabela 2.7.2 Wyniki uzyskane przez młodzież w klasyfikacji sportu młodzieżowego w 2020 roku

Lp. Suwalskie kluby	Punkty w Systemie Sportu Młodzieżowego
1. SKB Suwałki	112
2. LUKS „Hańcza” Suwałki	66,75
3. KSz Hańcza Suwałki	64
4. MUKS Olimpijczyk Suwałki	26,38
5. SUKSS Suwałki	23,93
6. LМУKS Olimpik Suwałki	22
7. Wigry Suwałki S.A.	16,35
8. OSiR Suwałki	15
9. UKZ Grot OSiR Suwałki	13
10. Fundacja Jaćwież	10
11. Suwalski Klub Karate Kyokushin	5
12. UMKSz Jaćwież Suwałki	1
RAZEM	375,41

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Sportu Młodzieżowego Instytut Sportu w Warszawie.

Pomimo pandemii udało się rozegrać część zaplanowanych zawodów. Suwalscy sportowcy zdobyli medale na mistrzostwach Polski i Europy: złoty i brązowy medal w 96. Mistrzostwach Polski Seniorów w rzucie oszczepem kobiet i mężczyzn (Włocławek) podczas Halowych Mistrzostw Polski U-18.

Zawodnicy LUKS „Hańcza” powrócili z dwoma medalami: złoty medal w 60 m ppł oraz brązowy w skoku wzwyż (Toruń) oraz dwoma

Puchar Polski Kadetów i Młodzików, fot. z archiwum Ośrodka Sportu i Rekreacji w Suwałkach

medalami z Mistrzostw Polski U-18: złoty medal w rzucie oszczepem oraz złoty medal w biegu na 110 m ppł (Radom).

Żeglarze zdobyli brązowy medal w kategorii junior dziewcząt podczas Mistrzostw Europy w klasie DN Junior (Szwecja).

Zawodniczka MUKS „Olimpijczyk” zdobyła brązowy medal stylem motylkowym podczas Mistrzostw Polski Juniorek U-16 (Gliwice).

W boksie zawodniczki zdobyły złoty i brązowy medal w Mistrzostwach Polski Juniorek, Młodzików i Młodziczek (Sokółka).

Badmintoniści SKB powrócili m.in. ze srebrnym medalem w grze podwójnej chłopców z Mistrzostw Polski Juniorów Młodszych (Łęczna), z brązowym medalem w grze podwójnej dziewcząt z Indywidualnych Mistrzostw Polski Młodzików (Bieruń) oraz złotym medalem drużynowo w kat. młodzieżowca i brązowym medalem w kat. młodzika z Klubowych Mistrzostw Polski (Białystok).

Zawodnicy Suwalskiego Klubu Karate Kyokushin wrócili ze złotym medalem w kat. kumite młodzieżowców +65 kg oraz złotym medalem w kat. kumite juniorów – 60 kg z

Mistrzostwa Polski Karate Kyokushin Juniorów i Młodzieżowców - trener Marek Krejpcio, Adrian Bugieda i Tomasz Kluczyński, fot. z archiwum Suwalskiego Klubu Karate Kyokushin

Szachistka Klubu Szachowego „Hańcza” Suwałki zdobyła złoty medal w kat. D-20 w Mistrzostwach Polski w szachach do lat 20 (Pokrzywna) oraz srebrny medal w kat. D18 szybkie w Mistrzostwach Polski Juniorek w szachach szybkich (Wrocław).

Wydarzenia sportowe

Mikołajkowy Turniej Piłki Nożnej im. Tomka Godlewskiego - to charytatywna impreza, która na stałe wpisała się w kalendarz najważniejszych wydarzeń sportowych w naszym regionie. W turnieju biorą udział drużyny stworzone przez gwiazdy piłki nożnej, byłych piłkarzy i aktorów.

Stacja Pogodne Suwałki połączona z 28. Finałem WOŚP - blok imprez sportowo-rekreacyjnych połączonych z koncertami muzycznymi i strefą zabaw dla dzieci. W trakcie wydarzenia odbyły się również bieg: „Zimowa

Piątka – policz się z cukrzycą”, a także kąpiel ponad stu morsów w zalewie Arkadia;

Turniej Trzech Kortów - nowa propozycja w sportowym kalendarzu Suwałk. To widowiskowy, dostępny dla każdego, turniej tenisa ziemnego. Wydarzenie rozgrywane było w trzech różnorodnych miejscach: na kortach ze sztuczną nawierzchnią ceglana, kortach ze sztuczną nawierzchnią trawiastą oraz na boisku do sportów plażowych (beach tennis);

Suwałki Beach Arena - turniej siatkówki plażowej par damskich i męskich rozgrywany w systemie brazylijskim. Celem imprezy jest popularyzacja siatkówki plażowej wśród mieszkańców Miasta Suwałki i całego regionu oraz promowanie aktywnego wypoczynku;

Turniej Trzech Boisk - turniej piłkarski rozgrywany w trzech odsłonach: na boisku trawiastym, sztucznej nawierzchni typu Orlik i boisku do sportów plażowych (piasku). Do rywalizacji zgłosiło się kilkanaście drużyn z Suwałk oraz regionu. Turniej w takiej formule został zorganizowany po raz pierwszy, ale z pewnością wpisze się na stałe do suwalskiego kalendarza imprez sportowych;

Obchody 300-lecia Miasta Suwałk - miały również swój wymiar sportowy. W sierpniu 2020 r. odbył się rodzinny bieg rekreacyjny zakończony śniadaniem na wyspie na zalewie Arkadia, połączony z koncertem Piotra Karpini. Na bulwarach nad Czarną Hańczą zorganizowano strefę zabaw dla dzieci, wyścigi kanu, festiwal baniek mydlanych, animacje pod kierunkiem instruktorów oraz strefę nauki konstruowania i puszczania latawców. Ponadto w ciągu dwóch dni, aby uczcić 300-lecie Miasta, trzech biegaczy w asyście osób towarzyszących, przebiegło w sztafecie 300 km.

IV Międzynarodowy Memoriał Ireny Warakomskiej – 6-13 sierpnia 2020 r. w hali OSiR oraz w Hotelu Velvet odbywały się

Wręczenie czeku dla MKS Ślepsk Małow Suwałki podczas XI. Memoriału im. Józefa Gajewskiego, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

zmagania szachistów w ramach IV Międzynarodowego Memoriału im. Ireny Warakomskiej. Rywalizacja odbywała się w czterech kategoriach A, B, C oraz D. W hali OSiR grali zawodnicy z grupy C. W turnieju wzięło udział 141 zawodników z Polski i zagranicy;

XI Memoriał Józefa Gajewskiego - Turniej siatkówki z udziałem czołowych zespołów PlusLigi, upamiętniający śp. Józefa Gajewskiego, byłego Prezydenta Miasta Suwałk. W turnieju zmierzyły się zespoły: Ślepsk Małow Suwałki, Verva Warszawa Orlen Paliwa, Trefl Gdańsk, Indykpol AZS Olsztyn, Cerrad Enea Czarni Radom, Bas Białystok.

VIII Memoriał Grzegorza Wołągiewicza – 28-30 sierpnia 2020 r. odbył się Turniej piłki nożnej dzieci i młodzieży, upamiętniający śp. Grzegorza Wołągiewicza, byłego Prezydenta Miasta Suwałk. W turnieju wzięli udział zawodnicy ze szkółek piłkarskich Lecha Poznań, Lechii Gdańsk, Wisły Kraków, Varsovii oraz Wilczków Warszawa, Jagiellonii, Talentu, Juniora oraz APN Hatrick Białystok;

Mityng Lekkoatletyczny „Z oszczepem nad Czarną Hańczą” - to wydarzenie sportowe, podczas którego rywalizowała czołówka polskich oszczepników. Maria Andrejczyk (62,48 m) oraz Marcin Krukowski (80,72 m) pobili ponad 20-letnie rekordy suwalskiego stadionu lekkoatletycznego w rzucie oszczepem. To była największa impreza lekkoatletyczna od dwóch lat rozegrana na suwalskim stadionie, na której zaprezentowała się też suwalska młodzież lekkoatletyczna.

Tabela. 2.7.3 Ważniejsze imprezy sportowe zorganizowane w Suwałkach w 2020 roku

Daty	Nazwa imprezy
1-2.02	XXI Międzynarodowy Turniej Szachowy „FERIE ZIMOWE 2020”
02-03	Cykl Międzynarodowych Turniejów Hałowych Wigry CUP 2020
15.02	Browar Północny Fight Night
7-8.03	Drużynowe Mistrzostwa Polski w Badmintonie
7-8.03	Puchar Polski Kadetów i Młodzików w Sumo
8.03	XIII Międzynarodowy Turniej Brydża Sportowego
9.05	300 szachistów na 300-lecie Suwałk
4-5.07	Turniej Trzech Kortów
07-08	Turniej Trzech Boisk
6-13.08	IV Międzynarodowy Memoriał Szachowy
18.07	Suwałki Beach Arena 2020
22-23.08	XI Memoriał Józef Gajewskiego
29.08	Gala Knockout Boxing Night 12
29-30.08	VIII Turniej im. Grzegorza Wołągiewicza
12-13.09	Międzywojewódzkie Drużynowe Mistrzostwa Młodzików w Pływaniu – runda I
19.09	Browar Północny Fight Night - 2
23.09	Z oszczepem nad Czarną Hańczą – Mityng Lekkoatletyczny
26.09	VII Mistrzostwa Polski Północnej w siłowaniu na rękę
3.10	Rajd Akcja Suwałki 1/2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach i Ośrodka Sportu i Rekreacji w Suwałkach.

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Suwałkach realizował zadania świadcząc różnorodne usługi z zakresu kultury fizycznej, propagując sport wyczynowy i masowy oraz rekreację, a także w czasie pandemii działania porządkowe na terenie Suwałk (m.in. oczyszczanie koryta Czarnej Hańczy, prace porządkowe na miejskich bulwarach oraz dezynfekcja miejskich przystanków autobusowych). W miarę możliwości związanych z poluzowaniem obostrzeń pandemicznych udostępniał bazę sportowo-rekreacyjną, organizował zajęcia, zawody i imprezy sportowe oraz imprezy rekreacyjne. Realizując zadania związane z organizacją imprez pełnił niejednokrotnie rolę koordynatora wydarzeń sportowych i zajmował się ich promocją.

Z usług Ośrodka (organizowanych na bazie obiektów i urzędzeń) korzystało wielu suwalczan. Wykorzystanie obiektów sportowych w 2020 roku przedstawiało się następująco:

✓ **Zespół Obiektów nr I:**

- hala sportowa (duża i mała) – 77 500 osób + 4000 widzów;
- ścianka wspinaczkowa – 1 831 osób;
- korty tenisowe – 2 598 osób;
- stadion lekkoatletyczny – 18 217 osób;

- boiska do piłki nożnej na stadionie lekkoatletycznym – 10 meczów oraz 114 treningów;
- pływalnia – basen – 9 790 osób;
- siłownia – 22 560 osób;
- solarium – 57 osób;
- wypożyczalnia rowerów – 380 wypożyczeń.

✓ **Zespół Obiektów nr II:**

- Hostel „Wigry”: 1 082 osoby/9.071 osobonoclegów; sala konferencyjna – udostępniona na 15 godzin;
- Eurocamping z infrastrukturą: 1 332 osób, w tym: obcokrajowcy – 586 osób, Polacy – 746 osób, samochody kampery – 250 szt., samochody osobowe – 103 szt., przyczepy campingowe – 50 szt., namioty – 207 szt., motocykle – 15 szt., mikrobusy – 60 szt., podłączeń do energii elektrycznej – 339;
- stadion piłkarski z infrastrukturą: boisko główne – 15 meczów, trening – 21 razy, boisko boczne – 29 meczów, treningi na boiskach bocznych – 309 treningów, udostępnienie sali konferencyjnej – 37 godzin, liczba kibiców na meczach (boisko główne – ok. 3 000 osób);

Hala sportowo-widowiskowa „Suwałki Arena”, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

- Hala sportowo-widowiskowa „Suwałki Arena”;
- kibice/widzowie – 38 300 osób;
- imprezy estradowe – 3;
- imprezy sportowe – 27;
- godziny wynajęcia sali VIP – 48 godzin;
- ✓ **Zespół Obiektów nr III:**
  - korty tenisowe – 2 882 osoby.
- ✓ **Aquapark** – ogółem 112 736 osób w tym:
  - część basenowa – 110 299 osób;
  - strefa saun – 1 765 osób;
  - grota solna – 672 osoby;
  - sala konferencyjna – udostępniono na 44 godziny.

Działalność Aquaparku w 2020 r. była ograniczona w wyniku ograniczeń związanych z wprowadzeniem stanu pandemii. Przez większość część roku Aquapark był całkowicie lub częściowo zamknięty. W miarę możliwości z basenów korzystali sportowcy legitymujący się licencjami, przygotowujący się do zawodów sportowych oraz w mniejszym stopniu dzieci uczące się pływać.

W dniach 24.02.2020 r. do 11.03.2020 r. realizowano **IX edycję Programu Powszechnej Nauki Pływania „Już pływam – jestem bezpieczny”**. Edycja ta została przerwana po 2,5 tygodnia z powodu pandemii koronawirusa i zamknięcia obiektu. Planowane było odpracowanie zajęć we wrześniu 2020 roku, jednak po ponownym zamknięciu szkół oraz obiektów sportowych program został zawieszony. Nie odbyło się również podsumowanie zajęć, które w poprzednich latach miało formę zawodów pn. Mistrzostwa Suwałk klas III o Puchar Prezydenta Miasta Suwałk. Do zajęć zostały zgłoszone dzieci z 4 szkół podstawowych (tj. SP nr 2, SP nr 4, SP nr 6, SP nr 9). Ogółem w zajęciach uczestniczyło około 300 dzieci.

Ponadto Miasto Suwałki we współpracy z Ośrodkiem rozpoczęło realizację zajęć dla

klas I i II szkół podstawowych (z SP nr 2, SP nr 4, SP nr 5 i SP nr 6) w ramach programu **Projekt Powszechnej Nauki Pływania „Umiem pływać”**. Zajęcia rozpoczęły się 09.03.2020 r. i trwały tylko trzy dni ze względu na wprowadzone obostrzenia w związku z pandemią koronawirusa. Ogółem do programu zostało zgłoszonych 664 dzieci, natomiast do zajęć zdążyło przystąpić 287 osób.

Programy realizowane przez Miasto Suwałki

Z powodu pandemii Covid-19 w Mieście Suwałki przeprowadzono mniej zajęć dodatkowych niż zaplanowano. W szkołach, w głównej mierze realizowana była nauka zdalna i nie było możliwości prawnej na wykorzystanie zamkniętych obiektów sportowych.

Wobec powyższego zrealizowano zajęcia pozalekcyjne:

- ✓ W ramach Programu Aktywny Suwałczanin: pozalekcyjne zajęcia sportowo-rekreacyjne w semestrze II roku szkolnego 2019/2020 oraz w I semestrze roku szkolnego 2020/2021 dla uczniów klas I i II szkół podstawowych (gry i zabawy ruchowe, zajęcia sportowo-rekreacyjne, zajęcia sportowe z elementami muzyki, zajęcia ruchowe z lekkiej atletyki, nauka pływania, zajęcia ruchowe z elementami gry w szachy, zajęcia rozwijające kreatywność z elementami sensoplastyki, a także ruch rozwijający wg. koncepcji W. Sherborne). W ramach ww. Programu zrealizowano 952 godziny zajęć, w których udział wzięło około 1 400 uczniów.
- ✓ Zajęcia rozwijające umiejętności prospołeczne uczniów i kompetencje emocjonalno-społeczne, programy profilaktyczno – wychowawcze, zajęcia rozwijające umiejętności emocjonalno-społeczne

z elementami dramy, zajęcia psychoedukacyjne, socjoterapeutyczne, zajęcia rozwijające komunikację interpersonalną z elementami arteterapii. Szczególny nacisk położono na aspekt profilaktyki uzależnień (w szczególności problemów alkoholowych). Ww. zajęciami w pierwszej kolejności obejmowano dzieci i młodzież z grup ryzyka (m.in. dzieci i młodzież, które uczestniczyły w zajęciach w świetlicach środowiskowych). W ramach przedmiotowych zajęć zrealizowano łącznie 1 454 godzin zajęć, w których wzięło udział około 1 450 uczniów.

- ✓ Miasto Suwałki realizowało również zajęcia pozalekcyjne pn. „Sport wszystkim dzieciom służy” współfinansowane ze środków Ministerstwa Sportu. Zajęcia skierowane były do dzieci z oddziałów przedszkolnych i szkół podstawowych. łącznie zrealizowano 4 384 godziny zajęć, a udział w nich wzięło około 1 300 uczniów.

W 2020 roku Miasto Suwałki uczestniczyło w realizacji programów: „Lekkoatletyka dla każdego!”, „Narodowy Projekt Rozwoju Kolarstwa, Poziom Pierwszy – Upowszechnianie Sportu w Szkołach Kolarskich 2020”, „Siatkarski Ośrodek Szkolny”, „Ośrodek Szkolenia Sportowego Młodzieży w Pływaniu” oraz „Szkolny Klub Sportowy”. łącznie działaniami w ramach ww. programów objęto około 600 dzieci.

Nagrody i stypendia

W 2020 roku przyznano i wypłacono 42 nagrody i 3 wyróżnienia w kategorii: „zawodnik”, „trener” i „inna osoba fizyczna” za osiągnięcia sportowe uzyskane przez suwalskich zawodników oraz za szczególną działalność na rzecz rozwoju sportu w Suwałkach.

Przyznano i wypłacono 12 stypendiów sportowych za szczególne osiągnięcia

Wręczenie stypendiów sportowych zawodnikom za osiągnięcia w 2019 roku, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

sportowe uzyskane przez suwalskich sportowców w 2019 roku. Przyznano 2 stypendia olimpijskie II stopnia oraz wypłacono 4 stypendia olimpijskie II stopnia, w tym 2 stypendia przyznane w 2016 roku.

Wypłacono 56 stypendiów szczególnych przyznanych w latach 2019 i 2020 na sezon 2019/2020 w kategoriach „zawodnik” i „trener”: w piłce nożnej (31 stypendiów), piłce siatkowej (17 stypendiów) i badmintonie (8 stypendiów). Przyznano i wypłacono 43 stypendia szczególne w kategorii „zawodnik” i „trener” na sezon rozgrywek 2020/2021: w piłce nożnej (21 stypendiów), piłce siatkowej (14 stypendiów) i badmintonie (8 stypendiów).

Tabela 2.7.4 Wartość stypendiów i nagród w dziedzinie sportu przyznanych i wypłaconych przez Miasto Suwałki w latach 2018-2020

Rok	Nagrody (w zł)	Stypendia (w zł)
2018	193 600	1 650 467
2019	131 750	2 668 514
2020	65 400	2 689 219

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

2.8. Bezpieczeństwo publiczne

Poczucie bezpieczeństwa przesądza o jakości życia i rozwoju społeczeństwa. Zadanie związane z ochroną bezpieczeństwa i porządku publicznego to jedno z podstawowych zadań jednostek samorządu terytorialnego.

Nad bezpieczeństwem publicznym mieszkańców Suwałk czuwają m. in. Komenda Miejska Policji, Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej oraz Straż Miejska.

Działalność Komendy Miejskiej Policji

Bezpieczeństwo Ruchu Drogowego

W 2020 r. na ulicach Suwałk zaistniało 18 wypadków drogowych - o 2 mniej niż w 2019 roku, spadła również liczba kolizji drogowych - z 974 - w 2019 roku do 789 - w 2020 roku.

Tabela 2.8.1 Dane statystyczne WRD KMP Suwałki – lata 2019 -2020

	2019			2020		
	Miasto Suwałki	Powiat Suwalski	Ogółem	Miasto Suwałki	Powiat Suwalski	Ogółem
Przestępstwa drogowe	121	80	201	128	102	230
Wypadki drogowe	20	20	40	18	13	31
Kolizje drogowe	974	360	1 334	789	306	1 095
Ofiary śmiertelne	2	6	8	1	3	4
Nietrzeźwi uczestnicy wypadków drogowych	6	3	3	3	3	6
Nietrzeźwi uczestnicy kolizji drogowych	25	18	43	21	13	34

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach.

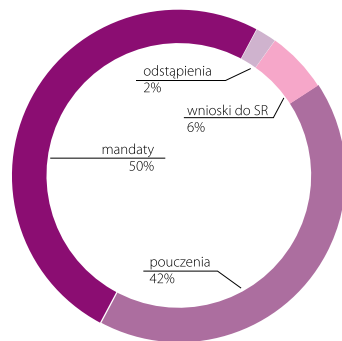
Wykroczenia

Liczba ujawnionych na terenie powiatu suwalskiego wykroczeń w 2020 roku wzrosła w porównaniu do roku poprzedniego o 5 803 i wyniosła 37 227 (dynamika 118,4 %).

foto. z archiwum Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach

Wykres 2.8.1 Struktura represyjności działań policji w 2020 r.

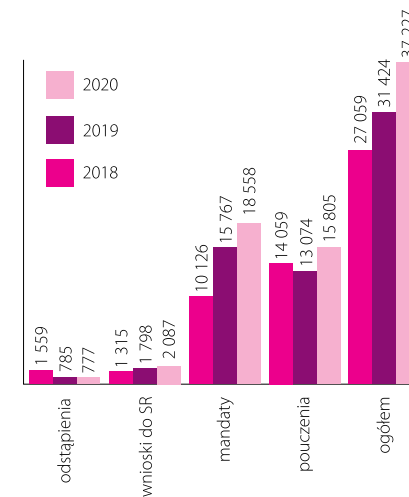
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach.

Miejsce na zdjęcie

W porównaniu z 2019 rokiem:

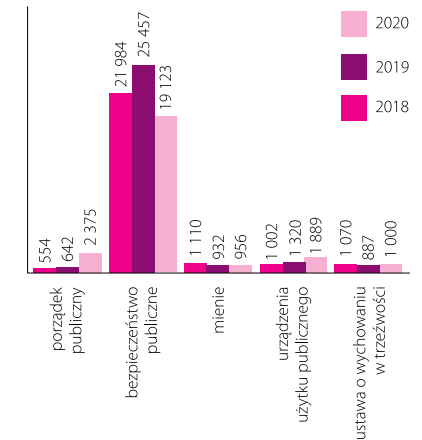
- ✓ ujawniono o 5 803 wykroczeń więcej;
- ✓ nałożono o 2 791 więcej mandatów karnych;
- ✓ zastosowano o 2 731 więcej pouczeń;
- ✓ skierowano o 289 więcej wniosków o ukaranie do sądu;
- ✓ o 8 razy mniej odstąpiono od skierowania wniosków o ukaranie do sądu.

Wykres 2.8.2 Liczba zastosowanych środków wobec sprawców wykroczeń w latach 2018-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach.

Wykres 2.8.3 Kategorie najczęściej popełnianych wykroczeń w latach 2018-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach.

Przestępczość stwierdzona

W 2020 roku w wyniku przeprowadzonych postępowań przygotowawczych stwierdzono popełnienie 1 553 przestępstw. W porównaniu z 2019 rokiem nastąpił wzrost o 160 czynów. Uzyskano wskaźnik dynamiki przestępstw stwierdzonych na poziomie 111,5%.

Na taki wskaźnik stwierdzonej przestępczości wpływ miały przede wszystkim wzrost dynamiki w kategorii przestępstw narkotykowych (224,7% - 101 przestępstw więcej) i gospodarczych (117,4% - 50 przestępstw więcej).

Tabela 2.8.2 Liczba przestępstw stwierdzonych w wybranych kategoriach – porównanie lat 2019-2020

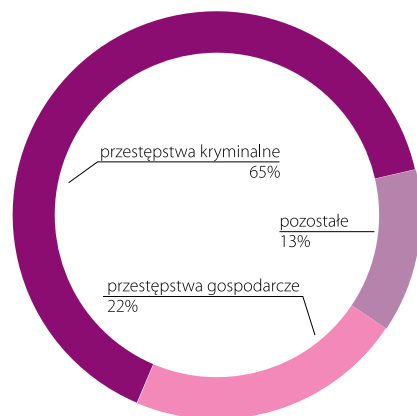
Kategoria	stwierdzenia		
	2019	2020	Dynamika
Przestępstwa kryminalne	925	1005	108,6%
Przestępstwa rozbójnicze	18	15	83,3%
Bójka i pobicie	8	6	75,0%
Uszczerbek na zdrowiu	33	26	78,8%
Kradzież z włamaniem	161	104	64,6%
Kradzież	181	191	105,5%
Kradzież samochodu	8	5	62,5%
Uszkodzenie mienia	81	91	112,3%
Przestępstwa narkotykowe	81	182	224,7%
Przestępstwa gospodarcze	287	337	117,4%
Przestępstwa korupcyjne	4	3	75,0%
Przestępstwa drogowe	121	128	105,8%
Nietrzeźwi kierujący	101	105	104,0%
7 kategorii przestępstw	482	433	89,8%
Ogółem	1 393	1 553	111,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach.

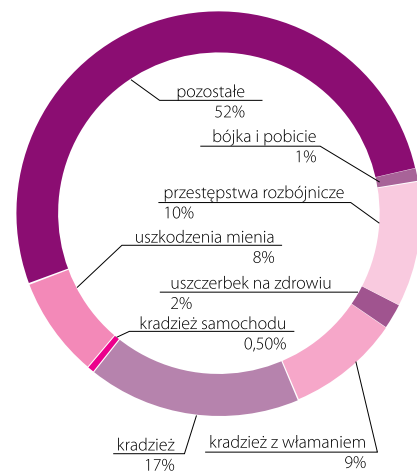
Policjant – przewodnik psa służbowego podczas patrolu pieszego, fot. z archiwum Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach

Wykres 2.8.4 Struktura przestępczości stwierdzonej w roku 2020 na terenie miasta Suwałk

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach.

Wykres 2.8.5 Struktura przestępczości kryminalnej na terenie miasta Suwałk

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach.

Poziom ogólnej wykrywalności sprawców przestępstw w 2020 roku wyniósł 86% i był wyższy od efektów osiągniętych rok wcześniej o 8,1%. Skuteczność w ściganiu sprawców przestępstw kryminalnych sięgnęła 82,6% (2019 r. – 71,3%) natomiast przestępstw gospodarczych 88,7% (2019 r. – 87,1%).

Wykrywalność sprawców przestępstw

Poziom ogólnej wykrywalności sprawców przestępstw w 2020 roku wyniósł 86%.

Tabela 2.8.3 Wykrywalność sprawców przestępstw w poszczególnych kategoriach – porównanie lat 2019-2020

Kategoria	Wykrywalność		
	2019	2020	+/-
Przestępstwa kryminalne	71,3	82,6	11,4
Przestępstwa rozbójnicze	88,9	100,0	11,1
Bójka i pobicie	87,5	83,3	-4,2
Uszczerbek na zdrowiu	90,9	92,6	1,7
Kradzież z włamaniem	57,3	65,4	8,1
Kradzież	58,0	76,7	18,7
Kradzież samochodu	78,6	80,0	1,4
Uszkodzenie mienia	34,6	37,4	2,8
Przestępstwa narkotykowe	91,4	99,5	8,1
Przestępstwa gospodarcze	87,1	88,7	1,6
Przestępstwa korupcyjne	100,0	100,0	0,0
Przestępstwa drogowe	99,2	99,2	0,0
Nietrzeźwi kierujący	100,0	100,0	0,0
7 kategorii przestępstw	57,7	67,7	9,9
Ogółem	77,9	86,0	8,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach.

Realizacja programów i działań profilaktycznych

✓ **„Feryjne i wakacyjne pogotowie bezpieczeństwa”** – program edukacyjno-informacyjny o tematyce bezpieczeństwa w czasie wolnym oraz sposobach unikania zagrożeń związanych

z wypoczynkiem w trakcie ferii i wakacji. Organizacja podczas ferii zimowych **Turnieju Strzeleckiego** skierowanego do młodzieży suwalskich szkół;

✓ **„Kręci mnie bezpieczeństwo na stoku”** – ogólnopolska akcja prewencyjna podczas, której funkcjonariusze dbali o bezpieczeństwo na stokach;

✓ **„Kręci mnie bezpieczeństwo nad wodą”** – działania promujące bezpieczeństwo nad wodą i terenach przywodnych;

✓ **„Bezpieczna droga do szkoły”** – działania dotyczące zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym;

✓ **„Z Temidą na Ty”** – spotkania edukacyjne z młodzieżą na temat odpowiedzialności prawnej nieletnich za popełnione czyny karalne;

✓ **„Nie ufaj bezgranicznie”** – kampania informacyjna mająca na celu zwiększenie świadomości społecznej w obszarze poszukiwania bezpiecznej pracy za granicą oraz w problematyce handlu ludźmi;

✓ **„Cyberświadomi, cyberbezpieczni”** – program profilaktyczny skierowany do dzieci, młodzieży i dorosłych, mający na celu promocję bezpiecznych zachowań w sieci oraz informujący o zagrożeniach, z jakimi się można spotkać w Internecie;

✓ **„Mam wybór... wybieram roządek”** – program profilaktyczny dot. przeciwdziałania uzależnieniom. Celem głównym programu jest wzrost wiedzy w zakresie zagrożeń związanych z używaniem środków psychoaktywnych oraz zapobieganiem i zwalczaniem zjawiska demoralizacji w środowisku dzieci i młodzieży ze szczególnym naciskiem na odpowiedzialność prawną związaną z posiadaniem, używaniem, przewożeniem

środków wpływających na ośrodkowy układ nerwowy;

- ✓ Akcja **„Tydzień pomocy osobom pokrzywdzonym”** – mająca na celu upowszechnienie praw osób pokrzywdzonych i zwiększenie świadomości społecznej w zakresie prawa i porządku publicznego;
- ✓ **„Nie bądźmy obojętni”** - działania:
  - rozpoznawczo-kontrolne w zakresie ujawniania miejsc przebywania osób zagrożonych zamrożeniem m.in. ogródki działkowe, parki, dworzec PKP i PKS, baraki, opuszczone budynki i inne; kontrola warunków bytowych osób samotnych i w podeszłym wieku;
  - informacyjne w zakresie informowania w/w osób o formach pomocy doraźnej;
  - interwencyjne wobec w/w osób (zawiadomianie służb ratunkowych, jak też przekazywanie pod opiekę rodziny, umieszczenie w noclegowni, PdOZ).
- ✓ **„poMOC a nie przeMOC”** – program profilaktyczny dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie wobec osób starszych, schorowanych i niepełnosprawnych;
- ✓ **Bezpieczny Senior** – działania edukacyjno-informacyjne na rzecz podniesienia poziomu bezpieczeństwa i ograniczenie liczby przestępstw popełnianych na

szkodę seniorów przez kształtowanie właściwych postaw oraz wzrost świadomości wobec czyhających niebezpieczeństw np. „oszustwa na wnuczka”.

Działalność Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej

W zakresie zabezpieczenia operacyjnego miasta Suwałk, na terenie działania tutejszej Komendy funkcjonują 2 jednostki ratowniczo-gaśnicze, 11 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP) włączonych do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (KSRG) oraz 25 pozostałych jednostek OSP (24 posiadają samochody pożarnicze).

W 2020 r. roku średnio co 5 godzin jednostki ochrony przeciwpożarowej były alarmowane o powstałych zagrożeniach. Na terenie miasta w 2020 r. powstało 1 176 zdarzeń. Na ogólną liczbę interwencji złożyło się 155 pożarów; 934 miejscowych zagrożeń oraz 87 alarmów fałszywych. Procentowo w ogólnej liczbie pożary stanowiły 18%; miejscowe zagrożenia 77% oraz alarmy fałszywe 5%.

Analizując pożary pod względem wielkości, których powierzchnia nie przekraczała 70 m² lub kubatura nie przekraczała 350 m³, tzw. pożary małe stanowiły 97% wszystkich pożarów, co świadczy o szybkim ich wykryciu i podjęciu sprawnych działań ratowniczych. Dokonując podziału pożarów według obiektów należy zaznaczyć, iż statystycznie do grup obiektów o największej palności w minionym roku należały obiekty mieszkalne (48 pożarów), wolnostojące altany śmietnikowe i kontenery (38 pożarów), środki transportu (18 pożarów), budynki produkcyjne (6 pożarów) oraz nieużytkowane powierzchnie rolne, w tym trawy i pozostałości roślinne (26 pożarów).

Prawdopodobną przyczyną powstawania pożarów na terenie miasta w minionym roku

Działania PSP podczas walki z koronawirusem przy szpitalu w Suwałkach, fot. z archiwum Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Suwałkach.

były zaproszenia ognia - 49 pożarów, podpalenia – 35 pożarów, urządzenia grzewcze - 23 zdarzenia oraz wadliwie działająca instalacja i urządzenia elektryczne - 8 pożarów. Podobnie jak w latach poprzednich, tak i w 2020 roku pożary powstawały w obiektach mieszkalnych, głównie na skutek nieprawidłowej eksploatacji urządzeń grzewczo-kominowych oraz nieterminowego usuwania zanieczyszczeń z przewodów dymowo-spalinowych.

W 2020 roku na terenie miasta Suwałki odnotowaliśmy 934 miejscowe zagrożenia, które definiowane są jako zdarzenia inne niż pożar i klęska żywiołowa, wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody, stanowiące zagrożenia dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska. Najczęstszymi interwencjami były

wyjazdy do różnego rodzaju zdarzeń w budynkach mieszkalnych, w komunikacji drogowej oraz w obiektach użyteczności publicznej.

Na drogach na terenie miasta z udziałem środków transportu Państwowa Straż Pożarna interweniowała przy 73 zdarzeniach. Prawdopodobną przyczyną wypadków drogowych było lekceważenie przepisów drogowych i niedostosowanie prędkości do istniejących warunków drogowych.

Przez teren miasta Suwałki przechodziły też silnie wiejące wiatry oraz obfite opady atmosferyczne, które angażowały jednostki ochrony przeciwpożarowej do usunięcia ich skutków. Do tego typu zdarzeń suwałscy strażacy na terenie miasta wyjeżdżali 47 razy.

Tabela 2.8.4 Liczba interwencji w latach 2019-2020

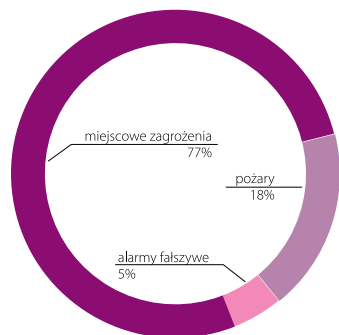
Interwencje	2019			2020		
	Miasto Suwałki	Powiat suwalski	Razem	Miasto Suwałki	Powiat suwalski	Razem
Pożary	184	188	372	155	162	317
Miejscowe zagrożenia	401	285	686	934	462	1396
Alarmy fałszywe	103	14	117	87	12	99
Razem	716	712	668	1 176	636	1 812

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Suwałkach.

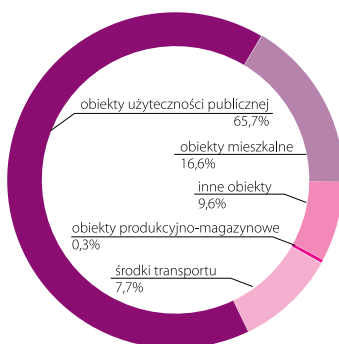
fot. z archiwum Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach

Wykres 2.8.6 Główne przyczyny pożarów w roku 2020 na terenie powiatu grodzkiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Suwałkach.

Wykres 2.8.7 Ilość miejscowych zagrożeń wg grupy obiektów w 2020 r. na terenie miasta Suwałki

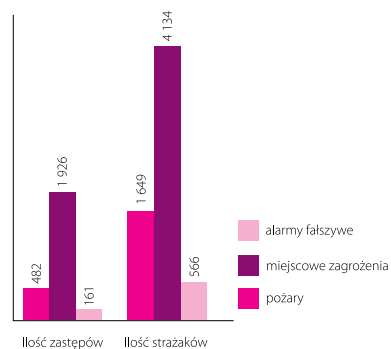

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Suwałkach.

Otwarcie sali edukacyjnej dla dzieci – Ognik, fot. z archiwum Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Suwałkach.

Wykres 2.8.8 Udział zastępów i strażaków w działaniach w 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Suwałkach.

Z dniem 1 stycznia 2020 r. została uruchomiona Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza nr 2 w Suwałkach, której potencjał został utworzony na bazie sił i środków dotychczas funkcjonującej Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej przy ul. Adama Mickiewicza 15a, Posterunku przy ul. Kazimierza Pułaskiego 73 i przenoszonych etatów z innych Komend z terenu województwa podlaskiego. Lokalizacja obecnej Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej nr 2 przy ul. Wincentego Witosa 10 pozwala na zabezpieczenie północnej oraz wschodniej części powiatu suwalskiego oraz umożliwiła siłom ratowniczym szybsze podjęcie interwencji.

Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza nr 2 w Suwałkach przy ul. W. Witosa, fot. z archiwum Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Suwałkach.

Tabela 2.8.5 Ilość interwencji prowadzona przez poszczególne Jednostki Ratowniczo-Gaśnicze, w tym na terenie miasta

	JRG 1	Na terenie miasta	JRG 2	Na terenie miasta
Pożary	178	82	139	73
Miejscowe Zagrożenia	396	198	1000	736
Alarmy Fałszywe	52	43	47	44
Ogółem	626	323	1 186	853

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Suwałkach.

Działalność Straży Miejskiej

Straż Miejska działa w oparciu o ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych, która określa podstawowy katalog zadań.

W ustawie o strażach gminnych jako cel tworzenia straży określono ochronę porządku publicznego i pełnienie służebnej roli wobec społeczności lokalnej.

Podstawowym zadaniem Straży Miejskiej jest dbałość o zapewnienie spokoju i porządku publicznego.

Jako formacja zajmująca się ochroną porządku publicznego na terenie miasta, realizującą zadania w zakresie ochrony porządku i spokoju w miejscach publicznych Straż współdziała również z podmiotami odpowiedzialnymi za ochronę bezpieczeństwa publicznego (policja, straż pożarna, pogotowie ratunkowe, itp.) w celu ratowania życia i zdrowia obywateli, porządku w komunikacji, pomocy w zabezpieczaniu awarii technicznych, miejsc przestępstw, katastrof, wypadków do czasu przybycia właściwych służb.

W 2020 działania Straży Miejskiej w Suwałkach skupiały się także na sprawach dotyczących utrzymania porządku i czystości na terenie miasta, bezpieczeństwu w komunikacji,

czy dbałości o czystość środowiska, a także w zakresie zapobiegania, przeciwdziałania zwalczania epidemii COVID-19. Strażnicy miejscy wspólnie z funkcjonariuszami suwalskiej Policji realizowali zadania z tym związane.

W 2020 r. do Straży Miejskiej wpłynęły 2333 zgłoszenia.

Tabela 2.8.6 Szczegółowa struktura zgłoszeń do dyżurnego Straży Miejskiej w Suwałkach w latach 2018-2020

Lp.	Kategoria zgłoszeń	Liczba zgłoszeń		
		2018	2019	2020
1.	Zakłócenia porządku publicznego	536	433	236
2.	Zagrożenia w ruchu drogowym	42	38	8
3.	Ochrona środowiska i gospodarki odpadami	481	292	144
4.	Zagrożenia życia i zdrowia	149	132	120
5.	Zagrożenia pożarowych (katastrofy)	14	6	3
6.	Awarie techniczne	172	172	88
7.	Zwierzęta	529	478	335
	Nieprawidłowe parkowanie:	1134	877	533
	• na chodniku	161	169	106
	• za znakiem zakazu	270	130	107
8.	• w strefie zamieszkania, ruchu	385	273	149
	• blokowanie bram, wjazdów altan śmietnikowych	230	175	102
	• na zieleńcu	88	130	69
9.	Pomoc przy uruchomieniu pojazdu	269	205	45
10.	Inne zgłoszenia	639	821	821
	Razem	3 965	3 454	2 333

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Straży Miejskiej w Suwałkach.

Zgłaszane przez mieszkańców sprawy dotyczyły kategorii najbardziej uciążliwych i nieakceptowanych zachowań, tj. zakłócania spokoju i porządku publicznego, naruszeń

fot. z archiwum Straży Miejskiej w Suwałkach

w zakresie ochrony środowiska i gospodarki odpadami, uciążliwości ze strony zwierząt, oraz sfery związanej z naruszeniami przepisów prawa o ruchu drogowego.

W 2020 r. strażnicy podjęli 3 720 interwencji. W postępowaniu mandatowym ukarano 99 osób, zastosowano 1 058 pouczeń,

skierowano 47 wniosków o ukaranie do Sądu Rejonowego w Suwałkach. Ponadto strażnicy:

- ✓ zabezpieczali miejsca zdarzeń do czasu przybycia Policji bądź innych służb właściwych do zabezpieczania zagrożenia – 10 takich przypadków,
- ✓ do Pogotowia dla osób nietrzeźwych, miejsca zamieszkania, służby zdrowia doprowadzili -182 osoby nietrzeźwe (osoby znajdujące się w okolicznościach zagrażających zdrowiu i życiu lub zagrażających życiu lub zdrowiu innych osób),
- ✓ cztery osób przekazali Policji,
- ✓ konwojowali dokumenty na potrzeby miasta,
- ✓ udzielili pomocy przy uruchomieniu pojazdów - 45.

Tabela 2.8.7 Struktura zastosowanych środków prawnych przez Straż Miejską w latach 2018-2020

Zastosowane środki prawne								
Pouczenia			Mandaty karne			Wnioski o ukaranie		
2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
1876	1 363	1 058	134	73	99	58	62	47

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Straży Miejskiej w Suwałkach.

Porównując strukturę zastosowanych przez strażników miejskich środków prawnych należy wskazać, że nastąpił spadek zarówno środków typowo represyjnych jak i środków oddziaływania wychowawczego w postaci pouczenia. Rok 2020 był rokiem specyficznym z uwagi na ogłoszony stan epidemii w kraju. Wojewoda Podlaski wydał polecenie Prezydentowi Suwałk, aby strażnicy miejscy poddani zostali zwierzchniemu nadzorowi suwalskiej Policji w okresie od 2 kwietnia do 18 czerwca 2020 r. i od 10 października do 31 grudnia 2020 r. Wprowadzone w związku z tym ograniczenia wymusiły skoncentrowanie sił i środków na sprawy związane z działaniami w zakresie

fot. z archiwum Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach

zapobiegania, przeciwdziałania i zwalczania epidemii.

Inne działania Straży Miejskiej

Współpraca Straży Miejskiej z Policją

Jak w latach ubiegłych współpraca z Komendą Miejską Policji w Suwałkach odbywa się w oparciu o zasady określone w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 9.12.2009 r. w sprawie form współpracy straży gminnej (miejskiej) z Policją oraz sposobu informowania wojewody o tej współpracy. Kontynuowano działania w ramach przedsięwzięcia „Bezpieczne osiedle”, które miały na celu m.in.:

- ✓ zapewnienie ładu i porządku publicznego w rejonach osiedli mieszkaniowych;
- ✓ zapobieganie dewastacji i niszczeniu mienia należącego do spółdzielni mieszkaniowych oraz mienia komunalnego;
- ✓ zapobieganie rozprowadzaniu środków odurzających szczególnie wśród nieletnich;
- ✓ zapobieganie wybrykom o charakterze chuligańskim w miejscach publicznych oraz popełnianiu czynów karalnych przez osoby nieletnie;
- ✓ zapobieganie kradzieżom z włamaniem do mieszkań, piwnic oraz rozbojom i kradzieżom rozbójniczym;
- ✓ zapobieganie spożywaniu alkoholu w miejscach publicznych oraz sprzedaży alkoholu nieletnim.

W dalszym ciągu kontynuowano współpracę w zakresie obsługi monitoringu wizyjnego miasta Suwałk, a także realizowano zadania wynikające ze zgłoszeń mieszkańców wnoszonych za pomocą aplikacji Krajowa mapa zagrożeń bezpieczeństwa. Przeprowadzono wspólnie 12 działań pod kryptonimem „Bezpieczne osiedle”

w których na zasadzie wielokrotności udział wzięło 43 strażników i policjantów.

Współpraca Straży Miejskiej z innymi instytucjami

Wzorem lat ubiegłych Straż Miejska współpracowała z instytucjami, które zapewniają prawidłowe funkcjonowanie miasta są to m.in. Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., Rejonem Energetycznym.

Strażnicy ujawnili 35 różnego rodzaju awarii. W 10 przypadkach zabezpieczali miejsca zdarzeń do czasu przybycia odpowiednich służb. Były to m.in. kolizje, wypadki drogowe uszkodzenia infrastruktury.

Rok 2020 był rokiem specyficznym, w którym działania Straży Miejskiej w Suwałkach tak jak i innych straży w Polsce zostały podporządkowane Policji.

Realizację zadań w 2020 r. utrudniały obustronne związane z wystąpieniem epidemii oraz skierowanie strażników Straży Miejskiej do zadań związanych z zapobieganiem, rozprzestrzenianiem choroby zakaźnej COVID-19.

Strażnicy miejscy poddani zostali zwierzchniemu nadzorowi suwalskiej Policji od 2 kwietnia do 18 czerwca 2020 r. i od 10 października 2020 r. do 31 grudnia 2020 r. Strażnicy wspólnie z funkcjonariuszami Policji realizowali zadania związane z zapobieganiem rozprzestrzeniania się choroby zakaźnej COVID-19 wywołanej wirusem SARS-CoV-2.

Dzień bez samochodu, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Nowe osiedle Sobola Biel fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

3

Strefa gospodarcza

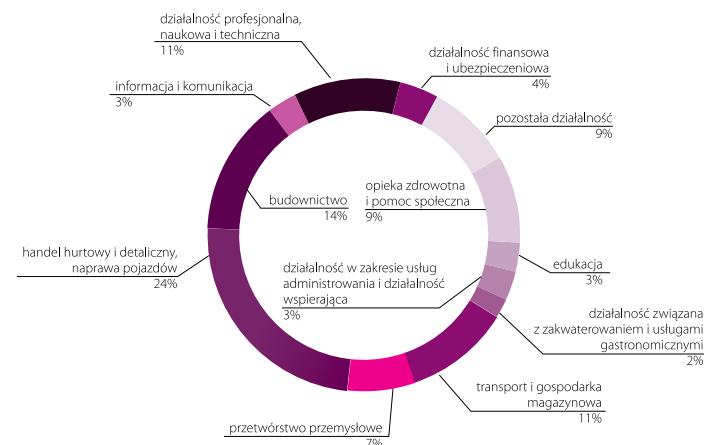
3.1. Struktura podmiotów gospodarczych

Na koniec grudnia 2020 r. na terenie Suwałk zarejestrowanych było 7 276 podmiotów gospodarczych, z czego prawie 96,3% (7 005 podmiotów) działało w sektorze prywatnym. W stosunku do roku 2019 liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych zwiększyła się o 190. Zdecydowana większość podmiotów gospodarczych – 5 502 to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Do największych suwalskich przedsiębiorstw należą m.in.: ANIMEX Foods Sp. z o.o., PPHU „Laktopol”, Spółdzielnia Mleczarska Mlekpól (branża spożywcza), „Padma Art” i Padma 3.0, Fabryka Mebli FORTE S.A., Tanne Sp. z o.o., PORTA KMI Poland Sp. z o.o., STOLLAR Sp. j. (branża drzewna i stolarka otworowa), Malow

Sp. z o.o., GASSTECH Sp. z o.o. (branża metalowa), AQUAEL Sp. z o.o. (mechanika precyzyjna, sprzęt akwarystyczny), SALAG Sp. z o.o. S.K. (branża tworzyw sztucznych), Usługi Transportowe Jurewicz, Gab-Trans Sp. z o.o. (branża transportowa)

Rok 2020 można uznać (podobnie jak rok 2019) za rok inwestycji deweloperskich w mieście. W roku 2020 prowadzono/kontynuowano następujące inwestycje: „Perła Południa” przy ul. Poznańskiej, „Piano Park” przy ul. Prymasa Stefana Wyszyńskiego, inwestycja „Nowe Horyzonty” przy ul. Szpitalnej, Osiedle Nowomiejska, „Zielone Osiedle” przy ul. Sikorskiego, kolejne etapy inwestycji „Sobola Biel” przy ul. A. Piłsudskiej.

Wykres 3.1.1 Struktura podmiotów gospodarczych wg sekcji w 2020 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego w Białymstoku.

Wspieranie przedsiębiorczości

„Program Rozwoju Przedsiębiorczości na lata 2014-2020” przyjęty został uchwałą Nr LII/577/2014 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 24 września 2014 r. Program był monitorowany w cyklach dwuletnich w formie sprawozdania przedkładanego Prezydentowi Miasta Suwałk, Radzie Gospodarczej przy Prezydencie oraz Radzie Miejskiej w Suwałkach. Program był kompleksowym dokumentem zawierającym instrumenty wsparcia rozwoju przedsiębiorczości w mieście Suwałki w perspektywie do roku 2020, tj. instrumenty podatkowe, działania o charakterze inwestycyjnym, edukacyjnym, innowacyjnym, etc.

W 2020 r., zgodnie z zasadami monitoringu Programu, sprawozdanie z jego realizacji przedłożone zostało na lipcową sesję Rady Miejskiej w Suwałkach. Zgodnie z zasadami monitoringu Programu, sprawozdanie z jego realizacji wcześniej zostało przedłożone Prezydentowi Miasta Suwałk oraz Radzie Gospodarczej przy Prezydencie Miasta Suwałk.

Pomoc de minimis

Miasto Suwałki od kilku lat wspiera rozwój przedsiębiorczości w mieście poprzez stosowanie zwolnień podatkowych w podatku od nieruchomości dla przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie miasta pod warunkiem zrealizowania na terenie miasta Suwałk inwestycji początkowej (budowa, odbudowa, rozbudowa, nadbudowa budynków i budowli lub ich części) oraz zatrudnienia określonej liczby osób. W poprzednich latach wsparcie przedsiębiorców za pomocą tego instrumentu prezentowało się w następujący sposób:

Tabela nr 3.1.1 Pomoc *de minimis* w Suwałkach w latach 2017-2020

Lata	Liczba podmiotów	Wartość
2017	3	1 077 795,00 zł
2018	3	1 161 473,00 zł
2019	2	157 454,00 zł
2020	3	225 883,00 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Pakiet Wsparcia Suwalskich Przedsiębiorców

W związku z rozwijającą się pandemią wirusa Sars-Cov-2 (od końca I kwartału 2020 r.) oraz trudną sytuacją suwalskich przedsiębiorców, która została spowodowana wprowadzonymi ograniczeniami, Prezydent Miasta Suwałk przygotował „Pakiet Wsparcia Suwalskich Przedsiębiorców”. Ogłoszenie z dniem 13.03.2020 r. na obszarze RP stanu zagrożenia epidemicznego wprowadziło istotne ograniczenia prowadzenia działalności gastronomicznej, usług konferencyjnych, obiektów noclegowych, działalności sportowej, siłowni, klubów fitness, obiektów handlowych powyżej 2 000 m². Dzięki propozycjom, które znalazły się w Pakiecie, w trudnym dla przedsiębiorców okresie stanu epidemii, mogli oni skorzystać (i nadal mogą) ze zwolnień, odroczeń lub rozłożenia na raty płatności na rzecz Miasta Suwałki podatków i opłat lokalnych, czynszów za miejskie lokale użytkowe oraz niektórych suwalskich spółek komunalnych w zakresie ulg w płatnościach za zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków, energię cieplną.

24 marca 2020 r. Prezydent Miasta Suwałk powołał specjalny zespół, który zajął się opracowaniem instrumentów pomocowych, procedur, wzorów wniosków, pism oraz instrukcji postępowania w poszczególnych przypadkach.

Uruchomiona została specjalna zakładka na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Suwałkach w dziale „Dla Inwestora”, gdzie zamieszczane były dokumenty i informacje dla suwalskich przedsiębiorców.

Na koniec 2020 r. w ramach „Pakietu Wsparcia Suwalskich Przedsiębiorców” przedsiębiorcy złożyli 652 wnioski na łączną kwotę 7 007 778 zł. W sumie, Miasto Suwałki wraz

z jednostkami i spółkami komunalnymi rozpatrzyło 632 wnioski, z czego wartość udzielonych ulg wyniosła 1 666 179 zł. Najwięcej, ponieważ 1.022.708 zł stanowiły ulgi w podatku od nieruchomości.

Koordinację „Pakietu Wsparcia Suwalskich Przedsiębiorców” prowadzi Wydział Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Lotnisko w Suwałkach

W 2019 r. zakończono prace przy budowie lotniska w Suwałkach. W ramach przedsięwzięcia wykonano m.in. drogę startową główną (DS-1) o długości 1 320 m i szerokości 30 m o nawierzchni sztucznej wraz z pasem drogi startowej o nawierzchni trawiastej oraz z płytą do zawracania przy DS-1 o nawierzchni sztucznej. Wybudowano też płytę postojową o wymiarach 65 m x 130 m o nawierzchni sztucznej, drogę kołowania szerokości 15 m łączącą drogę startową z płytą postojową o nawierzchni sztucznej, drogę startową (DS-2) o długości 800 m i szerokości 60 m o nawierzchni naturalnej darniowej oraz niezbędną infrastrukturę techniczną. Z lotniska

Lotnisko w Suwałkach, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Otwarcie lotniska w Suwałkach, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

korzystać mogą samoloty pasażerskie przewożące do 50 osób, w tym awionetki czy małe samoloty o napędzie tłokowym oraz śmigłowce, szybowce, motolotnie. Całkowita wartość tego zadania wyniosła 27 279 727,20 zł. Warto podkreślić, iż Zarząd Województwa Podlaskiego dofinansował budowę lotniska w Suwałkach łączną kwotą 6 mln zł (w tym 3 mln zł w 2019 r.), a Fabryki Mebli „FORTE” S.A. które niedaleko suwalskiego lotniska, w Dubowie Pierwszym wybudowały fabrykę płyt wiórowych, przeznaczyły na tą inwestycję kwotę w wysokości 10 mln zł (w tym 5 mln zł w 2019 r.).

8 sierpnia 2020 r. lotnisko lokalne w Suwałkach zostało oficjalnie otwarte. Tego dnia w Suwałkach gościło 36 samolotów i ich piloci miłośnicy lotnictwa, którzy wzięli udział

Helikoptery NATO w Suwałkach, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

w XXII Międzynarodowym Zlocie Przyjaciół Lotnictwa i Mazur 2020.

Lotnisko jest wykorzystywane m.in. przez samoloty Wojska Polskiego i sojuszników z NATO, którzy patrolują przestrzeń powietrzną w tej części Europy.

Park Naukowo-Technologiczny Polska-Wschód w Suwałkach Sp. z o.o.

Park Naukowo-Technologiczny Polska-Wschód w Suwałkach Sp. z o.o. powstał 4 czerwca 2004 roku. Celem strategicznym Parku jest stworzenie w Suwałkach atrakcyjnego miejsca wzajemnych powiązań pomiędzy nauką z biznesem, umożliwiającego transfer technologii i prowadzenie innowacyjnych form działalności gospodarczej i inwestowania. Udziałowcami spółki są Miasto Suwałki, Uniwersytet w Białymstoku, Polskie Stowarzyszenie Doradcze i Konsultingowe w Białymstoku i Politechnika Warszawska. W ramach projektu „Budowa i Uruchamianie Nowych Obiektów Parku Naukowo-Technologicznego Polska-Wschód w Suwałkach”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013, w końcu 2012 roku powstał kompleks obiektów Parku, który

składa się z Inkubatora Technologicznego, zespołu laboratoriów: Laboratorium Badania Produktu Chemicznego, Laboratorium Medycznego, Laboratorium Energii Odnawialnej i Laboratorium Multimedialnego, Hali Procesów Logistyczno-Produkcyjnych i Centrum Konferencyjnego. W budynku Inkubatora mieszczą się pomieszczenia recepcyjne kompleksu i pomieszczenia biurowe o zróżnicowanej powierzchni – dogodnie dla funkcjonowania małych i większych firm, na różnych etapach rozwoju. Oferta Parku kierowana jest w pierwszej kolejności do podmiotów z branż wysoko zaawansowanych, takich jak IT, elektronika, technologia inżynierii materiałowej, ochrona zdrowia i inżynieria medyczna, technologia ochrony środowiska.

Park to również:

Inicjator **Akademii Parku**, której celem jest promowanie i rozwijanie postaw przedsiębiorczości w ramach prowadzonych szkoleń zawodowych i biznesowych. To również działalność edukacyjna, której celem jest wzrost zainteresowania i wiedzy wśród dzieci i młodzieży z zakresu przedsiębiorczości, robotyki, programowania oraz pierwszej pomocy przedmedycznej. Z powodu pandemii COVID-19 w roku 2020 nie udało się zorganizować wielu zajęć edukacyjnych.

W 2020 roku oferta Akademii Parku została wzbogacona o nowe szkolenia skierowane do przedsiębiorców i ich pracowników m.in.:

- ✓ Jak sprzedawać za granicę przez Internet z małą pomocą od Google?;
- ✓ Warsztaty z dokumentacji pracowniczej;
- ✓ Warsztaty JPK –VAT. Nowe zasady prowadzenia ewidencji i składania deklaracji i ewidencji do organów podatkowych;
- ✓ Wdrożenie pracowniczych planów kapitałowych;

- ✓ Czas pracy kierowców – szkolenie z elementami warsztatów;
- ✓ Efektywna komunikacja w Twojej firmie wg FRIS® Style myślenia;
- ✓ Umowy handlowe w obrocie międzynarodowym – zasady prawidłowego przygotowania umowy i zabezpieczenia współpracy kontrahentem zagranicznym z uwzględnieniem specyfiki branży oraz regionu współpracy;
- ✓ Zatrudnienie cudzoziemców w roku 2020 z uwzględnieniem najnowszych zmian (w tym Tarczy Antykryzysowej) – procedury legalnego zatrudnienia oraz aspekty rozliczeń podatkowych i ubezpieczenia społecznego cudzoziemców. Ponadto, rok 2020 to dla Parku czas wielu wydarzeń i aktywności m.in.:

- ✓ **Akademia Młodego Inżyniera** to program adresowany do młodzieży z klas VI-VIII szkoły podstawowej oraz młodzieży z klas I-III szkoły ponadpodstawowej. Zajęcia z różnych przedmiotów przybliżają zagadnienia dotyczące Elektroniki, Informatyki, Automatyki i Robotyki i rozszerzają programy realizowane w szkołach. Nauka w Akademii Młodego Inżyniera opiera się w dużej mierze na doświadczeniach praktycznych. Program zajęć nawiązuje do idei STEM;
- ✓ **Suwalski Tydzień Przedsiębiorczości** – to cykl bezpłatnych wykładów w postaci webinarium, który odbywał się w dniach 16-20 XI, a skierowany był do podlaskich przedsiębiorców z sektora MŚP;
- ✓ **Analiza jakości powietrza w 2019 r.** - Opracowanie powstało w ramach Pracy Badawczej Własnej Parku Naukowo-Technologicznego Polska-Wschód w Suwałkach sp. z o.o. Analiza daje obraz jakości powietrza w Suwałkach i może stanowić

podstawę do analizy przyczyn lub poszukiwania metod poprawy jakości powietrza w Suwałkach;

- ✓ **Samowystarczalność Energetyczna Suwałk** – opracowanie zawierające bilans energetyczny miasta oraz gminy Suwałki, a także gmin sąsiednich. Materiał prezentuje możliwości związane z rozwojem energetyki opartej o Odnawialne Źródła Energii na Suwalszczyźnie;
- ✓ **Studia podyplomowe Master of Business Administration Executive (MBA)** – Park wraz z Politechniką Białostocką zorganizował I edycję studiów menedżerskich, których celem jest przekazanie wiedzy, umiejętności i kompetencji niezbędnych profesjonalnym kadrom zarządzającym, przygotowanie do pracy na stanowiskach kierowniczych w organizacjach sektora prywatnego i publicznego oraz pełnienia funkcji przywódczych w organizacjach.

Ośrodek Europejskiej Sieci Współpracy (Enterprise Europe Network) oferujący małym i średnim przedsiębiorstwom kompleksowe usługi wspierające rozwijanie ich potencjału i innowacyjnych zdolności poprzez:

- ✓ pozyskiwanie informacji o regulacjach prawnych w wybranych krajach europejskich;
- ✓ pomoc w wyszukiwaniu aktualnych źródeł finansowania z krajowych i europejskich instrumentów finansowych;
- ✓ wspieranie procesu transferu technologii i innowacji poprzez poszukiwanie, promowanie technologii lub know-how;
- ✓ pomoc w wejściu na nowe rynki poprzez pozyskiwanie niezbędnych informacji o rynkach zagranicznych;
- ✓ doradztwo w zakresie pozyskiwania środków finansowych (poszukiwanie

inwestorów, kredytów, pożyczek i innych form finansowego wsparcia);

- ✓ organizowanie konferencji, szkoleń, misji handlowych/gospodarczych oraz spotkań brokerskich.

Nowoczesne centrum konferencyjno-wystawiennicze idealnie nadaje się do organizacji konferencji, targów, szkoleń, rozmów kwalifikacyjnych, zebrań czy prezentacji biznesowych. To profesjonalnie wyposażone sale konferencyjne oraz szkoleniowe w niezbędny sprzęt multimedialny. Dzięki znakomitej infrastrukturze Park gwarantuje uczestnikom najwyższy poziom realizacji usług.

Park Naukowo-Technologiczny Polska-Wschód w Suwałkach jest wpisany do **Rejestru Instytucji Szkoleniowych** – Rejestr Instytucji Szkoleniowych (RIS) jest bazą danych zawierającą informacje o kilkunastu tysiącach instytucji szkoleniowych i ich ofercie. Dla instytucji szkoleniowych RIS stanowi narzędzie reklamy oferowanych usług. Pracownikom oraz klientom urzędów pracy pomaga zorientować się w ofercie szkoleniowej i dokonać racjonalnego wyboru.

Wirtualna przestrzeń biurowa – umożliwiającą użytkownikom znaczną redukcję kosztów związanych z wynajmem lokalu i zatrudnieniem pracowników biurowych. Wirtualne biuro zapewnia rejestrację przedsiębiorstwa pod adresem Parku, dzięki czemu osoby prowadzące działalność w domu lub też mobilni specjaliści mogą korzystać z prestiżu prowadzenia przedsiębiorstwa pod adresem parkowego centrum biznesowego, przy ul. Innowacyjnej 1.

Oferta **usług księgowo-prawnych** – ułatwiająca prowadzenie działalności gospodarczej nowym podmiotom. Usługi księgowo skierowane są zarówno do podmiotów o uproszczonej jak i pełnej księgowości.

Oferta **usługi patentowej** polegająca na ochronie prawa własności przemysłowej i intelektualnej, doradztwie i konsultacjach. Doświadczony rzecznik patentowy przeprowadzi firmę przez cały proces analizy i oceny zdolności patentowej, dokona zgłoszenia i poprowadzi postępowanie.

Oferta terenów inwestycyjnych, w pełni uzbrojonych, skierowana szczególnie do firm innowacyjnych, działających w obszarze zaawansowanych technologii, przede wszystkim inwestorów prezentujących:

- ✓ technologie systemów informatycznych i sieci telekomunikacyjnych;
- ✓ elektronikę;
- ✓ technologie inżynierii materiałowej;
- ✓ technologie ochrony zdrowia i inżynierii medycznej;
- ✓ technologie związane z ochroną środowiska i wykorzystaniem odnawialnych i niekonwencjonalnych źródeł energii;
- ✓ automatykę, aparaturę pomiarową i laboratoryjną;
- ✓ mechanikę precyzyjną.

W 2020 r. na gruntach sprzedanych przez Park Naukowo-Technologiczny Polska-Wschód

w Suwałkach Sp. z o.o. rozpoczęła się i zakończyła budowa nowych obiektów dwóch firm – Ładne Felgi.pl Sp. z o.o. Sp. k. oraz V-TAC Polska.

Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości w Suwałkach

Jest prywatną osobą prawną działającą, od 1994 roku na zasadach non-profit. Działa na rzecz zwiększenia aktywności gospodarczej w regionie poprzez promocję i wspieranie małych przedsiębiorstw. W ramach celów statutowych Fundacja przygotowuje i realizuje programy ukierunkowane na wzmocnienie i rozwój przedsiębiorczości, rozwój gospodarczy, a także rozwój społeczności lokalnej i budowę społeczeństwa obywatelskiego. Uczestniczy w inicjatywach na rzecz rozbudowy potencjału gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy. Swoje cele Fundacja realizuje w oparciu o własne środki finansowe oraz pozyskane w ramach ogłaszanych konkursów i przetargów na rzecz wzrostu konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw oraz podmiotów ekonomii społecznej. m.in. poprzez:

- ✓ promocję przedsiębiorczości w formie szkoleń, konferencji, misji gospodarczych, wizyt studyjnych, spotkań biznesowych;
- ✓ doradztwo konsultacyjno-prawno-ekonomiczne i wszelkie inne działania promujące działalność gospodarczą;
- ✓ wspieranie finansowe istniejących i nowo tworzonych firm;
- ✓ rozwój lokalny.

Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości w Suwałkach realizuje swoje cele statutowe w ramach obowiązującej struktury organizacyjnej, w skład której wchodzi:

- ✓ Ośrodek Rozwoju Instrumentów Finansowych;
- ✓ Ośrodek Transferu Wiedzy i Innowacji;

- ✓ Ośrodek Monitoringu i Windykacji;
- ✓ Ośrodek Aktywizacji Społeczno-Zawodowej.

Ośrodek Rozwoju Instrumentów Finansowych udziela wsparcia finansowego ze zwrotnych instrumentów finansowych, przede wszystkim przedsiębiorcom z województwa podlaskiego. Są to:

Podlaski Fundusz Przedsiębiorczości, który zakończył udzielanie wsparcia 30 czerwca 2019 roku. W kolejnych latach jego działania będą obejmować: monitoring spłaty środków, sprawozdawczość, bieżącą współpracę z pożyczkobiorcami i współpracę z innymi ośrodkami.

Podlaski Funduszu Przedsiębiorczości II. Analogicznie do realizacji projektu PFP zaczyna się okres wycofywania powierzonych Fundacji środków. Fundacja czyni starania, aby powierzone jej środki mogły być nadal wykorzystywane na rzecz wsparcia przedsiębiorców województwa podlaskiego.

Pożyczki na Inwestycje Rozwojowe I i II, na które pozyskano środki finansowe w ramach umów podpisanych z Bankiem Gospodarstwa Krajowego w Warszawie. Łącznie 18 mln złotych, dzięki którym udzielono wsparcia 42 przedsiębiorcom. W tym w 2020 r. wsparcie finansowe otrzymało 28 Przedsiębiorców na kwotę ponad 13 000 000,00 zł.

Pożyczka Termomodernizacyjna dla Przedsiębiorców województwa podlaskiego. Dzięki środkom z tego Funduszu 23 przedsiębiorców otrzymało pożyczki w wysokości ponad 14 mln złotych. Fundacja, na pokrycie kosztów związanych z powyższymi pożyczkami, zainwestowała w wkład własny łączną kwotę o wartości 1 500 000 zł.

Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości to najstarszy fundusz obsługiwany przez Fundację. Średniorocznie, udziela wsparcia 4 przedsiębiorcom. Wszystkie środki z tego

funduszu zainwestowane zostały w pożyczki i wsparcie. W tej formie może być realizowane tylko ze środków pochodzących z ich spłat.

W ramach Ogólnopolskiego Funduszu Edukacji Naukowej były udzielane pożyczki osobom fizycznym, które pragnęły podnieść swoje kwalifikacje, lub też zdobyć nowe. Wsparcie osób fizycznych było udzielane ze środków pochodzących ze spłat pożyczek udzielonych w latach 2018-2019. W ramach Projektu OPEN, Ośrodek Rozwoju Instrumentów Finansowych udzielił pożyczek na kwotę ponad 6 000 000,00 zł z których skorzystało 308 osób z terenu całej Polski. Ten Projekt cieszy się ogromnym zainteresowaniem, więc wznawiany będzie cyklicznie w przyszłym roku.

Nowym produktem jest Pożyczka Płynnościowa POIR, która została skierowana do przedsiębiorców z siedzibą lub prowadzących działalność gospodarczą na terenie województwa podlaskiego. Jej podstawowym założeniem jest utrzymanie bieżącej działalności Pożyczkobiorcy i zapewnieniu płynności finansowej, a także zwalczaniu negatywnych konsekwencji ekonomicznych spowodowanych epidemią COVID-19. W 2020 roku wsparcie otrzymało 34 Przedsiębiorców na kwotę 20 000 000,00 zł.

Dodatkowym wsparciem była Pożyczka Płynnościowa dla Podmiotów Ekonomii Społecznej, która umożliwiła Podmiotom sfinansowanie wydatków związanych z utrzymaniem bieżącej działalności firmy i zapewnienie jej płynności finansowej, zachwianej przez negatywne konsekwencje epidemii COVID-19. Ten produkt skierowany był do Podmiotów na terenie całego kraju oraz z możliwością umorzenia do 25% kapitału. W ramach tego Projektu, Ośrodek Rozwoju

IR PARK sp. z o.o. – firma zajmująca się projektowaniem i budową maszyn dla Przemysłu 4.0, fot. z archiwum PNTPW w Suwałkach Sp. z o.o.

Instrumentów Finansowych udzielił 32 pożyczek w kwocie 2 400 000,00 zł.

Fundacja posiada od 2019 r. instrumenty zwrotne w postaci pożyczek, skierowane także do Podmiotów Ekonomii Społecznej tzw. na Start i na Rozwój z województwa podlaskiego, lubelskiego i podkarpackiego, realizowane w ramach projektu pn. „Wdrożenie instrumentu pożyczkowego i rekomendacji w ramach Krajowego Funduszu Przedsiębiorczości Społecznej”, Działanie 2.9 Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 z Bankiem Gospodarstwa Krajowego. Oferta ta, jest skierowana do specyficznych odbiorców-pracodawców, jakimi są: stowarzyszenia, fundacje, warsztaty terapii zajęciowej, centra integracji społecznej i innych. W 2020 roku udzielonych zostało 20 pożyczek na kwotę ponad 3 000 000,00 zł.

Rolą Ośrodka Transferu Wiedzy i Innowacji jest przegląd dostępnych źródeł finansowania celów statutowych Fundacji Rozwoju Przedsiębiorczości w Suwałkach. Ośrodek udziela wsparcia, doradztwa, oraz promuje i dociera do Potencjalnych Pożyczkobiorców. Ponadto, Ośrodek Transferu Wiedzy i Innowacji współpracuje w projekcie pn.: **Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej w Suwałkach**, który jest realizowany do maja 2023 roku. W dwóch kolejnych latach Fundacja zamierza kontynuować działania Ośrodka Transferu Wiedzy i Innowacji na rzecz grup de faworyzowanych subregionu suwalskiego województwa podlaskiego w projekcie realizowanym przez Agencję Rozwoju Regionalnego „ARES” w Suwałkach S.A.. Jako partner, Fundacja uzyskała kolejną akredytację Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Ośrodek Monitoringu i Windykacji działa od stycznia 2018 roku i ściśle współpracuje z Ośrodkiem Rozwoju Instrumentów

Finansowych i z Ośrodkiem Transferu Wiedzy i Innowacji.

Ośrodek Aktywizacji Społeczno-Zawodowej – OASZ od 1998 roku kontynuuje działalność Warsztatu Terapii Zajęciowej im. Ks. Prałata Kazimierza Hamerszmita w Filipowie. W ramach działalności współpracuje z Urzędem Gminy w Filipowie, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Miejskim Centrum Pomocy Rodzinie w Suwałkach. Planowane jest nawiązanie kontaktu z zakładami pracy z Filipowa, celem podejmowania wspólnych inicjatyw na rzecz środowiska lokalnego.

Fundacja posiada Certyfikat Firmy Wiarogodnej Finansowo, co zaświadcza o tym, że nie posiada zaległego zadłużenia. Jest członkiem założycielem Polskiego Związku Funduszy Pożyczkowych z siedzibą w Warszawie, członkiem założycielem Izby Przemysłowo-Gospodarczej w Suwałkach. Współpracuje z przedstawicielami administracji samorządowej i rządowej zarówno szczebla lokalnego, wojewódzkiego i krajowego. Partnerami biznesowymi Fundacji Rozwoju Przedsiębiorczości w Suwałkach od szeregu lat są: Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców w Suwałkach oraz Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna w Suwałkach, Park Naukowo-Technologiczny Polska-Wschód w Suwałkach Sp. z o.o.

Przedstawiciele Fundacji aktywnie działają na lokalnym, wojewódzkim i krajowym rynku, dbając o rozwój środowiska lokalnego, biorąc udział w różnych gremiach i posiedzeniach, m.in. Powiatowej Rady Rynku Pracy. Fundacja reprezentuje miasto Suwałki poprzez członkostwo w Zespole do Spraw Instrumentów Finansowych dla Podmiotów Ekonomii Społecznej w Departamencie Europejskiego Funduszu Społecznego Ministerstwa Polityki Regionalnej i w Regionalnym Komitecie do

Spraw Rozwoju Ekonomii. Fundacja wspiera przedsiębiorców i osoby prywatne poprzez doradztwo, konsultacje, lokalny rozwój i wsparcie finansowe.

Agencja Rozwoju Regionalnego „ARES” S.A. w Suwałkach

Agencja Rozwoju Regionalnego „ARES” S.A. w Suwałkach jest najstarszą agencją rozwoju regionalnego w Polsce. Swoją działalność rozpoczęła 16 stycznia 1991 roku. Misją Agencji jest inspirowanie oraz aktywny udział w przemianach gospodarczych i społecznych regionu poprzez jego promocję, wspieranie small biznesu, realizację programów sprzyjających tworzeniu nowych miejsc pracy oraz organizację systemu edukacji ekonomicznej i zawodowej.

Agencja wspiera rozwój regionalny w różnych jego obszarach i jest ukierunkowana przede wszystkim na realizację inicjatyw gospodarczych w regionie Podlasia i Suwalszczyzny, a w szczególności:

- ✓ współdziała w opracowywaniu programów rozwoju regionu;
- ✓ tworzy korzystne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości, zwłaszcza MŚP;
- ✓ oferuje instrumenty wsparcia finansowego poprzez funkcjonujące fundusze pożyczkowe i fundusz poręczeniowy;
- ✓ aktywnie wspiera biznes, współdziała w tworzeniu nowych podmiotów gospodarczych;
- ✓ promuje podmioty gospodarcze i region;
- ✓ wdraża i realizuje programy aktywnej walki z bezrobociem;
- ✓ organizuje kształcenie zawodowe dorosłych i młodzieży;
- ✓ gromadzi i dystrybuuje informację na temat Funduszy Europejskich;

✓ przygotowuje i wdraża projekty współfinansowane ze środków unijnych. W ramach struktury organizacyjnej Agencji działają:

✓ Fundusze pożyczkowe

Fundusze Pożyczkowe funkcjonują w ARR „ARES” S.A. od 1998 roku, przyczyniając się do rozwoju sektora MŚP, poprzez udzielanie pożyczek na atrakcyjnych warunkach dla firm. Pożyczki przeznaczane są przede wszystkim na:

- budowę lub nabycie nieruchomości, budynków, budowli, maszyn i urządzeń, zakup środków transportu i wyposażenia;
- nabycie wartości niematerialnych i prawnych (w tym oprogramowania i licencji);
- nabycie rzeczowego majątku obrotowego.

Funkcjonujące w Spółce Fundusze Pożyczkowe zwiększają dostęp dla MŚP z terenu województwa podlaskiego do zewnętrznych źródeł finansowania, na bardzo korzystnych warunkach mając na uwadze ofertę kredytową na rynku bankowym. Pozwalają na rozwój już istniejących firm oraz na finansowanie przedsięwzięć osób, które chcą rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej. Dofinansowanie sektora MŚP powoduje rozwój oraz wzrost konkurencyjności regionu podlaskiego, poprzez nakłady na nowe technologie, zastosowanie innowacyjnych rozwiązań, co przekłada się na tworzenie nowych miejsc pracy.

Obszar funkcjonowania Funduszy to przede wszystkim województwo **podlaskie**. Natomiast środki z Funduszu pożyczkowego dla małych przedsiębiorców ARR „ARES” S.A. są również dostępne dla

przedsiębiorców z terenu województwa **warmińsko-mazurskiego**.

Beneficjentami Funduszy mogą być mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, które posiadają siedzibę (a w przypadku osoby fizycznej – adres zamieszkania) lub adres głównego miejsca wykonywania działalności na terenie województwa podlaskiego lub prowadzą inwestycje

na kwotę ponad **100 mln zł** i wsparła ponad **560 przedsiębiorstw** z terenu województwa podlaskiego.

na terenie województwa podlaskiego, a w przypadku Funduszu pożyczkowego dla małych przedsiębiorców ARR „ARES” S.A. województwa podlaskiego i warmińsko-mazurskiego.

Od początku działalności funduszy Agencja udzieliła pożyczek

Tabela 3.1.2 Ilość i wartość udzielonych pożyczek w okresie od 01.01.2020-31.12.2020 r.

Nazwa Funduszu	Ilość udzielonych pożyczek	Wartość udzielonych pożyczek
Północny Fundusz Pożyczkowy III	7	1 165 760,00 zł
Fundusz Pożyczkowy Agencji Rozwoju Regionalnego „ARES” S.A. w Suwałkach	5	540 000,00 zł
Fundusz Pożyczkowy dla małych przedsiębiorców Agencji Rozwoju Regionalnego „ARES” S.A. w Suwałkach.	42A ¹	jest jednym z najstarszych obiektów handlowych w Suwałkach. Powstał

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Agencji Rozwoju Regionalnego „ARES” S.A. w Suwałkach.

✓ Fundusz poręczeniowy

Fundusz utworzony został w 2010 r. na podstawie umowy na realizację projektu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013. Celem funduszu jest wspieranie sektora MŚP województwa podlaskiego poprzez ułatwienie dostępu do finansowania w formie kredytów i pożyczek udzielanych przez banki lub inne instytucje finansujące.

✓ Inkubator Przedsiębiorczości

Inkubator Przedsiębiorczości funkcjonuje od 1992 roku na terenie Domu Handlowego „ARKADIA” zlokalizowanego w Suwałkach przy ulicy Noniewicza

w celu wspierania przedsiębiorczości, a w szczególności działalności handlowej i usługowej. Zajmuje powierzchnię około 6 tys. m², na której funkcjonuje 35 podmiotów gospodarczych korzystających ze stoisk handlowo-usługowych.

✓ Centrum Edukacyjno-Szkoleniowe

Centrum Edukacyjno-Szkoleniowe (CES) powstało z przekształcenia Suwalsko-Mazurskiej Szkoły Biznesu i Zarządzania. Do zadań CES należy m.in. przygotowywanie i wdrażanie projektów współfinansowanych ze środków unijnych oraz działalność edukacyjna prowadzona poprzez formy pozaszkolne w postaci kursów i szkoleń organizowanych na zlecenie instytucji, z wolnego naboru lub w ramach realizowanych

przez Spółkę projektów. CES w ofercie posiada m.in. kursy zawodowe, komputerowe, językowe.

W 2020 roku Agencja w ramach CES realizowała 9 projektów (w tym 7 projektów w partnerstwie) współfinansowanych przez Unię Europejską, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 oraz Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014 – 2020.

W budynku Centrum Edukacyjno-Szkoleniowego zlokalizowanego w Suwałkach przy ulicy Osiedle II blok 6A mieszczą się nowoczesne sale dydaktyczne, w których odbywają się szkolenia. Istnieje możliwość wynajęcia sal, które idealnie nadają się do organizacji zebrań, szkoleń, rozmów kwalifikacyjnych, czy prezentacji biznesowych. Do dyspozycji oddajemy 5 sal, które są klimatyzowane i wyposażone w nowoczesne media. Ośrodek CES posiada certyfikat ISO, który świadczy o wysokiej jakości usług i profesjonalizmie zespołu.

✓ Lokalny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Suwałkach

Lokalny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Suwałkach jest ogólnopolskim projektem Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju „Punkty Informacyjne Funduszy Europejskich” (Sieć PIFE), dofinansowany ze środków budżetu państwa oraz środków Funduszu Spójności Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

Zakres usług świadczonych przez Lokalny Punkt Informacyjny:

- informowanie o projektach;
- informowanie o możliwości uzyskania dofinansowania oraz w zakresie

ogólnych informacji o Funduszach Europejskich;

- konsultacje na etapie przygotowania projektu;
  - konsultacje na etapie realizacji projektu.
- Formy świadczenia usług Lokalnego Punktu Informacyjnego:
- konsultacja bezpośrednia;
  - konsultacja telefoniczna;
  - konsultacja pisemna;
  - konsultacja mailowa;
  - indywidualna konsultacja u klienta;
  - spotkanie informacyjne/szkolenie;
  - mobilny punkt informacyjny.

✓ Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Suwałkach

Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Suwałkach funkcjonuje w ARR „ARES” S.A. ponownie od 01.06.2020 r. w ramach projektu. Projekt dofinansowany jest ze środków budżetu państwa oraz środków Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa VII Poprawa spójności społecznej, Działanie 7.3 Wzmocnienie roli ekonomii społecznej w rozwoju społeczno-gospodarczym województwa podlaskiego. Okres realizacji projektu: 01.06.2020 r.-31.05.2023 r.

Projekt „Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Suwałkach” zakłada kompleksowy rozwój ekonomii społecznej na terenie Miasta Suwałki oraz powiatów: suwalskiego, sejneńskiego, augustowskiego, monieckiego i sokólskiego. Realizowany jest w partnerstwie z Fundacją Rozwoju Przedsiębiorczości w Suwałkach. Ze wsparcia ośrodka mogą skorzystać:

- **Podmioty ekonomii społecznej:** przedsiębiorstwa społeczne w tym spółdzielnie socjalne, podmioty reintegracyjne (CIS, KIS, ZAZ, WTZ), organizacje pozarządowe, spółki non-profit
- **Osoby fizyczne** zainteresowane utworzeniem podmiotu ekonomii społecznej (np. stowarzyszenia, fundacji, spółdzielni socjalnej) lub rozwojem ekonomii społecznej w środowiskach lokalnych

Celem projektu jest wspieranie, tworzenie i wzmacnianie potencjału podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych oraz tworzenie przyjaznego otoczenia prawnego i społecznego, ukierunkowanych na realizację działań i projektów z zakresu ekonomii społecznej.

W ramach projektu beneficjenci mogą korzystać z następujących form działania ośrodka:

- **Animacja** – inspirujemy i mobilizujemy do działania, wspieramy tworzenie i rozwój inicjatyw na rzecz rozwoju ekonomii społecznej;
- **Edukacja** – organizujemy warsztaty, szkolenia, cykle edukacyjne, dotyczące tworzenia i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej oraz przedsiębiorstw społecznych;
- **Doradztwo** – indywidualne i grupowe polegające na wsparciu procesu tworzenia i towarzyszenia w rozwoju podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych;
- **Targi, debaty, seminaria, mobilne punkty informacyjne** w zakresie propagowania informacji, idei ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej;

- **Wizyty studyjne;**
- **Wsparcie finansowe** w formie dotacji na założenie i rozwój przedsiębiorstw społecznych w kwocie 21 020,00 tys. zł dotacji na każdą uprawnioną osobę oraz wsparcia pomostowe w okresie pierwszych 6 m-cy funkcjonowania przedsiębiorstwa społecznego.

✓ **Kształtowanie i rozwój kompetencji kadr subregionu suwalskiego tzw. „Bon na szkolenie”**

Z dniem 01.06.2020 r. ARR „ARES” S.A. wraz z Partnerami: Miasto Suwałki, Powiat Suwalski, Powiat Sejneński, Powiat Grajewski, Powiat Moniecki i Miasto Grajewo rozpoczęła realizację projektu zintegrowanego tzw. „Bon na szkolenie”. Okres realizacji od 01.06.2020 r. do 30.11.2022 r.

W ramach Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020, Osi Priorytetowej III KOMPETENCJE I KWALIFIKACJE, Działanie 3.2 Kształtowanie i rozwój kompetencji kadr regionu, realizowano dwa projekty:

Projekt 1 – „Kształtowanie i rozwój kompetencji kadr subregionu suwalskiego – szkolenia językowe, TIK, wybrane formy kształcenia ustawicznego” nr RPPD.03.02.01-20-0006/20 Poddziałanie 3.2.1 Rozwój kompetencji językowych i TIK oraz wsparcie wybranych form kształcenia ustawicznego, zgodnie z potrzebami regionalnej gospodarki.

Cel główny: Podniesienie kompetencji i/lub kwalifikacji przez nie mniej niż 60% z 1039 osób dorosłych (582K, 457M), mieszkańców subregionu suwalskiego, poprzez udział w szkoleniach, kursach i studiach podyplomowych

dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb oraz wsparcie w zakresie wyboru ścieżki kształcenia poprzez udział w doradztwie edukacyjno-zawodowym, w okresie od 01.06.2020 r. do 30.11.2022 r.

Formy wsparcia:

- Indywidualne doradztwo edukacyjno – zawodowe;
  - „Bon na szkolenie”;
  - Szkolenia rozwijające kompetencje w zakresie Technologii Informacyjno-Komunikacyjnych (TIK);
  - Szkolenia rozwijające kompetencje językowe;
  - Kursy Kompetencji Ogólnych;
  - Studia podyplomowe;
  - Szkolenia i kursy umożliwiające uzyskanie i uzupełnianie wiedzy, nieuwzględnione w powyższych formach.
- (Kwota dofinansowania uczestnika w trakcie realizacji projektu: do 9 tys. zł).

Projekt 2 – „Kształtowanie i rozwój kompetencji kadr subregionu Suwalskiego – szkolenie i kursy zawodowe” nr RPPD.03.02.02-20-0006/20, w ramach Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 Poddziałanie 3.2.2 Pozaszkolne formy kształcenia dorosłych.

Cel główny: Podniesienie kompetencji i/lub kwalifikacji przez nie mniej niż 60% z 326 osób dorosłych (183K, 143M), mieszkańców subregionu suwalskiego poprzez ich udział w szkoleniach i kursach zawodowych w ramach pozaszkolnych form kształcenia ustawicznego, dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb i wsparcie w zakresie wyboru ścieżki kształcenia poprzez udział w doradztwie edukacyjno-zawodowym okresie od 01.06.2020 r. do 30.11.2022 r.

Formy wsparcia:

- Indywidualne doradztwo edukacyjno -zawodowe;
  - „Bon na szkolenie”; (85% kosztu +15% wkład własny)
  - Kursy i szkolenia zawodowe w ramach pozaszkolnych form kształcenia ustawicznego, pozwalające na uzyskanie kwalifikacji lub kompetencji zawodowych.
- (Kwota dofinansowania uczestnika w trakcie realizacji projektu: do 15 tys. zł).

Izba Przemysłowo-Gospodarcza w Suwałkach

Izba Przemysłowo-Gospodarcza w Suwałkach powołana została na Walnym Zebraniu w dniu 18.12.2014 r. przez grupę założycieli – ponad 70 przedsiębiorców suwalskich.

Izba jest regionalną organizacją samorządu gospodarczego, działającą na terenie województwa podlaskiego.

Wśród głównych celów statutowych Izby jest: reprezentowanie interesów **gospodarczych** zrzeszonych w niej członków, przede wszystkim wobec organów samorządu terytorialnego, pogłębianie i wzmacnianie więzi gospodarczych pomiędzy przedsiębiorcami, zachęcanie do podejmowania wspólnych przedsięwzięć i wymiany doświadczeń **biznesowych**, promowanie przedsiębiorców i doświadczeń praktyk biznesowych.

W marcu 2020 r. dotarła do Polski pandemia koronawirusa SARS-CoV-2, w wyniku której zamknięte zostały szkoły, uczelnie, sklepy, granice państwa, a także w znaczący sposób ograniczona została działalność gospodarcza przedsiębiorców, w tym na rynku suwalskim. Sytuacja ta spowodowała, iż państwo podjęło wiele działań, umożliwiających szerokie wsparcie przedsiębiorców.

Poprzez współpracę z wieloma instytucjami i organizacjami skupionymi w obszarze biznesu, w działania na rzecz przedsiębiorców zaangażowana była również Izba Przemysłowo-Gospodarcza w Suwałkach. Współorganizowane były szkolenia, warsztaty, seminaria i telekonferencje (webinaria), mające na celu zachęcanie przedsiębiorców do korzystania z różnych form wsparcia m.in. działania operacyjne i środki pomocowe, które mają umożliwić utrzymanie i wzmocnienie ich dalszej działalności oraz zmniejszyć negatywny wpływ koronawirusa na gospodarkę.

W 2020 roku Izba Przemysłowo-Gospodarcza w Suwałkach liczyła 90 członków.

Suwałska Specjalna Strefa Ekonomiczna

Suwałska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. została utworzona w 1996 roku. Jednocześnie stworzono trzy podstrefy w miastach akcjonariuszach Spółki. Podstrefa Suwałki wpisała się na stałe w gospodarczą mapę miasta, stanowiąc nowoczesną dzielnicę przemysłową skupiającą największe suwalskie przedsiębiorstwa. W związku z wejściem w życie ustawy o wspieraniu nowych inwestycji, Podstrefa Suwałki funkcjonuje jedynie w odniesieniu do firm, które otrzymały zezwolenia przed połową roku 2018. Od tego momentu, działa Polska Strefa Inwestycji (PSI), dzięki której, zainteresowany przedsiębiorca może uzyskać wsparcie, niezależnie od wybranej lokalizacji.

W dużym uproszeniu, wsparcie w ramach PSI oparte jest przede wszystkim na przyznaniu ulg w podatku dochodowym PIT lub CIT, w zamian za realizację inwestycji, utworzenie i utrzymanie miejsc pracy. Aby uzyskać decyzję o wsparciu należy spełnić kryteria ilościowe oraz jakościowe. Kryteria ilościowe to minimalne nakłady inwestycyjne, których

wysokość jest uzależniona od stopy bezrobocia w powiecie. Aktualnie dla miasta Suwałki minimalne nakłady kształtują się następująco:

- ✓ Duży przedsiębiorca – 60 mln
- ✓ Średni przedsiębiorca – 12 mln
- ✓ Mały przedsiębiorca/usługi dla biznesu – 3 mln
- ✓ Mikroprzedsiębiorca – 1,2 mln

Obecnie by skorzystać ze zwolnienia podatkowego duża firma musi zainwestować w Suwałkach 60 mln zł (dla porównania: w Białymstoku 60 mln zł, w Łomży 10 mln zł), średnia firma 12 mln zł (dla porównania: w Białymstoku 12 mln zł, w Łomży 2 mln zł), mała firma 3 mln zł (dla porównania: w Białymstoku 3 mln zł, w Łomży 500 000 zł). Powyższe liczby pokazują wysokość środków, które musi ponieść przedsiębiorca chcący ubiegać się o zwolnienia podatkowe w ramach funkcjonowania Specjalnej strefy Ekonomicznej. Suwałki są traktowane na równi z o wiele większym Białymstokiem i niestety gorzej niż podobna Łomża.

Kryteria jakościowe to warunki, które przedsiębiorca powinien spełnić. Są one podzielone na kryteria zrównoważonego rozwoju gospodarczego oraz zrównoważonego rozwoju społecznego. Łącznie można uzyskać 10 punktów za spełnienie tych warunków. Aby uzyskać decyzję o wsparciu w Suwałkach, należy uzyskać co najmniej 4 punkty. Kryteria obejmują takie warunki, jak m.in.: tworzenie wyspecjalizowanych miejsc pracy, podejmowanie dodatkowych działań na rzecz pracowników, czy działalność w branży o szczególnym znaczeniu gospodarczym. Wieloletnie doświadczenie we wspieraniu przedsiębiorczości, pozwala nam sądzić, że tego rodzaju instrument wsparcia jest bardzo efektywny.

W Suwałkach, w ramach SSSE działa 38 przedsiębiorstw, w których zatrudnionych

Suwałska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A., fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

jest łącznie ponad 3 200 osób. Wartość poniesionych nakładów inwestycyjnych to ponad 1 mld 600 mln złotych, z czego ponad 51 mln to nakłady poniesione tylko w roku 2020, pomimo znaczącego spowolnienia gospodarczego spowodowanego pandemią koronawirusa SARS-COV-2.

W SSSE skupione są przedsiębiorstwa działające w różnorodnych branżach, z których najsilniej reprezentowane są branże metalowa, drzewna i tworzyw sztucznych. Liderem branży metalowej niewątpliwie jest Malow Sp. z o.o., producent mebli metalowych. Tanne Sp. z o.o. (producent płyt wiórowych), zrealizowało największą inwestycję w historii SSSE. Jednym z największych inwestorów są także przedsiębiorstwa z grupy kapitałowej Padma. W ich zakładach produkowane są m.in. wieszaki, stojaki na talerze, czy ramy do lusterek i obrazów. Salag Sp. z o.o. Sp. K., (producent profili PCV i aluminiowych) jest największym reprezentantem branży tworzyw sztucznych. Doskonale rozwijają się także przedsiębiorstwa o innych profilach działalności, m.in. AQUAEL Sp. z o.o. (branża akwarystyczna), Aspi Sp. z o.o. (producent narzędzi

dla przemysłu drzewnego i meblarskiego), przedsiębiorstwo Produkcji Materiałów Drogowych KRUSZBET S.A. (branża budowlana).

W roku 2020 SSSE wydała w podstrefie Suwałki jedną decyzję o wsparciu. Otrzymała ją przedsiębiorstwo A.G. Instal. Przedsiębiorca zadeklarował poniesienie nakładów inwestycyjnych w wysokości 4 mln zł.

Tabela 3.1.3 Nakłady inwestycyjne

	Nakłady inwestycyjne	
	podstrefa Suwałki (w zakresie decyzji o wsparciu)	
	narastająco	wielkość nakładów w danym roku
2015	651 874 513	98 357 135
2016	904 772 085	252 897 572
2017	1 253 853 628	349 081 543
2018	1 469 593 545	215 739 917
2019	1 578 458 069	108 864 524
2020	1 629 488 261	51 030 192
Różnica pomiędzy końcem 2015 a końcem 2020		969 537 742

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Suwałskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A.

Tabela 3.1.4 Miejsca pracy w firmach działających w podstrefie Suwałki SSSE

Miejsca pracy (łącznie zatrudnienie) Podstrefa Suwałki	
2015	2 923
2016	3 131
2017	3 207
2018	3 326
2019	3 285
2020	3 217

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A.

Tabela 3.1.5 Zezwolenia

Liczba zezwoleń i decyzji o wsparciu	
2015	3
2016	8
2017	5
2018	5
2019	0
2020	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A.

3.2. Rynek pracy

Zatrudnienie i wynagrodzenie

Na koniec 2020 r. na terenie Miasta Suwałki, w podmiotach gospodarczych zatrudniających powyżej 9 osób, pracowało 13 913 osób (statystyki prowadzone przez Główny Urząd Statystyczny nie obejmują zatrudnienia w podmiotach zatrudniających poniżej 9 osób). Najwięcej osób zatrudnionych było w przemyśle (3 228 osób), edukacji (2 176 osób), handlu hurtowym i detalicznym oraz naprawach pojazdów (2 126 osób), opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (1 601 osób), a także administracji publicznej i obronie narodowej (1 271 osób). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na terenie Suwałk w 2020 r. wyniosło 4 562,69 zł i było o 265,68 zł wyższe niż w roku 2019 (4 297,01 zł). Najwięcej zarabiali zatrudnieni w administracji publicznej i obronie narodowej (6 782,55 zł miesięcznie), w sektorze związanym z obsługą rynku nieruchomości (5 280,68 zł miesięcznie) i w sektorze związanym z edukacją (5 176,16 zł miesięcznie).

fot z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

fot z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

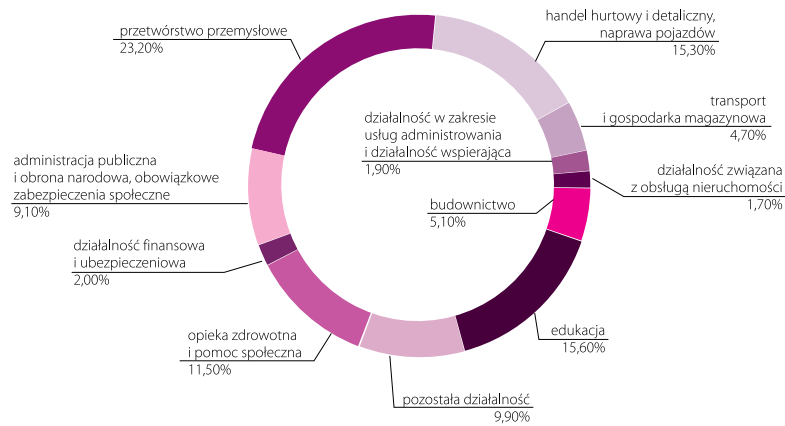
Tabela 3.2.1 Przeciętne zatrudnienie i przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto¹ według wybranych sekcji PKD 2007 w zł w mieście Suwałki w 2020 r.

Wyszczególnienie	Przeciętne zatrudnienie	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł
Ogółem	13 913	4 562,69
Sektor publiczny	5 743	5 517,00
Sektor prywatny	8 171	3 891,40
Przetwórstwo przemysłowe	3 228	4 200,58
Budownictwo	707	3 817,66
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle	2 126	3 496,82
Transport i gospodarka magazynowa	655	3 433,79
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	133	3 198,75
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	280	4 921,82
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	242	5 280,68
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	123	4 892,34
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	260	3 052,31
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	1 271	6 782,55
Edukacja	2 176	5 176,16
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1 601	4 940,86
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	283	4 237,87

Źródło: Dane na podstawie formularza Z-06

¹ Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie; bez zatrudnionych za granicą.

Wykres 3.2.1 Struktura zatrudnienia według wybranych sekcji PKD 2007 w mieście Suwałki w 2020 r.

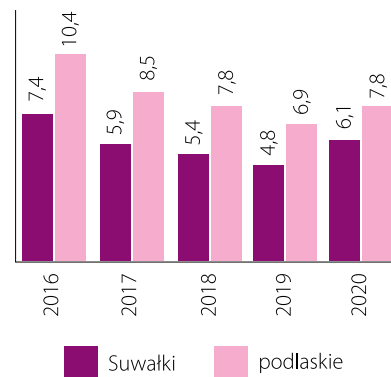

Źródło: Dane na podstawie formularza Z-06

Bezrobocie

Na koniec 2020 roku stopa bezrobocia w Suwałkach wyniosła 6,1% 4,8% i była niższa od stopy bezrobocia w kraju (6,2%) i w województwie podlaskim (7,8%). Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie suwalskim wzrosła o 442 osoby w porównaniu z grudniem 2019 roku i na koniec 2020 roku wynosiła 2 419 osób. Liczba bezrobotnych zamieszkałych w mieście Suwałki na koniec grudnia 2020 roku wynosiła 1 814 osób, co stanowiło 75% ogółu bezrobotnych w powiecie suwalskim. W liczbie tej, osoby do 30 roku życia stanowiły około 24,7%, a osoby długotrwale bezrobotne 39,4%. Spośród osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Suwałkach na koniec 2020 roku, kobiety stanowiły 53,1% ogółu bezrobotnych z terenu miasta Suwałki (964 osoby). Prawie 36% bezrobotnych nie posiadało kwalifikacji zawodowych.

Wykres 3.2.1 Stopa bezrobocia w latach 2016-2020 (w %)

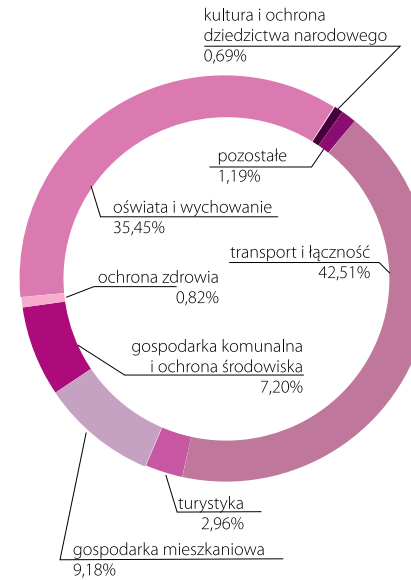

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

3.3. Inwestycje

Struktura wydatków inwestycyjnych

Wykres 3.3.1 Struktura wydatków inwestycyjnych miasta Suwałki w 2020 roku

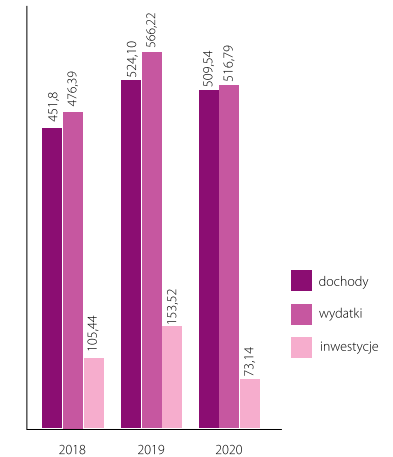

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z wykonania budżetu za 2020 r.

ul. 100-lecia Niepodległości wraz z przebudową skrzyżowania z ul. Stanisława Staniszeńskiego, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Wykres 3.3.2 Budżet Miasta Suwałki w latach 2018-2020 (w mln zł)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2018-2020.

Największe zadania inwestycyjne

Największy udział w wydatkach inwestycyjnych miasta miały działania uwzględniające transport i łączność, związane z największymi inwestycjami drogowymi w Suwałkach, dofinansowanymi w ramach środków unijnych oraz w ramach Funduszu Dróg Samorządowych i Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych.

ul. ks. Stanisława Szczepanowicza w Suwałkach, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Przedszkole nr 7 po remoncie, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

W 2020 r. również duże nakłady zostały poniesione na realizację projektu pn. „Kompleksowa modernizacja energetyczna zabytkowych kamienic przy ul. Tadeusza Kościuszki 18, 20 i 26 w Suwałkach, stanowiących własność Gminy Miasta Suwałki” oraz wykup nieruchomości. Ponadto poniesiono nakłady na oświatę i wychowanie, co było związane z modernizacją Szkoły Podstawowej nr 2 w Suwałkach (ochrona p. poż. i likwidacja barier architektonicznych), rozbudową Szkoły Podstawowej nr 4 w Suwałkach oraz realizacją projektów inwestycyjnych pn. „Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków oświatowych w Suwałkach (Przedszkole nr 3, 4, 7, 8, 10) - II etap”, „Poprawa jakości kształcenia zawodowego w mieście Suwałki poprzez rozbudowę infrastruktury Zespołu Szkół nr 6

w Suwałkach” oraz „Poprawa jakości kształcenia zawodowego w mieście Suwałki poprzez rozbudowę infrastruktury Zespołu Szkół Technicznych w Suwałkach”.

Zrealizowano także zadania inwestycyjne w ramach suwalskiego budżetu obywatelskiego m.in. „Sportowo nad Zalewem Arkadia - Siłownia dla dzieci”, „Serce na mapie Suwałk (defibrylatory)”, Radosna Szkoła (SP nr 6, ul. Sejneńska), rozbudowa - Alei na Osiedlu Hańcza, skuteczną walkę ze smogiem i budowę terenów rekreacyjnych (pas terenu za ul. Gołdapską, Giżycką, Olecką, przed ulicami Nowosądecką i Łódzką). Pozostałe kategorie budżetowe uwzględniały rewitalizację bulwarów nad rzeką Czarną Hańczą oraz modernizację systemu oświetlenia ulicznego w Suwałkach - etap II.

Tabela 3.3.1 Wydatki miasta Suwałki na zadania inwestycyjne o wartości powyżej 500 000,00 zł w 2020 roku.

Lp	Nazwa zadania inwestycyjnego	Wartość wydatków w 2019 roku w zł	Zewnętrzne źródła finansowania
Transport i łączność			
1.	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 653 na terenie miasta Suwałki - III etap (przebudowa ul. Sejneńskiej od granic administracyjnych miasta do torów wraz z budową odcinka od ul. Sejneńskiej do ul. Utrata z mostem i tunelem pod torami).	9 115 305,58	w tym środki finansowe w kwocie 279 201,19 zł z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020.
2.	Rozbudowa ulicy Edwarda Lecha Wojczyńskiego w Suwałkach - FDS.	1 604 129,92	w tym kwota 760 328,60 zł w ramach Funduszu Dróg Samorządowych.
3.	Budowa ul. Andrzeja Wajdy od ul. 24 Sierpnia do granicy działki o nr geod. 11417/2 w Suwałkach - FDS.	515 153,35	w tym kwota 246 343,36 zł w ramach Funduszu Dróg Samorządowych.

4.	Budowa ulic: Cz. Miłosza i J. Kochanowskiego, w rejonie ulicy Stanisława Staniszewskiego w Suwałkach - FDS.	4 110 293,88	w tym kwota 1 603 866,99 zł w ramach Funduszu Dróg Samorządowych.
5.	Uporządkowanie terenu oraz budowa parkingów i zatoki autobusowej MPK w centrum ogródków działkowych na Osiedlu Północ w Suwałkach (ulica Wyszyńskiego) - BO.	664 200,00	-
6.	Budowa ulicy Bolesława Krzywoustego i Bolesława Śmiałego w Suwałkach - FDS.	1 171 144,93	w tym kwota 553 112,21 zł z Funduszu Dróg Samorządowych
7.	Budowa ulic 1KD, 2KD, 6KDW z uzbrojeniem technicznym w kwartale pomiędzy ul. Zastawie i ogródkami działkowymi w Suwałkach - FDS i RFIL.	6 210 814,94	w tym kwota 2 673 322,06 zł z Funduszu Dróg Samorządowych oraz kwota 2 836 573,90 zł z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych.
8.	Budowa ul. Księdza Stanisława Szczęsnowicza w Suwałkach wraz z uzbrojeniem technicznym - FDS i RFIL.	2 564 607,08	w tym kwota 1 080 887,19 zł w ramach Funduszu Dróg Samorządowych oraz kwota 1 137 946,59 zł z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych.
9.	Poprawa jakości systemu transportu publicznego w mieście Suwałki - III etap (rozbudowa ulicy Leśnej oraz budowa ścieżki rowerowej i chodnika na ul. Daszyńskiego w Suwałkach).	3 749 770,67	w tym środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 w kwocie 3 333 070,06 zł
Turystyka			
1.	Rewitalizacja starej łaźni oraz bulwarów nad rzeką Czarna Hańcza.	1 988 188,42	w tym środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 w kwocie 61 132,21 zł.
Gospodarka mieszkaniowa			
1.	Wykup nieruchomości.	3 120 656,71	-
2.	Kompleksowa modernizacja energetyczna zabytkowych kamienic przy ul. Tadeusza Kościuszki 18, 20 i 26 w Suwałkach stanowiących własność Gminy Miasta Suwałki.	3 144 197,25	w tym środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 w kwocie 1 575 046,02 zł.
Oświata i wychowanie			
1.	Rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 4 w Suwałkach - RFIL.	6 103 116,32	w tym kwota 3 210 816,51 zł w ramach Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych.
2.	Modernizacja Szkoły Podstawowej nr 2 - ochrona p.poż. i likwidacja barier architektonicznych.	530 201,72	w tym środki finansowe Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w kwocie 254 030,00 zł.
3.	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków oświatowych w Suwałkach (Przedszkole nr 3, 4, 7, 8, 10) - II etap.	9 819 877,54	w tym środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 w kwocie 5 723 474,60 zł.
4.	Poprawa jakości kształcenia zawodowego w mieście Suwałki poprzez rozbudowę infrastruktury Zespołu Szkół nr 6 w Suwałkach.	7 317 783,46	w tym środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 w kwocie 3 568 879,63 zł.
5.	Poprawa jakości kształcenia zawodowego w mieście Suwałki poprzez rozbudowę infrastruktury Zespołu Szkół Technicznych w Suwałkach.	563 430,22	w tym środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 w kwocie 1 011 032,91 zł.
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska			
1.	Jasno, oszczędnie, bezpiecznie - modernizacja systemu oświetlenia ulicznego w Suwałkach - etap II.	2 753 874,06	w tym środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 w kwocie 1 806 503,79 zł.
Ogółem:		64 676 512,67	29 351 372,23

3.4. Budżet Obywatelski

Zgodnie z przyjętą uchwałą Nr VII/82/2019 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 24 kwietnia 2019 r., oraz uchwałą Nr IX/116/2019 z dnia 26 czerwca 2019 r. na terenie miasta Suwałki w dniach od 14 października do 31 października 2019 r. odbyły się konsultacje społeczne w sprawie Suwalskiego Budżetu Obywatelskiego, jako części budżetu miasta na 2020 rok. Konsultacje miały formę głosowania. Mieszkańcy zgłosili 34 projekty, z czego do głosowania zakwalifikowano 24. Oddano na nie 17 290 głosów. Na Suwalski Budżet Obywatelski realizowany w 2020 r. przeznaczono 2,6 miliony złotych.

Do realizacji przyjęto:

- ✓ **DUŻE PROJEKTY** (o wartości od 100 do 800 tysięcy złotych):
  - Zakup i montaż hali pneumatycznej na boisku przy Szkole Podstawowej nr 6 w Suwałkach – poniesione wydatki 1 018 127,18 zł, w tym środki finansowe w kwocie 958 058,027 zł, które nie wygasają z upływem 2020 roku – planowana realizacja projektu w 2021 roku.
  - Uporządkowanie terenu oraz budowa parkingów i zatoki autobusowej MPK w centrum ogródków działkowych na Osiedlu Północ w Suwałkach (ulica

Parking i zatoka autobusowa MPK w centrum ogródków działkowych na Osiedlu Północ w Suwałkach (ulica Wyszyńskiego), fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Wyszyńskiego) – poniesione wydatki 664 200,00 zł brutto.

- ✓ **MAŁE PROJEKTY** (o wartości do 100 tysięcy złotych):
  - Radosna Szkoła (SP nr 6 ul. Sejneńska), poniesione wydatki – 126 321,00 zł.
  - SERCE NA MAPIE SUWAŁK (defibrylatory), poniesione wydatki – 74 227,21 zł.
  - Słoneczne Parkingi Sportowa (ul. Sportowa), poniesione wydatki - 64 313,63 zł.
  - Remont schodów przy ulicy Polnej, bulwary nad Czarną Hańczą, poniesione wydatki - 99 945,77 zł.
  - Sportowo nad Zalewem Arkadia – Siłownia dla dzieci, poniesione wydatki - 96 284,40 zł.
  - Utwardzenie nawierzchni żwirowej ul. Dąbrówka w Suwałkach (ul. Dąbrówka), poniesione wydatki - 96 813,30 zł.

Boisko przy Szkole Podstawowej nr 6 w Suwałkach, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Serce Na Mapie Suwałk – defibrylator na budynku Galerii Sztuki „Stara Łażnia”, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Piknik olimpijski, fot. z archiwum Ośrodka Sportu i Rekreacji w Suwałkach

- Rozbudowa Alei na Osiedlu Hańcza – skuteczna walka ze smogiem i budowa terenów rekreacyjnych (pas terenu za ul. Goldapską, Giżycką, Olecką, przed ulicami Nowosądecką i Łódzką), poniesione wydatki - 115 289,25 zł.
- ✓ **PROJEKTY SPOŁECZNE** (o wartości do 20 tysięcy złotych):
  - Pamiętajcie o ogrodach, poniesione wydatki - 9 500,00 zł.
  - Piknik olimpijski, poniesione wydatki - 19 314,68 zł.
  - Dni Kultury Japońskiej – zadania nie udało się zrealizować w 2020r.
  - „Tacy sami, a ściana między nami... - BAJKOWY sposób na integrację”, poniesione wydatki - 18 500,00 zł.
  - Suwalski Fan Club Bluesa 2020, poniesione wydatki - 7 550,42 zł.

Tabela 3.4.1 Suwalski Budżet Obywatelski w liczbach w latach 2017-2020

Rok	Liczba projektów zgłoszonych do Budżetu Obywatelskiego	Liczba projektów ogółem dopuszczonych do głosowania	Liczba osób głosujących	Liczba zrealizowanych projektów	Suma wydana na realizację Budżetu Obywatelskiego
2017	27	21	8 801	7 (2 duże, 5 małych)	2 048 990,41 zł
2018	30	26	8 624	12 (2 duże, 5 małych, 5 społeczno-kulturalnych)	2 572 904,40 zł
2019	30	24	12 202	12 (2 duże, 5 małych, 5 społeczno-kulturalnych)	2 573 876,10 zł
2020	34	24	17 290	13 (2 duże, 7 małych, 4 społeczno-kulturalne)	2 410 386,84 zł*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Inwestycji Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

* projekt dot. hali pneumatycznej przy Szkole Podstawowej nr 6 planowane zakończenie w 2021 r.

ul. Francuska, Chorwacka i Włoska,
 fot. z archiwum Urzędu
 Miejskiego w Suwałkach

4 Infrastruktura techniczna

4.1. Infrastruktura drogowa

W granicach miasta Suwałki znajduje się 194,49 km dróg publicznych, z czego 79% stanowią drogi gminne i powiatowe, a 21% drogi krajowe i wojewódzkie.

W 2020 roku kompleksowo przebudowano ulicę Księdza Stanisława Szczęsnowicza, ulicę Edwarda Lecha Wojczyńskiego, ulicę Andrzeja Wajdy (odcinek od ul. 24 Sierpnia), ulicę Bolesława Śmiałego i Bolesława Krzywoustego oraz ulicę Ignacego Daszyńskiego wraz z budową skrzyżowania z ul. Mikołaja Reja.

Ponadto wybudowano ulicę 100-lecia Niepodległości, wraz z przebudową skrzyżowania z ul. Stanisława Staniszewskiego, ulicę Czesława Miłosza i Jana Kochanowskiego, ulicę Francuską, Chorwacką i Włoską, ulicę

Księdza Jerzego Popiełuszki oraz nowy odcinek ulicy Leśnej z podłączeniem do ulicy Raczkowskiej. Inwestycje na powyższych ulicach obejmowały również budowę chodników, dróg rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych. W ramach programu „Rewitalizacji starej łaźni oraz bulwarów nad rzeką Czarna Hańcza” wybudowano ciąg pieszo-rowerowy oraz wybudowano ciąg pieszo-rowerowy pomiędzy ulicą Węgorzewską i Giżycką.

ul. Czesława Miłosza, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Wykonano także remont nawierzchni ulicy Utrata, Generała Zygmunta Podhorskiego i ulicy Dąbrówka. Ogółem w 2020 r. wybudowano, przebudowano i wyremontowano około 9,1 km dróg.

W związku z rosnącym zapotrzebowaniem na miejsca postojowe wybudowano parkingi przy ulicach: Księdza Stanisława Szczęsnowicza, Andrzeja Wajdy, Czesława Miłosza, Księdza Jerzego Popiełuszki, Sportowej (Słoneczne Parkingi), Prymasa Stefana Wyszyńskiego, Jana III Sobieskiego, Ignacego Daszyńskiego.

Otwarcie ul. Aleksandry Piłsudskiej w Suwałkach, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

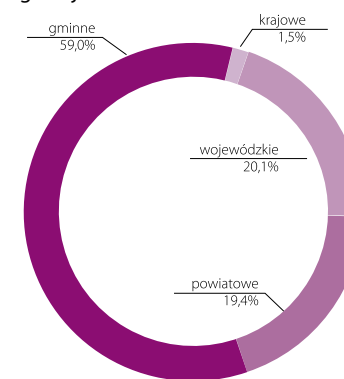
Tabela 4.1.1 Struktura, koszty utrzymania wraz z inwestycjami sieci drogowej w Suwałkach w latach 2018-2019

Klasyfikacja dróg	Długość drogi w 2019 roku [km]	Poniesione nakłady w 2019 roku [tys. zł]	Długość drogi w 2020 roku [km]	Poniesione nakłady w 2020 roku [tys. zł]
Krajowe	2,86	196,55	2,86	14,10
Wojewódzkie	37,18	52 365,22	39,04	11 087,12
Powiatowe	37,59	1 327,74	37,81	5 230,99
Gminne	113,46	14 090,74	114,78	51 905,32
Ogółem	191,09	67 980,25*	194,49	68 237,52*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Dróg i Zieleni w Suwałkach.

* Na koszty ogółem składają się oprócz kosztów inwestycyjnych, poniesionych przez Urząd Miejski w Suwałkach, również koszty utrzymania sieci drogowej poniesione przez Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach.

Wykres 4.1.1 Struktura długości sieci drogowej w Suwałkach w 2020 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Dróg i Zieleni w Suwałkach.

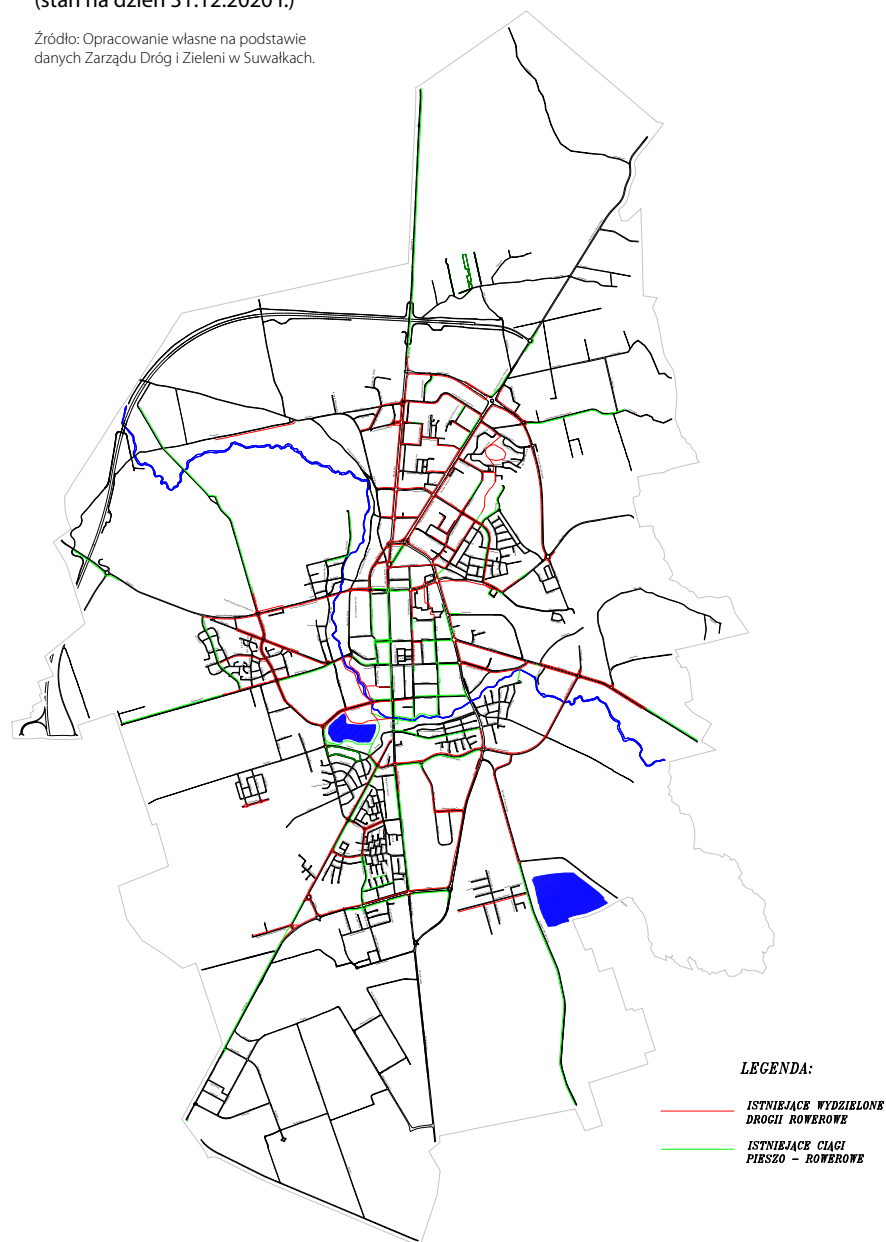
Drogi rowerowe

W 2020 r. wybudowano 7,47 km wydzielonych dróg rowerowych i 0,43 km ciągów pieszo-rowerowych. Na koniec 2020 r. w Suwałkach funkcjonowało ogółem 62,75 km dróg rowerowych i 32,56 km ciągów pieszo-rowerowych (wraz z drogami rowerowymi i ciągami pieszo-rowerowymi na terenach spółdzielni mieszkaniowych).

W dniach 30.03.2020 r. oraz 30.09.2020 r. przeprowadzono szczegółowe przeglądy stanu technicznego dróg rowerowych i infrastruktury towarzyszącej wzdłuż szlaku rowerowego Green Velo w granicach administracyjnych miasta Suwałk. Pracownicy Zarządu Dróg i Zieleni w Suwałkach corocznie

Mapa dróg rowerowych (stan na dzień 31.12.2020 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Dróg i Zieleni w Suwałkach.

biorą czynny udział przy realizacji imprezy pn. „Dzień bez samochodu”, promując wykorzystywanie roweru jako środka transportu oraz angażując się w działania związane z bezpieczeństwem ruchu drogowego i prawidłowym korzystaniem z ciągów pieszo-jezdnich i dróg rowerowych.

Zarządcą dróg publicznych w mieście Suwałki jest jednostka budżetowa – Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach (ZDiZ).

Zarządzanie drogami to, między innymi realizacja w 2020 r. około 4 tys. zadań związanych z uzgadnianiem dokumentacji projektowych tras i warunków przejazdu pojazdów nienormatywnych przez miasto Suwałki, pracami koncepcyjnymi, uzgodnieniami projektów organizacji ruchu drogowego oraz wydawaniem zezwoleń na zajęcie pasów drogowych.

Pracownicy ZDiZ systematycznie wykonywali przeglądy terenów miejskich, zwracając szczególną uwagę na: nieprawidłowości i braki w oznakowaniu, nieczytelność znaków, czystość, jak również stan techniczny: nawierzchni ulic, dróg rowerowych, chodników,

oświetlenia ulicznego, sygnalizacji świetlnej, wiat przystankowych, miejskich placów zabaw i siłowni zewnętrznych. Na bieżąco uzupełniano ubytki w jezdniach w ramach remontów częściowych, wykonywano również profilowanie dróg gruntowych, wymieniano nieczytelne lica znaków drogowych, uzupełniano oznakowanie, którego braki wynikały m.in. z aktów wandalizmu lub zdarzeń drogowych, naprawiano elementy małej architektury znajdującej się na miejskich placach zabaw i siłowniach zewnętrznych.

ZDiZ na bieżąco reagował na monity mieszkańców i służb porządkowych, przekazywanych telefonicznie na numer alarmowy lub przy użyciu aplikacji „NaprawmyTo” i naprawił w 2020 r. około 200 zgłoszonych usterek związanych z działalnością jednostki.

W celu kontroli stanu technicznego oraz poprawności działania wszystkich sygnalizacji świetlnych w Suwałkach, systematycznie wykonywano objazdy ulic i w razie konieczności podejmowano na bieżąco prace naprawcze i konserwacyjne.

W ramach prac utrzymaniowych i modernizacyjnych oświetlenia ulicznego miasta Suwałki w 2020 r. wymieniono około 2 200 opraw oświetlenia ulicznego na nowe.

W ramach bieżącego utrzymania wykonano naprawy o łącznej powierzchni około 5 500 m² uszkodzonych chodników, dróg rowerowych, parkingów i jezdni z kostki polbruk.

Zarząd Dróg i Zieleni, wykonując obowiązki statutowe jednostki, dbał również o utrzymanie czystości w mieście. W okresie wiosenno-jesiennym codziennie, według przyjętego harmonogramu, mechanicznie zamiatane były ulice, jak również opróżniane kosze uliczne i zbierane nieczystości z terenów miejskich. W okresie zimowym ZDiZ zajmował się odśnieżaniem i utrzymaniem

fot. z archiwum ZDiZ w Suwałkach

Budowa chodnika- ul. Mickiewicza, fot. z archiwum ZDiZ w Suwałkach

bezpieczeństwa na ulicach, drogach, parkingach i placach miejskich, zgodnie z przyjętymi standardami zimowego utrzymania.

Zarząd Dróg i Zieleni administruje strefą płatnego parkowania obejmującą 440 miejsc postojowych, w tym 13 przeznaczonych dla osób posiadających kartę parkingową osoby niepełnosprawnej.

Pracownicy ZDiZ uczestniczyli we wszystkich uroczystościach i miejskich imprezach plenerowych wykonując prace w zakresie: rozwieszania flag, roztawiania zabezpieczeń, tymczasowej organizacji ruchu, kierowania ruchem drogowym, utrzymania czystości przez okres od ich rozpoczęcia, aż po ich zakończenie.

4.2. Infrastruktura komunalna

Jednostki organizacyjne miasta Suwałki

Infrastrukturę techniczną w Suwałkach obsługują jednostki organizacyjne miasta. To one świadczą mieszkańcom usługi:

- ✓ Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o. - zaopatrzenia w wodę i odbioru ścieków oraz zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych z terenu miasta;
- ✓ Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Suwałkach Sp. z o.o. – zaopatrzenia w ciepło;
- ✓ Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Suwałkach Sp. z o.o. w zakresie:
  - prowadzenia miejskiej komunikacji;
  - odbioru odpadów komunalnych od mieszkańców;
  - prowadzenie na terenie miasta targowisk i hal targowych;
  - prowadzenie cmentarza komunalnego w Suwałkach.
- ✓ Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o. o. w Suwałkach w zakresie:
  - zagospodarowania odpadów komunalnych w ramach RIPOK (z wykorzystaniem funkcjonującego składowiska odpadów, sortowni odpadów komunalnych, biostabilizatorów, bioreaktorów do zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji);

- prowadzenie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), przeznaczonego do odbioru odpadów zebranych w sposób selektywny, bezpośrednio od mieszkańców Suwałk.
- ✓ Zarząd Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Spółka z o.o. w zakresie:
  - tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej;
  - zapewnienie lokali socjalnych, lokali zamiennych i zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych o niskich dochodach;
  - gospodarowanie nieruchomością należącymi do gminnego zasobu nieruchomości;
  - budowa i eksploatacja domów mieszkalnych, zarządzanie nieruchomością mieszkalnymi i niemieszkalnymi.
- ✓ Park Naukowo-Technologiczny Polska Wschód w Suwałkach Spółka z o.o, który realizuje misję propagowania postaw przedsiębiorczych, proinnowacyjnych oraz wspieranie tworzenia i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw,

Nowe bloki ZBM w Suwałkach TBS Sp. z o.o., fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Zdjęcie nowych schodów do ul. Polnej, fot. z archiwum Zarządu Dróg i Zieleni w Suwałkach

- prowadzących innowacyjny, etyczny, oparty na wiedzy biznes;
  - ✓ Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach. Komunalna – jednostka budżetowa odpowiedzialna za:
    - zarządzanie drogami publicznymi usytuowanymi w granicach administracyjnych Suwałk;
    - zarządzanie ruchem na drogach publicznych, w tym wykonanie i konserwacja oznakowania dróg, sygnalizacji świetlnej ulic;
    - zarządzanie zielenią miejską;
    - zarządzanie oświetleniem dróg, parków i innych terenów miejskich;
    - zarządzanie szaletami miejskimi.
- Ponadto miasto jest udziałowcem w czterech innych spółkach:
- ✓ Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.;
  - ✓ Agencja Rozwoju Regionalnego „ARES” w Suwałkach;
  - ✓ „Wigry” Suwałki S.A.
  - ✓ MKS Ślepsk Małow Suwałki Sp. z o. o.

Tabela 4.2.1 Spółki z udziałem miasta Suwałki

Spółka	Wartość udziałów miasta Suwałki w kapitale podstawowym w zł		Udział miasta w kapitale podstawowym
	2019	2020	
PWiK w Suwałkach Sp. z o.o.	61 546 000	67 052 000	100%
PEC w Suwałkach Sp. z o.o.	31 043 000	31 043 000	100%
PGK w Suwałkach Sp. z o.o.	22 866 000	24 224 500	100%
PGO Spółka z o.o. w Suwałkach	7 614 000	7 614 000	100%
ZBM w Suwałkach TBS Sp. z o.o.	24 954 250	24 954 250	100%
Park Naukowo-Technologiczny Polska-Wschód w Suwałkach Sp. z o.o.	10 110 000	10 120 000	99,70%
Suwałska Specjalna Strefa Ekonomiczna S. A. w Suwałkach	2 471 000	2 471 000	12,40%
Agencja Rozwoju Regionalnego „ARES” S.A. w Suwałkach	200 000	200 000	14,74%
Miejski Klub Sportowy Slepsk Malow Suwałki Sp. z o.o.	30 000	30 000	30%
WIGRY Suwałki Spółka Akcyjna	200 000	200 000	18,52%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego w Suwałkach oraz Wydziału Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Wodociągi i kanalizacja

Miasto posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę wodno-ściekową. Zarządzaniem tą infrastrukturą zajmuje się Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

Woda dostarczana do sieci miejskiej ujmowana jest z 21 studni głębinowych zlokalizowanych na terenie miasta. Spółka dodatkowo dysponuje 9 studniami awaryjnymi. W sytuacjach zwiększonego zapotrzebowania na wodę lub awarii, możliwe jest uruchomienie części z nich. Woda w stanie naturalnym tylko warunkowo nadaje się do spożycia oraz potrzeb gospodarczych ze względu na przekroczenia dopuszczalnych stężeń żelaza i manganu. Dostosowanie jakości wody do obowiązujących wymagań odbywa się w powstałej w 2005 r. stacji uzdatniania wody, której budowa w 50% sfinansowana była ze środków unijnych.

Dynamiczny rozwój budownictwa mieszkaniowego i przemysłowego w mieście determinuje rozbudowę miejskiej sieci wodociągowej. W efekcie przeprowadzonych inwestycji ponad 99% mieszkańców miasta zaopatrywanych jest w bieżącą wodę z sieci miejskiej. Rozbudowa sieci wodociągowej odbywa się sukcesywnie (w zależności od możliwości finansowych Spółki) zgodnie z potrzebami rozwoju Miasta, m.in. wzdłuż nowobudowanych dróg oraz na terenach nowopowstających osiedli mieszkaniowych.

W najbliższych latach planowane jest również przeprowadzenie następujących prac w układzie przesyłowym wody:

- ✓ rozbudowa monitoringu pracy sieci wodociągowej,
- ✓ renowacja i budowa nowych studni na ujęciu wody,
- ✓ renowacja części magistrali wodociągowej zasilającej miasto.

Tabela 4.2.2 Długość miejskiej sieci wodociągowej w Suwałkach [km]

	2018	2019	2020
Długość sieci	162,2	168,3	171,9
Długość przyłączy	77,8	79,2	80,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PWiK w Suwałkach Sp. z o.o.

Tabela 4.2.3 Ilość przyłączy do miejskiej sieci wodociągowej w Suwałkach [szt.]

	2018	2019	2020
Ilość przyłączy wodociągowych	5 738	5 825	5 939

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PWiK w Suwałkach Sp. z o.o.

Ścieki odprowadzane miejską siecią kanalizacji sanitarnej dostarczane są do oczyszczalni ścieków, spełniającej wymagania stawiane tego typu obiektom. Obecnie dobowy dopływ ścieków na oczyszczalnię kształtuje się na poziomie ok. 13 000 m³/d. Przy dopuszczalnej przepustowości oczyszczalni 25 600 m³/d, posiada ona jeszcze rezerwę przepustowości hydraulicznej. Ze względu na nierównomierność dopływu ścieków do oczyszczalni oraz wzrost stężeń ładunków zanieczyszczeń, analizowana jest obecnie konieczność dalszej rozbudowy oczyszczalni ścieków. Pod tym kątem Spółka przewidziała rezerwę terenu w założeniach do MPZP. Ostatecznie decyzja w sprawie rozbudowy będzie zależała od tempa przyrostu rzeczywistych potrzeb.

Poziom objęcia mieszkańców Suwałk zbiorowym odbiorem ścieków siecią kanalizacji sanitarnej wynosi około 96%. Wysoki współczynnik skanalizowania miasta jest wynikiem wieloletnich starań Spółki o współfinansowanie infrastruktury sieci kanalizacji z zewnętrznych źródeł krajowych, takich jak Ekofundusz, NFOŚiGW, czy WFOŚiGW, jak również dotacji unijnych (ISPA, POIŚ). Przedsiębiorstwo

Oczyszczalnia ścieków, fot. z archiwum Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.

inwestuje w nowe technologie renowacji kanalizacji miejskiej, co pozwala znacznie obniżyć koszty eksploatacji i zapewnić bezawaryjność sieci. Wykonano renowację kanałów metodą bezwykopową o łącznej długości ponad 10 km, która dofinansowana została ze środków UE. W przyszłości przewiduje się kontynuację renowacji kolejnych odcinków sieci, które jej wymagają.

W związku z intensywnym rozwojem miasta konieczna jest rozbudowa istniejącego systemu kanalizacyjnego, a także renowacja kanałów, zwłaszcza tych wybudowanych w latach 70 i 80-tych XX wieku. Ze względu na konfigurację terenu znaczna część nowych układów będzie miała charakter tłoczno-grawitacyjny. Dalsza rozbudowa sieci kanalizacyjnych będzie odbywała się sukcesywnie (w zależności od możliwości finansowych Spółki), zgodnie z potrzebami rozwoju miasta, m.in. wzdłuż nowobudowanych dróg, na terenach nowopowstających osiedli mieszkaniowych oraz terenach zabudowy przemysłowej.

Tabela 4.2.4 Długość miejskiej sieci kanalizacji sanitarnej w Suwałkach [km]

	2018	2019	2020
Długość sieci	121,2	124,6	128,5
Długość przyłączy	40,9	41,7	42,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.

Tabela 4.2.5 Ilość przyłączy do miejskiej sieci kanalizacji sanitarnej w Suwałkach [szt.]

	2018	2019	2020
Ilość przyłączy kanalizacji sanitarnej	4 929	5 016	5 105

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach kończy obecnie realizację rozpoczętego w 2017 r. projektu pn.: „Modernizacja gospodarki osadowej i renowacja kanalizacji w PWiK w Suwałkach”, w ramach działania 2.3 „Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach”, oś priorytetowa II „Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu” Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020. Wartość inwestycji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia wynosi 15 518 564,36 zł netto, w tym 8 645 776,97 zł pochodzi dotacji z UE. Projekt obejmuje 10 zadań inwestycyjnych:

Lp	Nazwa zadania	Realizacja
1.	Modernizacja systemu mieszania osadów w komorach fermentacyjnych na oczyszczalni ścieków w Suwałkach	2019-2021
2.	Budowa przepompowni odcieków wraz z rurociągiem tłocznym na terenie oczyszczalni ścieków w Suwałkach	2018
3.	Przebudowa kanalizacji sanitarnej w ul. Klonowej w Suwałkach	2019
4.	Wykonanie renowacji kanałów sanitarnych metodą bezwykopową	2019-2020
5.	Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Klasztornej	2020
6.	Budowa sieci kanalizacji w ul. Jesionowej	2017
7.	Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w ul. Armii Krajowej, na odcinku od ul. Falka do ul. Chopina, wraz z odcinkiem kanalizacji sanitarnej w ul. Wysznińskiego	2017
8.	Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej pod potrzeby nowej zabudowy jednorodzinnej w rejonie ul. Zastawie	2017-2018
9.	Budowa instalacji fotowoltaicznej na terenie PWiK w Suwałkach	2018
10.	System monitoringu szczelności sieci wodociągowej	2020-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.

W 2020 roku wykonano modernizację kanalizacji sanitarnej w ul. Klasztornej oraz ukończono renowację kanałów sanitarnych w 49 ulicach miasta o łącznej długości ponad 10 km. Równocześnie w 2020 r. kontynuowano rozpoczętą w końcu 2019 r. modernizację systemu mieszania osadów w komorach fermentacyjnych na terenie oczyszczalni ścieków, jak również rozpoczęto prace projektowe na potrzeby rozbudowy systemu monitoringu szczelności sieci wodociągowej.

Od września 2012 r. PWiK w Suwałkach Sp. z o.o. eksploatuje również kanalizację deszczową. Na koniec roku 2020 łączna długość

eksploatowanej sieci deszczowej wynosiła 169,8 km, a ilość separatorów substancji ropopochodnych na wylotach eksploatowanych przez Spółkę wynosiła 29 szt. Spółka eksploatuje sieć będącą własnością Miasta Suwałki, na podstawie umów nieodpłatnego użytkowania oraz wybudowaną ze środków własnych. W roku 2020 aportem na własność Spółki Miasto Suwałki przekazało sieć kanalizacji deszczowej o wartości 5 506 tys. zł. W latach 2013÷2020 PWiK w Suwałkach Sp. z o. o. wybudowała z własnych środków 13,3 km sieci deszczowej oraz zbiornik retencyjno-rozsączający o pojemności 4 323 m³, zrealizowany w celu poprawy działania systemu kanalizacji deszczowej na osiedlu Hańcza.

W celu ochrony stanu czystości rzeki Czarnej Hańczy, a tym samym poprawy środowiska wodnego zlewni Niemna, do której odprowadzane są wody opadowe z terenu miasta, przewidziano oczyszczanie wód opadowych. Realizować to należy poprzez budowę na wylotach kanałów deszczowych, urządzeń oczyszczających, tj. separatorów substancji ropopochodnych i osadników zawieszin mineralnych. Niezbędna jest budowa kilku dodatkowych urządzeń podczyszczających.

W związku z przeciążoną kanalizacją deszczową w mieście, spowodowaną postępującym procesem urbanizacji miasta oraz okresowo ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi (nawalne deszcze), należy zmierzyć się z problemem odprowadzania wód opadowych, wykorzystując potencjał naturalny miasta dla retencji gruntowej, minimalizując w ten sposób negatywny wpływ inwestycji na system przyrodniczy i środowisko człowieka. Takie podejście ma sprzyjać poprawie jakości życia mieszkańców oraz podtrzymaniu funkcji regulacyjnych ekosystemów. Podstawową zasadą postępowania z wodami opadowymi

Budowa zbiornika retencyjno-rozsączającego na wody opadowe - Osiedle Hańcza, fot. z archiwum Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.

powinno być zachowanie cyklu obiegu wody w mieście, czyli zatrzymanie części lub całości opadu na terenie, na którym spadł deszcz. Wszędzie tam, gdzie sposób zagospodarowania terenu oraz warunki gruntowo-wodne na to pozwalają, wskazane jest by wody opadowe i roztopowe były odprowadzane do ziemi bezpośrednio lub poprzez urządzenia podczyszczające (w zależności od stężenia zanieczyszczeń).

Dążąc do uporządkowania kwestii związanej z wodami opadowymi i roztopowymi oraz stawiając na politykę zrównoważonego gospodarowania zasobami naturalnymi, przewiduje się odprowadzanie wód opadowych do gruntu np. poprzez budowę kanałów lub zbiorników retencyjno-rozsączających i studni chłonnych.

Podjęto działania w celu poprawienia funkcjonowania obciążonego układu sieci kanalizacji deszczowej w rejonie oś. Hańcza i oś. Piastowskiego. Wybudowano zbiornik retencyjno-rozsączający na wody opadowe w najbardziej krytycznym miejscu zlewni tj. w okolicy ulicy Krakowskiej. Budowa zbiornika miała na celu odciążenie układu kanałów sieci deszczowej, poprzez przejście nadmiaru wód opadowych do zbiornika, zapewniając tym

Przepompownia odcieków na terenie oczyszczalni ścieków w Suwałkach fot. z archiwum PWiK w Suwałkach Sp. z o.o.

Fontanna w parku Konstytucji 3 Maja fot. z archiwum Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.

samym odciążeniu kanałów na os. Hańcza. Dla zabezpieczenia przed podtopieniem rejonu ulicy Grunwaldzkiej wybudowano przelew awaryjny do Zalewu Arkadia.

Fontanny miejskie

PWiK w Suwałkach Sp. z o.o. zajmuje się również eksploatacją miejskich fontann. Zlokalizowane są one przy: ul. Kowalskiego, w Parku Konstytucji 3 Maja, przy budynku Suwalskiego Ośrodka Kultury oraz dwie na placu im. Marii Konopnickiej.

Edukacja ekologiczna

Przedsiębiorstwo od lat wdraża działania, które mają na celu ochronę środowiska naturalnego i propagowanie prawidłowych postaw proekologicznych. W 2019 roku rozpoczęto kampanię informacyjną o zaletach wody wodociągowej oraz promocję zachowań prozdrowotnych wśród dzieci i młodzieży:

- ✓ Montaż źródełek wody pitnej – kampania propagująca picie wody z kranu.

W ramach kampanii zachęcającej do picia wody z kranu, Spółka rozpoczęła akcję montażu źródełek wody pitnej w suwalskich szkołach. Dzięki nim młodzi mieszkańcy naszego miasta będą mogli bez problemu i ograniczeń korzystać z „suwalskiej kranówki”. Pierwsze dwa źródelka zostały zamontowane w marcu 2019 r. w Zespole Szkół Technicznych w Suwałkach. Uczniowie chętnie korzystają z zamontowanych urządzeń, pijąc wodę z kranu, która w porównaniu z wodą butelkowaną jest znacznie tańsza, a przy tym smaczna i zdrowa. Głównym celem kampanii jest zmotywowanie mieszkańców Suwałk do rezygnacji z plastikowych opakowań, które są nieekologiczne i nieekonomiczne. Spółka zamierza finansować z własnych środków montaż w 1÷2 placówkach rocznie (w zależności od ilości budynków dydaktycznych) tego typu urządzenia.

W kwietniu 2019 r. przy kawiarence vis-a-vis placu zabaw nad Zalewem Arkadia zamontowane zostało przez PWiK źródelko wody pitnej. Źródelko to pozwala mieszkańcom Suwałk i turystom w sezonie letnim cieszyć się swobodnym dostępem do świeżej, chłodnej i zdrowej wody. Urządzenie, o którego otoczenie zadbał Ośrodek Sportu i Rekreacji w Suwałkach cieszy się dużym zainteresowaniem.

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w 2021 r. zamierza kontynuować działania promujące picie wody z kranu.

- ✓ Obchody Światowego Dnia Wody w PWiK organizowane cyklicznie 22 marca.

W 2020 r. w związku z sytuacją zagrożenia epidemiologicznego spowodowaną

Źródelko wody pitnej – Zalew Arkadia fot. z archiwum Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.

rozprzestrzenieniem się wirusa COVID-19 oraz w związku z wprowadzonymi ograniczeniami związanymi z organizacją wydarzeń kulturalnych, sportowych i masowych, podjęta została decyzja o odwołaniu, zaplanowanych w dniach 19-20 marca, Dni Otwartych w PWiK-u z okazji Światowego Dnia Wody.

Strategie i programy

- ✓ **Dokument Implementacyjny do Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Suwałki do roku 2020 z perspektywą do roku 2023**

W oparciu o Dokument Implementacyjny do Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Suwałki, PWiK w Suwałkach Sp. z o.o. rozbudowuje i modernizuje sieci wodociągowe i kanalizacyjne na terenie miasta oraz rozbudowuje i modernizuje sieć kanalizacji deszczowej wraz z wyposażeniem jej wylotów w separatory substancji ropopochodnych.

W 2020 r. PWiK w Suwałkach Sp. z o.o. realizowało budowę sieci wodociągowej na os. Staniszewskiego (ulice: Szymborskiej, Prusa, Wyspiańskiego, Słowackiego). PWiK w Suwałkach Sp. z o.o. zrealizowało

również budowę sieci kanalizacji sanitarnej na osiedlu Zastawie (za ogródkami działkowymi) – w części ul. Chorwacką, ul. Hiszpańską i ul. Węgierską oraz budowę sieci wodociągowej na osiedlu Zastawie (przed ogródkami działkowymi) w ul. Kawalerskiej, ul. Kosynierów, ul. Husarii.

Ponadto PWiK w Suwałkach Sp. z o.o. na podstawie własnego planu inwestycyjnego zrealizowało budowę sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej i deszczowej:

- budowa wodociągu w ul. Krzywólka do wysokości działki o nr geod. 30007/20;
- budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej przy ul. Szczęsnowicza, działka nr geod. 22166/2;
- budowa sieci w części ul. Chorwackiej, części ul. Hiszpańskiej, części ul. Węgierskiej w ramach budowy ulic 1KD, 2KD, 6KD z uzbrojeniem technicznym w kwartale pomiędzy ul. Zastawie i ogródkami działkowymi;
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Prusa, ul. Wyspiańskiego, ul. Słowackiego oraz ul. Szymborskiej;
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Kawalerskiej, ul. Kosynierów i ul. Husarii w rejonie osiedla Powstańców Wielkopolskich i Hańcza.

W planach do roku 2023 jest jeszcze rozbudowa sieci w nowopowstających osiedlach (os. Staniszewskiego, Park Zastawie, Krzywólka), wzdłuż nowopowstających (modernizowanych) ulic oraz jako uzbrojenie działek pod tereny inwestycyjne (przyszłe zakłady produkcyjne i usługowe). Jednocześnie Spółka w planach ma montaż studni pomiarowych, wyposażonych w przepływomierze i czujniki ciśnienia, w celu skutecznego określenia miejsc występowania strat wody.

✓ Program Rozwoju Przedsiębiorczości w Suwałkach na lata 2014-2020

Do chwili obecnej Spółka nie uczestniczyła w realizacji działań przewidzianych w Programie Rozwoju Przedsiębiorczości w Suwałkach na lata 2014-2020, jednakże jeżeli zajdzie taka potrzeba i środki finansowe na to pozwolą, nie wyklucza swego udziału w realizacji dużych zamierzeń inwestycyjnych w rejonie Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, Parku Naukowo-Technologicznego oraz w strefie przemysłowej Papiernia. Główny cel tego zamierzenia to rozwój terenów inwestycyjnych w zakresie podniesienia oraz polepszenia standardu infrastruktury do terenów inwestycyjnych, które mają istotne oddziaływanie na rozwój przedsiębiorczości.

✓ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miasta Suwałki

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miasta Suwałki zakłada następujący model zaopatrzenia w wodę dla miasta Suwałki:

- miasto korzysta z komunalnego ujęcia wód podziemnych, które będzie sukcesywnie rozbudowywane w miarę postępujących potrzeb (w latach 2021+2022 zaplanowana jest budowa 2 nowych studni głębinowych),
- system przesyłu wody będzie rozbudowywany w miarę rozwoju terytorialnego miasta (nie ma żadnych technicznych ograniczeń jego rozwoju za wyjątkiem ograniczeń obowiązujących w strefach ochronnych ujęcia wód podziemnych, w celu ochrony jego zasobów).

✓ Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych (WPI)

Prowadzenie spraw z zakresu zaopatrzenia w wodę oraz usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych należy do ustawowych zadań Miasta. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków podstawą racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej jest tworzenie wieloletnich planów rozwoju i modernizacji infrastruktury wodno-ściekowej.

Plan obejmuje okres czterech lat i wynika z ustawy z dnia 27 października 2017 r. o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Zgodnie z art. 20 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu WPI i koszty wynikające z jego realizacji powinny być uwzględnione w taryfie, także WPI powinien obejmować wydatki inwestycyjne w okresie obowiązywania taryfy, a więc min. 3 lata. Zgodnie z ustawą o zmianie ustawy (art. 9) nowe taryfy w Suwałkach zostały zatwierdzone przez organ regulacyjny i obowiązują w okresie od 14 czerwca 2018 roku do 13 czerwca 2021 r. Na początku 2021 roku Spółka wystąpiła do Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Białymstoku z wnioskiem o zatwierdzenie taryf na kolejny okres 3-letni.

Obecnie obowiązujący „Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o. na lata 2020-2023” został uchwalony przez Radę Miejską w Suwałkach w dniu 27 maja 2020 r.

Gospodarka odpadami

W związku ze zmianą ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach od 1 lipca 2013 r. miasto Suwałki przejęło obowiązek odbioru odpadów od właścicieli nieruchomości.

W 2020 roku odbiorem odpadów komunalnych od mieszkańców Suwałk zajmowało się Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Suwałkach Sp. z o.o.

Odpady odebrane od właścicieli nieruchomości z terenu Suwałk kierowane są do

zagospodarowania do Instalacji Komunalnej, prowadzonej przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami w Suwałkach Sp. z o.o.

Od 1997 r. funkcjonuje w Suwałkach selektywna zbiórka odpadów komunalnych, która objęła wszystkich mieszkańców miasta.

W ramach systemu utworzony został w Przedsiębiorstwie Gospodarki Odpadami w Suwałkach Sp. z o.o. Punkt Selektywnego Odbioru Odpadów Komunalnych. (PSZOK)

Tabela: 4.2.7 Gospodarka odpadami komunalnymi w Suwałkach w latach 2016-2020 (w tonach)

	2016	2017	2018	2019	2020
Dostarczone	23 145,24	24 357,41	24 729,18	25 289,42	27 880,92
Odzyskane surowce wtórne	2 089,08	2 437,47	2 301,59	2 693,06	4 923,97
Odpady złożone na składowisku odpadów	10 325,09	6 332,82	8 677,47	8 212,40	7 249,79
Kompost (produkcja)	3 332,91	4 922,55	2 675,57	2 258,57	3 632,61

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Przedsiębiorstwa Gospodarki Odpadami w Suwałkach Sp. z o.o.

W związku z nowelizacją w 2019 r. ustawy z dnia 13 września 1996 r. o *utrzymaniu czystości i porządku w gminach* od 1 lipca 2020 r. na terenie miasta Suwałki wprowadzono obowiązek selektywnej zbiórki odpadów komunalnych następujących frakcji: szkło, plastik, papier, bioodpady stanowiące odpady komunalne. Obowiązek selektywnego gromadzenia odpadów komunalnych dotyczy wszystkich właścicieli nieruchomości zamieszkałych oraz niezamieszkałych.

Dodatkowo mieszkańcy Suwałk mają możliwość dostarczenia selektywnie zbieranych odpadów komunalnych do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) zlokalizowanego przy ul. Raczkowskiej 150A.

W 2020 roku obowiązywały różne stawki opłaty za gospodarowanie odpadami

komunalnymi. Do 30 czerwca 2020 r. obowiązywała zróżnicowana stawka opłaty, w zależności od rodzaju zabudowy tj. w zabudowie wielorodzinnej w wysokości 20,00 zł, a w zabudowie jednorodzinnej w wysokości 26,00zł. Od 1 lipca 2020 r. ustalona została jedna miesięczna stawka opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi od gospodarstwa domowego w wysokości 33,00 zł.

Główne inwestycje PGO w 2020 r.

PGO w Suwałkach w III kw. 2020 r. zakończyło inwestycję polegającą na budowie nowej kwatery składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz placami magazynowymi. Przedsięwzięcie obejmowało budowę nowej kwatery składowiska odpadów innych

niż niebezpieczne i obojętne o pojemności 328 000 m³, budowę placu magazynowego wraz z boksami o łącznej powierzchni 4 991 m², budowę podziemnego zbiornika ppoż. o pojemności 500 m³, montaż przemysłowego monitoringu wizyjnego oraz oświetlenia wokół składowiska.

Dnia 10.02.2020 r. Spółka podpisała umowę nr POIŚ.02.02.00-00-0021/18 z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej o dofinansowanie Projektu pn. „Rozbudowa (modernizacja) Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) wraz z doposażeniem na terenie Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Suwałkach w miejscowości Zielone Kamedulskie, ul. Raczkowska 150A”, współfinansowanego z Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020, Oś priorytetowa II – Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu, Działanie 2.2 Gospodarka odpadami komunalnymi.

Modernizacja PSZOK polega na dostosowaniu istniejącego (funkcjonującego) punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych, jako elementu zintegrowanego systemu gospodarowania odpadami do pełnej zgodności z przepisami Unii Europejskiej oraz prawa polskiego i obejmuje:

- ✓ budowę nowego ogrodzenia terenu PSZOK wraz z bramą wjazdową;
- ✓ budowę posadowienia nowej wagi najazdowej o wymiarach 3 m x 18 m (przy obecnej wadze o wymiarach 3 m x 10 m, utrudnione jest faktyczne ważenie odpadów dostarczanych do Spółki oraz odsprzedawanych surowców wtórnych przez samochody wielotonażowe o 3 osiach);

- ✓ budowę budynku kontenerowego administracyjno-socjalnego o powierzchni 15,41 m² (wagowania);
- ✓ modernizację istniejącego budynku wagi w celu dostosowania do pełnienia funkcji punktu naprawy przedmiotów, w tym zużytego sprzętu;
- ✓ budowę budynku do prezentacji przedmiotów naprawionych do przekazania kolejnym użytkownikom o powierzchni 44,17 m²;
- ✓ budowę budynku parterowego w technologii tradycyjnej przeznaczonego do prowadzenia zajęć szkoleniowo-warsztatowych dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych o powierzchni 135 m²;
- ✓ budowę wiaty technologicznej o powierzchni 103,45 m² do ustawienia kontenerów o pojemności powyżej 10 m³ przeznaczonych do zbierania odpadów;
- ✓ budowę boksów technologicznych o powierzchni 261,6 m² do gromadzenia wysokotonażowych dostaw zebranych odpadów;
- ✓ budowę magazynu kontenerowego do zbierania odpadów niebezpiecznych o powierzchni 15,41 m²;
- ✓ budowę 2 obiektów namiotowych do prowadzenia zajęć warsztatowych dla dzieci i młodzieży o powierzchni 18,30 m²;
- ✓ budowę dróg dojazdowych, placów manewrowych, parkingów, chodników z asfaltu i kostki brukowej o łącznej powierzchni 1 818,74 m²;
- ✓ wykonanie instalacji fotowoltaicznej (w systemie autonomicznym), składająca się z paneli fotowoltaicznych, regulatorów ładowania, akumulatorów oraz inwertorów dla systemów off-grid; planowane jest częściowe wykorzystanie energii elektrycznej z systemu fotowoltaicznego

do obsługi bramy wjazdowej (tryb czuwania), ogrzewania pomieszczeń;

- ✓ wykonanie infrastruktury towarzyszącej, tj. przyłączy sieci wodociągowych, sanitarnych i deszczowych, przyłączy elektroenergetycznych oraz przyłączy telekomunikacyjnych.

Całkowita powierzchnia PSZOK po modernizacji wyniesie 4 095,96 m².

Na potrzeby obsługi PSZOK zostanie zakupione następujące wyposażenie oraz urządzenia:

- ✓ zakup wyposażenia PSZOK, tj. kontenery, pojemniki, kosze do odpadów, meble, narzędzia, sprzęt audio i wideo, komputery, drukarki, itp.;
- ✓ zakup urządzeń, tj. wózka podnośnikowego ręcznego, rozdrabniacza do gałęzi, wózka paletowego z wagą;
- ✓ zakup samochodu ciężarowego z zabudową hakową;
- ✓ zakup uniwersalnej mini ładowarki kołowej.

Planowany termin realizacji inwestycji:

II kw. 2020 r. – IV kw. 2021 r.

Całkowity koszt inwestycji wynosi:

4 015 912,30 zł brutto

Stopa dofinansowania wynosi: 85%

Kwota wydatków kwalifikowanych:

2 903 550,00 zł

Wysokość dofinansowania: 2 468 017,50 zł

Dnia 26.05.2020 r. Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami w Suwałkach Sp. z o.o. podpisało umowę nr POIŚ.02.02.00-00-0040/18 z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej o dofinansowanie Projektu pn. „Budowa instalacji do doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych na terenie Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Suwałkach w miejscowości Zielone Kamedulskie, ul. Raczkowska

150A”, współfinansowanego z Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020, Oś priorytetowa II – Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu, Działanie 2.2 Gospodarka odpadami komunalnymi.

Realizacja projektu obejmuje w swym zakresie:

- ✓ budowę nowej hali o powierzchni 1 210,55 m² wraz z infrastrukturą towarzyszącą;
  - ✓ zamontowanie w hali linii technologicznej o wydajności przetwarzania 5 000 Mg/rok odpadów selektywnie dostarczanych do zakładu, na 1 zmianę.
- Linia technologiczna będzie wyposażona w następujące urządzenia techniczne:
- ✓ rozrywarękę do worków z zasobnikiem podającym;
  - ✓ sito bębnowe, które będzie wydzielac 3 frakcje odpadów;
  - ✓ 2 nadtaśmowe separatory żelaza;
  - ✓ separator balistyczny służący do maszynowego rozdziału materiału, gdzie surowce trójwymiarowe (tworzywa sztuczne: PET, PP, HDPE, tetrapak) są oddzielane od surowca płaskiego (papier, karton, folie);
  - ✓ separator optopneumatyczny służący do podziału surowca trójwymiarowego (np. butelek PET) na wybrane cechy charakterystyczne (np. kolory);
  - ✓ separator metali nieżelaznych do wydzielenia metali kolorowych;
  - ✓ kabinę sortowania surowca płaskiego, tzw. 2D (karton, papier, folia);
  - ✓ kabinę sortowania surowca trójwymiarowego, tzw. 3D (tworzywa sztuczne: PET, PP, HDPE, tetrapak);
  - ✓ prasę belującą do surowców wtórnych;
  - ✓ różnego rodzaju przenośniki;

- ✓ boks magazynowe pod kabinami sortowniczymi;
- ✓ boks magazynowy o powierzchni ok. 225 m² na dostarczane do zakładu odpady selektywnie zbierane.

W ramach obsługi nowo wybudowanej instalacji do doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych, planowany jest zakup dwóch ładowarek teleskopowych o pojemności łyżki ok. 1,5 m³.

Planowany termin realizacji inwestycji:

II kw. 2021 r. – IV kw. 2022 r.

Całkowity koszt inwestycji wynosi:

19 894 243,37 zł brutto

Stopa dofinansowania wynosi: 85%

Kwota wydatków kwalifikowanych:

12 937 466,40 zł

Wysokość dofinansowania: 10 996 846,43 zł

Ciepłownictwo

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Suwałkach Spółka z o.o. prowadzi koncesjonowaną działalność w zakresie:

- ✓ wytwarzania ciepła;
- ✓ przesyłania i dystrybucji ciepła;
- ✓ wytwarzania energii elektrycznej

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Suwałkach Sp. z o.o. zaspokaja w około 70% zapotrzebowanie miasta na ciepło.

Działalność Spółki wpisuje się w ramy polityki przyjętej przez władze miasta, która zakłada między innymi ograniczanie niskiej emisji, a tym samym poprawę jakości powietrza w mieście.

W związku z tym, PEC w Suwałkach Sp. z o.o. od lat, w miarę możliwości technicznych i ekonomicznych za priorytetowe uznaje:

- ✓ podłączanie do miejskiej sieci ciepłowniczej nowych odbiorców;
- ✓ wdrażanie nowych rozwiązań technologicznych usprawniających efektywność

wytwarzania oraz przesyłania i dystrybucji ciepła w sposób zapobiegający zanieczyszczeniom środowiska;

- ✓ tworzenie warunków powszechnego dostępu do energii w zgodzie z ekologią i rachunkiem ekonomicznym;
- ✓ ochronę środowiska naturalnego.

Strategia i plany

Celem strategicznym Spółki jest dostarczenie ciepła mieszkańcom Suwałk w sposób niezawodny i bezpieczny, przy jednoczesnym dbaniu o środowisko naturalne.

Plan rozwoju

Zgodnie z przepisami ustawy Prawo energetyczne, PEC w Suwałkach Sp. z o.o. sporządza, dla obszaru swojego działania, plan rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na paliwa gazowe lub energię, na okres nie krótszy niż 3 lata. Z końcem 2020 roku zakończył się okres obowiązywania 5-letniego planu rozwoju, na podstawie którego:

Termomodernizacja sieci przy ul. Pileckiego, fot. z archiwum Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Suwałkach Sp. z o.o.

- ✓ rozbudowano i zmodernizowano kolejne odcinki sieci ciepłowniczej;
- ✓ wybudowano i zmodernizowano węzły ciepłownicze;
- ✓ zrealizowano inwestycje w źródle ciepła służące zmniejszeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej służy poprawie efektywności przesyłania ciepła, polegającej na zmniejszeniu strat ciepła w procesie przesyłu oraz zwiększeniu niezawodności eksploatacji sieci ciepłowniczej, co przekłada się na ograniczenie możliwości wystąpienia awarii.

Tabela 4.2.8 Długość miejskiej sieci ciepłowniczej w Suwałkach w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Długość sieci ciepłowniczej (km)	86,2	88,5	92,8	97,1	99,6
w tym: sieci preizolowanej (km)	58,4	61,6	67,1	73,9	78,6
Sieć przebudowana (termomodernizacja i preizolacja) w km	2,5	1,0	2,3	4,9	2,1
w tym: w ramach projektu unijnego	x	x	2,1	4,8	2,1
Sieć nowo wybudowana (km)	1,7	2,3	3,6	4,6	2,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Suwałkach Sp. z o.o.

W 2020 roku kontynuowano przebudowę i termomodernizację sieci ciepłowniczej w ramach realizacji projektu współfinansowanego z przyznanej dotacji ze środków unijnych. Realizacja projektu rozpoczęła się w 2018 roku i zakończy się w 2021 roku. Projekt zakłada przebudowę i termomodernizację 10 km sieci ciepłowniczej na terenie miasta. Wartość dotacji – 7,2 mln zł, wartość projektu – 27 mln zł.

W 2020 roku w ramach projektu przebudowano kolejne 2,1 km sieci.

W wyniku sukcesywnej wymiany starych odcinków sieci na rury preizolowane, sieć preizolowana stanowi obecnie 79% długości całej sieci ciepłowniczej w mieście.

Budowa i modernizacja węzłów ciepłowniczych służy poprawie efektywności dystrybucji energii ciepłej, polegającej na zmniejszeniu strat ciepła w procesie dystrybucji oraz zwiększeniu bezpieczeństwa i niezawodności dostaw ciepła.

W 2020 roku kontynuowano, rozpoczęty w 2019 roku proces likwidacji węzłów

grupowych i budowę w ich miejsce węzłów indywidualnych w ramach realizacji projektu współfinansowanego z przyznanej dotacji ze środków unijnych. W związku z tym, w 2020 roku zlikwidowano 1 duży węzeł grupowy i zastąpiono go 7 węzłami indywidualnymi (w 2019 roku: zlikwidowano 7 węzłów grupowych i wybudowano 26 węzłów indywidualnych). Całość projektu przewiduje likwidację 12 węzłów grupowych i zastąpienie ich 49 węzłami indywidualnymi. Zakończenie realizacji projektu nastąpi w 2021 roku. Wartość dotacji – 3,4 mln zł; wartość projektu – 6,7 mln zł.

W celu zapewnienia najwyższych standardów związanych z dostarczaniem ciepła, spełniającego odpowiednie parametry jakościowe, węzły ciepłownicze podłączane są do systemu monitoringu. Udział węzłów podłączonych do monitoringu w stosunku do wszystkich węzłów wynosi prawie 75% i stale rośnie. Tabela 4.2.9 Efekt ekologiczny instalacji oczyszczania spalin dla kotła K4.

Tabela 4.2.9 Węzły ciepłe w Suwałkach w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Ilość węzłów ciepłych (szt.)	888	924	983	1 063	1 119
w tym: podłączonych do monitoringu	596	628	651	688	710
Węzły nowo wybudowane	33	36	59	85	52
Węzły zmodernizowane	10	7	7	3	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Suwałkach Sp. z o.o.

Pod koniec 2020 roku opracowano wstępne założenia do **Planu rozwoju na lata 2021-2023** zakładające:

- ✓ rozbudowę i modernizację sieci ciepłowniczej;
- ✓ budowę i modernizację węzłów ciepłych;
- ✓ zakres podłączeń do miejskiej sieci ciepłowniczej;
- ✓ bezpieczeństwo systemu ciepłowniczego;
- ✓ analizę oddziaływania miejskiego systemu ciepłowniczego na czystość powietrza w mieście;
- ✓ przedsięwzięcia w zakresie modernizacji i rozbudowy źródła ciepła w celu dostosowania wielkości emisji zanieczyszczeń do wymagań prawnych obowiązujących od 2023 r.;
- ✓ nakłady finansowe, terminy realizacji inwestycji oraz źródła ich finansowania.

Plan gospodarki niskoemisyjnej

Plan gospodarki emisyjnej dla miasta Suwałki został opracowany przez samorząd miejski i nakłada na Spółkę udział w realizacji zadań, mających na celu ograniczenie niskiej emisji w mieście Suwałki, poprzez budowę sieci i przyłączy do domków jednorodzinnych na obszarach gdzie występuje niska emisja m.in. na Osiedlu Kolejowym, Osiedlu Hańcza, w Śródmieściu.

Zachęcając mieszkańców Suwałk do korzystania z ciepła systemowego, w Spółce obowiązują do wyboru dwa warianty zawierania umów przyłączeniowych:

- ✓ przyłączenie nieodpłatne dla odbiorcy wówczas, gdy zobowiąże się on do likwidacji dotychczasowego kotła na paliwo stałe oraz do zakupu ciepła sieciowego, w ilości minimum 60 GJ w ciągu roku kalendarzowego, przez okres 10 lat;
- ✓ częściowo odpłatne dla odbiorcy, gdy ponosi on koszt opłaty przyłączeniowej i węzła ciepłego, ale wówczas nie ma obowiązku zakupu ciepła sieciowego przez 10 lat.

Realizując Plan rozwoju i Plan gospodarki niskoemisyjnej rokrocznie rośnie liczba nowych podłączeń do sieci ciepłowniczej, wzrasta ogólna liczba podłączonych budynków i ogrzewana powierzchnia, co przedstawiają dane zamieszczone w poniższej tabeli:

Węzeł ciepły w budynku jednorodzinnym, fot. z archiwum Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Suwałkach Sp. z o.o.

Tabela 4.2.10 Budynki podłączone do miejskiego systemu ciepłowniczego w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Ilość podłączonych budynków w danym roku	36	37	65	65	50
w tym: budynki jednorodzinne	19	15	45	36	31
Ilość ogrzewanych budynków ogółem	1 334	1 372	1 435	1 500	1 546
Ogrzewana powierzchnia (m ²)	1 685 525	1 731 966	1 735 094	1 818 485	1 865 287

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Suwałkach Sp. z o.o.

Ochrona środowiska

W celu poprawy jakości powietrza oraz zmniejszenia oddziaływania na środowisko naturalne PEC w Suwałkach Sp. z o.o. prowadzi inwestycje związane z dostosowaniem istniejącej instalacji wytwarzania ciepła do nowych standardów emisyjnych BAT.

Instalacja oczyszczania spalin na kotle WR-25 K4 wybudowana w ramach projektu współfinansowanego ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w formie pożyczki, przynosi efekty do powietrza w porównaniu do okresu przed uruchomieniem tej instalacji w 2018 roku.

Tabela 4.2.11 Efekt ekologiczny uzyskany z instalacji oczyszczania spalin

Zanieczyszczenie	Stężenie w spalinach [mg/m ³ ,]	
	uzyskane przed modernizacją/dopuszczalne	uzyskane po modernizacji
Pył	270/400	0
Dwutlenek siarki	671/1500	197
Dwutlenek azotu	378/400	216

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z monitoringu spalin w Przedsiębiorstwie Energetyki Ciepłej w Suwałkach Sp. z o.o.

W 2020 roku zakończono budowę **instalacji spalania biomasy**, składającej się z dwóch kotłów wodnych o mocy nominalnej po 12,5 MW każdy. Na powyższą inwestycję Spółka otrzymała dotację ze środków unijnych w wysokości 15 mln zł oraz pożyczkę z NFOŚiGW w wysokości 17,3 mln zł.

Wartość projektu – 40,7 mln zł.

Zastąpienie części produkcji ciepła z kotłów węglowych kotłami na biomase (zrębki drzewne) pozwala na mniejsze zużycie paliw kopalnych w postaci węgla kamiennego o około 13000 Mg rocznie i zastąpienie ich odnawianymi źródłami energii. Efektem przedsięwzięcia jest zmniejszenie emisji CO₂

Instalacja oczyszczania spalin, fot. z archiwum Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Suwałkach Sp. z o.o.

o około 25 000 Mg, przy rocznej produkcji wynoszącej 250 000 GJ.

W 2020 r. PEC w Suwałkach Sp. z o.o. z tytułu nabycia praw do emisji CO₂ poniósł koszty w kwocie 9 828 316 zł.

4.2.12 Efekt ekologiczny uzyskany z instalacji spalania biomasy

Zanieczyszczenie	Stężenie w spalinach [mg/m ³]	
	Dopuszczalne	Uzyskane
Pył	20	4,08
Dwutlenek siarki	400	5,78
Dwutlenek azotu	300	157,68
Dwutlenek węgla	Ograniczenie emisji [Mg]	
	25 000	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z pomiarów okresowych w Przedsiębiorstwie Energetyki Ciepłej w Suwałkach Sp. z o.o.

Działalność społeczna

PEC w Suwałkach Sp. z o.o. poza działalnością podstawową, angażuje się w działalność społeczną, wspierając finansowo organizacje pożytku publicznego, w szczególności zajmujące się pomocą dla dzieci i młodzieży, osób z niepełnosprawnościami, młodzieżowe kluby sportowe, instytucje oświatowe, imprezy miejskie organizowane przez samorząd.

Spółka bierze także udział w podnoszeniu świadomości ekologicznej społeczności lokalnej, przekazując w trakcie imprez miejskich mieszkańcom miasta ulotki, broszury na temat szkodliwości niskiej emisji i smogu dla zdrowia człowieka. Tym samym wpływa na poprawę warunków zdrowotnych mieszkańców i kształtowanie wizerunku Suwałk, jako miasta przyjaznego środowisku.

Gazownictwo

Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. wychodząc naprzeciw potrzebom aglomeracji Suwałki, zrealizowała przy współfinansowaniu

Instalacja spalania biomasy, fot. z archiwum Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Suwałkach Sp. z o.o.

ze środków UE inwestycję pn.: „Umożliwienie dostępu do gazu ziemnego w m. Suwałki w oparciu o technologię LNG”. W ramach inwestycji wybudowano sieci gazowe z rur PE na terenie miasta Suwałki wraz z dwiema stacjami redukcyjno-pomiarowymi. Aktualnie Gazownia w Suwałkach, działająca w ramach Oddziału Zakładu Gazowniczego w Białymstoku, zarządza stacjami regazyfikacji LNG i SRP oraz sieciami gazowymi w Suwałkach, Grajewie, Sejnach i Krasnopolu. W 2020 roku rozpoczęto gazyfikację w Augustowie, Raczkach i Lipsku.

Przedsięwzięcie spełnia swój cel i przynosi wymierne efekty dla mieszkańców oraz przedsiębiorców. Dostarczany przez PSG Sp. z o.o. nośnik energii, korzystnie wpływa na poprawę środowiska. Z paliwa gazowego korzystają dawni odbiorcy propanu-butanu rozprężonego na osiedlu Północ oraz 935 odbiorców z terenu miasta

Rozbudowa sieci gazowej to jeden z priorytetów Polskiej Spółki Gazownictwa

Sp. z o.o. W praktyce pozwala to mieszkańcom na zmianę źródła ogrzewania, a co za tym idzie - na ekologiczne wytwarzanie ciepła na potrzeby własnych gospodarstw. Dla osiedli domów jednorodzinnych Suwałk, które tak mocno dotknięte są problemem smogu, to szansa na poprawę jakości życia ich mieszkańców.

Władze miasta w ramach strategii zrównoważonego rozwoju Suwałk wspierają rozbudowę sieci gazowej na terenie miasta, w celu doprowadzenia jej do istniejących obszarów przemysłowych i nowych terenów przeznaczonych pod inwestycje.

Widoczny jest przyrost zainteresowania odbiorem paliwa gazowego zarówno wśród mieszkańców miasta, jak i Gminy Suwałki. Analiza minionych lat wskazuje na roczne przyrosty w liczbie 100-280 nowych przyłączy rocznie. W roku 2020 wybudowano 15,7 km gazociągów z rur PE i uruchomiono 284 nowe przyłącza. Wg stanu na koniec 2020 roku PSG na terenie Suwałk miała w eksploatacji około 101 km sieci gazowych w tym 82 km gazociągów, oraz 1 525 szt. przyłączy na łączną długość 19 km. W związku z tym nastąpił wzrost zużycia gazu o 67% w stosunku do roku 2019.

Wychodząc naprzeciw potrzebom potencjalnych odbiorców oraz w celu zapewnienia bezpieczeństwa dostaw gazu, OZG w Białymstoku rozpoczęła proces rozbudowy stacji regazyfikacji LNG w Zielonym Kamedulskim, czego finalnym efektem powinno być przyłączenie Suwałk do sieci Gaz Systemu na wschodnim odcinku gazociągu Polska-Litwa.

Informacje Polskiej Spółki Gazownictwa o ofercie i możliwości przyłączenia do sieci gazowej znajdują się na jej stronie internetowej www.psgaz.pl w zakładce „Dla Klienta” ---> „Przyłączenie do sieci gazowej”.

Polska Spółka Gazownictwa stworzyła dla swoich klientów nowe możliwości załatwiania spraw związanych z przyłączaniem do sieci gazowej. Dzięki Portalowi przyłączeniowemu wszyscy zainteresowani korzystaniem z gazu ziemnego będą mogli złożyć odpowiednie dokumenty z dowolnego miejsca i przez 24 godziny na dobę. To innowacyjne rozwiązanie daje też możliwość kontrolowania przebiegu poszczególnych etapów procesu przyłączeniowego, m.in. za pomocą bezpłatnych powiadomień SMS lub e-mail. Na portalu będzie można między innymi:

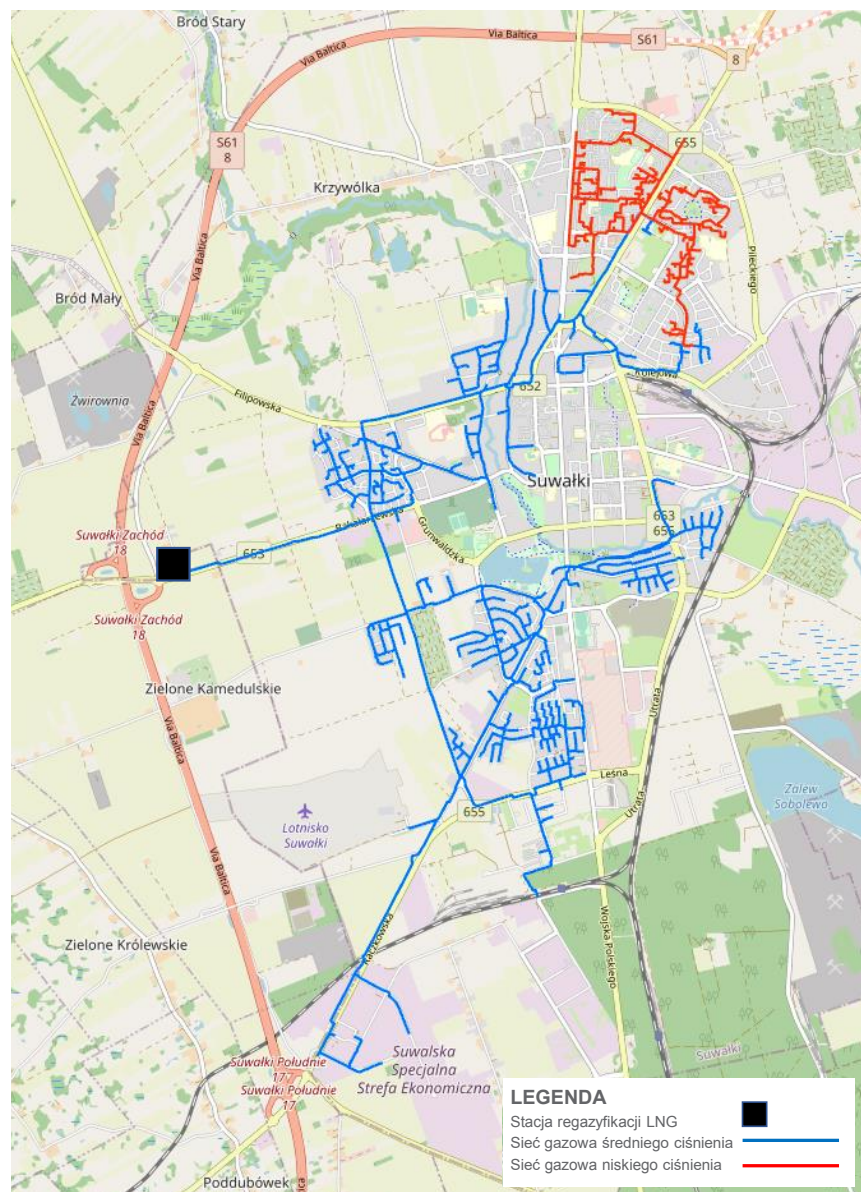
- ✓ złożyć wniosek o określenie warunków i możliwości przyłączenia do sieci gazowej,
- ✓ złożyć wniosek o zawarcie umowy o przyłączenie,
- ✓ sprawdzić bieżące informacje o etapach i postępie pracy przyłączeniowych,
- ✓ uzyskać dokumenty końcowe oraz fakturę za przyłączenie.

Portal przyłączeniowy to bezpieczeństwo, ale też oszczędność czasu i wygoda. Wydawane przez Spółkę dokumenty będą akceptowane elektronicznie, czyli bez tradycyjnego podpisu. W każdej chwili będzie można je pobrać, wydrukować lub przesłać dalej. Portal dostępny jest pod adresem: przylaczenie.psgaz.pl

Instalacja spalania biomasy, fot. z archiwum Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Suwałkach Sp. z o.o.

Rysunek 4.2.1 Mapa sieci gazowej w Suwałkach do 30.11.2019 r.

Źródło: Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o.

Rabata kwiatowa, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Zielen miejska

Powierzchnia terenów zieleni miejskiej w 2020 r. wyniosła około 313 ha, w tym 108 ha zieleni zorganizowanej. Tereny te przedstawiają różne formy funkcjonalne: parki, skwery, bulwary nadrzeczne, zielen przyuliczną, kwietniki sezonowe i bylinowe, łąki kwiatne i nieużytki. Utrzymaniem terenów zieleni miejskiej zajmuje się jednostka budżetowa Miasta Suwałki – Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach. Kompleksowa obsługa terenów zieleni miejskiej wymaga pracy przez cały rok.

Poczynając od okresu zimowego i wczesnowiosennego, w którym są wykonywane prace porządkowe, wycinki i przycinki drzew, sadzenie drzew i krzewów oraz przygotowanie rozsady kwiatowych, aby latem móc

Zielone przystanki, fot. z archiwum Zarządu Dróg i Zieleni w Suwałkach

realizować zadania utrzymaniowe obejmujące między innymi: koszenie trawników, sadzenie kwiatów na kwietnikach i w gazonach, pielienie kwietników, przycinanie żywopłotów i cięcia pielęgnacyjne drzew i krzewów.

W okresie jesiennym, oprócz prac porządkowych związanych z grabieniem liści, wykonywane jest sadzenie drzew, krzewów i cebul kwiatów wieloletnich oraz przygotowanie kwietników do okresu zimowego.

Tabela 4.2.13 Prace na miejskich terenach zielonych w latach 2019-2020

Rodzaj prac	2019	2020
Wykonanie i renowacja zieleńców [ha]	0,80	1,20
Nasadzenia drzew [szt.]	167	623
Nasadzenia krzewów [szt.]	2 112	76
Sadzonki drzew [szt.]	7 000	-
Sadzonki kwiatów [szt.]	64 000	42 000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Dróg i Zieleni w Suwałkach

4.3. Transport

Komunikacja miejska

Miejska sieć autobusowej komunikacji miejskiej składa się z 21 linii autobusowych o łącznej długości ok. 490 km.

Dzienny przebieg autobusów na wszystkich liniach wynosi w dni robocze: 4 965 wozokilometrów, w soboty 2 013 wozokilometrów, w niedziele i święta 1 631 wozokilometrów. Spośród 35 autobusów na trasę w godzinach szczytowych wyjeżdża 30 autobusów. Łączna liczba przystanków na terenie miasta wynosi 255 szt., w strefie podmiejskiej znajduje się 89 szt. Operatorem komunikacji jest Zakład Komunikacji Miejskiej Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej

w Suwałkach Sp. z o.o., które Miasto Suwałki zobowiązało do świadczenia usług w zakresie lokalnego transportu zbiorowego.

Miasto Suwałki w 2020 r. realizowało projekt pn. „Poprawa jakości systemu transportu publicznego w mieście Suwałki – III etap”. W ramach ww. projektu Miasto nabyło 4 nowe niskoemisyjne autobusy napędzane gazem CNG (1 przegubowy 18–metrowe marki Solaris i 3 krótkie 10,9–metrowe marki Scania). Oprócz tego zakupiono elementy systemu dynamicznej informacji pasażerskiej: 15 szt. monitorów do obecnych autobusów, 2 komplety tablic informacyjnych i 10 szt. elektronicznych tablic przystankowych, na których wyświetlany jest m.in. rozkład jazdy w czasie rzeczywistym.

Zgodnie z Porozumieniem międzygminnym, zawartym 12 grudnia 2007 r. z Gminą Suwałki, komunikacja miejska oprócz ruchu wewnątrzmińskiego obsługuje także przyległe tereny podmiejskie, tj.: Białą Wodę, Krzywe, Lipniak, Małą Hutę, Nową Wieś, Okuniowiec, Płociczno, Poddubówek, Sobolewo, Wychodne, Zielone Kamedulskie, Zielone Królewskie, Żywą Wodę.

Chcąc ułatwić pasażerom dostęp do suwalskiej komunikacji miejskiej, Miasto Suwałki wprowadziło w ostatnich latach możliwość

zakupu biletów przez telefon komórkowy za pomocą aplikacji: SkyCash, GoPay, mPay, moBiLet. Aplikacje służą do zakupu zarówno biletów okresowych (miesięcznych i dekadowych), jak i jednorazowych.

Tabela 4.3.1 Ilość kilometrów rozkładowych oraz liczba pasażerów w suwalskiej komunikacji miejskiej w latach 2017-2020

Rok	Ilość kilometrów rozkładowych	Liczba pasażerów
2017	1 321 500	3 020 000
2018	1 353 386	3 266 200
2019	1 360 124	3 110 000
2020	1 257 561	1 855 400

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Suwałkach Sp. z o.o.

Transport indywidualny

Podobnie jak w latach poprzednich, rok 2020 był kolejnym rokiem wzrostu liczby pojazdów zarejestrowanych w mieście Suwałki. Według stanu na dzień 31.12.2020 r. w Suwałkach było zarejestrowanych 47 678 pojazdów, tj. o 3,58% więcej w stosunku do roku poprzedniego.

Podpisanie umowy z dostawcą autobusów gazowych, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

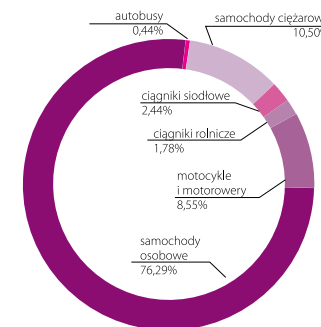
Tabela 4.3.2 Liczba pojazdy zarejestrowanych w Suwałkach w latach 2017-2020 (bez uwzględnienia nacze, przyczep, pojazdów specjalnych i sanitarnych), stan na dzień 31.12.2020 r.

Rodzaj pojazdu	2017	2018	2019	2020 r.
Motocykle i motorowery	3 544	3 683	3 879	4077
Samochody osobowe	32 368	33 732	35 218	36376
Autobusy	221	217	211	210
Samochody ciężarowe	4 610	4 752	4 854	5009
Ciągniki siodłowe (samochodowe)	890	960	1 053	1158
Ciągniki rolnicze	782	793	816	848

Ogółem 42 415 44 137 46 031 47 678

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Komunikacji Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Wykres 4.3.1 Struktura zarejestrowanych pojazdów w roku 2020 (bez uwzględnienia nacze i przyczep), stan na dzień 31.12.2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Komunikacji Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

4.4. Zasoby mieszkaniowe

Budownictwo mieszkaniowe

Rok 2020 to rok stagnacji, towarzyszący recesji w gospodarce, w którym odnotowano spadek liczby pozwoleń na budowę,

fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

właszcza w budownictwie wielomieszkaniowym. Ilość decyzji o warunkach zabudowy, jest na tym samym poziomie co w roku ubiegłym, pomimo wzrostu o 5% powierzchni miasta pokrytej planami miejscowymi. (na koniec 2020 r. obejmowały one ok. 75,69% powierzchni miasta).

Jak wynika z danych Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego, w 2020 roku na terenie miasta oddano do użytku ogółem 487 mieszkań o łącznej powierzchni 37 165 m², w tym:

- ✓ 61 mieszkań w budownictwie indywidualnym (o łącznej pow. 11 181 m²),
- ✓ 426 mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem (o łącznej pow. 25 984 m²).

Tabela 4.4.1 Liczba wydanych wszystkich ogółem pozwoleń na budowę w latach 2012-2020

Rok	Warunki zabudowy i zagospodarowania terenu	Pozwolenia na budowę
2012	110	290
2013	83	246
2014	57	311
2015	43	263
2016	49	318
2017	56	360
2018	55	440
2019	28	530
2020	29	490

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Architektury i Gospodarki Przestrzennej Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Tabela 4.4.2 Liczba mieszkań, na które wydano w Suwałkach pozwolenia na budowę w latach 2012-2020

	Indywidualne	Wielomieszkańkowe	Łącznie
2012	36	159	195
2013	39	190	229
2014	27	265	292
2015	44	519	568
2016	47	285	332
2017	48	692	740
2018	63	358	421
2019	102	2 013	2 115
2020	102	195	297

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Architektury i Gospodarki Przestrzennej Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Komunalny zasób mieszkaniowy

Budownictwo mieszkaniowe

Do realizacji zadań Miasta Suwałki w zakresie tworzenia warunków zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej oraz zapewniania lokali socjalnych, gospodarstwom domowym o niskich dochodach, a także realizowania zadania gminnego budownictwa mieszkaniowego służy zasób mieszkaniowy zapewniający lokale mieszkalne dla 5,7 tys. mieszkańców Suwałk. Zasób ten obejmuje 1 884 lokali, w 193 budynkach będących własnością i współwłasnością Miasta. Spośród 193 budynków, 107 - stanowią wspólnoty mieszkaniowe (w porównaniu do 2019 r. ilość ta zmniejszyła się, ponieważ w budynku przy ul. Ogrodowej 53 został wykupiony ostatni lokal).

W 2020 r. liczba lokali komunalnych zmniejszyła się łącznie o 133 lokale, w tym: 2 z powodu rozbiórki budynku położonego przy ul. Kościuszki 69A, 1 w wyniku likwidacji lokalu nie nadającego się do zamieszkania oraz 130 w wyniku zmiany własności (wykup lokali).

W 2020 r. funkcjonowało 126 lokali użytkowych.

Tabela 4.4.3 Komunalne lokale mieszkalne i użytkowe w latach 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba mieszkań komunalnych	2 212	2 203	2 197	2 191	2 186	2 017	1 884
w tym lokale socjalne	248	249	245	241	227	218	210
Liczba lokali użytkowych	284	278	121	125	125	125	126

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Sp. z o.o.

Tabela 4.4.4 Zaawansowanie prac nad złożonymi wnioskami o sprzedaż lokali mieszkalnych należących do zasobu mieszkaniowego Gminy Miasto Suwałki (stan na 31.12.2020 r.)

Liczba złożonych wniosków	468
Liczba wniosków zweryfikowanych i przekazanych do Urzędu Miejskiego	450
Wnioski nie kwalifikujące się do sprzedaży	14
Rezygnacja Wnioskodawcy	63
Sporządzone Operaty szacunkowe, w tym:	410
• Operaty szacunkowe dla których wydano Zarządzenia Prezydenta Miasta Suwałk w sprawie ogłoszenia wykazu lokali mieszkalnych, stanowiących mienie gminne Miasta Suwałki, przeznaczonych do sprzedaży bezprzetargowej na rzecz najemców	413
• Operaty szacunkowe zweryfikowane i przekazane do Urzędu Miejskiego	14
• Operaty szacunkowe czekające na weryfikację	424
Lokale mieszkalne przeznaczone do sprzedaży umieszczone na wykazach	387
Zawiadomienia skierowane do Najemców o warunkach wykupu	350
Najemcy deklarujący przyjęcie warunków wykupu	338
Zawarte /podpisane / protokoły z rokowań	294
Sprzedane lokale mieszkalne	158

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Sp. z o.o.

Zarządzanie gminnym zasobem mieszkaniowym

Gminnym zasobem mieszkaniowym zarządza Zarząd Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Sp. z o.o.

Tabela 4.4.5 Gminny zasób mieszkaniowy (stan na 31.12.2019 r.)

Lp.	Ilość budynków	Powierzchnia w m ²	Ilość lokali mieszkalnych	Ilość lokali socjalnych	Ilość pomieszczeń tymczasowych
I	Lokale mieszkalne i socjalne w budynkach Wspólnot Mieszkaniowych				
	107	49 985,63	932	88	-
II	Lokale mieszkalne i socjalne w budynkach Gminnych				
	68	36 664,24	701	122	-
III	Lokale mieszkalne i socjalne w budynkach spółdzielni mieszkaniowych				
	18	1 982,50	41	-	-
IV	Pomieszczenia tymczasowe w budynku Gminy				
	1	102,70	-	-	6
V	Lokale mieszkalne w budynku Skarbu Państwa				
	1	49,50	1	-	-
Ogółem	195	88 784,57	1 675	210	6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Sp. z o.o.

Zawieranie umów na wolne lokale komunalne dokonywane jest stosownie do postanowień Uchwały Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 września 2019 r. w sprawie ustalenia zasad wynajmowania lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Miasto Suwałki z zachowaniem społecznej kontroli, którą w tym zakresie sprawowała Społeczna Komisja Mieszkaniowa.

W 2020 r. wpłynęły łącznie 102 wnioski spośród których rozpatrzono 67 wniosków osób spełniających kryteria formalne do wynajęcia lokalu, z czego 15 ujęto na liście rocznej.

W ramach prowadzonej w 2020 roku gospodarki lokalami mieszkalnymi pozyskano ogółem 31 lokali od najemców, którzy opuścili lokal komunalny – 22 (wyjazd za granicę, umieszczenie w placówkach opiekuńczych, eksmisja bez uprawnienia do lokalu socjalnego) oraz 9 na skutek wygaśnięcia umów najmu.

Zasady polityki czynszowej

W ramach prowadzonej polityki czynszowej w mieszkaniowym zasobie Gminy Miasta

Suwałki ustala się odrębne stawki czynszowe za lokale mieszkalne i za lokale socjalne. Obowiązujące w 2020 r. stawki czynszu za 1 m² powierzchni użytkowej lokali stanowiących zasób mieszkaniowy Gminy Miasto Suwałki, przyjęte zostały uchwałą Rady Miejskiej w Suwałkach w sprawie przyjęcia Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasto Suwałki na lata 2016-2020. Wysokość stawek czynszu uzależniona jest od położenia budynku, położenia lokalu w budynku, wyposażenia lokalu w urządzenia techniczne i ogólnego stanu technicznego budynków. Podstawę wyliczenia stawki czynszu stanowi wskaźnik przeliczeniowy kosztu odtworzenia 1 m² powierzchni użytkowej budynków mieszkalnych ogłaszany przez Wojewodę Podlaskiego.

W uchwalonym 23 grudnia 2020 r. przez Radę Miejską w Suwałkach Wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasto Suwałki na lata 2021-2025 przyjęto zasadę, że czynsz powinien zapewnić pokrycie kosztów ponoszonych na utrzymanie zasobu, w tym przede wszystkim kosztów bieżącego utrzymania technicznego

budynków, konserwacji i przeglądów, remontów, kosztów zarządzania oraz kosztów utrzymania czystości i zieleni.

Gospodarowanie lokalami użytkowymi Gminy

Zarząd Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Sp. z o.o. zarządza 126 lokalami użytkowymi, stanowiącymi własność Miasta

Suwałki, znajdującymi się w budynkach mieszkalno – użytkowych i 7 użytkowych.

Działania podejmowane przez Spółkę miały na celu zagospodarowanie wszystkich lokali, które znajdują się w jej zarządzie. Informacja o wolnych lokalach dostępna była na stronie internetowej Spółki, witrzynach okiennych lokali, portalu internetowym i na stronie www.monitorurzedowy.pl

Tabela 4.4.6 Remonty i budowa budynków i lokali komunalnych w 2020 r.

Wyszczególnienie	Liczba budynków	Wartość prac (w tys.zł) (brutto)
Budynki będące własnością Miasta Suwałki		
Remont klatek schodowych	3	85 407
Remonty bieżące, w tym opracowanie dokumentacji technicznych	31	616 286
Zagospodarowanie terenu (remont ciągów pieszo-jezdných)	2	61 926
Konserwacja bieżąca	Zasoby GMS	275 278
Inwestycje (wykonanie instalacji CO, C.W.U.)	Zasoby GMS	98 888
Roboty remontowe na budynkach stanowiących własność Skarbu Państwa	2	88 847
Budynki Wspólnot Mieszkaniowych		
Termomodernizacja budynków, w tym opracowanie dokumentacji technicznych. Termin zakończenia prac: 31.05.2021 r.	5	Wartość wg zawartych umów: 4 804 324 Realizacja w 2020 r.: 1 808 505
Wykonanie i remont instalacji C.O. i C.W.U.	1	38 789
Remont pokryć dachowych Termin zakończenia prac: 31.12.2021 r.	8	Wartość wg zawartych umów: 1 646 831 Realizacja w 2020 r.: 959 828
Remonty bieżące	70	443 873
Remont klatek schodowych	3	180 015
Opracowanie dokumentacji projektowych	9	31 736

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Sp. z o.o.

Tabela 4.4.7 Wynajem komunalnych lokali mieszkalnych w latach 2014-2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba złożonych wniosków	242	217	228	194	156	130	102
Liczba wniosków spełniających kryteria	137	123	126	139	94	75	67
Liczba gospodarstw domowych zakwalifikowanych do wynajęcia lokalu	31	25	20	20	17	12	15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Sp. z o.o.

Tabela 4.4.8 Inwestycje wykonane ze środków własnych Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Sp. z o.o.

Lp.	Adres nieruchomości	Liczba budynków	Wartość prac w zł (brutto)
ROBOTY REMONTOWO-KONSERWACYJNE			
1.	ul. Wigierska 32	Remont drzwi wejściowych do budynku głównego (od strony południowej) Remont schodów wejściowych do budynku Zespołu Konserwacji Roboty remontowe w siedzibie Spółki	30 875
2.	Roboty remontowo-konserwacyjne w zasobach ZBM w Suwałkach TBS Sp. z o.o.		9 162
ZADANIA INWESTYCYJNE			
1.	ul. Marii Konopnickiej 6	Wykonanie instalacji C.O. i C.W.U. lokalu użytkowym	19 172
2.	ul. Pułaskiego – działka o nr geod. 221564/4	Budowa 2 budynków mieszkalnych 48 rodzinnych (po 24 lokale każdy) wraz z obsługą komunikacyjną i zagospodarowaniem terenu Realizacja inwestycji: - rozpoczęcie robót: 09.2018 r. - zakończenie robót: 30.04.2020 r.	Wartość umowna: 9 953 345 Realizacja 2019 5 466 688
3.	ul. Paca 4	Modernizacja budynku z budową szybu windowego wraz z montażem dźwigu.	473 766
4.	ul. Utrata 1B	Wykonanie monitoringu wizyjnego	7 710
5.	ul. Kościuszki 82	Ocieplenie elewacji ściany szczytowej południowej	22 109
6.	ul. Franciszkańska – działki nr 21076/3, 21076/4, 21076/5	Opracowanie koncepcji urbanistyczno-architektonicznej wraz z obsługą komunikacyjną, zagospodarowaniem terenu i infrastrukturą towarzyszącą. Termin realizacji: 29.02.2020 r.	27 089

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Sp. z o.o.

W 2020 r. zakończona została inwestycja związana z budową dwóch mieszkalnych budynków wielorodzinnych, 6-kondygnacyjnych, po 24 mieszkania każdy (łącznie 48 mieszkań), zlokalizowanych przy ul. Księdza Stanisława Szczęsnowicza 2 i 4. W budynkach znajdują się mieszkania 2-3 pokojowe o pow. użytkowej od 42,61 m² do 63,18 m². Nowe mieszkania zostały przekazane najemcom w czerwcu 2020 r., w ramach realizowanego przez Spółkę programu „Od Najemcy do Właściciela”.

Nowe bloki przy ul. Księdza Stanisława Szczęsnowicza 2 i 4, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

5

Przestrzeń miejska

5.1. Środowisko przyrodnicze

Na terenie Suwałk występują obszary o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych. Rzeźba terenu, na którym zlokalizowane są Suwałki, to w większości wysoczyzna morenowa oraz równina sandrowa, stanowiące pozostałości po zlodowaceniu bałtyckim, a także akumulacyjno-erozyjnej działalności rzeki Czarnej Hańczy. Obecność zróżnicowanych siedlisk i stosunkowo mało zurbanizowane oraz przekształcone tereny zlokalizowane, zwłaszcza na obrzeżach Miasta oraz wzdłuż rzeki Czarna Hańcza powoduje, że flora i fauna jest stosunkowo bogata, a na terenie Suwałk występują liczne cenne przyrodniczo obszary i obiekty, z których wiele podlega ochronie prawnej w formie rezerwatu przyrody,

obszaru chronionego krajobrazu, 3 fragmentów obszarów NATURA 2000, stanowiska dokumentacyjnego oraz pomników przyrody.

W północnej części Miasta, położony jest obszar chronionego krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny”, który na powierzchni 1 154,42 ha chroni półnaturalny krajobraz o urozmaiconej polodowcowej rzeźbie terenu, z licznymi kemami, ozami i wzniesieniami morenowymi.

W obrębie Suwałk znajdują się fragmenty trzech obszarów Natura 2000, z których „Puszcza Augustowska” obejmuje ten sam teren (tzw. „Las Suwalski”) i powierzchnię - 373,74 ha, jako 2 obszary podlegające ochronie z powodu zarówno Dyrektywy ptasiej, jak i Dyrektywy siedliskowej. „Ostoja Wigierska” 15,7 ha to trzeci z obszarów Natura 2000, który obejmuje powierzchnię 15,7 ha przy

ul. Sejneńskiej, w graniach Miasta, stanowiący odizolowany fragment głównego obszaru chronionego o tej nazwie, pokrywającego się w przybliżeniu z granicami Wigierskiego Parku Narodowego.

Utworzony w 1959 roku rezerwat „Cmentarzisko Jaćwingów”, położony na północ od ul. Szwajcaria, o powierzchni 3,39 ha, chroni fragmentu boru świeżego wraz z jaćwieskim cmentarzyskiem kurhanowym, pochodzące z II-IV wieku naszej ery, składającym się z kilkunastu kurhanów o średnicy 6-21 metrów, zbudowanych z kamieni, w znacznej części pokrytych warstwą ziemi. Znajduje się tutaj ponadto 170 roślin naczyniowych, z których 4 podlegają ścisłej ochronie.

W północno-wschodniej części Suwałk, przy ul. Czarnoziem, na nieruchomości prywatnej, znajduje się odsłonięcie geologiczne, chronione od 1995 roku, jako stanowisko dokumentacyjne w celu zachowania wyjątkowego stanowiska geologicznego z różnowiekowymi osadami lodowcowymi, powstałymi około 100 000 lat p.n.e. Jest jedynym w tej części Polski stanowiskiem osadów z okresu interglacjału eemskiego, które widoczne są na powierzchni.

W 2020 roku, z uwagi na zły stan zdrowotny i stwarzane zagrożenie, ochrony pomnikowej pozbawiono wierzbę przy moście w ul. Bakalarzewskiej i jednocześnie objęto ochroną 12 nowych drzew zlokalizowanych zarówno na gruntach komunalnych, jak i posesji prywatnej. Tym samym na terenie Suwałk znajdują się łącznie 33 drzewa – pomniki przyrody, które wyróżniają się znacznym wiekiem, dużymi rozmiarami, czy też, jak „Dąbek Wolności”, są wyjątkowe z przyczyn historyczno-kulturowych.

Ochrona środowiska i działania proekologiczne

Program Ochrony Środowiska dla Miasta Suwałki na lata 2016-2020 przywiązuje duże znaczenie do edukacji ekologicznej. Zapewnienie odpowiednich regulacji prawnych oraz niezbędnej infrastruktury nie przyniesie oczekiwanych efektów bez ukształtowania pożądaných postaw mieszkańców Suwałk. Ograniczeniem skali działań w tym zakresie jest nie wielkość środków finansowych, ale niedobór partnerów społecznych.

Program ochrony środowiska dla miasta Suwałki na lata 2016-2020, przyjęty Uchwałą nr XVIII/205/2016 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 marca 2016 r. opracowany zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 519) organ wykonawczy gminy/powiatu, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza gminny/powiatowy program ochrony środowiska, uchwalany następnie przez organ stanowiący gminy/powiatu.

Obszary interwencji Programu – do roku 2020 – obejmowały:

- ✓ ochronę powietrza;
- ✓ poprawę klimatu akustycznego;
- ✓ ochronę przed polem elektromagnetycznym;
- ✓ ochronę zasobów wód powierzchniowych i poprawę jakości wód;
- ✓ poprawę gospodarki wodno-ściekowej;
- ✓ racjonalne użytkowanie zasobów geologicznych;
- ✓ racjonalne użytkowanie gleby;
- ✓ poprawę systemu gospodarki odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów;
- ✓ ochronę zasobów przyrodniczych;
- ✓ wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.

Wymienione cele osiągnięte były poprzez działania o charakterze inwestycyjnym

i pozainwestycyjnym. Część działań, jest podejmowana przez władze miasta, bądź przez nie koordynowana. Inne zadania są realizowane przez podmioty gospodarcze, właściciele terenu, odpowiedzialne instytucje i organizacje.

Realizacja programu ma na celu zminimalizowanie problemów dotyczących ochrony środowiska, m.in. takich jak:

- ✓ utrzymywanie się zanieczyszczeń komunikacyjnych, hałasu i wibracji;
- ✓ brak dróg omijających miasto, w szczególności dla tranzytowego ruchu ciężkich pojazdów;
- ✓ niedostateczny stan nawierzchni dróg;
- ✓ duży odsetek mieszkań ogrzewanych z indywidualnych źródeł ciepła, w większości z kotłami na węgiel, powodujących „niską emisję”;
- ✓ zanieczyszczenie wód Czarnej Hańczy ze źródeł obszarowych, punktowych oraz niewystarczająca ilość urządzeń oczyszczających wody opadowe wpływające do rzeki;
- ✓ niepełne skanalizowanie miasta;
- ✓ istnienie zakładów stwarzających uciążliwość zapachową;
- ✓ brak skutecznych sposobów zagospodarowania osadów z oczyszczalni ścieków;
- ✓ straty ciepła w miejskiej sieci ciepłowniczej;
- ✓ niedostateczny postęp w rozwoju selektywnej zbiórki odpadów;
- ✓ duża ilość wyrobów zawierających azbest w obiektach budowlanych;
- ✓ odkrywkowa eksploatacja kopalni, przekształcająca naturalny krajobraz.

Dla prawidłowego wdrażania przyjętej polityki ochrony środowiska niezbędne jest monitorowanie zmian zachodzących w mieście poprzez okresową ocenę stopnia realizacji programu ochrony środowiska.

W 2020 roku został opracowany nowy program ochrony środowiska dla miasta Suwałki na lata 2021-2024.

Z powodu sytuacji epidemiologicznej panującej w całym kraju w 2020 r. liczba akcji edukacyjnych została bardzo zmniejszona. W związku z tym, że szkoły przez większość roku były zamknięte (nauka zdalna), dotychczas współfinansowane ze środków budżetu Miasta działania edukacyjne w szkołach nie zostały zrealizowane w roku 2020.

Jednakże dwie akcje kontynuowane corocznie zostały zrealizowane, z zachowaniem reżimu sanitarnego, tj.:

XXIV edycja konkursu „Gdzie te piękne ogrody i kwieciste balkony”, który zorganizował Zarząd Dróg i Zieleni – rozstrzygnięcie w dniu 6 września 2020 r.;

„Europejski Dzień Bez Samochodu w Suwałkach” w dniu 27 września 2020 r., podczas którego odbył się przejazd kolumny rowerowej ulicami miasta i minifestyn w Parku Konstytucji 3 Maja.

W ramach otwartego konkursu na realizację zadań publicznych w zakresie ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego wsparto następujące działania:

„Zielone lekcje z PTTK – poznaję i chronię” – podmiot realizujący Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział w Suwałkach im. Jerzego Klimko;

„Wszystkie zwierzęta są nasze - edukacja ekologiczna” – podmiot realizujący Fundacja Zwierzęta Niczyje;

„Suwałki bez plastiku” – podmiot realizujący Stowarzyszenie Komitywa;

„Rowerowe Suwałki” – podmiot realizujący Stowarzyszenie Kulturalne Kostroma i Suwalskie Stowarzyszenie Mangi, Anime, Fantastyki i Rpg „Mroczne Bractwo”;

„Nabór ofert na realizację zadań publicznych w zakresie ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego”, (stworzenie dwóch oaz dla kotów wolno buntujących) - podmiot realizujący Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami.

W 2020 r. kontynuowano pomoc mieszkańcom Suwałk w usuwaniu niebezpiecznych dla zdrowia i życia wyrobów zawierających azbest. Łącznie odebrano z nieruchomości i wywieziono na składowisko odpadów niebezpiecznych, odpady eternitu o wadze 103,36 ton.

W latach 2006-2020 usunięto łącznie 2.432,61 ton odpadów zawierających azbest.

Tabela 5.1.1 Ilość usuniętych wyrobów azbestowych (w tonach) w latach 2006-2020

L.p.	Rok	Waga usuniętych wyrobów azbestowych (w tonach)
1.	2006	167,1
2.	2007	165,25
3.	2008	189,48
4.	2009	286,79
5.	2010	278,07
6.	2011	389,76
7.	2012	125,36
8.	2013	189,17
9.	2014	111,92
10.	2015	100,79
11.	2016	109,59
12.	2017	51,23
13.	2018	145,78
14.	2019	119,725
15.	2020	103,36
Razem		2 432,61

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Rok 2020 był piątym rokiem realizacji programu „Ograniczenia niskiej emisji na terenie Suwałk”, polegającego na dofinansowaniu z budżetu miasta wymiany przez mieszkańców, nieekologicznych źródeł ciepła. Dofinansowaniu podlegają działania mające na celu podłączenie budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej, sieci gazowej lub wymianę niskowydajnych kotłów, na kotły ekologiczne olejowe lub na ekogroszek. W 2020 r. zrealizowano 51 umów, w tym 16 na podłączenie nieruchomości do miejskiej sieci ciepłowniczej oraz 35 na podłączenie nieruchomości do sieci gazowej. Łącznie w latach 2016-2020 programem ograniczenia niskiej emisji objęto 341 budynków, a łączna kwota dotacji z budżetu miasta wyniosła 1 174 904,39 zł.

Kaczkomat, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Tabela 5.1.2 Realizacja programu „Ograniczenie niskiej emisji na terenie Suwałk” w latach 2017-2020

Zadanie	2017		2018		2019		2019	
	Umowy	Kwota dotacji [zł]	Umowy	Kwota dotacji [zł]	Umowy	Kwota dotacji [zł]	Umowy	Kwota dotacji [zł]
Wymiana kotła	28	83 688,00	10	30 000 zł	8	33 000,00	0	0
Podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej	10	33 928,6	26	82 528,90	19	97 691,71	16	66.213,80
Podłączenie do sieci gazowej	40	120 000,00	42	129 000,00	62	227 000,00	35	121 000,00
Łącznie	78	237 616,60	78	241 528,90	89	357 691,71	51	187 213,80

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

W roku 2020 w ramach rozszerzania edukacji ekologicznej wśród mieszkańców, na terenie Suwałk ustawiono tzw. „kaczkomaty”, czyli 2 automaty ze smakołykami dla kaczek. Znajdują się one przy rzece Czarna Hańcza: na bulwarach przy moście przy ul. Bakalarzewskiej oraz przy moście przy ul. Noniewiczza 3a. Wrzucając przysłowiową „złotówkę”, otrzymujemy porcję zdrowej karmy dla ptactwa wodnego.

Oprócz „kaczkomatów” na terenie miasta ustawiono także 5 koszy na nakrętki, tzw. nakrętkomatów, które oprócz edukacji ekologicznej dają także możliwość wsparcia finansowego osób wymagających leczenia. Nakrętkomaty ustawione są w następujących lokalizacjach: ul. Kowalskiego, ul. E. Plater przy Bibliotece Publicznej, ul. Noniewiczza przy Arkadii, ul. Wojska Polskiego przy Szkole Podstawowej nr 4, ul. Szpitalna przy Szkole Podstawowej nr 11.

Nakrętkomat, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

5.2. Planowanie przestrzenne

Z dniem 1 stycznia 2003 roku z mocy prawa utraciły ważność miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, uchwalone przed 1 stycznia 1995 roku, które swoimi granicami pokrywały 100% powierzchni miasta. W dniu 1 stycznia 2003 roku na terenie miasta obowiązywało już tylko 9 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uchwalonych w latach 1998-2002, Z dniem 1 stycznia 2003 roku

fot z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

z mocy prawa utraciły ważność miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, uchwalone przed 1 stycznia 1995 roku, które swoimi granicami pokrywały 100% powierzchni miasta. W dniu 1 stycznia 2003 roku na terenie miasta obowiązywało już tylko 9 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, uchwalonych w latach 1998-2002, obejmujących swym zasięgiem obszar zaledwie 456 ha, co stanowiło 6,96% powierzchni terenu w granicach całego miasta.

Od sierpnia 2003 roku w Wydziale Architektury i Gospodarki Przestrzennej funkcjonuje Pracownia Urbanistyczna (od 2008 roku Referat Urbanistyki), zajmujący się przede wszystkim sporządzaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w granicach administracyjnych Miasta Suwałki.

Na terenie miasta Suwałki, zgodnie ze stanem na 31 grudnia 2020 roku, obowiązywało 98 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Obowiązujące plany zajmowały powierzchnię 4 959 ha, co stanowiło ok.

75,69% powierzchni miasta w granicach administracyjnych.

W 2020 roku w trakcie opracowania było 19 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (w tym 10 dotyczących w części lub całości zmiany planów), obejmujących łącznie ok. 1967,26 ha.

Z ogólnej powierzchni miasta ok. 23% terenu stanowią tereny zurbanizowane, jest to ok. 1 500 ha. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego pokrywają ok. 87,16% powierzchni terenów zurbanizowanych w granicach miasta.

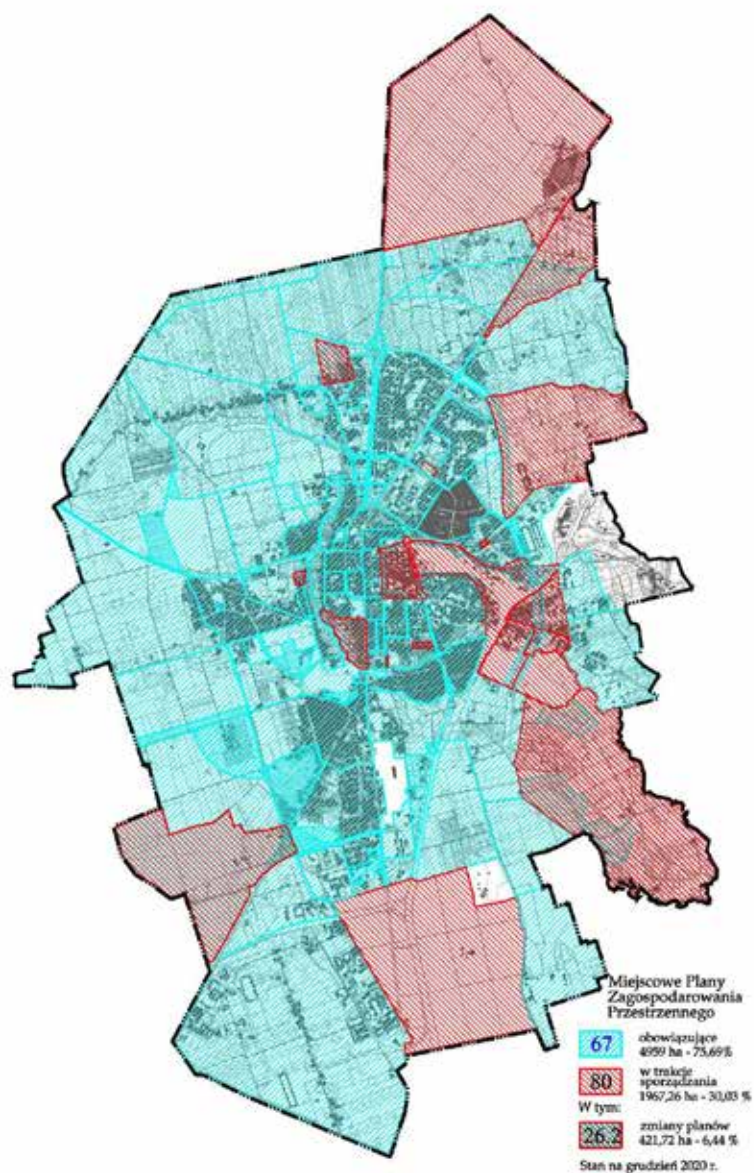
W okresie od stycznia do końca grudnia 2020 roku uchwalono 11 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego o łącznej powierzchni ok. 444 ha (z czego ok. 119 ha powierzchni opracowań obejmowało zmianę ustaleń obowiązujących już planów).

Tabela 5.2.1 Pokrycie terenu miasta aktualnymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w latach 2012-2020

	Powierzchnia pokryta planami (ha)	Powierzchnia w stosunku do powierzchni całego miasta (%)	Powierzchnia planów w stosunku do terenów zurbanizowanych (%)
2012	1 892 ha	28,90%	55,33%
2013	2 439 ha	37,24%	66,75%
2014	2 960 ha	45,18%	70,66%
2015	2 960 ha	45,18%	70,66%
2016	3 600 ha	54,96%	76,53%
2017	4 257 ha	64,50%	86,16%
2018	4 271 ha	65,20%	86,16%
2019	4 634 ha	70,74%	87,16%
2020	4 959 ha	75,69%	92,48%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Architektury i Gospodarki Przestrzennej Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego miasta Suwałki

Źródło: Referat Urbanistyki Wydziału Architektury i Gospodarki Przestrzennej Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Tabela 5.2.2 Obszary miasta, dla których w roku 2019 uchwalono miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Obszar planu	Powierzchnia (ha)	Powierzchnia w stosunku do powierzchni całego miasta
Część terenów pokoszarowych przy ulicy Wojska Polskiego w Suwałkach (zmiana części obowiązującego planu)	20,00 ha 10,00* ha	0,45 %
Rejon Osiedla Klasztorna w Suwałkach	24,40 ha	0,37 %
Teren w rejonie ulic Bulwarowej i Zacisze w Suwałkach (zmiana części obowiązującego planu)	1,34* ha	0,02 %
Teren położony u zbiegu ulic Gen. W. Sikorskiego i Grunwaldzkiej w Suwałkach (zmiana części obowiązującego planu)	1,46* ha	0,02 %
Teren ograniczony ulicami: Gen. K. Pułaskiego, Świerkową, Modrzewiową, Grabową i Gen. Z. Podhorskiego w Suwałkach (zmiana obowiązującego planu)	38,00* ha	0,58 %
Teren ograniczony ulicą Piaskową, rzeką Czarną Hańczę i granicami administracyjnymi miasta Suwałki	92,80 ha	1,41 %
Część terenów rekreacyjnych nad zalewem Arkadia w Suwałkach (zmiana części obowiązującego planu)	1,70* ha	0,02 %
Teren położony u zbiegu ulic Bakalarzewskiej i Grunwaldzkiej w Suwałkach (zmiana części obowiązującego planu)	6,80* ha	0,10 %
Rejon ulicy Łąkowej w Suwałkach	35,50 ha	0,54 %
Teren kopalni Sobolewo w Suwałkach	109,00 ha	1,66 %
Zachodnia część rejonu ulicy Szwajcaria w Suwałkach (zmiana części obowiązującego planu)	53,50 ha 51,50* ha	1,6 %

10,00* - powierzchnie planów pokrywające się z obowiązującymi planami (zmiany planów już obowiązujących).

*Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Architektury i Gospodarki Przestrzennej Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

W 2018 roku, na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Suwałkach Nr LI/626/2018 z dnia 25 września 2018 r., przystąpiono do opracowania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Suwałki, które zastąpi obecnie obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Suwałki, uchwalonego uchwałą Nr XX/232/2016 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 maja 2016 r.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest podstawowym aktem polityki przestrzennej miasta. Stanowi formę realizacji obowiązku prowadzenia polityki przestrzennej przez samorządowe władze lokalne. Oprócz założeń lokalnej polityki zaczerpniętych z przyjętych i obowiązujących na terenie miasta Suwałki strategii, planów i programów rozwoju, studium zawiera ustalenia wiążące przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz elementy regulacyjne w postaci lokalnych zasad zagospodarowania. Na jego podstawie

organy wykonawcze gminy „w zależności od uwarunkowań i potrzeb gminy, sporządzają na wybranych obszarach miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

5.3. Gospodarka nieruchomościami

Informacja o zasobie nieruchomości gminy Miasta Suwałki i Skarbu Państwa

Zasób nieruchomości Gminy Miasta Suwałki, zgodnie z art. 24 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2020 r. poz. 1990 ze zm.), obejmuje nieruchomości, które stanowią przedmiot własności Gminy Miasta Suwałki i nie zostały oddane w użytkowanie wieczyste oraz nieruchomości będące przedmiotem użytkowania wieczystego Gminy Miasta Suwałki

Zasób nieruchomości Skarbu Państwa zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2020 r. poz. 1990 ze zm.) obejmuje nieruchomości, które stanowią przedmiot własności Skarbu Państwa i nie zostały oddane w użytkowanie wieczyste, oraz nieruchomości będące przedmiotem użytkowania wieczystego Skarbu Państwa.

Stan zasobu gminy Miasta Suwałki i Skarbu Państwa

W zasobie nieruchomości gminy Miasta Suwałki na dzień 31.12.2020 r. znajdowało się:

- ✓ 4 629 działek lub udziałów do działek o łącznej powierzchni 1 118,2959 ha, stanowiących własność Gminy Miasta Suwałki, w tym:

- w trwałym zarządzie – 2 210 działki lub udziały do działek, o łącznej powierzchni 483,2640 ha;
- w dzierżawie 93 działki lub udziały do działek, o łącznej powierzchni 138,9288 ha;
- w użyczeniu 9 działek lub udziałów do działek, o łącznej powierzchni 2,4239 ha;
- w bezpośrednim zarządzie Prezydenta Miasta Suwałki – 2 317 działek lub udziałów do działek, o łącznej powierzchni 493,6792 ha, w tym w gospodarowaniu Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Sp. z o.o. znajdowały się 589 działek lub udziałów do działek o powierzchni 41,1684 ha.
- ✓ 25 działek lub udziałów do działek o łącznej powierzchni 48,6631 ha, których właścicielem jest Skarb Państwa, a prawo użytkowania wieczystego przysługuje Gminie Miasto Suwałki, w tym:
  - w trwałym zarządzie 7 działek o pow. 0,7172 ha;
  - w bezpośrednim zarządzie Prezydenta Miasta Suwałki – 18 działek o pow. 47,9459 ha.
 Ponadto w użytkowaniu wieczystym pozostaje 1 830 działek i udziałów do działek, o łącznej powierzchni 209,0964 ha, w tym:
  - w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych znajduje się 1 061 działek i udziałów do działek o pow. 15,5255 ha;
  - w użytkowaniu wieczystym osób prawnych znajduje się 769 działek i udziałów do działek o pow. 193,5709 ha; w tym: w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowych - 609 działek i udziałów do działek o powierzchni 65,6778 ha.

Należność z tytułu opłaty rocznej za użytkowanie wieczyste gruntów wynosi 1 484 286 zł, w tym spółdzielnie mieszkaniowe wnoszą ją w wysokości 963 519 zł.

W zasobie nieruchomości Skarbu Państwa, położonych na terenie miasta Suwałki na dzień 31.12.2020 r. znajdowały się:

- ✓ 834 działki lub udziały do działek, o łącznej powierzchni 406,0813 ha, stanowiące własność Skarbu Państwa, w tym:
  - w trwałym zarządzie – 706 działek o łącznej powierzchni 255,0766 ha;
  - w dzierżawie – 24 działki o łącznej powierzchni 65,8362 ha;
  - w użyczeniu – 4 działki o łącznej powierzchni 0,2533 ha;
  - działki, które nie zostały rozdysponowane – 99 działek o łącznej powierzchni 84,2355 ha, w tym w gospodarowaniu Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Sp. z o.o. znajdowało się 10 działek o łącznej powierzchni 1,3210 ha;
  - w posiadaniu Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych – 1 działka o powierzchni 0,6796 ha.

Ponadto, w użytkowaniu wieczystym pozostaje 430 działek i udziałów do działek o łącznej powierzchni 317,8277 ha, w tym:

- w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych znajduje się 160 działek i udziałów do działek o łącznej powierzchni 22,4563 ha;
- w użytkowaniu wieczystym osób prawnych znajduje się 270 działek i udziałów do działek o łącznej powierzchni 295,3713 ha.

Należność z tytułu opłaty rocznej za użytkowanie wieczyste gruntów wynosi 1 819 433 zł.

Sposób zarządzania nieruchomościami gminy i Skarbu Państwa

Zasobami nieruchomości gminy i Skarbu Państwa na terenie miasta Suwałki gospodaruje Prezydent Miasta Suwałki.

Gospodarowanie zasobem polega na ewidencjonowaniu nieruchomości, ich wyliczenie, zabezpieczeniu nieruchomości przed uszkodzeniem lub zniszczeniem, sporządzeniu planu wykorzystania zasobu, regulowaniu stanu prawnego nieruchomości w zasobie, naliczaniu należności za nieruchomości udostępnione z zasobu oraz windykacji tych należności, współpracy z innymi organami gospodarującymi nieruchomościami gminy i Skarbu Państwa, zbywaniu i nabywaniu nieruchomości, a także ich wydzierżawianiu, wynajmowaniu i użyczeniu. Na część nieruchomości, będących w bezpośredniej dyspozycji Prezydenta Miasta Suwałki (tereny towarzyszące budownictwu mieszkaniowemu, zabudowane, lokalowe i wydzierżawiane pod działalność inną niż rolnicza) zawarto umowę o gospodarowanie z Zarządem Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Sp. z o.o.

Główne kierunki gospodarowania nieruchomościami zasobu gminy Miasta Suwałki i Skarbu Państwa

Pozyskiwanie nieruchomości przez Gminę Miasta Suwałki w celu wykonywania zadań własnych i celów publicznych następować będzie poprzez zakup własności nieruchomości bądź prawa wieczystego użytkowania, zamiany, darowizny, z mocy prawa w przypadku pozyskania gruntów na cele publiczne. Nabywanie dokonywane będzie zgodnie z potrzebami i zamierzeniami inwestycyjnymi, wynikającymi w szczególności z opracowań architektoniczno-przestrzennych i miejscowych planów

zagospodarowania przestrzennego oraz w celu realizacji zadań własnych i publicznych.

Udostępnianie nieruchomości zasobu Gminy Miasta Suwałki i Skarbu Państwa następować będzie poprzez sprzedaż użytkownikom wieczystym prawa własności nieruchomości, dokonywanie zamian, nieruchomości Skarbu Państwa i Gminy Miasta Suwałki lub osób fizycznych i prawnych, wydzierżawianie, wynajmowanie i użyczanie nieruchomości Gminy Miasta Suwałki i Skarbu Państwa.

Struktura użytkowania terenów

W roku 2020 nastąpiły zmiany w strukturze własnościowej użytkowanych terenów

spowodowane m.in. nabyciem przez Miasto Suwałki gruntów pod budowę przyszłych dróg.

Tabela 5.3.1 Wartość transakcji obrotu nieruchomościami dokonywanych przez Miasto Suwałki w latach 2017-2020 (w zł)

	2017	2018	2019	2020
Transakcja zbycia	2 470 849	5 186 435	12 902 682	11 033 022
Transakcja nabycia	2 655 906	1 039 558	2 127 658	3 462 997
Wartość obrotu nieruchomości	5 126 755	6 225 993	15 030 340	14 496 019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Tabela 5.3.2 Struktura użytkowania gruntów w przekroju własnościowym w 2020 roku (w ha)

Rodzaj gruntów	Gmina Suwałki	Skarb Państwa	Osoby fizyczne	Spółdzielnie	Grunty osób prawnych	Kościóły i związki wyznaniowe	Razem
Użytki rolne	586	193	2 304	1	108	1	3 193
Użytki leśne	12	835	84	0	1	0	928
Grunty zabudowane i zurbanizowane	319	233	515	37	287	31	1 421
Tereny komunikacyjne	338	339	1	0	96	0	743
Wody	21	50	3	0	3	0	77
Tereny różne i nieużytki	86	61	56	0	26	0	189
Razem	1 362	1 698	2 963	38	498	32	6 551

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Tabela 5.3.3 Struktura użytkowania budynków w przekroju własnościowym w 2020 roku (w szt.)

Rodzaj budynków	Gmina Suwałki	Skarb Państwa	Osoby fizyczne	Spółdzielnie	Budynki osób prawnych	Kościóły i związki wyznaniowe	Razem
Budynki mieszkalne	125	4	5 240	16	40	12	5 437
Budynki przemysłowe		3	174	7	145	0	329
Budynki transportu i łączności	176	31	3 690	58	26	12	3 960
Budynki handlowo-usługowe	29	3	574	14	75	0	685
Zbiorniki, silosy, budynki magazynowe	3	2	59	15	187	0	266
Budynki biurowe	12	22	41	2	88	0	164
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	1	1	4	0	15	0	21
Budynki oświaty, nauki i kultury oraz sportowe	95	6	9	0	5	19	134
Budynki produkcyjno-usługowe i gospodarcze dla rolnictwa	7	3	337	0	0	0	347
Inne budynki niemieszkalne	103	60	2 092	10	363	19	2 644
Razem	551	135	12 220	341	944	62	13 987

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji, Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa Urzędu Miejskiego w Suwałkach

6

Finanse Miasta

6.1. Finanse miasta

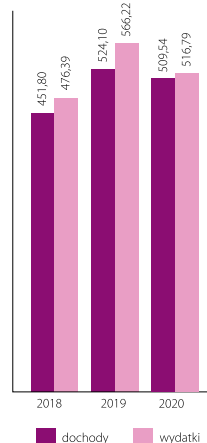
W 2020 roku dochody miasta Suwałki wyniosły 509 536 603,18 zł, a wydatki 516 790 105,62 zł, co oznacza zamknięcie budżetu deficytem w wysokości 7 253 502,44 zł.

Tabela 6.1.1 Wielkość i dynamika budżetu miasta Suwałki w latach 2018-2020 (w mln zł)

Budżet	2018	2019	2020
Dochody	451,80	524,10	509,54
Dynamika dochodów	115,39%	116,00%	97,22%
Wydatki	476,39	566,22	516,79
Dynamika wydatków	120,63%	118,86%	91,27%
Wynik	-24,59	-42,12	-7,25

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2018-2020.

Wykres 6.1.1 Budżet miasta Suwałki w latach 2018-2020 (w mln zł)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2018-2020.

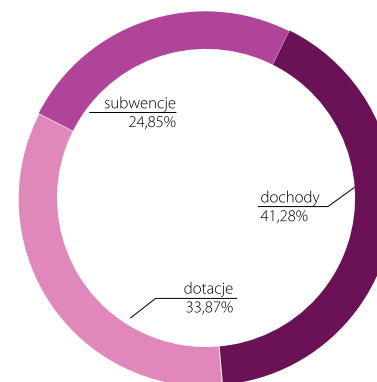
Dochody

Dochody miasta Suwałki za 2020 r. wyniosły 509 536 603,18 zł, co stanowi 100,81% założonego i uchwalonego przez Radę Miejską rocznego planu dochodów.

W 2020 r. dochody budżetowe zostały wykonane w następujących kwotach:

- ✓ dotacje w kwocie 172 572 017,90 zł – co stanowi 100,06% planu rocznego;
- ✓ subwencje w kwocie 126 623 857,00 zł – co stanowi 100,00% planu rocznego;
- ✓ dochody własne w kwocie 210 340 728,28 zł – co stanowi 101,94% planu rocznego.

Wykres 6.1.2 Struktura dochodów budżetu miasta Suwałki w 2020 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z wykonania budżetu za 2020 rok.

Tabela 6.1.3 Wielkość i dynamika wpływów z podatków i opłat lokalnych miasta Suwałki w latach 2018-2020 (w tys. zł)

Rodzaj podatku lub opłaty	2018	2019	2020	Dynamika 2020/2019
Ogółem, w tym m.in.:	71 898	78 869	82 066	104,05%
podatek od nieruchomości	45 142	49 767	53 338	107,18%
opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi	7 833	9 070	11 103	122,41%
podatek od środków transportowych	2 713	2 858	3 060	107,07%
opłata komunikacyjna	1 255	1 318	1 219	92,49%
opłata za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	2 027	2 234	2 365	105,86%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2017-2019

Tabela 6.1.2 Struktura i dynamika dochodów budżetu miasta Suwałki w latach 2018-2020 (w tys. zł)

Dochody	2018	2019	2020	Dynamika 2020/2019
Dochody własne, w tym:	204 648	233 721	210 341	90,00%
wpływy z podatków i opłat lokalnych	71 898	78 869	82 066	104,05%
dochody z mienia komunalnego	8 650	17 907	14 631	81,71%
udziały w podatkach	79 226	85 996	82 574	96,02%
inne dochody	44 874	50 949	31 070	60,98%
Subwencje	106 522	116 699	126 624	108,50%
Dotacje	140 632	173 678	172 572	99,36%
Dochody ogółem	451 802	524 098	509 537	97,22%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2018-2020.

Wpływy z podatków i opłat lokalnych

Wpływy z podatków i opłat lokalnych wyniosły w 2020 r. 82 066 tys. zł, co stanowiło wzrost o 4,05% w stosunku do roku 2019. Udział podatków i opłat lokalnych w ogólnej kwocie dochodów Suwałk wyniósł 16,11%.

W grupie podatków i opłat lokalnych największy udział miał podatek od nieruchomości (64,99%), a następnie wpływy z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi (13,53%) oraz podatek od środków transportowych (3,73%).

Dochody z mienia komunalnego

Wpływy z gospodarowania mieniem komunalnym (sprzedaż, dzierżawa, użytkowanie) wykonano w kwocie 14 631 tys. zł, co stanowi 101,96% planu rocznego. W stosunku do 2019 roku wpływy z tego tytułu uległy zmniejszeniu o 18,29%.

Tabela 6.1.4 Wielkość i dynamika dochodów z mienia komunalnego w latach 2018-2020 (w tys. zł)

Dochody z mienia komunalnego	2018	2019	2020	Dynamika 2020/2019
Ogółem, w tym:	8 650	17 907	14 631	81,71%
sprzedaż składników majątkowych, w tym działek i lokali	4 520	14 843	11 479	77,34%
zarząd i użytkowanie wieczyste nieruchomości	2 232	1 768	1 681	95,08%
odszkodowania za przejęte nieruchomości pod inwestycje celu publicznego	997	0	0	0,00%
najem i dzierżawa składników majątkowych	201	198	167	84,34%
inne	700	1 098	1 304	118,76%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2018-2020.

Udziały w podatkach

Udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych wykonano w kwocie 80 314 tys. zł, zaś udziały w podatku dochodowym od osób prawnych wykonano w kwocie 2 260 tys. zł. W 2020 roku wykonanie ww. kategorii dochodów było o 3,98% mniejsze niż w roku 2019.

Tabela 6.1.5 Udziały miasta Suwałki w podatkach państwowych w latach 2018-2020 (w tys. zł)

Podatki	2018	2019	2020	Dynamika 2020/2019
Ogółem, w tym:	79 226	85 996	82 574	96,02%
dochodowe od osób fizycznych	75 885	82 651	80 314	97,17%
dochodowe od osób prawnych	3 341	3 345	2 260	67,56%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2017-2019

Wydatki

Wydatki miasta Suwałki w 2020 r. wyniosły 516 790 105,62 zł. W porównaniu do 2019 roku wydatki uległy zmniejszeniu o 8,73%.

fot z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Tabela 6.1.6 Wydatki miasta Suwałki w latach 2018-2020 (w mln zł)

Wydatki	2018	2019	2020	Dynamika 2020/2019
Bieżące	370,95	412,70	443,65	107,50%
bieżące - udział w wydatkach ogółem (w %)	77,87%	72,89%	85,85%	-
Majątkowe	105,44	153,52	73,14	47,64%
majątkowe - udział w wydatkach ogółem (w %)	22,13%	27,11%	14,15%	-
Ogółem	476,39	566,22	516,79	91,27%

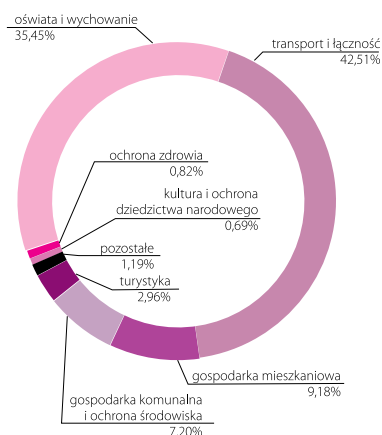
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2018-2020.

Tabela 6.1.7 Wydatki miasta Suwałki w latach 2018-2020

Wydatki (w tys. zł) według działów klasyfikacji budżetowej	2018	2019	2020
Rolnictwo i łowiectwo	116,66	126,36	56,86
Leśnictwo	0,00	1,27	0,63
Transport i łączność	65 927,53	94 130,27	49 199,79
Turystyka	2 613,18	12 257,14	2 410,53
Gospodarka mieszkaniowa	23 745,80	15 508,86	19 024,17
Działalność usługowa	1 108,46	1 214,19	1 274,34
Administracja publiczna	19 603,10	20 363,36	23 498,66
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	340,05	419,63	405,96
Obrona narodowa	61,87	80,82	66,94
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	11 361,65	16 489,64	10 382,48
Wymiar sprawiedliwości	179,13	197,85	193,38
Obsługa długu publicznego	3 769,03	4 808,52	3 643,09
Oświata i wychowanie	150 738,27	166 161,12	181 419,31
Ochrona zdrowia	2 963,59	3 290,56	4 026,17
Pomoc społeczna	27 892,01	29 898,72	31 492,64
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	2 763,86	3 052,59	3 183,07
Edukacyjna opieka wychowawcza	9 508,80	9 380,45	9 207,72
Rodzina	80 959,12	106 517,87	118 373,39
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	25 316,87	22 007,45	26 207,28
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	16 264,82	17 377,38	14 159,68
Kultura fizyczna	31 156,38	42 938,34	18 564,01
OGÓŁEM	476 390,18	566 222,39	516 790,11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2018-2020.

Wykres 6.1.3 Struktura wydatków inwestycyjnych w 2020 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z wykonania budżetu za 2020 rok.

Transport i łączność

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 49 199 793,56 zł, co stanowi 96,27% planu rocznego. W ramach powyższych środków finansowane były zadania związane z:

- zakupem usług od Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w zakresie lokalnego transportu zbiorowego w kwocie 8 579 342,69 zł,
- bieżącym funkcjonowaniem Zarządu Dróg i Zieleni w kwocie 9 497 058,32 zł,
- realizacją zadań inwestycyjnych w kwocie 31 092 860,24 zł.

Gospodarka mieszkaniowa

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 19 024 174,74 zł, co stanowi 95,49% planu rocznego. Ze środków tych sfinansowano m.in.:

- zadania z zakresu gospodarki gruntami i nieruchomościami w kwocie

3 880 804,03 zł, w tym wykup nieruchomości na kwotę 3 120 656,71 zł,

- pozostałą działalność w kwocie 15 143 370,71 zł, w tym m.in. wykonanie instalacji co i cwo w lokalach komunalnych i realizacja projektu pn. Kompleksowa modernizacja energetyczna zabytkowych kamienic przy ul. Tadeusza Kościuszki 18, 20 i 26 w Suwałkach stanowiących własność Gminy Miasta Suwałki.

Administracja publiczna

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 23 498 656,88 zł, co stanowi 97,14% planu rocznego. W ramach powyższych środków finansowane były:

- wydatki związane z realizacją zadań zleconych z zakresu administracji rządowej – 1 693 613,29 zł,
- wydatki związane z funkcjonowaniem Rady Miejskiej w Suwałkach – 552 607,44 zł,
- wydatki związane z funkcjonowaniem Urzędu Miejskiego w ramach zadań własnych – 17 055 791,98 zł,
- wydatki związane z funkcjonowaniem komisji poborowych – 37 610,81 zł,
- wydatki związane z przeprowadzeniem Powołanego Spisu Rolnego – 29 326,00 zł,
- wydatki związane z promocją miasta – 248 713,47 zł,
- wydatki związane z funkcjonowaniem Centrum Usług Wspólnych – 3 458 981,79 zł.

Oświata i wychowanie

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 181 419 309,05 zł, co stanowi 97,49% planu rocznego. Wydatki dotyczą w szczególności:

- szkół podstawowych – 60 041 385,50 zł,
- szkół podstawowych specjalnych – 7 439 810,17 zł,

- oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych – 3 173 534,71 zł,
- przedszkoli – 34 733 972,49 zł,
- przedszkoli specjalnych – 2 748 841,28 zł,
- techników – 17 582 405,68 zł,
- szkół policealnych – 1 336 859,33 zł,
- branżowych szkół I i II stopnia – 11 227 746,44 zł,
- liceów ogólnokształcących – 17 469 375,70 zł,
- szkół zawodowych specjalnych – 2 577 820,77 zł,
- placówek kształcenia ustawicznego/praktycznego – 1 005 491,39 zł,
- ośrodków szkolenia, doskonalenia i doskonalenia kadr – 717 616,01 zł,
- doskonalenia i doskonalenia nauczycieli – 678 313,65 zł,
- stołówek szkolnych i przedszkolnych – 7 319 237,09 zł,
- realizacji zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego – 2 979 111,24 zł,
- realizacji zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych – 3 834 246,92 zł,
- zapewnienia uczniom prawa do bezpłatnego dostępu do podręczników oraz materiałów edukacyjnych/ćwiczeniowych – 682 908,63 zł,
- pozostałej działalności – 5 259 021,34 zł.

Edukacyjna opieka wychowawcza

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 9 207 715,15 zł, co stanowi 99,48% planu rocznego. W ramach powyższych środków sfinansowano m.in.:

- świetlice szkolne – 1 846 182,55 zł,
- specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze – 903 877,45 zł,
- wczesne wspomaganie rozwoju dziecka – 880 797,22 zł,
- poradnie psychologiczno-pedagogiczne – 2 486 147,65 zł,
- internaty i bursy szkolne – 1 274 222,64 zł,
- pomoc materialną dla uczniów o charakterze socjalnym – 693 933,25 zł,
- pomoc materialną dla uczniów o charakterze motywacyjnym – 117 800,00 zł,
- ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze – 858 474,56 zł.

Pomoc społeczna

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 31 492 639,02 zł, co stanowi 97,64% planu rocznego. W ramach powyższych środków sfinansowano m.in.:

- domy pomocy społecznej – 12 507 047,34 zł,
- ośrodki wsparcia – 1 651 565,72 zł,
- zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze – 1 419 118,80 zł,
- dotatki mieszkaniowe – 2 186 086,06 zł,
- zasiłki stałe – 2 250 130,54 zł,
- ośrodki pomocy społecznej – 6 132 831,00 zł,
- usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze – 2 743 320,71 zł,
- pomoc w zakresie dożywiania – 1 800 900,00 zł.

Rodzina

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 118 373 388,90 zł, co stanowi 99,60% planu rocznego. W ramach powyższych środków sfinansowano m.in.:

- świadczenia wychowawcze – 75 662 327,88 zł,
- świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz

składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego – 26 613 616,44 zł,

- ✓ wspieranie rodziny – 3 285 253,53 zł,
- ✓ tworzenie i funkcjonowanie żłobków – 4 518 467,20 zł,
- ✓ rodziny zastępcze – 4 411 552,27 zł,
- ✓ działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych – 2 456 330,35 zł,
- ✓ pozostałą działalność – 1 047 963,00 zł.

Gospodarka komunalna i ochrona środowiska

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 26 207 277,81 zł, co stanowi 96,14% planu rocznego. W ramach powyższych środków sfinansowano:

- ✓ wydatki związane z gospodarką ściekową i ochroną wód w kwocie 1 919 971,09 zł,
- ✓ wydatki związane z gospodarką odpadami w kwocie 11 346 347,92 zł,
- ✓ oczyszczanie miasta w kwocie 2 912 482,95 zł,
- ✓ utrzymanie zieleni w kwocie 2 264 261,95 zł,
- ✓ ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu w kwocie 187 213,80 zł,
- ✓ funkcjonowanie schroniska dla zwierząt w kwocie 482 027,19 zł,
- ✓ oświetlenie ulic, placów i dróg w kwocie 4 478 724,60 zł,

- ✓ pozostałą działalność w kwocie 2 616 248,31 zł.

Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 14 159 680,91 zł, co stanowi 99,35% planu rocznego. W ramach powyższych środków sfinansowano m.in. dotacją wydatki bieżące oraz koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych:

- ✓ Suwalskiego Ośrodka Kultury – kwota 6 947 404,05 zł,
- ✓ Biblioteki Publicznej im. Marii Konopnickiej – kwota 3 363 798,00 zł,
- ✓ Muzeum Okręgowego – kwota 3 405 945,47 zł.

Kultura fizyczna

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 18 564 007,07 zł, co stanowi 99,22% planu rocznego. W ramach powyższych środków sfinansowano:

- ✓ funkcjonowanie obiektów sportowych – 5 465 381,39 zł;
- ✓ funkcjonowanie instytucji kultury fizycznej – 8 435 498,61 zł;
- ✓ zadania w zakresie kultury fizycznej – 2 757 668,63 zł;
- ✓ pozostałą działalność – 1 905 458,44 zł.

fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Tabela 6.1.8 Największe inwestycje w 2020 roku (w tys. zł)

Inwestycja	2020 r.
Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków oświatowych w Suwałkach (Przedszkole nr 3, 4, 7, 8, 10)	9 819,88
Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 653 na terenie miasta Suwałki – III etap (przebudowa ul. Sejneńskiej od granic administracyjnych miasta do torów wraz z budową odcinka od ul. Sejneńskiej do ul. Utrata z mostem i tunelem pod torami)	9 115,31
Poprawa jakości kształcenia zawodowego w mieście Suwałki poprzez rozbudowę infrastruktury Zespołu Szkół nr 6 w Suwałkach	7 317,78
Budowa ulic 1KD, 2 KD, 6KDW z uzbrojeniem technicznym w kwartale pomiędzy ul. Zastawie i ogródkami działkowymi w Suwałkach - FDS, środki własne i RFIL	6 210,81
Rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 4 w Suwałkach, w tym RFIL	6 103,12
Budowa ulic: Cz. Miłosza i J. Kochanowskiego w rejonie ulicy Stanisława Staniszewskiego w Suwałkach - FDS i środki własne	4 110,29
Poprawa jakości systemu transportu publicznego w mieście Suwałki - III etap	3 749,77
Kompleksowa modernizacja energetyczna zabytkowych kamienic przy ul. Tadeusza Kościuszki 18, 20 i 26 w Suwałkach stanowiących własność Gminy Miasta Suwałki	3 144,20
Jasno, oszczędnie, bezpiecznie - modernizacja systemu oświetlenia ulicznego w Suwałkach – etap II	2 753,87
Budowa ul. Księdza Stanisława Szczęsnowicza w Suwałkach wraz z uzbrojeniem technicznym - FDS, środki własne i RFIL	2 564,61
Rewitalizacja starej łaźni oraz bulwarów nad rzeką Czarna Hańcza	2 050,05
Rozbudowa ulicy Edwarda Lecha Wojczyńskiego w Suwałkach - FDS i środki własne	1 604,13
Budowa ulicy Bolesława Krzywoustego i Bolesława Śmiałego w Suwałkach - FDS i środki własne	1 171,14
Zakup i montaż hali pneumatycznej na boisku przy Szkole Podstawowej nr 6 - BO	1 018,13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z wykonania budżetu za 2020 rok

Deficyt budżetowy, poziom zadłużenia i obsługa długu

W latach 2018-2020 w wyniku wykonania budżetu odnotowano deficyt w kwotach odpowiednio 24,59 mln zł, 42,12 mln zł i 7,25 mln zł.

Tabela 6.1.9 Dynamika zadłużenia miasta Suwałki w latach 2018-2020 (w tys. zł)

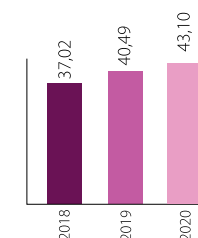
	2018	2019	2020
Dochody wykonane ogółem	451 802	524 098	509 537
Kredyty i pożyczki	167 269	212 218	219 629
Wskaźnik zadłużenia	37,02%	40,49%	43,10%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2018-2020.

Na dzień 31 grudnia 2020 roku kwota zadłużenia miasta Suwałki z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz zobowiązań wymagalnych z uwzględnieniem wyłączeń wyniosła

kwotę 219 628 891,33 zł, tj. 43,10% zrealizowanych dochodów i w stosunku do roku 2019 (40,49%) zwiększyła się o 2,61%. Na obsługę zadłużenia, spłatę kapitału i odsetek, przeznaczono 18 473 300,35 zł, co stanowi 3,57% wykonanych dochodów miasta.

Wykres 6.1.4 Wskaźnik zadłużenia miasta Suwałki w latach 2018-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2018-2020.

Rada Miejska VII kadencji,
fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

7 Zarządzanie miastem

7.1. Władze Suwałk

Prezydentem Miasta Suwałk wybranym 21 października 2018 roku, a następnie zaprzysiężonym 22 listopada 2018 roku, został Czesław Renkiewicz. Na stanowiska zastępcy powołani zostali Łukasz Kurzyna oraz Ewa Beata Sidorek (do 31 sierpnia 2020 r.).

Rada Miejska VIII kadencji

W wyborach samorządowych w dniu 21 października 2018 roku mieszkańcy Suwałk wybrali nową Radę Miejską VIII kadencji. Mandaty radnych uzyskało 12 przedstawicieli KWW „Łączą nas Suwałki - Czesław Renkiewicz”, 7 przedstawicieli KW „Prawo i Sprawiedliwość”, 2 przedstawicieli KW „Platforma. Nowoczesna Koalicja Obywatelska”, 2 przedstawicieli KWW „Mieszkańcy Suwałk”. W dniu

22 listopada odbyła się pierwsza sesja nowej kadencji Rady Miejskiej w Suwałkach.

Przewodniczącym Rady Miejskiej w Suwałkach w kadencji 2018-2023 został wybrany Zdzisław Przełomieć. Wiceprzewodniczącymi Rady Miejskiej zostali wybrani: Jacek Juskiewicz, Jacek Niedźwiedzki oraz Wojciech Pająk.

- ✓ Liczba podjętych uchwał w 2018 r. – 32 uchwały;
- ✓ Liczba podjętych uchwał w 2019 r. – 189 uchwał;
- ✓ Liczba podjętych uchwał w 2020 r. – 146 uchwał.
- ✓ Liczba podjętych uchwał w 2019 r. – 189 uchwał

Tabela 7.1.1 Skład Rady Miejskiej
w Suwałkach w kadencji 2018-2023

Klub „Łączą nas Suwałki”	1. Sylwester Cimochoowski
	2. Zbigniew Roman De Mezer
	3. Krystyna Gwiazdowska
	4. Kamil Klimek
	5. Stanisław Kulikowski
	6. Kamil Lauryn
	7. Adam Ołowniuk
	8. Wojciech Pająk
	9. Zdzisław Przełomieć
	10. Anna Ruszewska
	11. Andrzej Turowski
	12. Marek Lech Zborowski-Weychman
Klub Radnych „Prawo i Sprawiedliwość”	1. Bogdan Bezdziecki
	2. Tadeusz Czerwiecki
	3. Jacek Juskiewicz
	4. Mariola Brygida Karpińska
	5. Jarosław Józef Kowalewski
	6. Jacek Roszkowski
	7. Jarosław Schabieński
Przedstawiciele ugrupowania „Platforma. Nowoczesna Koalicja Obywatelska”	1. Karol Korneluk
	2. Jacek Niedźwiedzki
Przedstawiciele ugrupowania „Mieszkańcy Suwałk”	1. Anna Maria Gawlińska
	2. Sławomir Sieczkowski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Biura Rady Miejskiej w Suwałkach.

Składy osobowe komisji Rady Miejskiej w Suwałkach w kadencji 2018-2023

Stan na dzień 31.12. 2020 r.

Komisja Rewizyjna:

- ✓ Zbigniew Roman De-Mezer – przewodniczący Komisji
- ✓ Stanisław Kulikowski – wiceprzewodniczący Komisji
- ✓ Kamil Klimek
- ✓ Jarosław Schabieński

Stale Komisje Rady Miejskiej w Suwałkach

Komisja Finansowo-Budżetowa:

- ✓ Andrzej Turowski – przewodniczący Komisji
- ✓ Jacek Roszkowski – wiceprzewodniczący Komisji
- ✓ Bogdan Bezdziecki
- ✓ Sylwester Cimochoowski
- ✓ Jacek Niedźwiedzki
- ✓ Anna Ruszewska
- ✓ Sławomir Sieczkowski

Komisja Strategii i Rozwoju Gospodarczego:

- ✓ Tadeusz Czerwiecki – przewodniczący Komisji
- ✓ Sławomir Sieczkowski – wiceprzewodniczący Komisji

Jubileusz nadania praw miejskich Suwałkom, fot. z archiwum Suwalskiego Ośrodka Kultury.

- ✓ Sylwester Cimochoński
- ✓ Jarosław Józef Kowalewski
- ✓ Karol Korneluk
- ✓ Wojciech Pająk
- ✓ Andrzej Turowski

Komisja Spraw Społecznych i Bezpieczeństwa:

- ✓ Kamil Lauryn – przewodniczący Komisji
- ✓ Adam Ołowniuk – wiceprzewodniczący Komisji
- ✓ Krystyna Gwiazdowska
- ✓ Jacek Juszkiewicz
- ✓ Jarosław Józef Kowalewski
- ✓ Karol Korneluk
- ✓ Stanisław Kulikowski

Komisja Kultury, Sportu i Turystyki:

- ✓ Bogdan Bezdziecki – przewodniczący Komisji
- ✓ Wojciech Pająk – wiceprzewodniczący Komisji
- ✓ Tadeusz Czerwiecki
- ✓ Anna Maria Gawlińska
- ✓ Jacek Juszkiewicz
- ✓ Kamil Lauryn
- ✓ Jacek Niedźwiedzki
- ✓ Marek Lech Zborowski-Weychman

Komisja Oświaty i Wychowania:

- ✓ Anna Ruszewska – przewodnicząca Komisji
- ✓ Jarosław Schabieński – wiceprzewodniczący Komisji
- ✓ Anna Maria Gawlińska
- ✓ Mariola Brygida Karpińska
- ✓ Adam Ołowniuk
- ✓ Marek Lech Zborowski-Weychman

Komisja Skarg, Wnioseków i Petycji:

- ✓ Kamil Klimek – przewodniczący Komisji
- ✓ Krystyna Gwiazdowska – wiceprzewodnicząca Komisji
- ✓ Zbigniew R. De-Mezer
- ✓ Mariola Brygida Karpińska
- ✓ Jacek Roszkowski

Komisja Statutowa:

- ✓ Marek Lech Zborowski –Weychman – przewodniczący Komisji
- ✓ Jacek Juszkiewicz – wiceprzewodniczący Komisji
- ✓ Zbigniew Roman De-Mezer
- ✓ Anna Maria Gawlińska
- ✓ Kamil Klimek
- ✓ Karol Korneluk
- ✓ Jarosław Schabieński

7.2. Urząd Miejski

Struktura organizacyjna Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Organizację i zasady funkcjonowania Urzędu Miejskiego w Suwałkach określa Regulamin Organizacyjny nadany przez Prezydenta Miasta Suwałk. Zgodnie z Regulaminem strukturę Urzędu tworzą wydziały i równoważne komórki organizacyjne. Kierują nimi naczelnicy i kierownicy, na których spoczywa odpowiedzialność za właściwą organizację pracy, ustalanie zasad funkcjonowania oraz zakresy obowiązków pracowników.

Zatrudnienie w Urzędzie Miejskim w Suwałkach na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosiło: 206 osób.

Struktura zatrudnienia w Urzędzie Miejskim w Suwałkach ze względu na staż pracy w 2020 roku przedstawiała się następująco:

- ✓ pracownicy do 10 lat – 23 %
- ✓ pracownicy od 11 do 20 lat – 34 %
- ✓ pracownicy ze stażem pracy od 21 do 30 lat – 19 %
- ✓ pracownicy ze stażem pracy powyżej 30 lat – 24 %

Struktura wykształcenia pracowników Urzędu Miejskiego w Suwałkach w 2020 roku przedstawiała się następująco:

- ✓ pracownicy z wyższym wykształceniem – 81%
  - ✓ pracownicy ze średnim wykształceniem – 17%
  - ✓ pracownicy z wykształceniem zawodowym, podstawowym – 2%
- Strukturę organizacyjną w 2020 roku tworzyło 21 wydziałów i równorzędnych jednostek organizacyjnych:
- ✓ Biuro Rady Miejskiej
  - ✓ Biuro Prezydenta Miasta
  - ✓ Wydział Organizacyjny
  - ✓ Wydział Budżetu i Finansów
  - ✓ Wydział Podatków i Opłat
  - ✓ Wydział Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych
  - ✓ Wydział Architektury i Gospodarki Przestrzennej
  - ✓ Wydział Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami
  - ✓ Wydział Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej
  - ✓ Wydział Oświaty i Wychowania
  - ✓ Wydział Spraw Społecznych
  - ✓ Wydział Kultury i Sportu
  - ✓ Wydział Spraw Obywatelskich
  - ✓ Urząd Stanu Cywilnego
  - ✓ Straż Miejska
  - ✓ Wydział Komunikacji
  - ✓ Wydział Informatyki
  - ✓ Wydział Inwestycji
  - ✓ Wydział Zamówień Publicznych
  - ✓ Wydział Audytu i Kontroli
  - ✓ Biuro Konserwatora Zabytków

Kierownikiem Urzędu jest Prezydent Miasta, który kieruje jego pracą przy pomocy dwóch Zastępców Prezydenta, Sekretarza i Skarbnika.

Zastępcy Prezydenta zapewniają w powierzonym zakresie kompleksową merytoryczną realizację zadań oraz nadzorują

Kierownictwo Urzędu Miejskiego w Suwałkach, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

wydziały i inne jednostki organizacyjne realizujące te zadania.

Sekretarz Miasta zapewnia warunki organizacyjne umożliwiające sprawne wykonywanie zadań przez Radę Miejską, Prezydenta i Urząd.

Skarbnik Miasta zapewnia prawidłową gospodarkę finansową miasta i jako główny księgowy budżetu realizuje wynikające z tego tytułu zadania określone w odrębnych przepisach. Koordynuje i nadzoruje prace dotyczące opracowania projektu budżetu miasta oraz czuwa nad prawidłową jego realizacją, opracowuje określone analizy i sprawozdania w tym zakresie, parafuje dokumenty, w których ustala się zobowiązania finansowe miasta i Urzędu Miejskiego.

Inne dane o pracy Urzędu Miejskiego w Suwałkach

W Urzędzie Miejskim w Suwałkach obsługą klienta zajmują się wszystkie wydziały i równorzędne komórki organizacyjne. Najczęściej sposobem załatwienia sprawy

w Urzędzie jest obsługa bezpośrednio w komórkach organizacyjnych. W związku z wprowadzonym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej od dnia 14 marca 2020 r. do odwołania stanem zagrożenia epidemicznego, w Urzędzie Miejskim w Suwałkach zostały wprowadzone zmiany organizacyjne dostosowujące funkcjonowanie urzędu do stanu epidemii i zapisów rozporządzeń określających działania prewencyjne i zapobiegawcze przed rozprzestrzenianiem zakażeń. Do poziomu określonego w rozporządzeniu ograniczono bezpośrednią obsługę petentów. W związku z przestrzeganiem w/w stanu epidemii, wprowadzono zarządzeniem regulamin pracy zdalnej pracowników urzędu i umożliwiono pracownikom wykonywanie obowiązków za pomocą pracy zdalnej.

Zostały wykonane i zamontowane na stanowiskach bezpośredniej obsługi petenta zabezpieczenia w postaci szyb pleksi, zakupiono i przekazano do użytkowania pracownikom i osobom wchodzącym do urzędu system bezdotykowego pomiaru temperatury i kontroli używania maseczki. Wyposażono urząd w urządzenia do dezynfekcji rąk, informacje o zachowaniu dystansu i przestrzeganiu reżimu sanitarnego, przeorganizowano obsługę petenta poprzez tymczasową salę obsługi w holu głównym urzędu. Wyposażono pracowników w środki ochrony osobistej: maseczki, przyłbice, rękawiczki. W Wydziale Komunikacji i Urzędzie Stanu Cywilnego zostały uruchomione systemy kolejkowe, które znacząco usprawniły bieżącą obsługę petentów oraz umożliwiły zdalną rejestrację wizyt. W sposób znaczący wzrosła ilość spraw kierowanych do urzędu z wykorzystaniem kanałów informatycznych w tym głównie przez e-puap i profil zaufany.

Potrzeby klientów formułowane są poprzez:

- ✓ korespondencję kierowaną do Urzędu drogą pocztową i elektroniczną;
- ✓ bezpośredni kontakt pracownika z klientem (realizowany w tymczasowym punkcie obsługi bezpośredniej);
- ✓ rozmowy telefoniczne i środki komunikacji elektronicznej;
- ✓ media;
- ✓ analizę skarg i petycji;
- ✓ stronę internetową Urzędu www.um.suwalki.pl

Na oficjalnej stronie Urzędu Miejskiego w Suwałkach znajdują się między innymi informacje dotyczące miasta, samorządu, gospodarki, kultury i turystyki, oświaty i sportu. Jest ona na bieżąco aktualizowana. Dodatkowo mieszkańcy miasta mogą uzyskać informacje dotyczące funkcjonowania miasta oraz Urzędu Miejskiego poprzez stronę Biuletynu Informacji Publicznej (BIP).

Szkolenia pracowników samorządowych

W 2020 roku z zrealizowano 170 jednostek szkoleniowych na kwotę łączną 39 349,36 zł. Liczba ta jest mniejsza od planowanej i wykonanej w roku poprzednim i wynikała z ograniczonej ilości oferowanych szkoleń – odwołanych ze względu na restrykcje covidowe. Kwota zaplanowana na powyższy cel w 2020 roku wyniosła 71 400,00 zł. Ponadto zrealizowano 4 umowy na dofinansowanie studiów podyplomowych na kwotę łączną 5 710,00 zł.

System kontroli zarządczej w Urzędzie Miejskim w Suwałkach

Procedury kontroli zarządczej zostały określone zarządzeniem Nr 129/2017

Prezydenta Miasta Suwałk z dnia 25 kwietnia 2017 r. w sprawie organizacji i funkcjonowania kontroli zarządczej w Mieście Suwałki.

Łącznie w roku 2020 wykonano 274 kontrole, w tym 253 kontrole problemowe, 11 kontroli sprawdzających oraz 10 kontroli doraźnych.

W Urzędzie Miejskim w Suwałkach w 2020 roku przeprowadzono 10 kontroli zewnętrznych.

7.3. Rady i kolegialne organy opiniodawczo-doradcze

Efekty działań ciał konsultacyjnych działających w Mieście

W mieście działa kilka gremiów, reprezentujących różne środowiska, o charakterze konsultacyjnym, które uczestniczą w podejmowaniu kluczowych decyzji na poziomie miejskim. Na podstawie ustawy o samorządzie gminnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 506) działają dwie rady: Młodzieżowa Rada Miasta Suwałki oraz Suwalska Rada Seniorów.

Młodzieżowa Rada Miasta Suwałki

Młodzieżowa Rada Miasta Suwałki jest reprezentacją młodzieży uczącej się na terenie Miasta Suwałk. Celem działania MRMS jest kształtowanie postaw prospołecznych, obywatelskich, demokratycznych i rozpowszechnianie idei samorządności. Działalność MRMS ma charakter konsultacyjny, lecz za cel bierze również aktywizację suwalskiej młodzieży. Kadencja Rady trwa 2 lata i rozpoczyna się we wrześniu. Młodzieżowa Rada Miasta Suwałki reprezentuje interesy całej suwalskiej młodzieży. W skład Młodzieżowej Rady Miasta

Suwałki wchodzi do dwóch przedstawicieli każdego typu szkoły ponadpodstawowej znajdującej się na terenie Miasta. Przedstawiciele są wybierani spośród członków społeczności uczniowskiej zgodnie z obowiązującą w szkole ordynacją wyborczą. Za przeprowadzenie wyborów odpowiadają szkolne Samorządy Uczniowskie.

Działania realizowane przez Młodzieżową Radę Miasta:

- ✓ reprezentowanie suwalskiej młodzieży na obchodach świąt państwowych;
  - ✓ współpraca z innymi Młodzieżowymi Radami w Polsce;
  - ✓ współpraca z Młodzieżową Radą z Grande Synthe we Francji;
  - ✓ reprezentowanie suwalskiej młodzieży w Sejmie Dzieci i Młodzieży;
  - ✓ promocja Suwałk w mediach społecznościowych i organizowanie wydarzeń kulturalnych wśród młodzieży;
  - ✓ organizowanie konkursów i ankiet;
  - ✓ współpraca z organizacjami pozarządowymi;
  - ✓ wspieranie suwalskich seniorów;
  - ✓ udział w wolontariacie na rzecz seniorów w związku z COVID-19;
  - ✓ wspieranie inicjatyw młodzieżowych;
  - ✓ uczestnictwo w warsztatach i szkoleniach;
  - ✓ udział w komisjach konkursowych;
  - ✓ współpraca z miejskimi instytucjami;
  - ✓ rozpowszechnianie idei wolontariatu;
  - ✓ aktywizacja suwalskiej młodzieży.
- Skład Młodzieżowej Rady Miasta II kadencji 2018-2020:
- ✓ Rafał Dwojakowski- przewodniczący
  - ✓ Julia Tkaczyk- wiceprzewodniczący
  - ✓ Igor Przybylak- wiceprzewodniczący
  - ✓ Olaf Milewski
  - ✓ Patrycja Świerzyńska
  - ✓ Natalia Dobrijalowska

- ✓ Malwina Kiersztyn
- ✓ Eliza Olów
- ✓ Miłosz Berezcki
- ✓ Cezary Pendras
- ✓ Igor Przybylak
- ✓ Konrad Rudzewicz

Suwalska Rada Seniorów

Suwalska Rada Seniorów trzeciej kadencji (2019-2021) została powołana Zarządzeniem nr 16/2019 Prezydenta Miasta Suwałk z dnia 7 stycznia 2019 r. w sprawie powołania Suwalskiej Rady Seniorów. Radę tworzy dziewięć osób, co najmniej pięć z nich musi mieć powyżej 60 lat. Siedmiu członków Rady zgłaszają i wybierają suwalskie organizacje pozarządowe i instytucje działające na rzecz seniorów, dwoje to przedstawiciele. Prezydenta Miasta Suwałk. Rada działa społecznie, członkowie nie otrzymują wynagrodzeń. W 2020 roku Suwalska Rada Seniorów spotkała się na pięciu posiedzeniach. Opiniowała m.in. projekt Programu współpracy Miasta Suwałk z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2021.

Niestety z powodu pandemii nie udało się przeprowadzić trzeciej Suwalskiej Olimpiady Seniorów. Nie odbył się także Europejski Dzień Seniora.

Posiedzenie Suwalskiej Rady Seniorów, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Suwalska Rada Działalności Pożytku Publicznego, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Inne rady działające w Suwałkach

Suwalska Rada Działalności Pożytku Publicznego

Suwalska Rada Działalności Pożytku Publicznego czwartej kadencji (2020-2022) została powołana Zarządzeniem nr 395/2019 Prezydenta Miasta Suwałk z dnia 24 października 2019 r. w sprawie powołania Suwalskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego. Radę tworzy 12 osób: sześć przedstawicieli organizacji pozarządowych, trzech radnych Miasta Suwałki i trzech przedstawicieli Prezydenta Miasta Suwałk. Rada działa społecznie, członkowie nie otrzymują wynagrodzeń.

W 2020 roku Suwalska Rada Działalności Pożytku Publicznego spotkała się na sześciu posiedzeniach, z czego dwa odbyły się w trybie obiegowym. Zaopiniowała łącznie 5 dokumentów regulujących współpracę Miasta Suwałk z organizacjami pozarządowymi oraz najważniejszych dokumentów miejskich o znaczeniu strategicznym dla wszystkich mieszkańców. SRDPP zgłosiła w nich łącznie 16 uwag, z czego przyjęto 3.

Miejska Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych przy Prezydencie Miasta Suwałk na lata 2019-2023

Została powołana Zarządzeniem nr 243/2019 Prezydenta Miasta Suwałk z dnia 26 czerwca 2019 roku. Zarządzenie weszło

w życie z dniem 05 sierpnia 2019 r. Rada jest organem opiniodawczo-doradczym składającym się z 5 osób, powołanych spośród przedstawicieli działających na terenie miasta organizacji pozarządowych, fundacji oraz przedstawiciela jednostki samorządu terytorialnego. Kadencja Rady trwa cztery lata.

Zakres działalności Rady:

- ✓ Inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do:
  - integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
  - realizacji praw osób niepełnosprawnych.
- ✓ Opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych.
- ✓ Ocena realizacji programów.
- ✓ Opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez Radę Miasta pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

W 2020 r. odbyły się 4 posiedzenia Rady.

Rada Gospodarcza przy Prezydencie Miasta Suwałk

Rada Gospodarcza przy Prezydencie Miasta Suwałk (aktualna kadencja 2018-2023) jest niezależnym organem opiniodawczo-doradczym, działającym od kilkunastu lat na rzecz integracji środowiska przedsiębiorców i instytucji około biznesowych w Suwałkach. Celem Rady jest inicjowanie i wspieranie rozwoju społeczno-gospodarczego oraz opiniowanie głównych zamierzeń inwestycyjnych i kierunków rozwojowych Suwałk. Rada Gospodarcza składa się z przedstawicieli suwalskiego środowiska biznesu i przedsiębiorców.

W 2020 r. odbyły się 3 posiedzenia Rady (w tym jedno w formule telekonferencji), na których konsultowano m.in. tematy dot.: dokumentów strategicznych Miasta Suwałk (Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta

Suwałk do roku 2030 oraz Program Rozwoju Przedsiębiorczości), planowanych wydarzeń w ramach jubileuszu 300-lecia Suwałk, realizacji działań w ramach „Pakietu Wsparcia Suwalskich Przedsiębiorców”, planowanego budżetu Miasta Suwałk w 2021 r. oraz sytuacji ekonomicznej suwalskich przedsiębiorców w związku z pandemią COVID-19.

Rada Sportu przy Prezydencie Miasta Suwałk

Została powołana zarządzeniem nr 3/2019 PMS z dnia 3 stycznia 2019 r. w sprawie zasad powołania Rady Sportu przy Prezydencie Miasta Suwałk i ustalenia Regulaminu działania tej Rady, zmienionego zarządzeniami: nr 53/2019 PMS z dnia 30 stycznia 2019 r., nr 57/2019 PMS z dnia 31 stycznia 2019 r. oraz nr 24/2020 z dnia 16 stycznia 2020 r.

Rada Sportu przy Prezydencie Miasta Suwałk jest społecznym organem opiniodawczym i ma służyć rozwojowi sportu i kultury fizycznej na terenie Miasta Suwałk. Liczy 12 członków.

Do jej zadań należy opiniowanie:

strategii rozwoju Miasta Suwałk w zakresie kultury fizycznej;

- ✓ projektu budżetu Miasta Suwałk w części dotyczącej kultury fizycznej;
- ✓ programów dotyczących rozwoju bazy sportowej na terenie miasta Suwałk, w tym w szczególności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie dotyczącym terenów wykorzystywanych na cele kultury fizycznej;
- ✓ projektów uchwał, określających warunki i tryb finansowania zadań własnych Miasta w zakresie rozwoju sportu.

W 2020 r. odbyły się dwa posiedzenia Rady Sportu:

- ✓ 28 lutego 2020 r. w Hali Sportowo-Widowskiej „Suwałki Arena” przy ul. Zarzecze

26 w Suwałkach, na którym omówiono m.in.: funkcjonowanie profesjonalnych klubów sportowych w Suwałkach, w tym: MKS Ślepsk-Malow-Suwałki, Wigry Suwałki, SKB Litpol-Malow – Suwałki, a także perspektywy i plany sportowe powyższych klubów. Dokonano również analizy finansowej funkcjonowania obiektów Ośrodka Sportu i Rekreacji, w tym: Suwałki Arena, stadionu piłkarskiego, hali OSIR przy ul. Wojska Polskiego. Przeanalizowano sytuację finansową i organizacyjną klubu „Wigry Suwałki” pod kątem zagrożenia spadkiem o jeden poziom rozgrywek;

- ✓ 9 lipca 2020 r. w Urzędzie Miejskim w Suwałkach przy ul. Noniewiczza 71A, na którym omówiono projekt uchwały w sprawie określenia zasad, trybu przyznawania i pozabawiania oraz rodzaju i wysokości stypendiów sportowych oraz nagród i wyróżnień w Mieście Suwałki, a także projekt uchwały w sprawie określenia warunków i trybu finansowania rozwoju sportu w Mieście Suwałki. Przyjęto też sprawozdanie roczne za 2020 rok z działalności Ośrodka Sportu i Rekreacji w Suwałkach.

Rada Kultury przy Prezydencie Miasta Suwałk

Została powołana zarządzeniem nr 72/2017 PMS z dnia 28 lutego 2017 r., zmienionym zarządzeniem nr 450/2018 z 27 grudnia 2018 r., zarządzeniem nr 414/2019 z 8 listopada 2019 r. oraz zarządzeniem nr 498/2020 z 28 grudnia 2020 r. Po śmierci prof. Andrzeja Strumiłło – honorowego Członka Rady, (9 kwietnia 2020 r.), nie uzupełniano składu Rady i liczy ona 11 członków.

Rada jest organem opiniodawczym Prezydenta Miasta Suwałk i ma służyć zintegrowaniu środowiska podmiotów działających w sferze kultury i sztuki poprzez stworzenie

Andrzej Strumiłło, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

platformy dla współdziałania i wymiany doświadczeń.

Główne cele Rady to:

- ✓ inicjowanie i wspieranie rozwoju kultury i sztuki z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju,
- ✓ wymiana doświadczeń w zakresie działań oraz zadań problemowych dotyczących funkcjonowania kultury i sztuki w mieście,
- ✓ kreowanie i promowanie kultury i sztuki,
- ✓ stworzenie przyjaznego środowiska dla rozwoju kultury i sztuki pod względem proceduralnym, formalnym oraz infrastrukturalnym.

W 2020 roku z powodu pandemii koronawirusa i zamrożenia działalności instytucji kultury, Rada Kultury w Suwałkach nie organizowała żadnych spotkań.

Udział Prezydenta w różnych ciałach lokalnych (powiatowych) i regionalnych

W 2020 r. Prezydent Miasta Suwałk uczestniczył w pracach następujących ciał doradczych:

Komitet Monitorujący Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020

Komitet Monitorujący (KM) ustanowiony przez Instytucję Zarządzającą (IZ) programem

działa jako niezależne ciało opiniodawczo-doradcze w kwestii zarządzania i wdrażania RPO WP. W jego skład wchodzi przedstawiciele strony rządowej, samorządowej oraz organizacji związkowych, organizacji pracodawców, izb gospodarczych oraz organizacji pozarządowych i środowiska naukowego. W pracach Komitetu Monitorującego mogą uczestniczyć przedstawiciele innych instytucji, w tym europejskich, a także osoby zaproszone przez przewodniczącego KM;

Podlaskie Forum Terytorialne

Podlaskie Forum Terytorialne pełni funkcję komitetu monitorującego wdrażanie Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020. W jego skład wchodzi przedstawiciele samorządów (w tym miast subregionalnych), administracji rządowej, organizacji pozarządowych, uczelni, środowisk gospodarczych;

Komitet Gospodarki Miejskiej Krajowej Izby Gospodarczej

Komitet Gospodarki Miejskiej jest strukturą ekspercką wspomagającą Prezydium Krajowej Izby Gospodarczej w procesie formułowania strategii KIG oraz dla wypracowania stanowisk i opinii w zakresie gospodarki miejskiej. Celem Komitetu jest też podejmowanie inicjatyw dla wzmocnienia gospodarczej konkurencyjności polskich miast i potencjału intelektualnego komitetu poprzez udział w zespole ekspertów. Strategicznym celem Komitetu jest ciągła praca nad Modelem Gospodarczego Rozwoju Miast Polskich w obszarach: strategiczne zarządzanie gospodarczym rozwojem miast, konkurencyjność gospodarcza polskich miast, kapitały miasta, gospodarka cyfrowa, kompetencje i umiejętności oraz miasto w sieci.

7.4. Współpraca międzynarodowa

W 2020 roku z uwagi na pandemię SARS-COV 2, zaplanowane działania nie zostały zrealizowane. Od marca do grudnia 2020 roku odwołano wszystkie wizyty delegacji zagranicznych w Suwałkach oraz wyjazdy delegacji z Suwałk do miast partnerskich i współpracujących. Nową formą kontaktów, która pojawiła się w relacjach międzynarodowych były krótkie filmiki władz miejskich z życzeniami skierowanymi do mieszkańców. Emitowano je podczas obchodów lokalnych dni miast, które organizowano w bardzo ograniczonym zakresie.

Miasta partnerskie

Alytus (Litwa) – od 1996 roku

Od kilkunastu lat Suwałki wraz z Alytusem realizują wspólne projekty współfinansowane z funduszy Unii Europejskiej w dziedzinie: gospodarki, edukacji, kultury, sportu i zdrowia. Mieszkańcy obu miast biorą udział w licznych imprezach kulturalnych, takich jak: Dni Miasta, Suwałki Jarmark Folkloru, Suwałki Blues Festiwal oraz w zawodach sportowych. Realizowane są wspólne projekty infrastrukturalne i tzw. „miękkie”. W 2020 r. Miasto Suwałki wspólnie z Alytusem opracowało projekt pt.: „BĄDŹ AKTYWNY – BĄDŹ ZDROWY”- II etap do Programu Interreg V-A Współpracy Litwa-Polska 2014-2020. Miasto Suwałki, jako partner projektu uzyskało dofinansowanie w kwocie: 284 617,65 EUR. Całkowite wydatki kwalifikowane Miasta Suwałki: 334 844,30 EUR. Okres realizacji: od 01.01.2021 r. do 30.06.2022 r. Celem projektu jest poprawa zdrowia fizycznego i emocjonalnego dzieci zamieszkujących obszar polsko-litewskiego pogranicza w okresie pandemii COVID-19.

Czerniachowski (Obwód Kaliningradzki Federacji Rosyjskiej) – od 2012 roku

Współpraca dotyczy kultury i sportu oraz inwestycji zrealizowanych w ramach projektu dotyczącego drugiego etapu przebudowy Placu Marszałka Józefa Piłsudskiego w Suwałkach, dofinansowanego z Unii Europejskiej. W 2020 roku ze względu na pandemię COVID-19, działania nie były realizowane.

Grande-Synthe (Francja) – od 1978 roku

Współpraca Suwałk z Grande-Synthe rozpoczęła się w latach 70-tych ubiegłego wieku. Wtedy to powstało Towarzystwo Przyjaciół Grande-Synthe. W 1978 roku podpisano pierwszą umowę o współpracy. Rozpoczęły się wymiany turystyczne i kulturalne. Do Francji wyjeżdżały zespoły artystyczne, między innymi Zespół Pieśni i Tańca „Suwalszczyzna”, grupy młodzieży, sportowcy i inni. W 2019 roku obchodzono 40. lecie współpracy miast, zorganizowano plenerową wystawę fotograficzną oraz wydano publikację podsumowującą dotychczasową współpracę. W 2020 roku z uwagi na pandemię COVID-19, planowane działania nie zostały zrealizowane.

Marijampol (Litwa) – od 1995 roku

Wieloletnia współpraca w dziedzinie kultury, nauki, sportu, edukacji, turystyki i promocji. Od wielu lat Suwałki wraz z miastem Marijampol realizują wspólne projekty współfinansowane z funduszy Unii Europejskiej. W 2018 r. Miasto Suwałki wraz z Punktem Informacji Turystycznej „Sveikatingumo idejos” w Marijampolu realizowały projekt pn.: „Sztuka i kultura w miastach pogranicza Litwy i Polski, jako atrakcja turystyczna”, program Interreg Litwa-Polska 2014-2020. W 2020 roku przypadała 25. rocznica formalnej współpracy obu miast. Jednak ze względu na pandemię COVID-19 wspólnych działań nie realizowano.

Notodden (Norwegia) – od 2008 roku

Dzięki współpracy miast zapoczątkowanej w ramach projektu „Innovation Circle”, INTERREG IIIB, Miasto Suwałki podjęło inicjatywę organizacji Suwałki Blues Festiwal. W latach 2009-2012 Suwałki i Notodden wraz z innymi partnerami z państw Regionu Morza Bałtyckiego 2007-2013 realizowały wspólny projekt pt.: „TRANS-IN-FORM”. W 2016 r. przyznano tytuł Honorowego Obywatela Miasta Suwałk Bjørn'owi Frode Moen, doradcy ds. międzynarodowych w Notodden w latach 2007-2015. Współpraca z Miastem Notodden została zawieszona. W 2020 roku Suwalski Ośrodek Kultury we współpracy z Fundacją Notodden Blues Festival w ramach projektu pn.: „Suwałki Blues Festival – czynnik rozwoju społecznego i gospodarczego miasta Suwałk” pozyskały grant: 354,445,63 Euro z Mechanizmu Finansowego EOG na realizację Suwałki Blues Festiwal 2021.

Waren/ Müritz (Niemcy) – od 1999 roku

Współpraca dotyczy działań w dziedzinie edukacji, sportu, kultury i turystyki. Od 2009 r. realizowana jest wymiana młodzieży Zespołu Szkół nr 3 w Suwałkach i Friedrich-Dethloff-Schule, finansowana z Programu Polsko-Niemieckiej Wymiany Młodzieży. Organizowane są wystawy malarskie i fotograficzne. Rozwija się wymiana sportowa i udział w biegach organizowanych w Waren i w Suwałkach. Drużyny z Waren (Müritz) brały dwukrotnie udział w konkursie kulinarnym „Sąsiedzi przy stole” w Suwałkach. W 2019 roku obchodzono 20. lecie współpracy miast. W styczniu 2020 r. 4 nauczycieli z SP 11 w Suwałkach odwiedziło Waren (Müritz) w ramach wizyty studyjnej. Pozostałe działania nie zostały zrealizowane ze względu na pandemię COVID-19

Võru (Estonia) – 1999 roku

Współpraca Suwałk i Võru dotyczy głównie sportu i kultury. W 2018 r. chór dziecięcy ze szkoły muzycznej oraz chór żeński z Võru wystąpili z koncertami w Suwałkach. Delegacje samorządowe obu miast uczestniczyły w Dniach Suwałk i w Dniach Võru. W 2020 roku, ze względu na pandemię COVID-19 wspólnych działań nie realizowano.

Miasta współpracujące (na podstawie listów intencyjnych o współpracy)

Amata (Łotwa) – od 2009 roku

W 2009 roku Miasto Suwałki podpisało List intencyjny z Rejonem Cesis na Łotwie. W wyniku reformy administracyjnej na Łotwie w 2010 roku, kompetencje te przejęło Stowarzyszenie Samorządów Łotewskich AMATA. Współpraca dotyczy realizacji wspólnych projektów w ramach programów: Europa dla Obywateli, Region Morza Bałtyckiego, Erasmus+, a także współpracy samorządów w zakresie wymiany edukacyjnej, sportowej i kulturalnej.

Grodno (Białoruś) – od 2016 roku

List intencyjny dotyczący współpracy partnerskiej z Grodnem (Białoruś) podpisano, aby umożliwić realizację wspólnych przedsięwzięć w najistotniejszych dziedzinach życia, w szczególności w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina. Delegacje brały udział w Dniach Miasta – Jarmarku Kamedulskim i w Dniach Grodna.

Poti (Gruzja) – od 2017 roku

List intencyjny pomiędzy zaprzyjaźnionymi miastami Suwałki i Poti podpisano w lipcu 2017 r. Strony postanowiły sprzyjać nawiązywaniu i rozszerzeniu współpracy międzynarodowej: gospodarczo-przemysłowej, sportowej, kulturalnej, edukacyjnej oraz

w dziedzinie stosunków obu lokalnych samorządów w celu wspierania stabilnego rozwoju Miast Suwałki i Poti z uwzględnieniem interesów obu partnerów.

Tarnopol, (Ukraina) – od 2017 roku

List intencyjny dotyczący współpracy partnerskiej z Miastem Tarnopol (Ukraina) podpisano, aby umożliwić realizację wspólnych przedsięwzięć w najistotniejszych dziedzinach życia, w szczególności w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina.

Wołkowysk (Białoruś) – od 2016 roku

List intencyjny o współpracy Suwałk z Wołkowyskiem podpisano ze względu na możliwość realizacji wspólnych projektów w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020. Delegacje uczestniczyły w obchodach Dni obu Miast.

Innovation Circle Network – od 2007 roku

Miasto Suwałki przystąpiło do międzynarodowej sieci współpracy pn.: Innovation Circle Network (IC Network), zgodnie z Uchwałą

Rysunek 7.4.1 Miasta partnerskie Suwałk

Nr XVI/134/07 Rady Miejskiej w Suwałkach z dn. 31.10.2007 r. Stowarzyszenie Innovation Circle Network zostało powołane 21 września 2007 roku w Warszawie przez partnerów projektu „Innovation Circle”, realizowanego w ramach Programu Interreg III BSR, w tym m.in. Miasto Suwałki. W 2008 r. organizacja została zarejestrowana w Norwegii, jako stowarzyszenie i posiada numer rejestracji państwowej: NO 992 309 946. W 2011 r. uzupełniono procedurę, w ramach której w dniu 8 sierpnia 2011 r. Minister Spraw Zagranicznych wydał decyzję o wyrażeniu zgody na przystąpienie Miasta Suwałki do międzynarodowego zrzeszenia Innovation Circle Network (ICN). Miasto Suwałki uczestniczy w projektach realizowanych przez partnerów ICN. W listopadzie 2019 r. w Kijdanach na Litwie zorganizowano 12. Roczną Konferencję ICN. W grudniu 2020 r. Roczne spotkanie ICN odbyło się on-line.

7.5. Współpraca miasta Suwałki z Organizacjami pozarządowymi

W 2020 roku kontynuowano współpracę miasta Suwałki z organizacjami pozarządowymi. Dobra współpraca samorządu z organizacjami to jeden z fundamentów społeczeństwa obywatelskiego, mający wpływ także na aktywność i odpowiedzialność za lokalną wspólnotę pozostałych mieszkańców. Współpraca miała zarówno charakter finansowy - w postaci dofinansowania przez Miasto Suwałki zadań publicznych realizowanych przez organizacje na rzecz mieszkańców Suwałk, jak i pozafinansowy, w ramach której między innymi użyczano lub wynajmowano na preferencyjnych warunkach lokale i obiekty miejskie na potrzeby

działań prowadzonych przez organizacje, konsultowano najważniejsze dokumenty, nie tylko regulujące współpracę samorządu z organizacjami, ale także inne miejskie strategie, współpracowano przy organizacji miejskich wydarzeń.

Znacznym utrudnieniem dla działalności organizacji pozarządowych była pandemia, która uniemożliwiła realizację wielu planów i zamierzeń, zwłaszcza związanych z obchodami 300-lecia Suwałk.

Współpraca finansowa

Zasady współpracy finansowej miasta Suwałki z organizacjami reguluje roczny Program współpracy miasta Suwałk z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz dodatkowo Uchwała nr XXXVII/396/2013 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 maja 2013 r. w sprawie określenia warunków i trybu finansowania rozwoju sportu w Mieście Suwałki, z późn. zmianami. Program współpracy jest każdorazowo konsultowany z Suwalską Radą Działalności Pożytku Publicznego i z organizacjami. Określa on między innymi zadania priorytetowe współpracy i minimalne kwoty, jakie będą przyznane na wsparcie realizacji tych zadań. W wyniku tej współpracy w 2020 roku miasto przekazało organizacjom dotacje w łącznej kwocie 3 508 593,59 zł (plan 3 814 000 zł).

W 2020 r. kontynuowano umowy wieloletnie na prowadzenie czterech świetlic środowiskowych, Centrum Informacji Turystycznej, jednego z dwóch klubów seniora oraz Ośrodka Profilaktyki i Wsparcia dla Osób Niezręcznych, Uzależnionych i Bezdomnych w Suwałkach.

Ogółem z dotacji skorzystało 60 organizacji.

Tabela 7.5.1 Dotacje na realizację zadań publicznych w latach 2016-2020

Priorytetowe zadania publiczne	2016	2017	2018	2019	2020
rozwoj sportu oraz wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	1 851 303,78 zł (plan 1 500 000 zł)	1 927 637,56 zł (plan 1 500 000 zł)	1 643 844,79 zł* (plan 1 500 000 zł)	1 212 610,29 zł* (plan 1 100 000 zł)	1 447 931,33 zł (plan 1 200 000 zł)
przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym (w tym dofinansowanie świetlic środowiskowych oraz Ośrodka Profilaktyki i Wsparcia dla Osób Niezręcznych, Uzależnionych i Bezdomnych)	539 714,99 zł (plan 1 460 000 zł)	486 798,05 zł (plan 1 430 000 zł)	546 713,77 zł (plan 1 446 000 zł)	531 207,80 zł (w tym 322 000 zł – dofinansowanie świetlic środowiskowych) (plan 1 506 000 zł)	472 573,46 zł (w tym 358 393,46 zł – dofinansowanie świetlic) (plan 1 530 000 zł)
działania na rzecz osób w wieku emerytalnym, w tym działalność klubów seniora	159 568,95 zł (plan 180 000 zł)	177 940 zł (plan 180 000 zł)	179 904 zł (plan 175 000 zł)	177 926,92 zł (plan 190 000 zł)	204 655,11 zł (plan 270 000 zł)
turystyka, krajoznawstwo oraz wypoczynek dzieci i młodzieży, w tym Centrum Informacji Turystycznej	126 656,72 zł (plan 150 000 zł)	149 690,35 zł (plan 150 000 zł)	146 353,38 zł (plan 150 000 zł)	155 756,62 zł (plan 159 000 zł)	141 985,27 zł (plan 159 000 zł)
kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego	87 194 zł (plan 104 000 zł)	116 364,27 zł (plan 124 000 zł)	123 624,27 zł (plan 124 000 zł)	164 514,24 zł (plan 160 000 zł)	99 080,70 zł (plan 200 000 zł)
Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych	100 000 zł (plan 100 000 zł)	100 000 zł (plan 100 000 zł)	100 000 zł (plan 100 000 zł)	80 000 zł + 40 000 „Złota Rączka dla seniora” (plan 120 000 zł)	83 955,08 zł (plan 90 000 zł)
ochrona i promocja zdrowia oraz działalność na rzecz osób niepełnosprawnych	61 168,70 zł (plan 60 000 zł)	79 234 zł (plan 80 000 zł)	79 580,63 zł (plan 80 000 zł)	81 870 zł (plan 85 000 zł)	73 658,04 zł (plan 95 000 zł)
dofinansowanie wkładów własnych do projektów dofinansowanych z innych źródeł niż budżet Miasta Suwałk	27 830 zł (plan 100 000 zł)	73 088,20 zł (plan 100 000 zł)	74 250 zł (plan 75 000 zł)	69 344,50 zł (plan 100 000 zł)	0 zł (plan 50 000 zł)
pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób	78 400 zł (plan 80 000 zł)	60 000 zł (plan 60 000 zł)	60 000 zł (plan 60 000 zł)	60 000 zł (plan 60 000 zł)	64 999,99 zł (plan 65 000 zł)
nauka, edukacja, oświata i wychowanie	27 469,37 zł (plan 23 000 zł)	38 076,50 zł (plan 30 000 zł)	38 590,84 zł (plan 30 000 zł)	40 000 zł (plan 30 000 zł)	- (plan 0 zł)
Suwalska Majówka Społeczna	-	-	15 000 zł (plan 15 000 zł)	0 zł organizacja techniczna wydarzenia - SOK	0 zł
ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego	7 963 zł (plan 8 000 zł)	15 499,99 zł (plan 18 000 zł)	11 360 zł (plan 20 000 zł)	19 922,92 zł (plan 20 000 zł)	17 333,09 zł (plan 20 000 zł)
rewitalizacja	-	-	19 980 zł (plan 20 000 zł)	17 365,72 zł (plan 60 000 zł)	0 zł (plan 120 000 zł)
na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka	-	-	-	10 000 zł (plan 15 000 zł)	15 000 zł (plan 15 000 zł)
Razem	3 935 269,51 zł (plan 3 765 000 zł)	4 060 136,92 zł (plan 3 772 000 zł)	3 905 201,68 zł (plan 3 795 000 zł)	3 566 519,01 zł (plan 3 605 000 zł)	3 508 593,59 zł (plan 3 814 000 zł)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pełnomocnika Prezydenta Miasta Suwałk d. współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Współpraca pozafinansowa

We współpracy pozafinansowej podejmowano wiele działań, mających na celu realizację zadań publicznych na rzecz mieszkańców Suwałk oraz poprawę współpracy miasta z organizacjami. Bezpłatnie lub na preferencyjnych warunkach udostępniano lokale oraz obiekty miejskie na siedziby i działania organizacji. Udzielano patronatu honorowego Prezydenta Miasta Suwałk wydarzeniom, przygotowanym przez organizacje.

Kontynuowano współpracę miasta Suwałki z organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji Suwalskiego Budżetu Obywatelskiego. Tradycyjnie konsultowano z organizacjami oraz z Suwalską Radą Działalności Pożytku Publicznego projekt uchwały Rady Miejskiej w Suwałkach w tej sprawie oraz zaproszono pięcioro przedstawicieli suwalskich organizacji pozarządowych do Zespołu ds. Suwalskiego Budżetu Obywatelskiego. Z organizacjami i Suwalską Radą Działalności Pożytku Publicznego konsultowano także projekty uchwał Rady Miejskiej w Suwałkach w sprawach dotyczących działalności pożytku publicznego: Program współpracy Miasta Suwałk z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2021, a także Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Suwałkach na 2021 rok. We współpracy z samorządem działały społeczne ciała opiniodawczo-konsultacyjne jak: Suwalska Rada Seniorów, Młodzieżowa Rada Miasta Suwałki, Suwalska Rada Działalności Pożytku Publicznego, Rada Sportu, Rada ds. Kultury, Miejska Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych.

Na głównej stronie internetowej miasta Suwałki www.um.suwalki.pl prowadzono podstronę dedykowaną organizacjom pozarządowym. Publikowano tam informacje o działaniach podejmowanych przez organizacje, o aktualnych konkursach dotacyjnych, możliwościach pozyskania innych funduszy na działalność, ofertach współpracy, konferencjach, szkoleniach oraz działaniach mogących mieć znaczenie dla funkcjonowania i rozwoju organizacji. Na podstronie funkcjonowała także baza suwalskich organizacji pozarządowych.

Obejmowano patronatem Prezydenta Miasta Suwałk wydarzenia społeczne, sportowe, turystyczne i kulturalne przygotowane przez organizacje. Organizatorom przedsięwzięć pod patronatem Prezydenta Miasta Suwałk udzielano też wsparcia rzeczowego w postaci nagród, pucharów, statuetek itp.

Przekazywano organizacjom materiały promocyjne miasta, celem wykorzystania ich do promocji Suwałk w trakcie organizowanych imprez i przedsięwzięć z udziałem uczestników spoza miasta i regionu.

Ze względów epidemicznych tylko na początku roku odbywały się comiesięczne popołudniowe spotkania Pełnomocnika Prezydenta Miasta ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi z przedstawicielami organizacji w Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych (Centrum Trójki). Później spotkania zastąpił regularny mailing z najistotniejszymi informacjami dla organizacji pozarządowych.

Przedstawiciele Miasta i organizacji uczestniczyli wspólnie w szkoleniach, warsztatach i forach z zakresu współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi, które w 2020 roku odbywały się głównie za pomocą komunikatorów elektronicznych, jak: VI Podlaskie Forum Aktywności Osób Starszych

Gala Wolontariatu 2020, fot. CAS Pryzmat

w Białymstoku, cykliczne Forum Pełnomocników w Białymstoku, Ogólnopolski Konwent Rad Działalności Pożytku Publicznego, czy spotkania Kręgów Wsparcia, mające na celu wdrożenie modelu wsparcia osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Mimo dużej niepewności w związku z koronawirusem, organizacje pozarządowe z własnej inicjatywy zaangażowały się w pomoc mieszkańcom w czasie pandemii. Harcerze ZHP, wolontariusze CAS Pryzmat, SASA Nie Po Drodze robili zakupy seniorom, specjaliści Fundacji EGO udzielali wsparcia psychologicznego. Harcerze ZHR prowadzili zbiórkę pieniędzy na respirator do suwalskiego szpitala.

Również inne organizacje starały się prowadzić swoją działalność na rzecz innych w bardzo trudnych i nieprzewidywalnych warunkach pandemii.

Realizacja Wieloletniego programu współpracy Miasta Suwałk z organizacjami pozarządowymi na lata 2017-2020

Rok 2020 był ostatnim, kiedy obowiązuje Wieloletni program współpracy Miasta Suwałk z organizacjami pozarządowymi na lata 2017-2020, wypracowany wspólnie przez

przedstawicieli suwalskich organizacji, samorządu i miejskich instytucji. Jego głównym celem jest partnerska współpraca Miasta Suwałki i organizacji w działaniach na rzecz rozwoju Miasta i poprawy jakości życia mieszkańców poprzez wspólną realizację zadań publicznych, zwiększenie udziału w tworzeniu polityk publicznych i wprowadzanie nowych rozwiązań.

W 2020 r. Zarządzeniem Prezydenta Miasta Suwałk powołane zostały dwa Zespoły: 15-osobowy Zespół ds. ewaluacji Wieloletniego programu współpracy Miasta Suwałk z organizacjami pozarządowymi na lata 2017-2020 oraz 21-osobowy Zespół ds. opracowania projektu Wieloletniego programu współpracy Miasta Suwałk z organizacjami pozarządowymi na lata 2021-2025. W obu znaleźli się przedstawiciele organizacji, instytucji miejskich, radni Rady Miejskiej w Suwałkach i urzędnicy. Wnioski wypracowane przez zespół sporządzający ewaluację znalazły się w projekcie Wieloletniego programu na lata 2021-2025.

8

Współpraca z innymi społecznościami samorządowymi

8.1. Porozumienia międzygminne

Na podstawie § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. z 2020 r. poz. 983) jeśli w grupie międzyszkolnej lub pozaszkolnym (pozaprzedszkolnym) punkcie katechetycznym uczestniczą uczniowie szkół (wychowankowie przedszkoli) prowadzonych przez różne organy, organy te ustalają, w drodze porozumienia, zasady prowadzenia grup lub punktów katechetycznych.

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt. 8 i art. 74 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie

gminnym (Dz. U z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.), Miasto Suwałki przyjmuje w drodze porozumienia prowadzenie zadania publicznego z zakresu organizacji zajęć wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka dla dzieci spoza terenu miasta oraz prowadzenie zadań publicznych z zakresu realizacji rocznego obowiązku szkolnego oraz organizacji zajęć świetlicowych w szkołach podstawowych.

W ramach współpracy Miasto Suwałki corocznie podpisuje z Powiatem Suwalskim porozumienie dotyczące prowadzenia zadań publicznych z zakresu udzielania dzieciom, młodzieży, rodzicom i nauczycielom z terenu powiatu suwalskiego pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz uczniom – w wyborze

kierunku kształcenia i zawodu. Powiat Suwalski pokrywa w całości koszty naliczane procentowo do liczby dzieci objętych wsparciem. Porozumienie zawierane jest na podstawie art. 4 ust. 1 i art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920), uchwały Nr IX/90/03 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 maja

2003 r. w sprawie przyjęcia do prowadzenia przez Miasto Suwałki zadań publicznych w zakresie oświaty i wychowania powierzonych przez zainteresowane powiaty oraz uchwały Nr X/46/99 Rady Powiatu w Suwałkach z dnia 27 grudnia 1999 r. w sprawie powierzenia Miastu Suwałki zadań publicznych należących do Powiatu Suwalskiego.

Tabela 8.1.1 Porozumienia międzygminne zawarte przez Miasto Suwałki w 2020 r.

Lp.	Przedmiot porozumienia	Samorząd
1.	Lekcje religii w punkcie katechetycznym przy Parafii Wschodniego Kościoła Staroobrzedowego w Suwałkach	Gmina Jeleniewo, Miasto Białystok, Miasto Sejny
2.	Lekcje religii Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w punkcie katechetycznym Suwałkach	Gmina Dubeninki, Gmina Goldap, Gmina Przerośl
3.	Lekcje religii Kościoła Zielonoświątkowego w punkcie katechetycznym w Suwałkach	Gmina Nowinka, Miasto Sejny, Powiat Augustowski
4.	Organizacja zajęć wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Suwałkach	Gmina Filipów, Gmina Przerośl
5.	Prowadzenie zajęć z zakresu udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży niewidomym i słabo widzącym, niesłyszącym i słabo słyszącym oraz z autyzmem w tym z Zespołem Aspergera realizowanych w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Suwałkach	Powiat Sejneński
6.	Organizacja zajęć wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 1 Suwałkach	Gmina Krasnopol
7.	<ul style="list-style-type: none"> przygotowanie przedszkolne obowiązek szkoły w publicznych szkołach podstawowych zajęcia świetlicowe 	Gmina Suwałki
8.	Udzielanie dzieciom, młodzieży, rodzicom i nauczycielom z terenu powiatu suwalskiego pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz uczniom w wyborze kierunku kształcenia i zawodu	Powiat Suwalski
9.	Wspólna realizacja zadań w zakresie lokalnego transportu zbiorowego na obszarze Gminy Suwałki	Gmina Suwałki
10.	Wykonywanie zadań powiatowej biblioteki publicznej Powiatu Suwalskiego przez Bibliotekę Publiczną im. Marii Konopnickiej w Suwałkach	Powiat Suwalski
11.	Współfinansowanie kosztów Powiatowego Urzędu Pracy w Suwałkach	Powiat Suwalski
12.	Zagospodarowanie odpadów komunalnych	Gmina Suwałki

Źródło: Opracowanie własne Biura Prezydenta Miasta oraz Wydziału Oświaty i Wychowania Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

8.2. Udział miasta w stowarzyszeniach krajowych i zagranicznych

Związek Miast Polskich

Miasto Suwałki jest członkiem Związku Miast Polskich od 8 marca 1995 r. (zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej w Suwałkach nr IX/77/95).

Związek Miast Polskich jest organizacją zrzeszającą samorządy miejskie, powołaną do opracowywania wspólnego stanowiska wobec rządu i promocji miast członkowskich w Polsce i za granicą. Organizacja skupia 335 miast. Szczegóły: www.zmp.poznan.pl

Korzyści z przynależności do ZMP, to m.in.:

- ✓ udział samorządów w lobbingu legislacyjnym;
- ✓ wymiana doświadczeń samorządowych w ramach kongresów, seminariów tematycznych, warsztatów, spotkań organizowanych i współfinansowanych przez ZMP;
- ✓ promocja osiągnięć samorządowych poprzez konkursy, wystawy, budowanie baz danych, publikacje i projekty realizowane przez ZMP;
- ✓ wsparcie eksperckie poprzez udział w badaniach ankietowych i projektach badawczych prowadzonych przez ZMP oraz udostępnianie miastom członkowskim ekspertyz prawnych;
- ✓ współpraca zagraniczna w ramach organizacji, w których ZMP jest członkiem (Rada Gmin i Regionów Europy) lub ma swoich przedstawicieli (Kongres Władz Lokalnych i Regionalnych Europy, Komitet Regionów UE, Stała Konferencja Współpracy Władz Lokalnych w Basenie Morze Śródziemnego, Światowy Związek Miast i Władz Lokalnych);

- ✓ możliwość udziału w prestiżowych, krajowych i zagranicznych targach inwestycyjnych i gospodarczych na stoisku organizowanym przez ZMP oraz promocja w mediach samorządowych, publikacjach, na stronie internetowej ZMP.
- ✓ reprezentowanie przez ZMP interesów miast członkowskich w organizacjach europejskich zrzeszających samorządy w Komitecie Regionów UE, Radzie Gmin i Regionów Europy (CEMR), Kongresie Władz Lokalnych i Regionalnych Europy (CLRAE);
- ✓ udział w projektach realizowanych przez ZMP we współpracy ze stowarzyszeniami skupiającymi samorządy w Europie (konferencje, wizyty studyjne, platformy wymiany doświadczeń);

Członkowska składka roczna za 2020 r. wyniosła: 23 157,93 zł.

Stowarzyszenie Samorządów Polskich "EUROREGIONU NIEMEN"

Miasto Suwałki jest członkiem Stowarzyszenia Samorządów Polskich „Euroregionu Niemen” od 1997 r.

Celem Stowarzyszenia Samorządów Polskich „Euroregionu Niemen” jest wszechstronna działalność na rzecz rozwoju społeczno – gospodarczego polskiej części Euroregionu Niemen, w tym wspieranie trwałego rozwoju, w zgodzie z prawami natury, poprawianie warunków życia mieszkańców, rozkwit wszelkich prawem dozwolonych form współpracy przygranicznej i transgranicznej z regionami sąsiednich krajów oraz promocja uczestnictwa Polski w strukturach Wspólnoty Europejskiej. Do Stowarzyszenia należy 35 gmin z terenu województw: podlaskiego i warmińsko-mazurskiego. Szczegóły: www.niemen.org.pl

Stowarzyszenie realizuje cele statutowe poprzez:

- ✓ organizowanie i koordynowanie całości kształtu współpracy transgranicznej podmiotów strony polskiej z podmiotami regionu innych krajów w ramach Euroregionu Niemen;
- ✓ zarządzanie środkami UE w ramach popierania współpracy przygranicznej;
- ✓ prowadzenie Punktu Informacji Europejskiej Euroregionu Niemen;
- ✓ prowadzenie Sekretariatu Strony Polskiej Rady Euroregionu Niemen;
- ✓ realizacja projektów własnych w ramach programów pomocowych;
- ✓ prowadzenie działalności szkoleniowej i edukacyjnej.

Członkowska składka roczna za 2020 r. wyniosła: 7 500 zł.

Podlaska Regionalna Organizacja Turystyczna w Białymstoku

Miasto Suwałki jest członkiem zwyczajnym Podlaskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej w Białymstoku od dnia 8 lutego 2017 r.

Podlaska Regionalna Organizacja Turystyczna (PROT) jest stowarzyszeniem, które zostało powołane w 2002 roku w celu kreowania pozytywnego wizerunku regionu na krajowych i zagranicznych rynkach turystycznych. Współpracuje z organami administracji rządowej i samorządowej oraz podmiotami gospodarczymi działającymi w zakresie turystyki. Prowadzi akcje promocyjne regionu poprzez udział w największych międzynarodowych imprezach targowych w kraju i zagranicą. Koordynuje działania w zakresie Systemu Informacji Turystycznej w regionie, prowadzi Regionalne Centrum Informacji Turystycznej w Białymstoku, wspiera Regionalne Centrum Informacji Turystycznej (CIT), współpracuje na

poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym, wspólnie z Polską Organizacją Turystyczną certyfikuje punkty „IT”. Prowadzi działalność edukacyjną, szkoleniową oraz wydawniczą. Szkoli informatorów turystycznych z zakresu obsługi ruchu turystycznego oraz branżę turystyczną i kwaterodawców z zakresu współpracy sieciowej oraz tworzenia i rozwoju produktów turystycznych. PROT współpracuje z mediami oraz organizuje study press dla dziennikarzy krajowych i zagranicznych, efektem których są liczne reportaże, materiały, zdjęcia oraz filmy promujące województwo podlaskie. Istotnym działaniem w procesie tworzenia i promocji produktów turystycznych jest koordynowanie konkursu „Najlepszy produkt turystyczny – CERTYFIKAT Polskiej Organizacji Turystycznej”.

W 2020 roku wspólnie zrealizowano:

- ✓ Stoiska zagraniczne na eventach: Targi Turystyczne ADVENTUR, Wilno w dniach 24-26 stycznia 2020 roku, Targi Turystyczne Balttour, Ryga w dniach 31 stycznia – 2 lutego 2020 roku, TT TOUREST, Tallin w dniach 7-9 lutego 2020 roku oraz w dniach 21-26 czerwca 2020 roku podczas Dni Polskich w Pradze organizowanych przez Instytut Polski w Pradze (w formie on-line);
- ✓ Wspólnie zorganizowano: konferencję „Turystyka osób z niepełnosprawnościami” – działanie polegało na organizacji jednodniowej konferencji, która miała na celu wprowadzenie uczestników w problematykę turystyki i rekreacji osób z niepełnosprawnościami, szkolenie online – „Szkolenie kadr branży turystycznej w kierunku świadczenia usług turystycznych z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami”, publikacje: „Turystyka województwa podlaskiego dla osób z niepełnosprawnościami”

z propozycjami wycieczek turystycznych, a także wydawnictwo „Kamperem przez Podlasie” oraz folder „Czas na Podlasie – Suwalszczyzna” (w wersji elektronicznej); działania związane z komunikacją marketingową w Internecie, mediach społecznościowych (podlaskie.travel, podlaskie.it na Facebooku i Instagramie), produkcją i emisją spotów reklamowych poszczególnych członków PROT-u;

- ✓ W ramach wspólnej kampanii promocyjnej (wewnętrznej i zewnętrznej): wyprodukowano cykl 5 filmów promujących Województwo Podlaskie „Czas na Podlasie”, jeden z nich poświęcony był baśniowej Suwalszczyźnie z Wigierskim Parkiem Narodowym i Suwalskim Parkiem Krajobrazowym, gdzie można na chwilę zwolnić i otoczyć się nieskazitelną przyrodą. Cały materiał podsumowano hasłem: „Pogodne Miasto – Suwałki, czyli bijące w rytmie bluesa serce tamtych okolic”. Przebieg kampanii promującej Miasto Suwałki można było śledzić na profilu m.in. **Podlaskie Travel w serwisie Facebook** oraz na youtube – materiał emitowany był w TV3 (Telewizji Regionalnej). Ponadto wyemitowano 7 spotów eksponujących zalety i atrakcje województwa pn. „Podlaskie. Dobrze tu być” oraz uruchomiono stronę Podlaskie Travel.

Członkowska składka roczna Miasta Suwałki za 2020 r. wynosiła: 20 000 zł.

Innovation Circle Network

Miasto Suwałki przystąpiło do Innovation Circle Network zgodnie z Uchwałą Rady Miejskiej w Suwałkach nr XVI/134/07 z dnia 31 października 2007 r.

Innovation Circle Network (ICN) jest międzynarodowym stowarzyszeniem działającym na

rzecz rozwoju i współpracy małych i średnich miejscowości w północnej Europie. Przyczynia się do podnoszenia świadomości różnorodności kulturowej, politycznej i tradycji. W ramach realizowanych projektów i działań skupia polityków, specjalistów, ludzi biznesu, wolontariuszy oraz młodzież z różnych krajów. Korzyści wynikające z członkostwa w IC Network:

- ✓ promocja obszarów wiejskich i peryferyjnych Europy Północnej;
- ✓ realizacja wspólnych projektów finansowanych z funduszy europejskich;
- ✓ dostęp do nowatorskich pomysłów, doświadczeń, opinii eksperckich;
- ✓ udział w konferencjach, letnich obozach, seminariach i targach organizowanych przez IC Network;
- ✓ możliwość bezpłatnego zamieszczania ofert pracy w języku angielskim na stronie internetowej IC Network;
- ✓ wzajemny marketing miejsc lub organizacji (co-branding).

Miasto Suwałki uczestniczy w projektach realizowanych przez partnerów Innovation Circle Network. Najważniejsze z nich to:

- ✓ Projekt „Innovation Circle”, Interreg III B BSR 2004-2006;
- ✓ Projekt „Trans-In-Form”, Baltic Sea Region Program 2007-2013;
- ✓ Projekty wymiany młodzieży w ramach programu „Młodzież w działaniu” 2007-2013;
- ✓ Projekt „Rock in democracy”, w ramach programu „Europa dla Obywateli”, (2013-2014) we współpracy z Miastem Robertsfors ze Szwecji (liderem) i Miastem Türii z Estonii;
- ✓ Projekt „Young Eyes”, w ramach program Erasmus + 2014-2020, (Okres realizacji: 2014-2016),

- ✓ „Healthy Boost”, Interreg BSR Program 2014-2020 we współpracy z samorządem Jelgava z Łotwy, lider projektu: Miasto Turku, Finlandia (okres realizacji: 2019-2021);

W ramach zrealizowanych projektów Suwałki sfinansowały m.in.:

- ✓ program funkcjonalno-użytkowy zagospodarowania Placu Marii Konopnickiej w Suwałkach;
- ✓ „Scenariusz rozwoju i poprawy sieci drogowej w Suwałkach”;
- ✓ logo promocyjne „Pogodne Suwałki” wraz z Systemem Identyfikacji Wizualnej;
- ✓ publikację: „Suwałki wczoraj i dziś. Transformacja Miasta”;
- ✓ przeprowadzono kampanię informacyjno-promocyjną Miasta Suwałki obejmującą, m.in. produkcję spotu i jego emisję w TVP1, TVP2 i TVP Info;
- ✓ zakupiono duży zestaw materiałów informacyjno-promocyjnych miasta promującego nowe logo „Pogodne Suwałki”;
- ✓ Miasto Suwałki zostały objęte międzynarodowym badaniem porównawczym pn.: „Barometr Atrakcyjności” realizowanym przez Instytut Badawczy Telemark;
- ✓ zakup 300 szt. zestawów promocyjnych: (butelka filtrująca (0,5 l), piłka do ćwiczeń, torba) dla jednostek oświatowych (13 – przedszkoli i szkół podstawowych z oddziałami zerowymi);
- ✓ zakup urządzeń VR, 2 magicznych podłóg i 1 magicznej ściany, przeznaczonych na zajęcia edukacyjne dla dzieci w wieku przedszkolnym;

Członkowska składka roczna za 2020 r. wynosiła: 2 930,99 zł.

8.3. Miasto w rankingach, konkursach

Rankingi, konkursy i uzyskane tytuły

- ✓ Ranking wykorzystania środków europejskich przez samorządy 2014-2019 – 12 miejsce w kategorii miasta na prawach powiatu (Wydatki ze środków UE w latach 2014-2019 w zł per capita);
- ✓ Bogactwo samorządów'20 – Ranking dochodów JST per capita w 2019 – 17 miejsce (awans z 21) w kategorii miasta na prawach powiatu;
- ✓ Liderzy inwestycji Ranking wydatków inwestycyjnych samorządów 2017-2019 – 6 miejsce w kategorii miasta na prawach powiatu;
- ✓ DGP Perły Samorządu 2020 – 8 miejsce w kategorii miasta do 100 tys. mieszkańców;
- ✓ Ranking Samorządów „Rzeczpospolitej” 2020, miasta na prawach powiatu – 20 miejsce;
- ✓ XXVI Sportowy Turniej Miast i Gmin w grupie V (od 40 tys. do 100 tys. mieszkańców) – 2 miejsce.

